

Diagnosi de l'entorn rural de la comarca del Bages i proposta de línies d'actuació

Autor fotografia: Joan Carles Fortuny Saez © Bages Turisme - Consell Comarcal del Bages

Agraïm a totes les persones, empreses i agents que han col·laborat en aquesta diagnosi aportant informació i dades per conèixer millor la realitat dels municipis rurals del Bages

Agost de 2021

Promou:

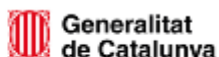

Redacció:

Raiels SCCL
Núria Alamon i Beas
Judit Pardos i Jordana
Carla Bellera i Vilar

Amb el suport de:

"Aquest projecte està subvencionat pel Servei Públic d'Ocupació de Catalunya, finançat pel Servicio Público de Empleo Estatal i cofinançat en un 50% per l'FSE"

ÍNDEX

1. PRESENTACIÓ	5
2. OBJECTIUS	7
3. METODOLOGIA	8
4. DELIMITACIÓ DE L'ENTORN RURAL DEL BAGES.....	11
5. DIAGNOSI SOCIOECONÒMICA DE L'ENTORN RURAL DEL BAGES.....	13
5.1. Característiques generals dels municipis de l'entorn rural del Bages.....	13
5.1.1. Marc territorial	13
5.1.2. Dinàmiques locals	16
5.2. Demografia del Bages rural.....	20
5.2.1. Densitat de població.....	20
5.2.2. Dinàmica de la població.....	20
5.2.2.1. Evolució de la població	20
5.2.3. Estructura demogràfica	24
5.2.3.1. Distribució per sexe.....	24
5.2.3.2. Estructura per edats.....	24
5.2.3.3. Índex d'envelliment.....	26
5.2.3.4. Índex de sobreenvelliment	28
5.2.3.5. Percentatge de gent gran i joves sobre el total de la població.....	31
5.2.3.6. Procedència de la població.....	32
5.2.3.7. Procedència de la població als municipis de l'entorn rural	34
5.3. Cohesió social.....	35
5.4. Serveis públics al Bages rural.....	37
5.4.1. Serveis sanitaris.....	37
5.4.2. Serveis socials.....	38
5.4.3. Serveis educatius	39
5.4.4. Equipaments públics	41
5.4.4.1. Equipaments esportius	42
5.5. Transport	44
5.5.1. Xarxa viària	44
5.5.2. Servei de transport públic als municipis rurals.....	45
5.5.2.1. Demandes en transport i mobilitat.....	46
5.5.2.2. Transport i accés als centres de formació superior.....	47
5.5.3. Vies verdes de mobilitat.....	47

5.6.	Mercat de treball al Bages rural	49
5.6.1.	Població activa.....	49
5.6.2.	Població aturada	51
5.6.3.	Taxa d'atur registral.....	54
5.6.4.	Demandants d'ocupació.....	56
5.6.5.	Expedients de Regulació Temporal de l'Ocupació.....	63
5.6.6.	Cobertura de prestacions.....	64
5.6.7.	Persones assalariades.....	66
5.6.8.	Persones autònomes.....	68
5.6.9.	Impacte de la COVID-19 als municipis rurals del Bages.....	71
5.7.	Teixit productiu al Bages rural	73
5.7.1.	Empreses de l'entorn rural	73
5.7.2.	Sector primari i sector agroalimentari	79
5.7.2.1.	Explotacions agràries.....	79
5.7.2.2.	Empreses agràries i agroalimentàries	82
5.7.2.3.	Dispositius i instal·lacions per a petites iniciatives agroalimentàries.....	84
5.7.2.4.	Sector secundari	85
5.7.2.5.	Sector terciari	87
5.8.	Habitatge al Bages rural.....	91
5.9.	Connectivitat al Bages rural.....	96
5.10.	Energia i transició energètica al Bages rural	101
5.10.1.	Energia elèctrica.....	102
5.10.1.1.	Autoconsum elèctric	102
5.10.1.2.	Energia fotovoltaica	103
5.10.1.3.	Energia solar tèrmica	104
5.10.1.4.	Energia eòlica.....	104
5.10.1.5.	Mini hidràuliques	104
5.10.1.6.	Biomassa	104
5.10.1.7.	Energia geotèrmica	107
5.11.	Natura, geologia, cultura i patrimoni.....	108
5.11.1.	Patrimoni natural	108
5.11.1.1.	Els incendis forestals	111
5.11.2.	Patrimoni geològic	113
5.11.3.	Cultura i patrimoni.....	115
5.11.3.1.	Mapes de Patrimoni Cultural.....	115
5.11.3.2.	Recursos patrimonials i paisatgístics més singulars	115
5.11.3.3.	Patrimoni arquitectònic.....	119
5.11.3.4.	Patrimoni arqueològic	121

5.11.3.5. Patrimoni etnològic	122
5.11.3.6. Patrimoni immaterial	123
5.12. Recull d'iniciatives de desenvolupament local al Bages rural	127
5.12.1. Actuacions realitzades o en execució.....	127
5.12.2. Idees en cartera. Projectes de futur.....	132
5.13. Actius i reptes de l'entorn rural	141
5.13.1. Principals actius	141
5.13.2. Principals reptes	142
6. ESTRUCTURA DEL PLA D'ACCIÓ DE L'ENTORN RURAL DEL BAGES	143
6.1. Marc general	143
6.2. Eixos estratègics	149
6.3. Propostes d'actuacions del Pla d'Acció.....	150
7. FONTS CONSULTADES	175
8. ANNEXES	178
8.1. Model entrevista ajuntaments.....	178
8.2. Resultats taller participatiu per a la ciutadania i les empreses dels municipis del Bages rural.....	212

1. PRESENTACIÓ

El Consell Comarcal del Bages coexecuta el programa “Bages, Treball, Talent i Tecnologia (TTT)” juntament amb l’Ajuntament de Manresa i subvencionat per la Diputació de Barcelona (2021-2022). Aquest és un programa que ha de permetre desenvolupar —en els propers dos anys— accions de promoció de l’ocupació i de reactivació econòmica centrades en la cadena de valor que genera la mobilitat i la sostenibilitat entorn del pes que la indústria de l’automoció té al Bages, tenint en compte les singularitats específiques de tota la comarca, des de l’àmbit industrial a l’entorn rural.

Dins d’aquest programa s’emmarca la present **diagnosi de l’entorn rural de la comarca del Bages i proposta de línies d’actuació**, que recull la singularitat i les especificitats, així com els reptes i els actius principals, d’aquest àmbit territorial de la comarca del Bages .

A més, juntament amb l’elaboració de la diagnosi específica de l’entorn rural del Bages, en el marc del projecte Bages TTT, es preveuen dur a terme una sèrie d’altres actuacions que també tenen la voluntat de contribuir a la dinamització dels municipis rurals del Bages i que són les següents:

- **Disseny i planificació d’infraestructures, i iniciatives socials de mobilitat i futurs plans de mobilitat l’entorn rural** (Disseny i planificació d’infraestructures, i futurs plans de mobilitat a l’entorn rural. Infraestructures (bateries i punts de recàrrega) i comercialització d’energia. Serveis relacionats amb l’ús del vehicle (carsharing, carpooling, ridesharing per serveis...).
- **Atracció i retenció de talent. Foment de l’atracció de l’entorn rural i estratègies de retenció de talent.** (Propostes de treball en el foment de l’atracció de l’entorn rural i desenvolupament d’estratègies de retenció de talent. Fitxes i vídeos d’oportunitats de treball i emprenedoria en entorn rural.)
- **Smart Rural. Grups de treball en sostenibilitat i economia circular** (Desenvolupar propostes concretes pel territori del Bages. Grups de treball en sostenibilitat i economia circular amb el suport de les línies de treball del Consell Comarcal del Bages i l’Ajuntament de Manresa).

- **Apropa'TTT. Acompanyament en innovació i màrqueting digital a empreses de l'entorn rural.** (Enfocar les necessitats de les empreses rurals als entorns 4.0 mitjançant línies d'innovació i màrqueting digital per a empreses.)
- **Apropa'TTT. Apropar les noves tendències al món rural mitjançant xerrades, grups de treball i prospecció. Jornada demostrativa** (Establiment de mecanismes de transferència de coneixement entre centres de recerca i empreses per fomentar la innovació empresarial en el sector rural. Apropar les noves tendències al món rural mitjançant xerrades, grups de treball i la realització d'una jornada demostrativa).

La present diagnosi socioeconòmica de l'entorn rural del Bages i proposta de línies d'actuació s'estructura en els següents **apartats**:

- Delimitació de l'entorn rural del Bages: criteri emprat per determinar els municipis que configuren l'àmbit territorial de l'entorn rural del Bages.
- Demografia: indicadors descriptius de les característiques de la població d'aquest àmbit territorial.
- Cohesió social: lligams o nexes que té la població amb el seu municipi de residència.
- Serveis públics: relació i estat dels serveis públics relacionats amb la salut, social, educatiu, equipaments, esport.
- Transport: situació i estat del transport públic.
- Mercat de treball: informació sobre la situació laboral a l'àmbit territorial i sectors que generen ocupació.
- Teixit productiu: descripció de l'activitat empresarial per grans sectors d'activitat econòmica.
- Habitatge: estat de l'habitatge i de l'accés a aquest
- Connectivitat: situació de l'àmbit territorial pel que fa a la connectivitat digital
- Energia i transició energètica: punt de partida pel que fa a l'ús i potencial les diferents fonts d'energia renovable.
- Natura, cultura i patrimoni: presència d'elements d'interès patrimonial, ja sigui a nivell natural com cultural.
- Actius i reptes que presenta l'entorn rural del Bages, una vegada analitzats els diferents apartats anteriors.
- Estructura del pla d'acció: una proposta d'eixos estratègics i d'actuacions com a base per poder definir el pla d'acció per a l'entorn rural del Bages.

2. OBJECTIUS

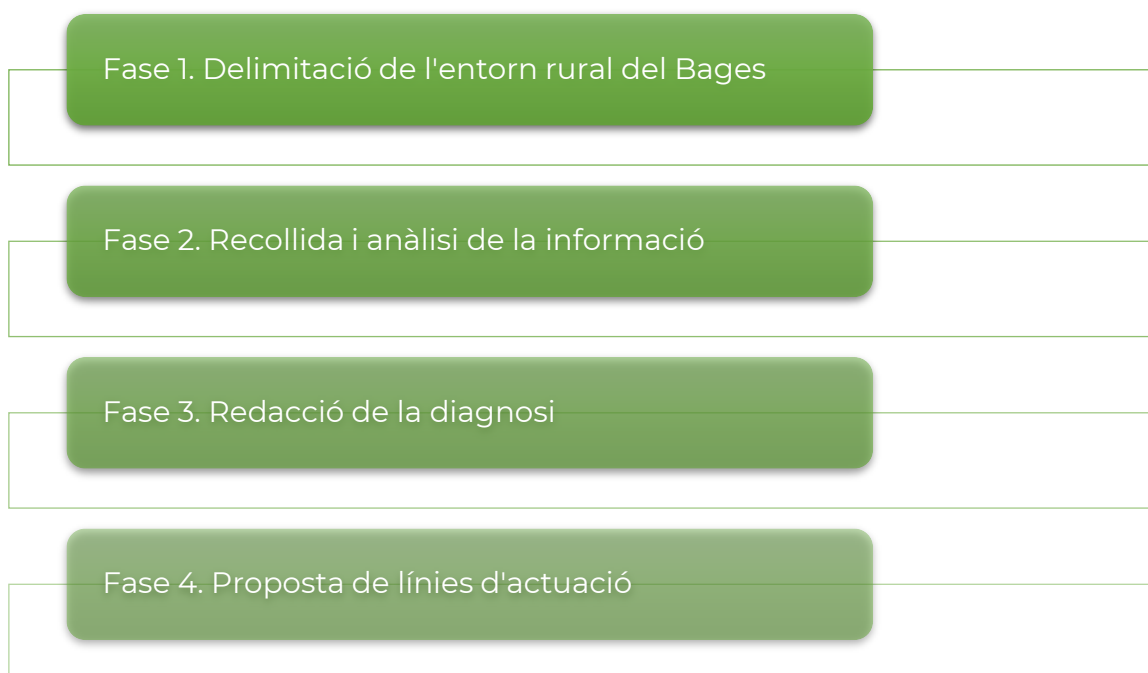
Els **objectius** de la diagnosi socioeconòmica de l'entorn rural del Bages i propostes d'actuació són els següents:

- **Determinar els municipis de la comarca del Bages que es poden qualificar com a municipis rurals** d'acord amb uns criteris objectius, i determinar així l'entorn rural del Bages.
- **Elaborar una diagnosi socioeconòmica específica dels municipis que configuren l'entorn rural del Bages**, que tingui en compte aspectes territorials, demogràfics, econòmics, laborals, serveis, sostenibilitat, desenvolupament local, així com l'afectació davant la crisi de la covid19.
- **Definir una proposta de línies d'actuació** que orienti les estratègies a impulsar en l'entorn rural del Bages per fer front dels efectes de la crisi i als reptes que implica la ruralitat d'aquests municipis.

3. METODOLOGIA

La redacció de la present diagnosi s'ha estructurat en **4 fases de treball** que es mostren en el següent esquema i es detallen a continuació:

Figura 1. Fases de treball

Font: elaboració pròpia

A continuació es detallen cada una d'aquestes fases de treball:

Fase 1. Delimitació de la zona d'entorn rural del Bages

Aquesta fase ha tingut per objectiu definir quins municipis de la comarca del Bages són qualificats com a municipis rurals d'acord amb paràmetres establerts.

Els resultats d'aquesta fase s'exposen en detall a l'apartat 4 de la present diagnosi.

Fase 2. Recollida i anàlisi de la informació

Aquesta fase s'ha centrat en recopilar i analitzar informació estadística de l'àmbit i s'ha dut a terme una recollida complementària de dades a partir d'altres fonts estadístiques complementada amb fonts directes de cada un dels consistoris municipals d'aquesta zona d'entorn rural del Bages.

Les accions realitzades han estat:

- 1- Recollida i anàlisi de dades estadístiques** necessàries per completar la diagnosi.
- 2- Disseny i elaboració d'entrevistes semiestructurades en profunditat adreçades als equips de govern dels consistoris municipals de l'àmbit d'actuació** per tal de poder recopilar i contrastar informacions procedents de les fonts estadístiques. Durant el mes de juliol de 2020, s'han entrevistat als 11 ajuntaments de l'entorn rural del Bages alternant entrevistes en format presencial o virtual en funció de les preferències i disponibilitats de cada consistori municipal. La majoria d'entrevistes han estat amb les alcaldies, tot i que també se n'han realitzat de grupals integrant regidors i regidores.
- 3- Realització d'un taller de propostes d'actuacions** adreçat a empreses i ciutadania dels 11 municipis, en format online basat metodològicament en els principis del design thinking i la cocreació. L'objectiu d'aquest taller ha estat identificar projectes, actuacions, serveis i infraestructures necessàries en aquests municipis per tal d'afavorir el seu desenvolupament socioeconòmic, la retenció de la seva població i la millora de la qualitat de vida de la seva població. En el taller, realitzat el 29 de juliol de 2021, hi ha participat una vintena de veïns i veïnes dels municipis de l'entorn rural del Bages.

Fase 3. Redacció de la diagnosi

Aquesta fase ha tingut per objectiu redactar el document de la diagnosi a partir de tota la informació recollida a la Fase 2.

Les accions s'han realitzat són:

- 1. Redacció dels apartats de la diagnosi.** Amb cerca i tractament de dades estadístiques i de la informació qualitativa obtinguda amb les entrevistes i el taller.
- 2. Elaboració d'una anàlisi** de la situació d'aquests municipis que integren la zona d'àmbit rural del Bages, identificant els actius i els reptes.

Fase 4. Proposta de línies d'actuació

Aquesta fase té per objectiu apuntar les principals línies d'actuació que es plantegen com a necessàries i estratègiques per afavorir el desenvolupament econòmic rural dels municipis integrants a la diagnosi.

Les accions que s'han dut a terme són:

- 1. Definir els principals eixos estratègics clau per contribuir a fer front als reptes i necessitats** que presenten aquests municipis tenint en compte els eixos estratègics del Pla de reactivació socioeconòmica de la comarca del Bages, així com d'altres plans estratègics d'àmbit català, espanyol i europeu redactats per fer front als efectes de la crisi derivada de la Covid-19.
- 2. Identificar possibles actuacions concretes** que s'hagin recollit en el marc de la diagnosi tenint en compte els eixos estratègics definits i les propostes d'accions recollides per mitjà de les entrevistes amb els ajuntaments, el taller grupal amb empreses i ciutadania i l'expertesa de l'equip redactor de Raiels.

4. DELIMITACIÓ DE L'ENTORN RURAL DEL BAGES

En aquesta diagnosi s'han analitzat els municipis de la comarca del Bages que conformen l'entorn rural del Bages i que són objecte de la diagnosi. Per delimitar aquest àmbit, el criteri que s'ha utilitzat és el **nombre d'habitants** d'acord amb el padró municipal. El nombre d'habitants es considera un dels indicadors fonamentals en totes les classificacions que s'acostumen a emprar en termes de ruralitat. Segons aquest criteri, l'Institut Nacional de Estadística (INE) classifica els municipis en tres categories:

- a) **Municipis menors de 2.000 habitants, que defineix com a *petits municipis rurals*.**
- b) Municipis d'entre 2.000 i 10.000 habitants, que defineix com a *municipis intermedis*.
- c) Municipis de més de 10.000 habitants, que defineix com a *municipis grans i urbans*.

D'acord amb aquesta classificació de l'INE, **a la comarca del Bages hi ha 11 municipis que es defineixen com a municipis rurals, és a dir, que tenen menys de 2.000 habitants.** La següent taula mostra els municipis del Bages segons la seva població, i en ombrejat, els 11 municipis amb població inferior als 2.000 habitants que conforme l'entorn rural del Bages.

Taula 1. Municipis rurals del Bages segons nombre d'habitants. Any 2020

Municipis	Població (hab.)
Gaià	183
Talamanca	209
Mura	220
Marganell	266
Aguilar de Segarra	282
Castellfollit del Boix	447
Rajadell	534
Sant Feliu Sasserra	605
Sant Mateu de Bages	608

Castellnou de Bages	1.437
Fonollosa	1.459
Castellgalí	2.119
Callús	2.129
Avinyó	2.289
Monistrol de Montserrat	3.139
Balsareny	3.192
Sant Salvador de Guardiola	3.221
Castellbell i el Vilar	3.719
el Pont de Vilomara i Rocafort	3.907
Cardona	4.639
Artés	5.762
Súria	5.948
Navàs	6.018
Navarcles	6.057
Sallent	6.735
Santpedor	7.604
Sant Fruitós de Bages	8.837
Sant Vicenç de Castellet	9.767
Sant Joan de Vilatorrada	10.998
Manresa	78.245

Font: Elaboració pròpia amb dades IDESCAT

Per tant, l'**entorn rural del Bages** es delimita en aquests 11 municipis: **Gaià, Talamanca, Mura, Marganell, Aguilar de Segarra, Castellfollit del Boix, Rajadell, Sant Feliu Sassera, Sant Mateu de Bages, Castellnou de Bages i Fonollosa.**

5. DIAGNOSI SOCIOECONÒMICA DE L'ENTORN RURAL DEL BAGES

5.1. Característiques generals dels municipis de l'entorn rural del Bages

5.1.1. Marc territorial

L'àmbit territorial de l'entorn rural del Bages compta amb una superfície total de **484,09 km²**, que representa el **44,33% de la superfície comarcal**. El municipi que compta amb superfície de terme municipal és Sant Mateu de Bages (102,92 km²), i el municipi amb una extensió més petita és Sant Feliu Sasserra (22,36 km²).

L'àmbit territorial està comprès per **11 municipis**, amb una població de **6.250 habitants**, que representen el **3,5% de la població total** de la comarca del Bages. El municipi amb més habitants és Fonollosa, i el municipi més petit, Gaià. Alhora, aquests municipis es caracteritzen per tenir diferents entitats de població, i també disseminats i masies disperses. En total, hi ha **38 entitats de població i 58 nuclis o disseminats**.

La densitat de població és de **13 habitants/km²**, mentre que la de la comarca del Bages arriba als 165,3 habitants/km².

L'altitud mitjana de l'àmbit territorial és entorn als **500 m sobre el nivell del mar**.

Taula 2. Indicadors geogràfics i demogràfics

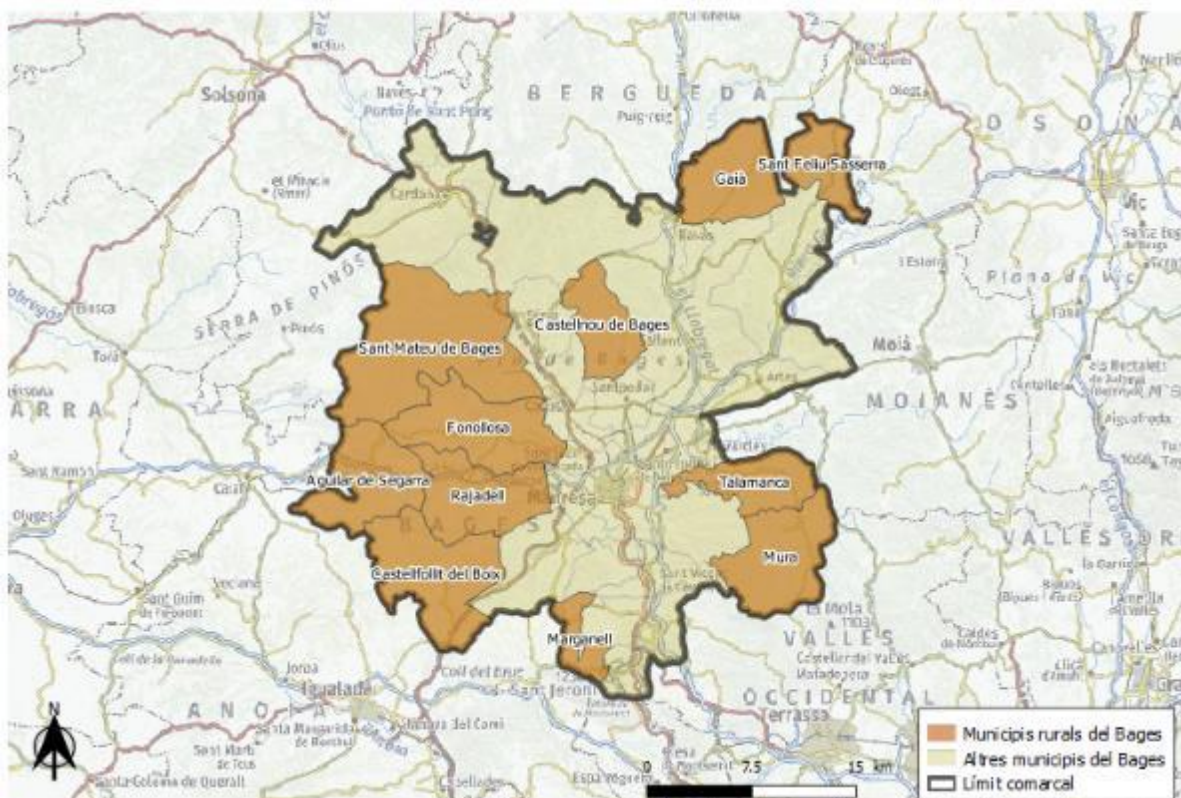
	Altitud (m)	Superfície (km ²)	Població (habitants)	Densitat (hab./km ²)	Entitats singulars de població (nombre)
Aguilar de Segarra	480	43,32	282	7	3 Aguilar de Segarra, Castellar, les Coromines
Castellfollit del Boix	700	58,9	447	8	6 Canyelles, el Castell, Castellfollit del Boix, Grevalosa,

						Maians, Permanyer
Castellnou de Bages	469	29,16	1.437	49	5	Castellnou de Bages, Argençola, la Figuerola, les Pinedes de Castellnou, el Serrat de Castellnou
Fonollosa	525	51,67	1.459	28	4	4 nuclis: Fonollosa, Camps, Canet de Fals, Fals
Gaià	481	39,48	183	5	2	Gaià, Galera
Marganell	291	13,53	266	20	5	el Casot, la Colònia Puig, Marganell, Pla de Roldors, Santa Cecília
Mura	454	47,79	220	5	1	Mura
Rajadell	361	45,53	534	12	5	Can Servitge, Les Casetes, L'Estació, Monistrolet, Rajadell
Sant Feliu Sasserra	617	22,36	605	27	1	Sant Feliu Sasserra
Sant Mateu de Bages	569	102,92	608	6	5	Castelltallat, Coaner, Salo, Sant Mateu de Bages, Valls de Torroella
Talamanca	552	29,43	209	7	1	Talamanca
Entorn rural		484,09	6.250	13	38	

Font: elaboració pròpia amb dades IDESCAT

En el següent mapa es mostren els **municipis de l'entorn rural del Bages**.

Mapa 1. Municipis de l'entorn rural del Bages

Font: elaboració pròpia

Un tret compartit per la majoria, a excepció de Castellnou de Bages, és que són municipis ubicats al perímetre comarcal i, per tant, més lluny de la capital comarcal que la resta de municipis de la comarca.

- Els termes municipals de Sant Mateu de Bages, Aguilar de Segarra, Fonollosa, Rajadell i Castellfollit del Boix, que representen quasi la meitat dels municipis de l'entorn rural, es situen a la part més occidental de la comarca, fent frontera amb les comarques del Solsonès i de l'Anoia, i conformen el subàmbit del Bages Occidental;
- Marganell es troba més al sud, limitant ja amb la comarca del Baix Llobregat, dins el subàmbit del Bages Sud;
- Mura i Talamanca es troben a l'extrem sud-est, limitant amb les comarques del Vallès Occidental i de Moianès, respectivament, dins el subàmbit del Bages Oriental;
- Gaià i Sant Feliu Sasserra es situen a la part més septentrional limitant amb les comarques del Berguedà i d'Osona, Gaià dins el subàmbit de la vall de la Gavarresa, i Gaià dins el subàmbit del nord de l'Eix del Llobregat;
- i el municipi de Castellnou de Bages és l'únic municipi que s'ubica una posició central dins la comarca del Bages, dins el subàmbit del nord de l'Eix del Llobregat.

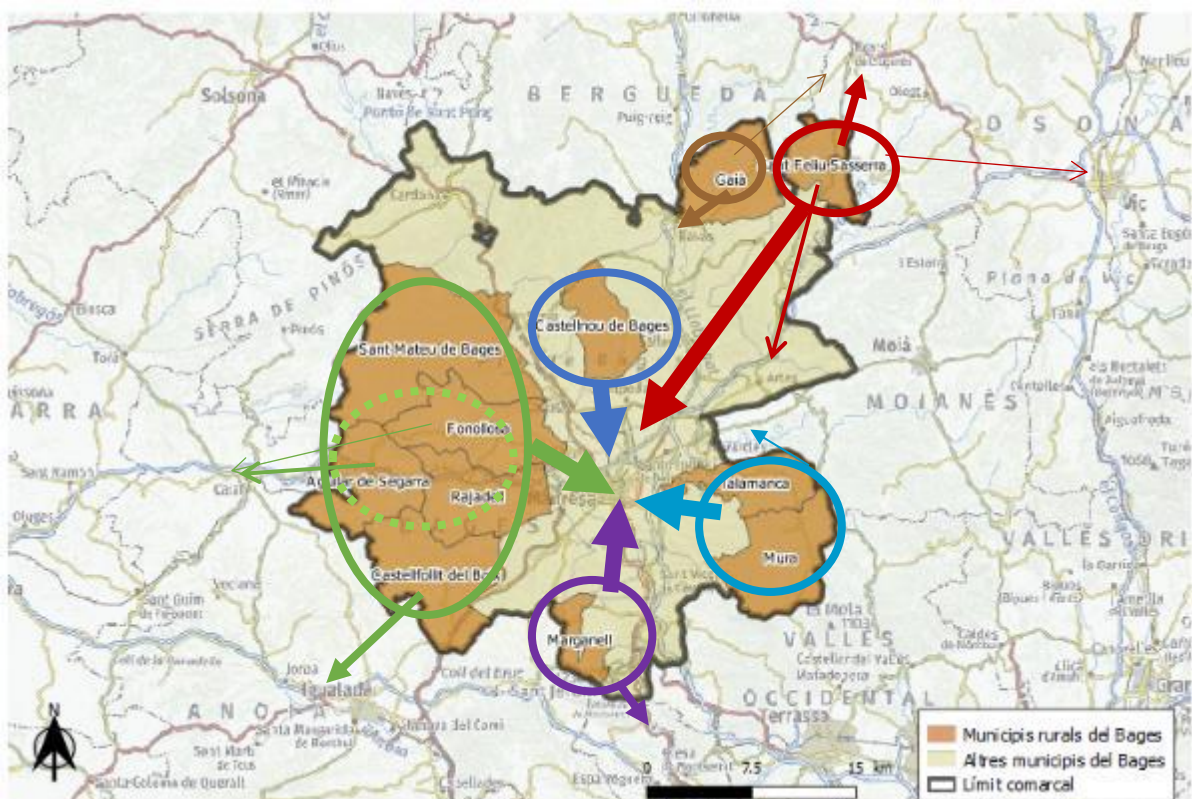
A grans trets, el medi **físic** de l'entorn rural del Bages es caracteritza per una vegetació majoritàriament de caràcter mediterrani, amb predomini del pi blanc, molt resistent a la sequera, juntament amb matollars i altres arbustos de fulla petita, tot i que el bosc d'alzines i/o roures es creu que predominaria a la vegetació natural de la comarca, si bé només ocupa grans extensions a la part alta de Montserrat i el parc natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

La xarxa fluvial que creua l'entorn rural són torrents i rieres afluent dels dos rius principals que creuen la comarca, el Llobregat i el Cardener. La riera de Rajadell, la riera de Gaià, la riera de Talamanca, la riera de Mura, entre d'altres, són alguns d'aquests cursos fluvials.

5.1.2. Dinàmiques locals

En els municipis de l'entorn rural del Bages s'identifiquen unes dinàmiques locals basades en les relacions que aquests municipis tenen amb la capital comarcal i amb municipis veïns. El següent mapa mostra les agrupacions de municipis dins l'àmbit territorial i a continuació s'expliquen les dinàmiques locals de relació.

Mapa 2. Agrupacions de municipis dins l'àmbit territorial i dinàmiques locals

Font: elaboració pròpia

Taula 3. Agrupacions de municipis i dinàmiques locals

	Agrupació de municipis	Dinàmiques locals
	Aguilar de Segarra Castellfollit del Boix Fonollosa Sant Mateu de Bages	Conformen el subàmbit del Bages Occidental. Tenen una forta relació amb la capital comarcal, però també presenten relacions més o menys fortes amb municipis veïns de comarques properes; per ex, Castellfollit del Boix presenta una relació forta de la seva població amb Igualada per qüestions laborals, d'estudi o d'oci. Aguilar de Segarra, i amb menor mesura, també Fonollosa, presenten relacions amb el municipi de Calaf, com a població central de l'Alta Segarra, per qüestions de serveis o d'oci.
	Aguilar de Segarra Fonollosa Rajadell	Integren la Mancomunitat Intermunicipal i presenten una relació forta, en especial pel que fa als serveis educatius, ja que tenen un conveni de col·laboració per al manteniment del servei del CEIP Agrupació Sant Jordi i la Llar d'Infants municipal Rexics, ubicades als pobles de Fonollosa i Canet de Fals.
	Marganell	Dins el subàmbit del Bages Sud. A banda de la seva relació forta amb la capital comarcal, també presenta relacions amb poblacions del Baix Llobregat, com Olesa de Montserrat o Esparreguera, per la seva proximitat i per l'oferta de serveis.
	Castellnou de Bages	Dins el subàmbit del nord de l'Eix del Cardener. La seva relació principal és amb Manresa.
	Gaià	Dins el subàmbit del nord de l'Eix del Cardener. Té una relació forta amb Manresa, però també hi ha relació amb el municipi proper de Navàs per l'oferta de serveis. També s'identifica una relació feble amb Prats de Lluçanès, com a capital de la comarca natural del Lluçanès.
	Sant Feliu Sasserra	Dins el subàmbit de la vall de la Gavarresa. La forta relació amb Manresa existeix, però Sant Feliu Sasserra està circumscrit dins la vall de la Gavarresa i manté una relació amb Artés, com a municipi més gran d'aquest subàmbit. A més, és un municipi inclòs dins el Consorci del Lluçanès, i per tant, hi ha una relació prou forta

		amb Prats de Lluçanès com a capital natural del Lluçanès. Alhora, també s'aprecia una relació més feble però present amb Vic, com a capital comarcal i centre de serveis i d'oci.
	Mura Talamanca	Dins el subàmbit del Bages Oriental. A banda de relacionar-se amb Manresa com a capital, ambdós municipis es troben dins l'àmbit del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac i presenten aquesta forta relació entre ells. A més, en l'àmbit educatiu, destaca el compartir l'escola i la llar d'infants. A més, Talamanca té relació amb Vacarisses pels serveis mèdics.

Font: elaboració pròpia

A més d'aquestes dinàmiques locals dins l'entorn rural, hi ha municipis d'aquest mateix àmbit que formen part de **mancomunitats** amb altres municipis:

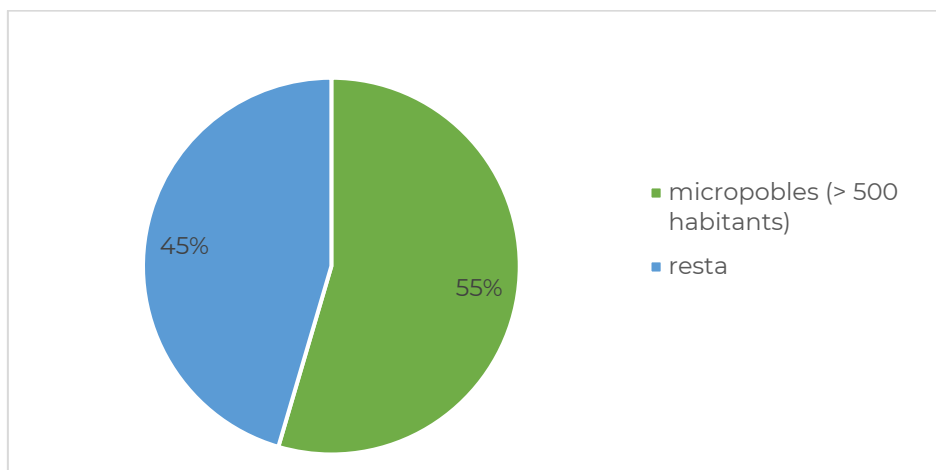
Taula 4. Mancomunitats en què participen els ajuntaments de l'entorn rural del Bages

Mancomunitat	Ajuntaments integrants
Mancomunitat Intermunicipal	Aguilar de Segarra, Fonollosa y Rajadell
Mancomunitat de Municipis del Bages per al Sanejament	Fonollosa, Castellnou de Bages, Rajadell
Mancomunitat Intermunicipal del Cardener	Callús, Castellnou de Bages, Sant Joan de Vilatorrada, Sant Salvador de Guardiola, Santpedor, Súria
Mancomunitat d'Aigües de Merlès	Oristà, Gaià, Prats de Lluçanès, Sagàs, Sant Feliu Sasserra, Santa Maria de Merlès
Mancomunitat de Serveis Oristà-Sant Feliu Sasserra	Oristà, Sant Feliu Sasserra

Font: elaboració pròpia

A l'entorn rural del Bages el **55% dels municipis** es consideren **micropobles**.

Gràfica 1. Micropobles de l'entorn rural del Bages.

Font: elaboració pròpia amb dades IDESCAT

D'aquests 6 micropobles, 4 d'ells formen part de **l'Associació de Micropobles de Catalunya**: Aguilar de Segarra, Castellfollit del Boix, Gaià i Marganell.

No hi ha cap municipi adherit a la **Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària**.

Dels municipis de l'entorn rural del Bages, només un d'ells compta amb **planificació estratègica local**; és el cas del municipi de Sant Mateu de Bages, que té el Pla estratègic municipal "Impulsem Sant Mateu 2019-2029" redactat per L'Arada, Creativitat Social SCCL l'any 2018. En aquest Pla s'hi identifiquen 13 línies estratègiques, tot i que el grau d'execució d'aquest pla és baix, per la manca de recursos tècnics i econòmics de l'ajuntament.

Pel que fa al territori **Leader**, 9 dels 11 municipis de l'entorn rural del Bages estan dins d'aquesta delimitació i es poden beneficiar tant dels projectes de cooperació que s'impulsen des dels grups d'acció local com també de les línies d'ajut anuals adreçades al sector privat i a l'àmbit públic.

Taula 5. Municipis dins el territori Leader

Grup d'acció local Leader	Municipis integrants de l'entorn rural del Bages
Associació pel Desenvolupament Rural de la Catalunya Central	Gaià, Mura, Sant Feliu Sasserra i Talamanca
Consorci per al Desenvolupament de la Catalunya Central	Aguilar de Segarra, Castellfollit del Boix, Fonollosa, Rajadell, Sant Mateu de Bages

Font: Leader Catalunya

5.2. Demografia del Bages rural

5.2.1. Densitat de població

Un dels trets que defineixen els municipis rurals és la baixa densitat de població. Segons la OCDE, un territori es considera rural quan la seva densitat de població es troba per sota els 150 hab./km².

Si la densitat de població mitjana de la comarca del Bages és de 165 hab./km², al conjunt de municipis rurals de la comarca aquesta densitat baixa fins a una densitat de població mitjana de 13 hab./km². Castellnou de Bages és el municipi que presenta una densitat més elevada amb 49 hab/km², i Gaià i Mura es situen a l'altre extrem, amb tan sols 5 hab/km².

Taula 6. Densitat de població. Municipis. Any 2020

	Superfície (km ²)	Població	Densitat
Aguilar de Segarra	43,32	282	7
Castellfollit del Boix	58,9	447	8
Castellnou de Bages	29,16	1.437	49
Fonollosa	51,67	1459	28
Gaià	39,48	183	5
Marganell	13,53	266	20
Mura	47,79	220	5
Rajadell	45,53	534	12
Sant Feliu Sasserra	22,36	605	27
Sant Mateu de Bages	102,92	608	6
Talamanca	29,43	209	7
Entorn rural	484,09	6.250	13

Font: elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT

5.2.2. Dinàmica de la població

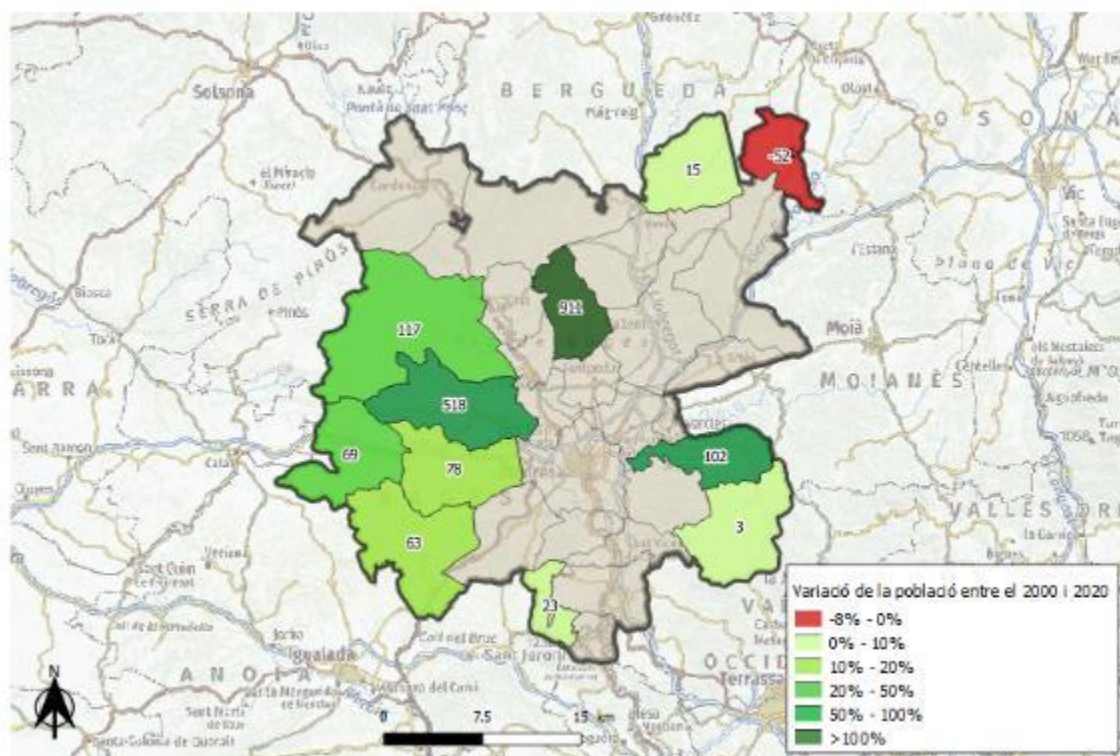
5.2.2.1. Evolució de la població

La població del conjunt del Bages ha augmentat un 22,8% en els darrers 20 anys (període 2000-2020), mentre que el conjunt de la població dels municipis rurals aquest increment ha estat notablement superior, fins a un 42%.

El municipi que més ha crescut, d'entre els municipis rurals, és Castellnou de Bages, que ha quasi triplicat la seva població en aquests darrers 20 anys (increment de 911 persones), mentre que a l'altre extrem, l'únic municipi que ha perdut població durant aquest període ha estat Sant Feliu Sasserra que ha perdut

quasi un 8% de la seva població (52 persones). Al mapa següent s'observa aquesta evolució.

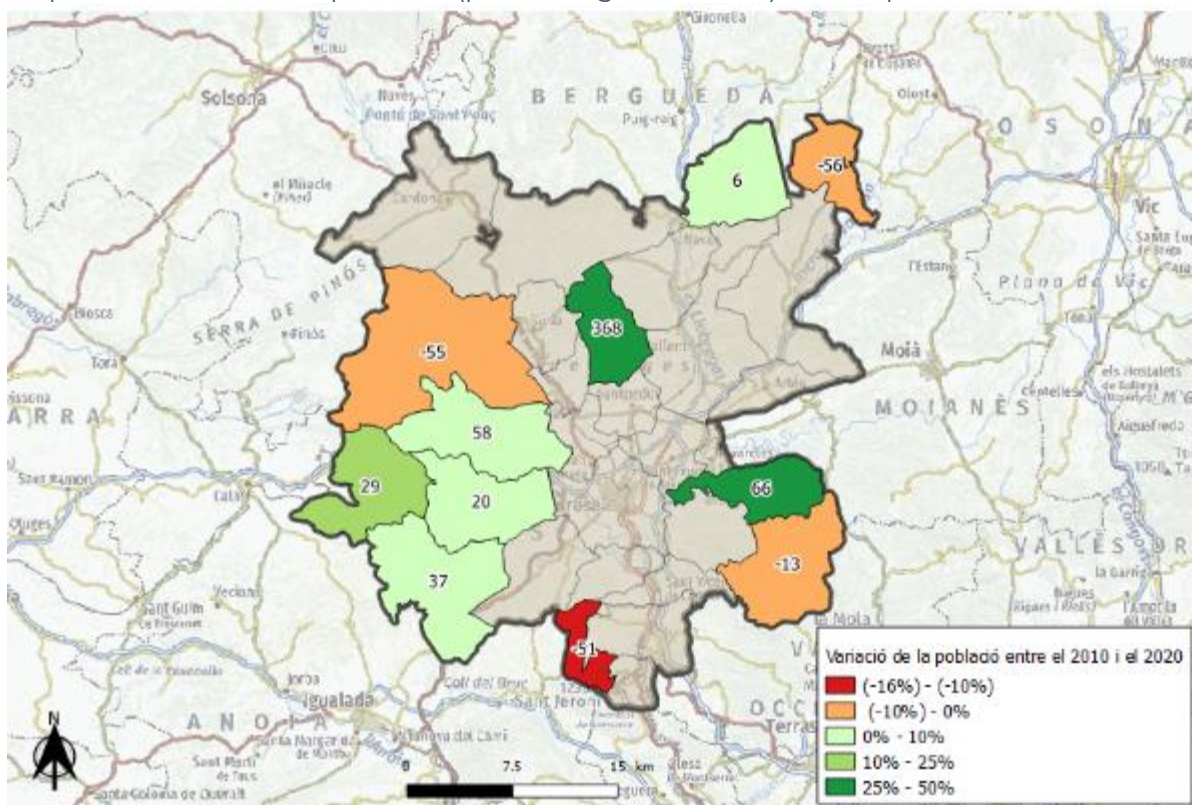
Mapa 3. Evolució de la població (percentatge i nombre). Municipis. Període 2000-2020.

Font: elaboració pròpia amb dades IDESCAT

El creixement de la població en el conjunt dels municipis de l'entorn rural del Bages té lloc sobretot en el període 2000-2010, amb un creixement global del 32,66% i en què tots els municipis rurals incrementen efectius de població, alguns d'ells, significativament. En el següent **període, 2010-2020, s'observa un canvi de tendència, el conjunt de l'entorn rural del Bages creix només un 7%, apareixen alguns municipis que presenten una pèrdua de població, i en canvi, altres segueixen creixent, alguns d'ells molt significativament.** En el següent mapa es pot veure l'evolució de la població per al període 2010-2020.

Mapa 4. Evolució de la població (percentatge i nombre). Municipis. Període 2010-2020.

Font: elaboració pròpia amb dades l'IDESCAT

Per tant, si bé el conjunt l'entorn rural del Bages presenta una tendència poblacional positiva en aquests darrers 20 anys, **és en el període 2010-2020 en què hi ha diferents dinàmiques poblacions, 4 municipis de l'entorn rural perden entre un 5,5% i un 16% de la seva població, i 2 municipis més creixen entre considerablement entre un 34% i un 46%.**

La següent taula mostra aquestes dinàmiques poblacionals.

Taula 7. Evolució de la població. Nombres absoluts i relatius. Període 2000-2020 i període 2010-2020.

Municipis	Any 2000	Any 2010	Any 2020	Variació absoluta període 2000-2010	Variació relativa període 2000-2010	Variació absoluta període 2010-2020	Variació relativa període 2010-2020	Variació absoluta període 2000-2020	Variació relativa període 2000-2020
Aguilar de Segarra	213	253	282	40	18,78%	29	11,46%	69	32,39%
Castellfollit del Boix	384	410	447	26	6,77%	37	9,02%	63	16,41%
Castellnou de Bages	526	1.069	1.437	543	103,23%	368	34,42%	911	173,19%

Fonollosa	941	1.401	1.459	460	48,88%	58	4,14%	518	55,05%
Gaià	168	177	183	9	5,36%	6	3,39%	15	8,93%
Marganell	243	317	266	74	30,45%	-51	-16,09%	23	9,47%
Mura	217	233	220	16	7,37%	-13	-5,58%	3	1,38%
Rajadell	456	514	534	58	12,72%	20	3,89%	78	17,11%
Sant Feliu Sasserra	657	661	605	4	0,61%	-56	-8,47%	-52	-7,91%
Sant Mateu de Bages	491	663	608	172	35,03%	-55	-8,30%	117	23,83%
Talamanca	107	143	209	36	33,64%	66	46,15%	102	95,33%
Entorn rural	4.403	5.841	6.250	1.438	32,66%	409	7,00%	1.847	41,95%

Font: elaboració pròpia amb dades IDESCAT

Podem establir diferents **dinàmiques d'evolució de la població** en el conjunt de l'entorn rural del Bages:

- **Dinàmica de creixement molt elevat:** el municipi de **Castellnou de Bages** presenta una dinàmica clarament diferenciada respecte a la resta de municipi, en què quasi ha triplicat la seva població en el període 2000-2020.
- **Dinàmica de creixement elevat:** els municipis de **Fonollosa i Talamanca** han incrementat la població en més del 50%, amb creixements notables tant en el període 2000-2010, com en el període 2010-2020.
- **Dinàmica de creixement moderat:** els municipis de **d'Aguilar de Segarra** presenta un creixement entorn al 30% mantingut tant entre el període 2000-2010 com en el període 2010-2020.
- **Dinàmica de manteniment i lleuger creixement:** els municipis de **Gaià, Rajadell i Castellfollit del Boix** incrementen lleugerament la seva població en tot aquest període.
- **Dinàmica de creixement i posterior decreixement:** els municipis de **Sant Mateu de Bages, Marganell i Mura** van créixer durant el període 2000-2010, però en el període 2010-2020 perden població.
- **Dinàmica regressiva:** el municipi de **Sant Feliu Sasserra** perd població concentrada en el període 2010-2020.

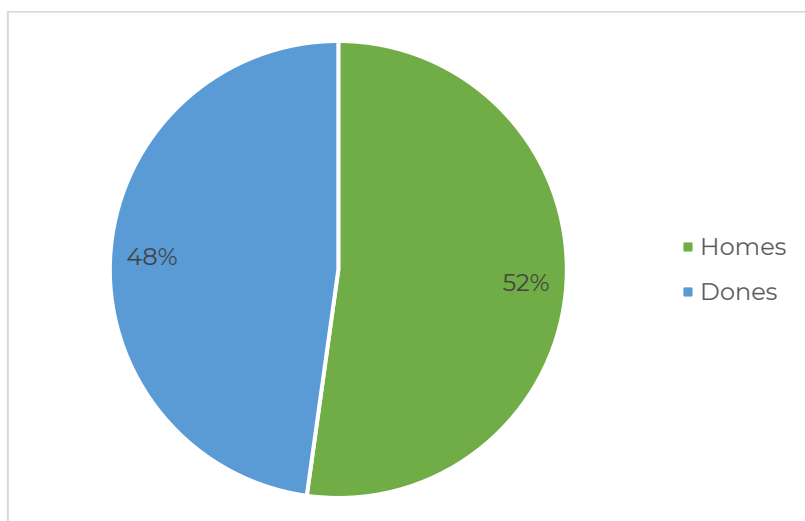
Cal estar alerta amb aquests municipis que estan perdent població en aquests darrers deu anys.

5.2.3. Estructura demogràfica

5.2.3.1. Distribució per sexe

En el conjunt de l'entorn rural del Bages, la **proporció d'homes (52%) és 4 punts superior a la proporció de dones (48%)**. Aquesta dada és un reflex de la masculinització d'aquest àmbit territorial i és una característica de les poblacions rurals.

Gràfica 2. Distribució per sexe de l'entorn rural del Bages. Any 2020

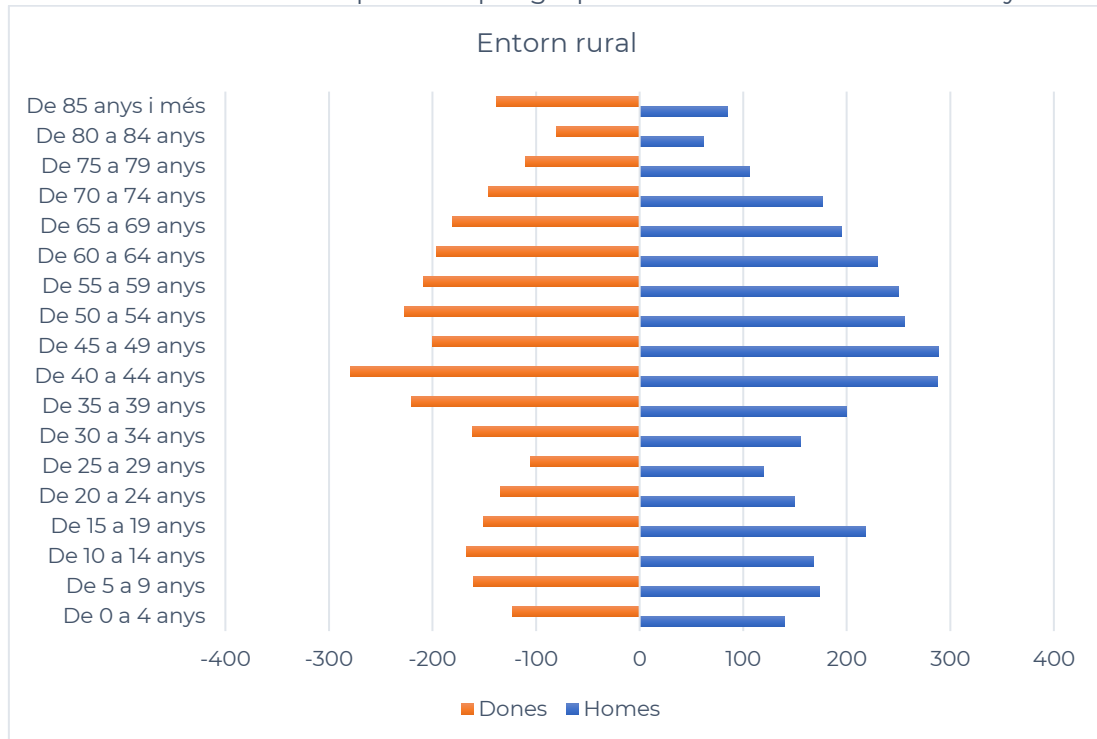
Font: elaboració pròpia amb dades IDESCAT

5.2.3.2. Estructura per edats

La **piràmide de població** de l'entorn rural del Bages ens mostra una piràmide més aviat **rectangular**. La base, que ens indica la població en edat infantil, és lleugerament més ampla que el vèrtex, on hi ha la població dels grups d'edat de gent gran. Així, si bé l'entorn rural del Bages és un territori on hi ha força població d'edat avançada, amb predomini del gènere femení i per tant, hi ha un grup notable de població envellida, també hi ha força població en edat infantil que ho contraresta i permet identificar un **cert dinamisme demogràfic**, fruit de l'arribada de persones nouvingudes de la província que s'han instal·lat als municipis en els darrers anys i han format la seva família al poble. La part central de la piràmide, corresponent als grups d'edat de població activa, és força ampla, amb més presència d'homes que dones, essent el grup d'edat de 40 a 44 anys el més ample, i és una població relativament jove, tot i que el grup d'edat corresponent a la població de 25 a 29 anys és el que presenta menys efectius.

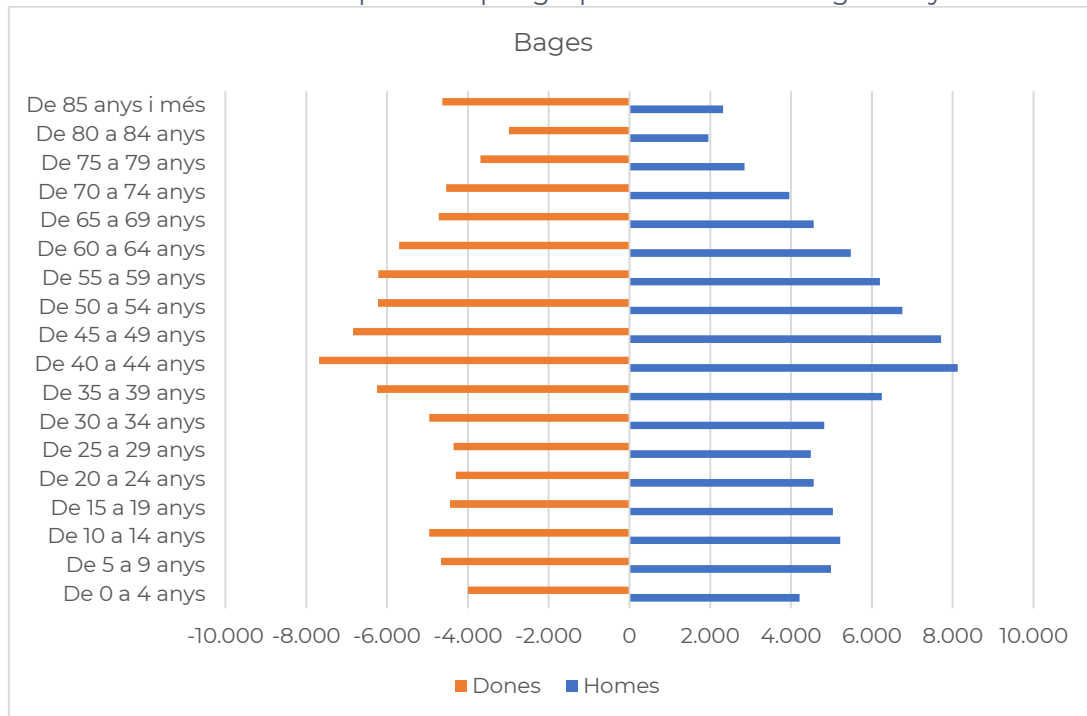
Aquesta piràmide de població podem veure que es pot assimilar a la piràmide de població del Bages, amb una estructura demogràfica semblant.

Gràfica 3. Estructura de la població per grups d'edat i sexe. Entorn rural. Any 2020

Font: elaboració pròpia amb dades IDESCAT

Gràfica 4. Estructura de la població per grups d'edat i sexe. Bages. Any 2020

Font: elaboració pròpia amb dades IDESCAT

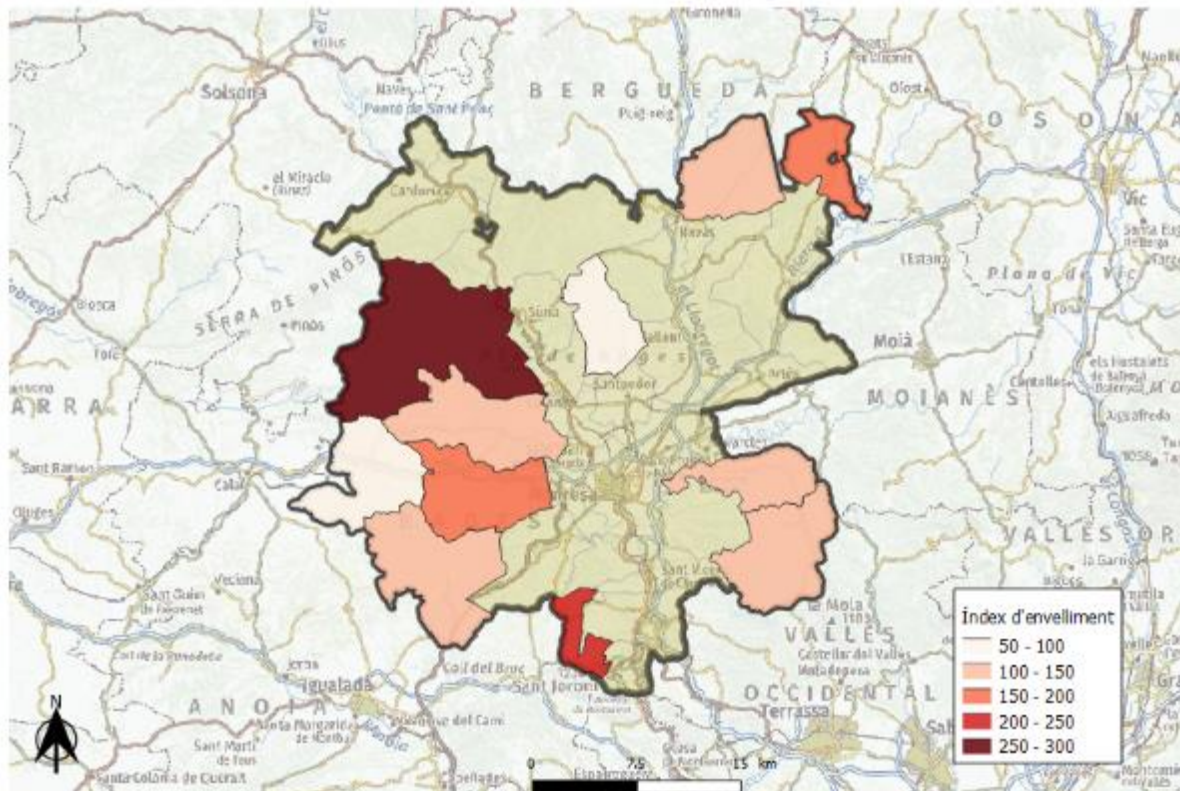
5.2.3.3. Índex d'envelliment

L'índex d'envelliment ens mostra la relació entre la població de 65 anys i més i la població de 0 a 15 anys. A l'entorn rural del Bages l'any 2020 l'índex d'envelliment és de **148**; aquest índex és un 23% superior al del Bages, que és de 120,5. **Per tant, la població de l'entorn rural és una població força més envellida que la del conjunt de la comarca.**

Si observem l'índex d'envelliment per municipis:

- Hi ha 2 municipis que presenten valors notablement superiors a l'índex d'envelliment de l'entorn rural, com Sant Mateu de Bages (286,06) i Marganell (240,74), per tant són municipis amb una població més envellida.
- Altres municipis presenten un índex d'envelliment lleugerament superior al valor mitjà de l'entorn rural: Sant Feliu Sasserra (177,01) i Rajadell (163,89).
- 2 municipis presenten uns valors similars: Fonollosa (136,24) i Mura (144,44).
- Altres municipis es troben per sota de la mitjana de l'entorn rural, destacant el municipi de Castellnou de Bages amb l'índex d'envelliment més baix (66,06), Aguilar de Segarra (91,07), Gaià (103,23), Talamanca (116,22) i Castellfollit del Baix (121,05).

Mapa 5. Índex d'envelliment. Municipis de l'entorn rural del Bages. Any 2020

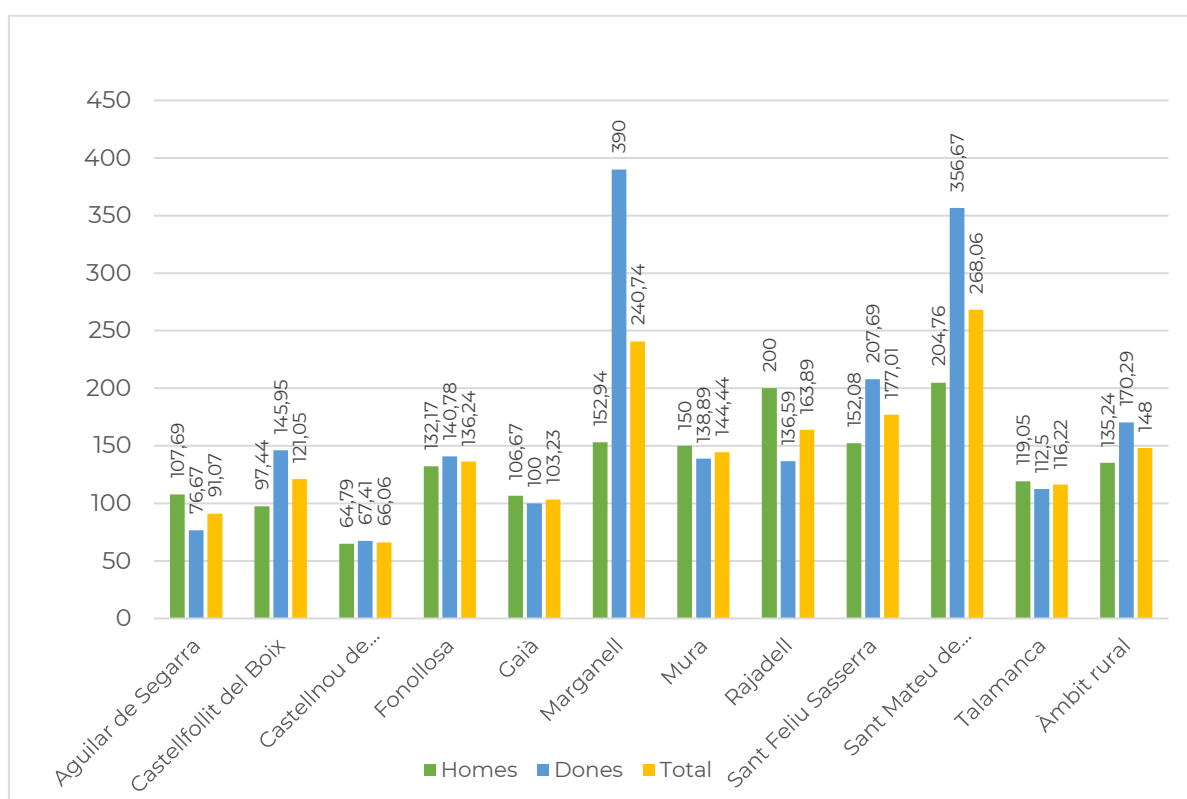
Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

L'índex d'envelliment **desagregat per sexes** ens mostra que aquest valor és **superior en el gènere femení** (170,29 dones; 135,25 homes). **La població envellida té gènere, i aquest és femení.**

Per **municipis**:

- Presenten un índex d'envelliment del gènere femení molt elevat els municipis de Marganell (390) i de Sant Mateu de Bages (356,67), que ens indiquen un claríssim predomini d'aquest gènere en la franja d'edat avançada. Castellfollit del Boix també presenta un valor elevat de l'índex d'envelliment femení (145,95) en comparació amb el masculí.
- Presenten un índex d'envelliment del gènere masculí superior al femení els municipis de Mura (150) i Rajadell (200) i Aguilar de Segarra (107,69).

Gràfica 5. Índex d'envelliment dels municipis per sexe. Entorn rural i municipis. Any 2020

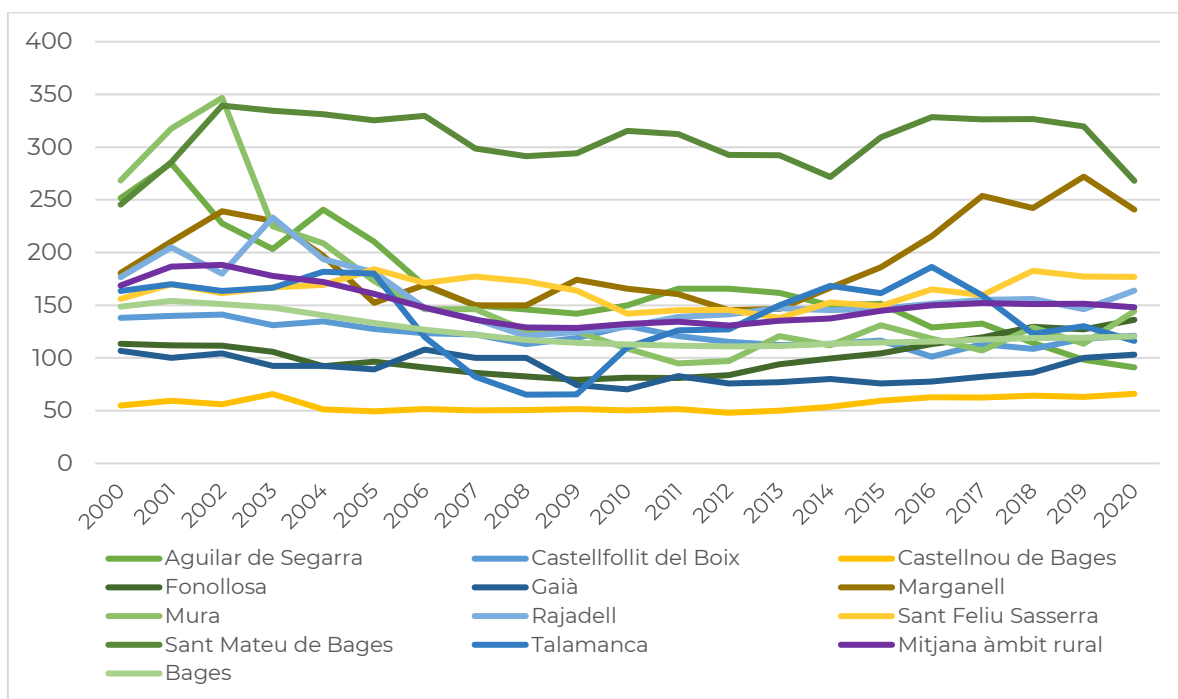
Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

L'evolució de l'índex d'envelliment a l'entorn rural es mostra a la gràfica següent. En el cas de l'entorn rural, es pot veure que a partir de l'any 2001 comença a baixar fins l'any 2009, en que es troba el seu mínim, i a partir d'aleshores, va pujant lleugerament any rere any, i els darrers anys tendeix a establitzar-se.

Per **municipis**, l'índex d'envelliment presenta dinàmiques diferenciades:

- Destaca el cas de Marganell, en què a partir de l'any 2012 comença a pujar significativament; també experimenta una evolució similar, tot i que no tant acusada, Talamanca, a partir de l'any 2009.
- Hi ha municipis en que, després d'uns anys de davallada, els darrers anys l'índex d'envelliment va incrementant lleugerament, com Fonollosa, Rajadell.
- Hi ha municipis que tenen una evolució de l'índex d'envelliment més o menys estable, com Sant Feliu Sasserra, Castellnou de Bages, Gaià, Castellfollit del Boix, Mura o Sant Mateu de Bages.
- Municipis en què l'evolució és decreixent, com Aguilar de Segarra.

Gràfica 6. Evolució de l'índex d'envelliment. Entorn rural i municipis. Període 2000-2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

5.2.3.4. Índex de sobreenvelliment

L'índex de sobreenvelliment és el quocient entre el nombre de persones de 85 anys i més i el nombre de persones de 65 anys i més, expressat en tant per cent.

En el conjunt de l'entorn rural, el valor de **l'índex de sobreenvelliment** pe l'any 2020 és de **16,74**, és a dir, per cada 100 persones majors de 65 anys, 17 d'elles tenen més de 85 anys. Aquest valor és tres punts per sota del valor comarcal, que és de

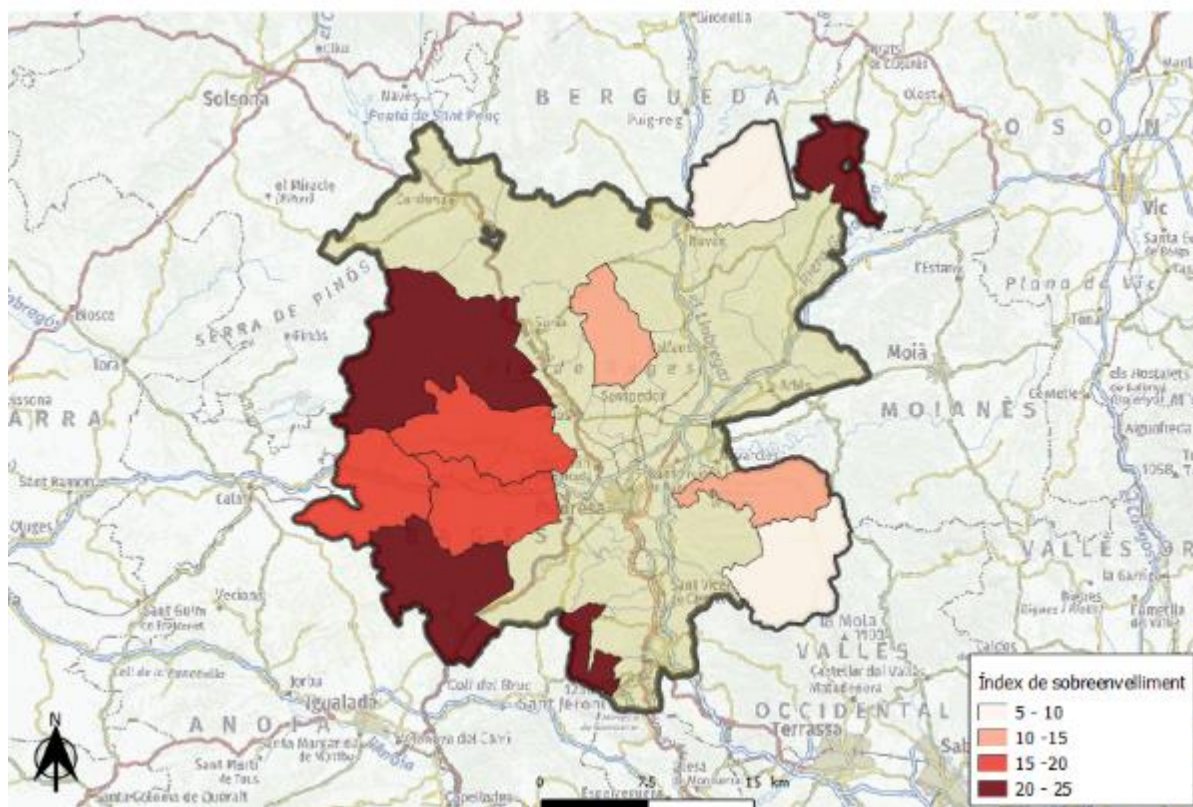
19,19. **Per tant, tot i que la població de l'entorn rural està més envellida, encara no ha arribat al nivell de sobreenvelliment que presenta la comarca.**

Per **gènere**, en el conjunt de l'entorn rural del Bages, el valor de l'índex de sobreenvelliment és clarament superior en el **gènere femení**, que és de 21,47, mentre que el d'homes és de 12,08. **Per tant, aquest valor reforça l'afirmació que la població sobreenvellida és predominantment femenina, d'acord amb una major esperança de vida.**

Si observem l'índex de sobreenvelliment **per municipis**, podem veure els següents casos:

- Hi ha 4 municipis que presenten un índex de sobreenvelliment superior a la mitjana; destaca Marganell (24,62), Sant Mateu de Bages (22,28), Castellfollit del Boix (21,74), Sant Feliu Sasserra (20,13) i Aguilar de Segarra (19,61)
- Els municipis de Fonollosa (16,16) i Rajadell (16,95) presenten valors similars als de la mitjana.
- La resta de municipis presenten valors de l'índex de sobreenvelliment per sota de la mitjana: Gaià presenta el valor més baix (9,38), seguit per Mura (9,62), Talamanca (11,63) i Castellnou de Bages (12,02).

Mapa 6. Índex d'envelliment. Municipis de l'entorn rural del Bages. Any 2020

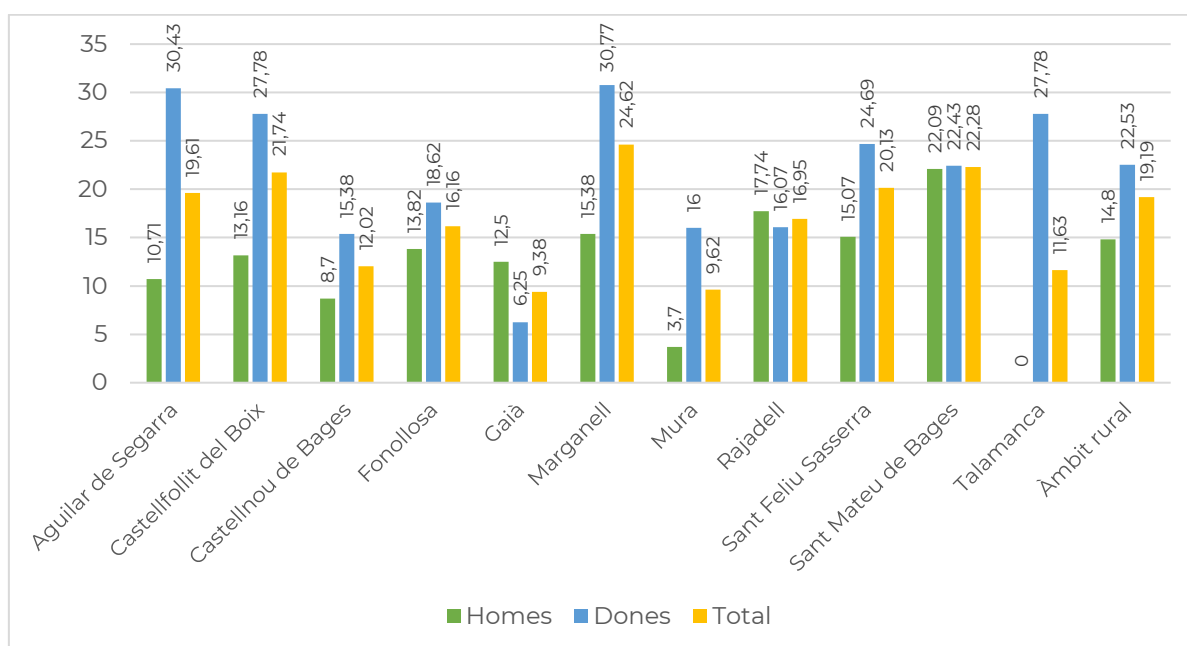
Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

Segons el **gènere**, observem el següent comportament:

- Municipis en què l'índex de sobreenvelliment és clarament femení: Aguil·lar de Segarra (30,43), Marganell (30,77) i Talamanca (27,78) i Castellfollit del Boix (27,78), Sant Feliu Sasserra (24,69), Mura (16).
- Hi ha un únic municipi en què l'índex de sobreenvelliment és força similar entre gèneres: Sant Mateu de Bages.

Al gràfic següent veiem l'índex de sobreenvelliment dels municipis de l'àmbit d'estudi, desagregat per sexe.

Gràfica 7. Índex de sobreenvelliment dels municipis per sexe. Entorn rural i municipis. Any 2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

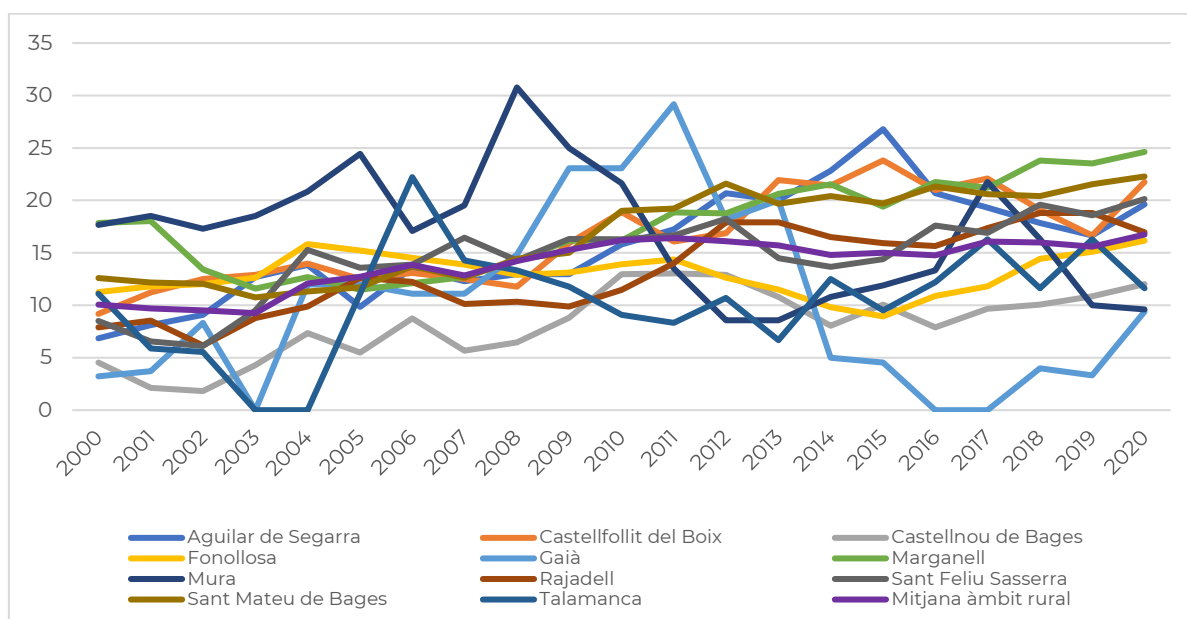
L'evolució de l'índex de sobreenvelliment en el conjunt de l'entorn rural ha estat la d'anar incrementant progressivament any rere any, mostrant la tendència al lleuger sobreenvelliment de la població d'aquest àmbit, i seguint també la tendència demogràfica que ha seguit la població a nivell comarcal i també a Catalunya.

Per **municipis**, s'observen diferents comportaments pel que fa a l'evolució de l'índex de sobreenvelliment:

- Mura i Gaià presenten unes oscil·lacions notables entre períodes
- Castellnou de Bages, Fonollosa, Marganell, Rajadell, Sant Mateu de Bages, Sant Feliu Sasserra i Talamanca presenten un progressiu creixement

- Aguilar de Segarra i Castellfollit del Boix decreixen el valor de l'índex en els darrers anys

Gràfica 8. Evolució de l'índex d'envelliment. Entorn rural i municipis. Període 2000-2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

5.2.3.5. Percentatge de gent gran i joves sobre el total de la població

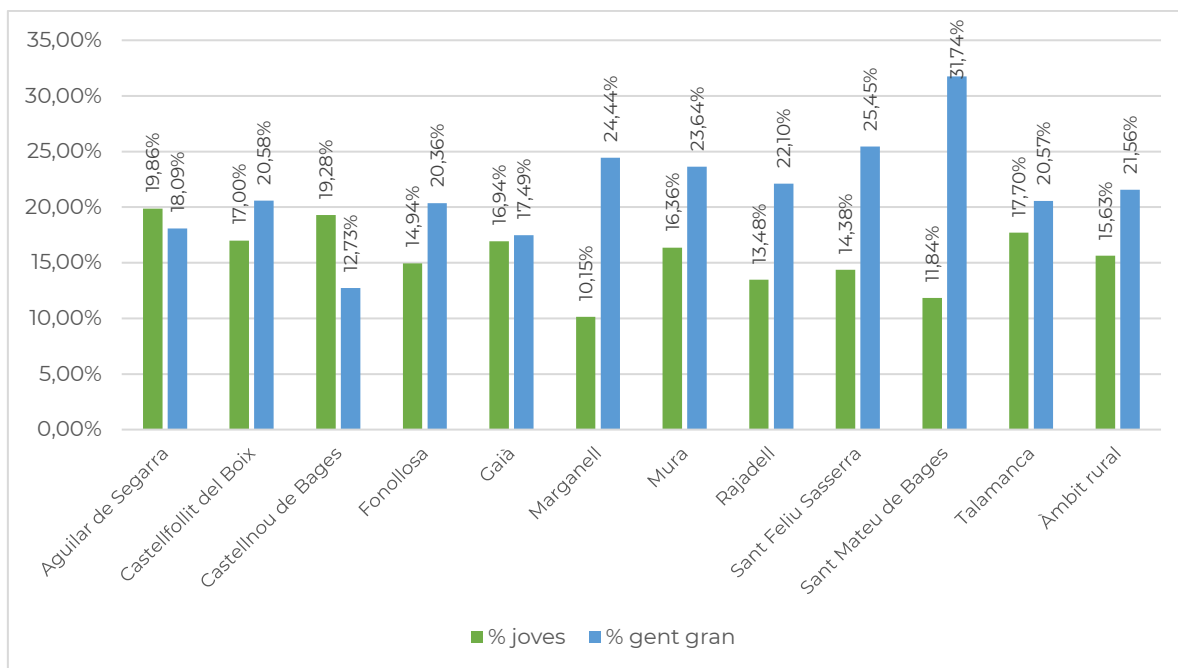
L'entorn rural del Bages presenta un percentatge de gent gran superior al percentatge de població jove, **21,56% de gent gran respecte 15,63% de joves**. És a dir, **1 de cada 5 persones de l'entorn rural del Bages té més de 65 anys, havent-hi més gent gran que gent jove**.

Per **municipis**:

- Destaca el municipi de Sant Mateu de Bages, que té el percentatge de gent gran superior de tot l'entorn rural, proper al 32% i per contra, té tan sols un 12% de població jove.
- Després, hi ha un seguit de municipis que presenten un percentatge de gent gran lleugerament per sobre de la mitjana de l'entorn rural: Sant Feliu Sasserra (25,45% gent gran), Marganell (24,4%), Mura (23,64%) i Rajadell (22,10%).
- Altres municipis tenen un percentatge de gent gran lleugerament per sobre del de joves: Castellfollit del Boix, Fonollosa, Gaià i Talamanca.
- A l'altra banda, Castellnou de Bages és el municipi que compta amb el percentatge de població jove més elevat de l'àmbit territorial (19,28%), Aguilar de Segarra té un percentatge de joves lleugerament superior al de

gent gran, mentre que Marganell és el que presenta un percentatge població jove més baix (10,15%).

Gràfica 9. Percentatge de gent gran i de joves sobre el total de la població. Entorn rural i municipis. Any 2020

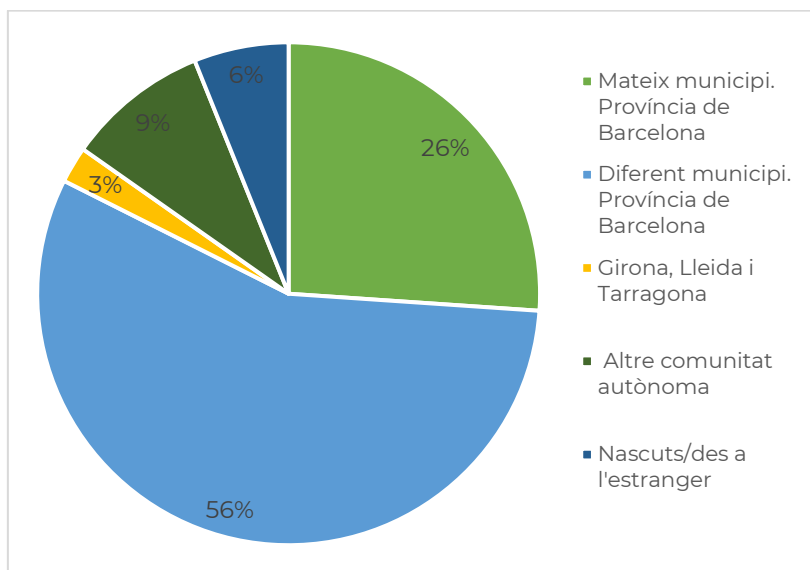

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

5.2.3.6. Procedència de la població

La següent gràfica mostra la procedència de la població de l'entorn rural; així, podem veure que **tan sols un 26% de la població, 1 de cada 4 persones, són nascudes al mateix municipi**. Destaca el **56%** de la població de l'entorn rural que ha nascut en algun altre municipi de la província de Barcelona, i que ens indica que **més de la meitat de les persones que actualment viuen en algun dels onze municipis de l'entorn rural no hi van néixer, i que s'han traslladat ja d'adultes a viure en algun d'aquests municipis**. En menor proporció, un **9%** de les persones de l'entorn rural són d'una **altra comunitat autònoma**, un **6%** són nascuts/des a **l'estranger**, i tan sols un **3%** de la població de l'entorn rural són nascudes en altres províncies catalanes.

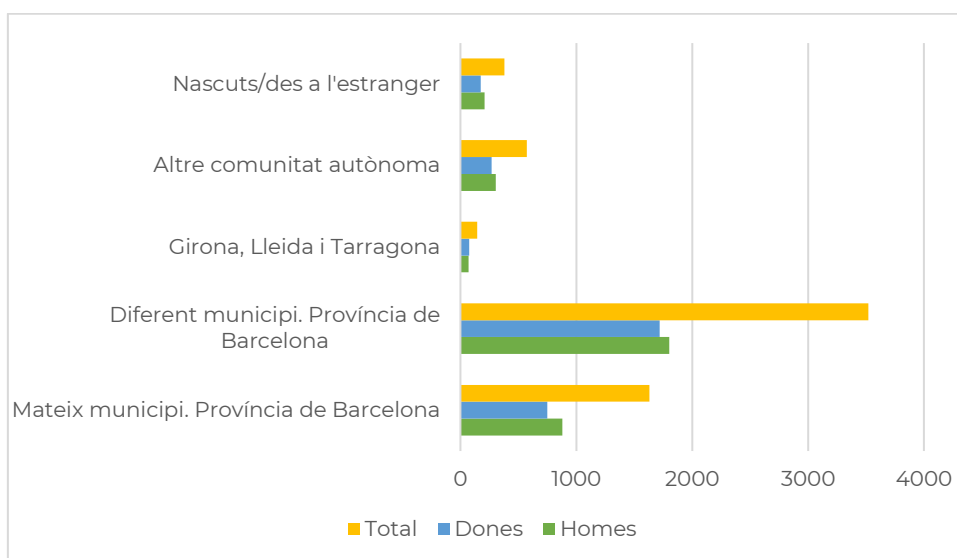
Gràfica 10. Població segons lloc de naixement i residència. Entorn rural. Any 2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

Segons el **gènere**, a la següent gràfica podem veure que una presència més elevada d'homes que dones en totes les procedències, ja que, com s'ha vist abans, l'entorn rural presenta més homes que dones.

Gràfica 11. Població segons lloc de naixement i residència i gènere. Entorn rural. Any 2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

5.2.3.7. Procedència de la població als municipis de l'entorn rural

El municipi que presenta un percentatge major de **població nascuda al mateix municipi** és Sant Feliu Sasserra (46%), seguit per Sant Mateu de Bages (40%).

Per contra, els municipis amb més població **nascuda en altres municipis de la mateixa província** són Talamanca (74%), Castellnou de Bages (65%), Rajadell (63%) i Mura (61%).

I la població nascuda en altres províncies té més presència a Sant Mateu de Bages (7%).

El percentatge de població nascuda en **altres comunitats autònomes** és més alt als municipis de Fonollosa, Marganell i Talamanca (12%).

Castellnou de Bages, Marganell i Gaià són els municipis que presenten el percentatge de **població nascuda a l'estranger** més elevat de tots els municipis de l'entorn rural, el 9%. Possiblement la presència d'empreses tèxtils al municipi i també la proximitat amb Osona amb una elevada concentració d'empreses agràries i agroalimentàries pot explicar l'arribada de població estrangera al municipi. El segueix Sant Feliu Sasserra, amb un 6% de població estrangera, Castellfollit del Boix i Fonollosa, amb un 5%, i Talamanca amb un 4%.

La principal nacionalitat de la població estrangera és la **marroquina**, que representa el 35% sobre el total de la població estrangera. En molt menor proporció hi ha presència d'altres nacionalitats, com la romanesa (6,5%), l'hondurenys (2,72%), la italiana (2%) i la ucraïnesa (2%).

5.3. Cohesió social

La **dispersió territorial** del poblament de la majoria dels municipis de l'entorn rural del Bages integrats per diferents nuclis de població i/o diferents urbanitzacions i, sovint, també amb masies i cases aïllades afegeix complexitat a la cohesió social d'una població municipal que ja és reduïda en el seu conjunt.

Les **dinàmiques de poble** són ben presents a nivell de nuclis, però no són tan evidents en un àmbit major de caire municipal.

També el proveïment de **serveis bàsics** a la ciutadania és molt més complex si es compta amb diferents nuclis de població i amb masies aïllades que si es tracta d'un únic nucli.

Aquesta complexitat de gestió municipal tenint en compte que parlem d'ajuntaments amb pocs recursos econòmics i, pràcticament, sense recursos tècnics, és una realitat important a tenir en compte també en la cohesió social i en la creació d'identitat i vincle emocional amb el municipi i de comunitat amb la resta de veïns i veïnes. Sovint, no es dona la importància que té aquest aspecte intangible de la cohesió local, però és un dels elements essencials per assegurar un bon arrelament de la població per tal de comptar amb municipis vius i dinàmics i no caure amb el risc d'esdevenir pobles dormitori arran de la proximitat a la capital comarcal, Manresa. Actualment, ja hi ha un percentatge elevat de la població d'aquests municipis rurals que treballa a Manresa o a localitats més grans i industrials del seu entorn, però té la seva residència als municipis rurals ja que els preus dels habitatges són molt més elevats a la capital.

Per tant, tenint en compte aquesta doble realitat: poblament dispers, per una banda, i nova població que treballa a la ciutat i passa poques hores als pobles, per l'altra, és important endegar polítiques de cohesió social i d'arrelament de la població per treballar el sentiment de poble i de pertinença al municipi per mitjà de fomentar la participació activa de les persones que viuen en aquests municipis en la vida social, cultural, esportiva, etc.

Poder planificar i dur a terme programes d'activitats encaminades a aquest objectiu, són especialment importants per tot el que s'ha esmentat anteriorment i seria adient poder-les desenvolupar en funció dels recursos locals i de les dinàmiques pròpies de cada municipi. Poden ser activitats intergeneracionals i també activitats específiques adreçades a col·lectius concrets, com potser el jovent del municipi.

En un altre ordre de dimensió, seria interessant treballar aquesta cohesió social i identitària amb el conjunt de municipis de l'entorn rural del Bages com a territori que comparteix una sèrie de reptes i necessitats diferents de les que puguin tenir els altres municipis bagencs. Es podrien dissenyar programes d'activitats i iniciatives que reivindicuessin els valors de la ruralitat compartida no només a nivell polític (entre ajuntaments), sinó

també a nivell social (entre la mateixa població local, entitats, empreses, etc.).

5.4. Serveis públics al Bages rural

5.4.1. Serveis sanitaris

Pel que fa als serveis sanitaris, **disposen de consultori 9 dels 11 municipis** de l'entorn rural del Bages. En aquests consultoris, es disposa d'un metge o metgessa que assisteix 2 o 3 vegades a la setmana, i en alguns casos disposen d'infermer/a i administratiu/va a diari. A banda, els municipis tenen un CAP de referència en un municipi proper. Són dos els municipis que no tenen cap tipus de servei sanitari, Marganell i Gaià. D'aquests, Marganell manifesta que voldria un servei de farmaciola un cop a la setmana per a cobrir les necessitats de la gent gran. Per últim, només hi ha farmàcia en 5 municipis de l'entorn rural del Bages.

Taula 8. Serveis sanitaris. Municipis de l'entorn rural del Bages

Municipi		
	Consultori	Farmàcia
Aguilar de Segarra	✓	✗
Castellfollit del Boix	✓	✗
Castellnou de Bages	✓	✗
Fonollosa	✓	✓
Gaià	✗	✗
Marganell	✗	✗
Mura	✓	✓
Rajadell	✓	✓
Sant Feliu Sasserra	✓	✓
Sant Mateu de Bages	✓	✓
Talamanca	✓	✗
Entorn rural	9	5

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments

En alguns casos es detecta un **sentiment d'abandonament i de pèrdua de qualitat** del servei en els darrers anys. En el cas de Castellfollit del Boix, en què hi havia dos consultoris, un a Castellfollit i un a Maians, ara només disposa del de Castellfollit. En el cas de Mura, arran de la crisi pel COVID-19, han passat de tenir metge/essa un dia a la setmana, a tenir-lo de manera quinzenal, i un infermer/a de forma ocasional, i expressen la voluntat de recuperar el servei, ja que la gent gran té problemes per desplaçar-se al CAP de referència, en aquest cas el CAP de Navarcles. A Rajadell es reclama que no hi hagi més professionals, i que aquests no es cobreixin durant el seu període de vacances, un cas similar al de Talamanca, que té el CAP de referència a Navarcles i que també reclama la falta de

professionals, sobretot a l'estiu, en què des de juny a setembre no disposen de servei.

La **covid19** ha impactat en els serveis sanitaris. Així, són 9 els municipis que han expressat **interrupció** en la prestació del servei al consultori, i 3 els que han reclamat **dificultats** en els trasllats de pacients a consultes i tractaments.

El gran perjudici que es reclama ha sigut la **reducció del servei**. En casos com Sant Mateu de Bages, arran de la COVID19 han passat de tenir metge/essa 3 dies a la setmana a tenir-lo 1, i en casos com Gaià s'explica que el seu CAP de referència, Navàs, està col·lapsat. A Aguilar de Segarra, s'explica que a causa de la COVID19, s'ha tirat enrere l'horari de contingència que havien aconseguit i a Fonollosa expressen que encara no han recuperat el servei amb normalitat.

A Mura, des de l'Ajuntament s'ofereix un servei gratuït de trasllat a persones amb necessitats mèdiques, a través d'un regidor i mitjançant un vehicle municipal.

5.4.2. Serveis socials

Pel que fa als serveis socials, no hi ha **cap municipi que disposi de centre de dia o residència, i tampoc n'hi ha cap que compti amb menjador social**.

D'altra banda, **9 dels 11 municipis disposen de jutge/ssa de pau, i 11 municipis, és a dir, tots, disposen d'assistent social**.

Taula 9. Serveis socials. Municipis de l'entorn rural del Bages

Municipi	 Centre de dia/residència	 Menjador social	 Jutge/ssa de pau	 Assistent/a social
Aguilar de Segarra	x	x	✓	✓
Castellfollit del Boix	x	x	✓	✓
Castellnou de Bages	x	x	✓	✓
Fonollosa	x	x	✓	✓
Gaià	x	x	✓	✓
Marganell	x	x	✓	✓
Mura	x	x	x	✓
Rajadell	x	x	x	✓

Sant Feliu Sasserra	x	x	✓	✓
Sant Mateu de Bages	x	x	✓	✓
Talamanca	x	x	x	✓
Entorn rural	0	0	8	11

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments

Pel que fa a la figura **d'assistent/a social**, aquest és un servei del que disposen unes hores a la setmana, com a Sant Mateu de Bages o uns dies al mes, com a Aguilar de Segarra.

A Sant Feliu Sasserra hi ha la voluntat de fer un **centre de dia**, però no disposen de suficient gent gran, i ara mateix, utilitzen l'Ateneu amb la mateixa funció. De la mateixa manera, altres municipis, com Gaià, utilitzen **altres infraestructures i equipaments municipals per a fer activitats per a la gent gran**.

Mura, per contra, reclama la necessitat de tenir **més espais per a la gent gran** que funcionin com espais de reunió, de la mateixa manera que caldria més ajudes domiciliàries. A banda, també proposarien que el càtering del menjador escolar pogués ser una via per donar un servei de menjador social. De manera similar s'expressa Talamanca, que voldria més atenció a les persones grans que viuen soles i els hi manca un centre de serveis amb activitats específiques de dinamització per a gent gran.

A Castellnou de Bages tenen un marxa **un SAIAR**, Servei d'Atenció Integral en l'Entorn rural. I a Fonollosa tenen previst un **centre de serveis per a la gent gran** a l'espai La Fàbrica, que es preveu que pugui entrar en funcionament l'any 2023.

5.4.3. Serveis educatius

Pel que fa als serveis educatius hi ha **heterogeneïtat de situacions** en els diferents municipis rurals. Tot i que en general se'n desprèn una valoració positiva, hi ha casos en què la manca d'infants en fa perillar la seva existència, com és el cas del municipi de Sant Mateu del Bages expressen que de 0 a 3 anys tenen manca d'infants. En canvi, el que troben a faltar a Castellfollit del Boix són professionals per la llar d'infants.

Taula 10. Serveis educatius. Municipis de l'entorn rural del Bages

			
	Institut	Escola	Llar Infants
Aguilar de Segarra*	✗	✓	✓
Castellfollit del Boix	✗	✓	✓
Castellnou de Bages	✗	✓	
Fonollosa	✗	✓	✓
Gaià	✗	✗	✗
Marganell	✗	✗	✗
Mura	✗	✓	
Rajadell*	✗	✓	✓
Sant Feliu Sasserra	✗	✓	✓
Sant Mateu de Bages	✗	✓	✓
Talamanca*	✗	✓	✓
Entorn rural		7	5

*Municipis que no disposen de l'equipament en el propi municipi, però que tenen el servei mancomunat amb un municipi veí.

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments

Altres municipis, com Castellnou del Bages, més aviat absorbeix alumnes de poblacions veïnes, sent el 50% d'infants de Santpedor, i succeint-se així un fenomen de **mobilitat escolar** de poblacions veïnes. A més, estan a la llista d'espera per ser **institut-escola** per tal de fomentar que el jovent es quedi a estudiar al municipi.

Destaca també el cas de l'escola Mura, que diu ser un referent que atrau nova població i que fa **l'efecte crida de famílies joves** al municipi. En el seu cas, l'escola s'acompanya d'altres serveis a més del menjador i el transport, com són el canguratge, les activitats extraescolars, l'escola de música i circ i les excursions, facilitades per l'Ajuntament per anar d'excursió al teatre o de colònies. A més, també han iniciat un casal per adolescents amb ajudes del Consell Comarcal amb molt bona resposta. En aquest municipi, pel que fa a la llar d'infants, va haver de tancar per manca d'infants i s'ha reconvertit l'espai per altres usos dinamitzats per l'AFA. Aquesta atracció de famílies, tot i així, xoca amb els problemes d'accés a l'habitatge del municipi.

En el municipis Rajadell i Aguilar de Segarra i Fonollosa **mancomunem** el servei de llar d'infants i d'escola de primària i es realitza copagament de les despeses. A més de disposar de beques pel transport i el menjador, també disposen d'un projecte educatiu que inclou música i arts plàstiques i disposen d'extraescolars i colònies. Tot i així, en aquest cas, des de Fonollosa es reclama la gran despesa que suposa el transport, i les diferències en els preus dels menjadors, ja que els infants d'Aguilar i Rajadell el tenen gratuït per ser de municipi sense escola, mentre que

els de Fonollosa no. Aquesta és una política que ve marcada des de la Generalitat i per la qual reivindiquen una igualtat de condicions per a tot l'alumnat, sigui del municipi que sigui.

Amb aquesta mateixa línia de mancomunació, Mura i Talamanca comparteixen l'escola i la llar d'infants.

5.4.4. Equipaments públics

En general, tots els municipis disposen de cementiri, sala polivalent, parc infantil i parròquia. Pel que fa a museus, hi ha 5 municipis que en tenen, i de biblioteca, 6. No hi ha cap municipi que tingui equipaments de ràdio o televisió, i a Mura tenen un centre d'informació del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i serra de l'Obac.

Taula 11. Equipaments públics. Municipis de l'entorn rural del Bages

Municipi	 Cementiri	 Sala Polivalent	 Museu	 Biblioteca	 Parc Infantil	 Parròquia	 Ràdio/TV	 Centre informació
Aguilar de Segarra	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✗	✗
Castellfollit del Boix	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✗	✗
Castellnou de Bages	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗
Fonollosa	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✗	✗
Gaià	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✗	✗
Marganell	✓	✓		✓	✓	✓	✗	✗
Mura	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓
Rajadell	✓	✓		✓	✓	✓	✗	✗
Sant Feliu de Sasserra	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗
Sant Mateu de Bages	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗
Talamanca	✓	✓	✗	✓	✓	✓	✗	✗
Entorn rural	11	11	5	9	11	11	0	1

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments

En general es valoren els equipaments públics de manera **positiva**, ja que són **molt utilitzats per la població local**, si bé en algun municipi com Fonollosa o Castellfollit del Boix expressen que són equipaments **antics**. En destaquen les sales polivalents, a vegades locals socials o ateneus, que **cobreixen diferents**

necessitats de la població, tant per a gent gran com per a jovent i també per a les associacions. En municipis com Gaià, està en procés de construcció.

A Marganell, a més, tindran una **sala de formació pel sector agroramader** a partir de finals de 2021. A Mura, a més tenen un gran centre cívic on s'hi troben diferents sales amb múltiples usos: biblioteca, teatre, cinema, gimnàs,...

En el cas de la **biblioteca**, els ajuntaments de Castellfollit del Boix, Castellnou de Bages, Fonollosa, Rajadell i Sant Mateu de Bages no compten amb una biblioteca física però sí que disposen del servei de **bibliobús** facilitat per la Diputació de Barcelona. A Talamanca i a Mura es reivindica que els bibliobús no arriben a municipis amb menys de 500 habitants, pel que es troben mancats d'aquest servei. Ja han proposat unir-se per compartir el servei, però sense èxit. En el cas de Mura, han fet una sala biblioteca amb ordinador i han rebut llibres a partir de donacions, tot i que manifesten necessitar fons per mantenir actualitzats els llibres i per dinamitzar l'espai i fomentar la lectura.

En el cas dels cementiris, es comenta el cas de Fonollosa que no compta amb **cementiri municipal**, els que hi ha són parroquials, i és servei que tenen present que cal resoldre

5.4.4.1. Equipaments esportius

Els equipaments esportius mereixen un capítol propi ja que hi ha gran diversitat d'instal·lacions dins d'aquesta categoria.

Els equipaments que més presència tenen als municipis rurals del Bages són els **campes de futbol**, presents en 9 municipis, seguits de les **piscines municipals**, la **pista de bàsquets i clubs esportius**, en 7 municipis. També hi ha **pista poliesportiva** en 4 municipis, **poliesportiu i pista de pàdel** en 2, **skatepark** en 1 i **pista de tennis** en 1.

Taula 12. Equipaments esportius als municipis de l'entorn rural del Bages

Municipis	 Piscines	 Poliesportiu	 Gimnàs	 Camp/ equip futbol	 Pista bàsquet	 Pista pàdel	 Skatepark	 Club esportiu	 Pista poliesportiva	 Pista tenis
Aguilar de Segarra	✓	✗	✗	✓	✗	✗	✗	✓	✓	✗
Castellfollit del Boix	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✗	✓	✗
Castellnou de Bages	✓	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✗
Fonollosa	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✗
Gaià	✗	✗	✗	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✗

Marganell	x	x	x	✓	✓	x	x	✓	x	x
Mura	✓	x	x	✓	x	x	x	x	x	x
Rajadell	x	✓	x	x	✓	x	x	x	x	x
Sant Feliu Sasserra	✓	x	x	✓	✓	✓	x	✓	x	✓
Sant Mateu de Bages	✓	x	x	✓	✓	x	✓	✓	x	x
Talamanca	✓	✓	x	✓	x	✓	x	x	x	x
Entorn rural	7	2	0	9	7	2	1	7	4	1

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments

Es valoren aquests equipaments **molt positivament** de manera explícita a Aguilar de Segarra, Castellnou de Bages i Fonollosa, on reben també visitants de poblacions veïnes.

A Castellfollit del Boix i a Marganell es parla de la voluntat de cobrir la pista poliesportiva per poder-ne fer ús durant tot l'any.

A Mura també tenen equipaments projectats pel 2021, una pista de pàdel i un petit poliesportiu, mentre que a Sant Feliu Sasserra també tenen un pla amb la Diputació de Barcelona per reestructurar la zona esportiva.

A Rajadell, a banda, també es realitzen activitats esportives en altres equipaments municipals, com la sala de la Biblioteca, on s'hi realitza taekwondo i pilates.

5.5. Transport

5.5.1. Xarxa viària

La comarca del Bages compta amb una bona xarxa viària per carretera que permeten creuar el territori en totes direccions i faciliten la mobilitat fins a la capital comarcal. En sentit nord-sud hi ha l'autopista C-16, i les carreteres C-55, C-58 i C-1411, que connecten la regió amb l'àrea metropolitana de Barcelona o bé amb les comarques interiors del Berguedà i la Cerdanya. La carretera C-25, l'Eix Transversal, travessa la comarca aproximadament en sentit est-oest comunica la plana de Lleida amb les comarques centrals i fins a Girona. Finalment, la carretera C-37, l'Eix Diagonal, que comunica Manresa amb l'Anoia i les comarques de Tarragona.

Els municipis de l'entorn rural tenen bon accés i pròxim a la xarxa viària principal, a excepció de Sant Feliu Sasserra i de Gaià, on la distància fins a la carretera principal és més llarga i també en el cas concret de Sant Feliu Sasserra, és una llarga reivindicació la seva millora. La següent taula mostra les distàncies en temps i quilòmetres des dels municipis de l'entorn rural fins a la capital comarcal.

La mitjana de temps des dels municipis de l'entorn rural fins a la capital comarcal, Manresa, és d'uns **30 minuts**, i en distància, d'uns **22 quilòmetres**. ***Per tant, la proximitat amb la capital comarcal i una xarxa viària en bon estat faciliten que la gent que vol continuar vivint als pobles de l'entorn rural, ho faci, encara que s'hagi de desplaçar habitualment a la capital comarcal, ja sigui per raons laborals, pel serveis, per l'oci o per altres motius.***

Taula 13. Distàncies en temps i quilòmetres des dels municipis de l'entorn rural del Bages fins a la capital comarcal, Manresa

Municipi	 Distància (km)	 Temps (minuts)	 Principals vies de comunicació terrestres
Aguilar de Segarra	22,4	19	C-25 (Eix Transversal)
Castellfollit del Boix	21,6	23	C-37 (Eix Diagonal)
Castellnou de Bages	15,5	26	BV-4501 (Ctra. de Manresa a Santpedor)
Fonollosa	12,8	19	BV-3008 (Ctra a Sant Joan de Vilatorrada)
Gaià	31,5	27	C-16 (Eix del Llobregat)
Marganell	14,1	20	BP-1101 (Ctra. del Bruc a Manresa) i BV-1123 (Ctra. de Marganell)
Mura	19	38	BV-1224 i BV-1225 (Ctra. del Pont de Vilomara)

Rajadell	15,7	18	C-25 (Eix Transversal)
Sant Feliu Sasserra	35,7	35	B-431 (Ctra. d'Avinyó a Sant Feliu Sasserra i a Prats de Lluçanès i C-25 (Eix Transversal)
Sant Mateu de Bages	28,3	27	C-55 (Ctra. de Solsona a Manresa)
Talamanca	27,5	53	BV-1221 (Ctra. De Terrassa a Navarcles)

Font: elaboració pròpia a partir de Google Maps

5.5.2. Servei de transport públic als municipis rurals

Pel que fa als mitjans de transport públic col·lectiu presents en l'entorn rural del Bages, el tren és present en 3 municipis i l'autobús en 10.

Taula 14. Equipaments esportius als municipis de l'entorn rural del Bages

				
Municipi	Tren	Autobús	Taxi particular	Transport a la demanda
Aguilar de Segarra	✓	✓	✗	✗
Castellfollit del Boix	✗	✓	✓	✗
Castellnou de Bages	✗	✓	✗	✗
Fonollosa	✓	✓	✓	✗
Gaià	✗	✓	✗	✓
Marganell	✗	✓	✓	✗
Mura	✗	✓	✗	✓
Rajadell	✓	✗	✓	✗
Sant Feliu Sasserra	✗	✓	✓	✗
Sant Mateu de Bages	✗	✓	✗	✓
Talamanca	✗	✓	✗	✗
Entorn rural	3	10	5	3

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments

Els serveis de transport públic de tren, d'autobús i de transport a la demanda es perceben com a **mitjans poc utilitzats per la població local**. Els ajuntaments manifesten que es tracta de serveis amb molt poca freqüència i que no faciliten la mobilitat en transport públic de la població local i que no cobreixen les seves necessitats. Tant del tren com del autobús hi ha molt pocs trajectes, normalment dos al dia, i a més, el tren es perfila com un mitjà de transport molt lent. Com a excepció hi ha Valls de Torroella, on sí que tenen una bona connexió d'autobús, amb la línia que va de Solsona a Manresa i que passa cada hora.

Els transports a la demanda, presents en 3 municipis de l'entorn rural, funcionen de manera que només es realitza la parada si almenys un usuari ho ha demanat prèviament. Aquesta petició es realitza abans de les 12.00h del matí del dia anterior a realitzar-se el servei mitjançant trucada telefònica, o a través de l'*app Sagalés on demand*. Es tracta d'un servei especialment dirigit al col·lectiu de la gent gran que resideix als nuclis de població que no són la capçalera municipal o a les cases/masies aïllades i que no compta amb vehicle propi o ja no està capacitada per poder conduir. Alguns dels TAD detectats són els que connecten Gaià amb la línia Navàs - Manresa, i Sant Mateu de Bages amb la línia Solsona – Manresa – Barcelona. De nou, es tracta d'un servei de transport infrautilitzat pels habitants dels municipis, des d'on es manifesta que és un servei que no respon a les necessitats de logística, sobretot pel fet d'haver d'avisar amb tanta antelació.

Pel que fa als **taxis particulars**, tot i ser presents en 5 municipis, també es presenta com un servei poc utilitzat i és que, altra vegada, des dels consistoris es reitera la necessitat del cotxe privat i fins i tot es proclama que “els taxistes som els propis veïns”. A Mura, pel altra part, existeix un servei d'acompanyament gratuït des de l'ajuntament.

Per últim, es fa evident una **cultura del vehicle privat molt arrelada**, sent el mitjà preferit i escollit per la majoria de la població. Aquest fet, però, presenta un inconvenient a l'hora de resoldre les necessitats de mobilitats de la gent gran que viu en cases disseminades, i també significa una **mancança en la possibilitat de poder adoptar un sistema de mobilitat sostenible en aquest entorn**.

5.5.2.1. Demandes en transport i mobilitat

A partir de les respostes en les entrevistes realitzades, se n'extreu que el cotxe privat és el principal mètode de transport escollit per ser el que s'ajusta més a les característiques dels municipis rurals, en què hi ha poca població i aquesta es troba disseminada. Tot i així, **per a determinats col·lectius com són la gent gran i el jovent en edat d'estudiar, es presenten necessitats en transport i mobilitat i és on es dirigeixen les demandes**.

En termes generals, a la majoria dels municipis no veu necessari ampliar les freqüències dels transports col·lectius, ja que es percep com un malbaratament de recursos tenint en compte el reduït nombre d'habitants dels seus municipis. En aquest sentit, **el transport a demanda (TAD) és el que presenta major interès pels consistoris**. Tant Aguilar de Segarra, com Fonollosa i Talamanca, que no en disposen, així ho van expressar a les entrevistes, mentre que en municipis on ja existeix el servei, com Gaià i Sant Mateu de Bages, es va evidenciar la necessitat de revisar el servei per a que realment s'adapti a les necessitats dels habitants i pugui perfilar-se con un servei útil i per tant, demandat. Aquesta revisió passaria per la reducció del temps d'antelació en que es demana el servei i més flexibilitat.

A banda, també s'han detectat preocupacions pel que fa a l'estat dels accessos. En el cas de Castellnou de Bages es demana una millora de la carretera fins a Santpedor, i en el cas de Sant Feliu Sasserra, també hi ha una demanda de millora de la carretera.

5.5.2.2. Transport i accés als centres de formació superior

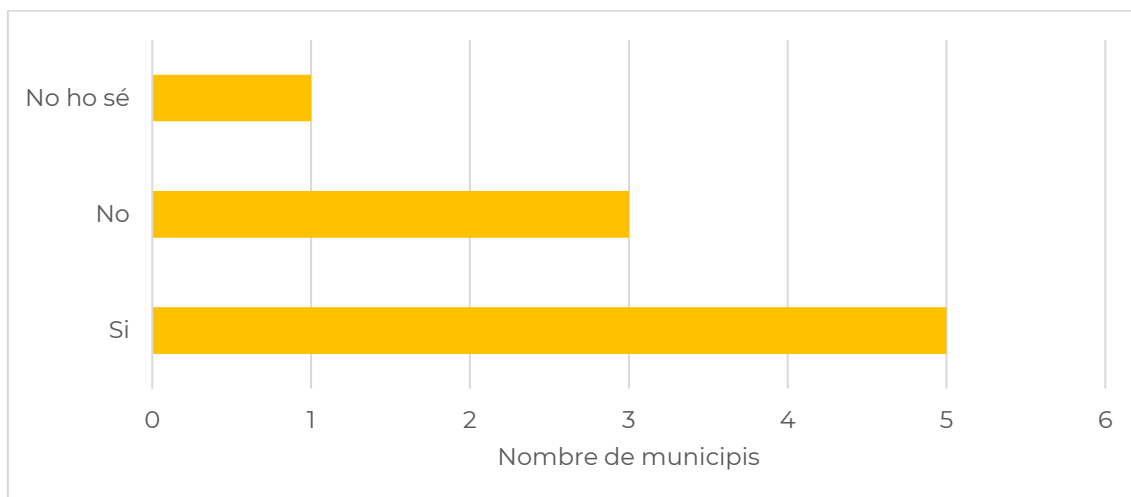
El territori de la Catalunya Central presenta una oferta formativa àmplia i de proximitat, articulada al voltant de les ciutats de Manresa i Vic, que disposen d'universitat i de diversos centres formatius. A més, és important indicar que la situació central de la comarca del Bages facilita les possibilitats d'estudiar en altres punts de la província. El Consell Comarcal del Bages disposa de l'informe sobre l'oferta formativa del Bages on es pot trobar tota la informació sobre l'oferta formativa de la comarca.

Tot i així, per tal que tota aquesta oferta formativa sigui realment accessible al jovent de l'entorn rural del Bages, cal que existeixi un territori connectat amb una bona xarxa de transport públic, ja que ens molts casos, la gent que ha d'anar a un centre de formació superior no disposa de vehicle propi i requereixen d'un acompanyament. En aquest sentit, s'identifica la ***necessitat de disposar d'un servei de transport col·lectiu que faciliti aquesta mobilitat, o bé també explorar fórmules de mobilitat compartida, així com la possibilitat d'incentivar un sistema de formació mixt, que combini la docència virtual amb la presencial i així s'afavoreixi l'assistència a la població de l'entorn rural tot reduint la necessitat de desplaçaments obligats per motius d'estudi.*** A més, explorar alternatives a la mobilitat tradicional i al transport públic convencional també podria tenir cert interès per resoldre aquestes necessitats, com ara **aplicacions mòbil en l'entorn rural de transport compartit.**

5.5.3. Vies verdes de mobilitat

Pel que fa a les vies verdes de mobilitat no motoritzada, en el marc de la diagnosi s'ha demanat als ajuntaments la seva valoració sobre el seu impuls, per tal de configurar una xarxa viària de mobilitat sostenible per a fer a peu o en bicicleta. Són 5 els ajuntaments que van respondre afirmativament, 3 els que van dir que no ho trobaven interessant, i en 1 cas es va respondre que no ho sabien.

Gràfica 12. Interès en vies verdes de mobilitat no motoritzada

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments

En general la resposta dels ajuntaments a aquesta qüestió permet copsar certes reticències, com la creença de que a banda de crear noves vies verdes, caldria posar més èmfasi en arreglar les que ja hi ha, i que no veuen factible que la gent agafi la bicicleta per moure's en els seus desplaçaments habituals entre nuclis o amb poblacions veïnes, sinó més aviat **es percep amb un ús recreatiu i turístic**.

En alguns casos s'exposen **exemples de vies ja existents o s'estan impulsant**, com a Aguilar de Segarra, on s'està mirant d'enllaçar el castell amb les ruïnes de Sant Amanç de Rajadell, la via verda entre el Serrat i Pinedes de Castelnou de Bages, la via blava impulsada per la Diputació de Barcelona a Gaià, que uneix totes les colònies des de l'inici del riu Llobregat i es pot realitzar a peu, en bicicleta o en cavall, o la vida verda que connecta diferents nuclis del poble a Rajadell.

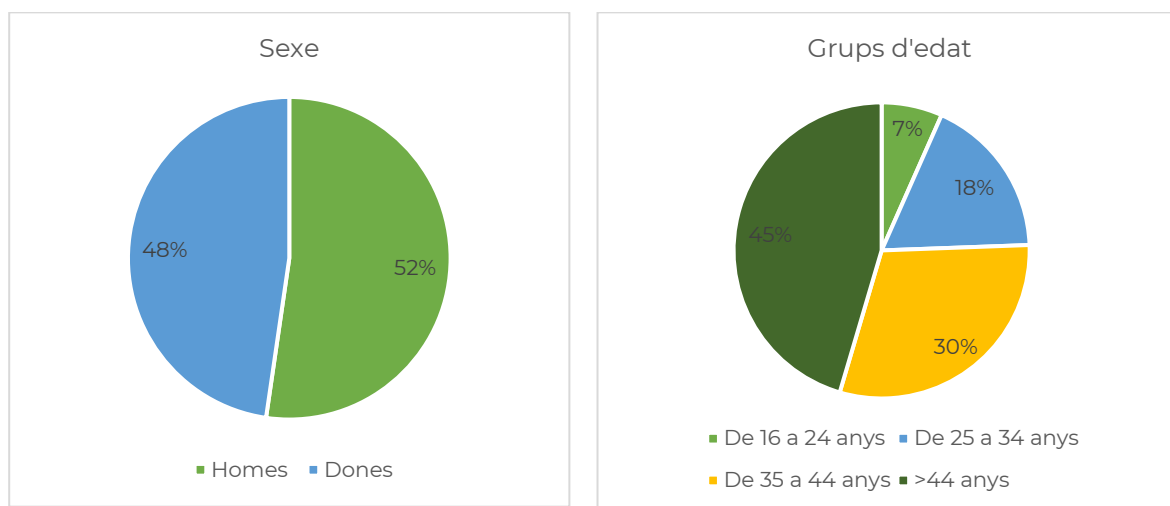
5.6. Mercat de treball al Bages rural

5.6.1. Població activa

La població activa registrada de l'entorn rural l'any 2020 és de **2.604 persones**. Aquesta representa el **41,67% sobre el total de la població de l'entorn rural**, i el **3%** de la població activa de la comarca del Bages.

Per **gènere**, el 52% de la població activa són homes, i el 48% són dones, i per **grups d'edat**, el majoritari és la població de més de 44 anys (45% de la població activa), seguit per la població d'entre 35 i 44 anys (30%).

Gràfica 13. Distribució de la població activa segons gènere i grups d'edat. Entorn rural. Any 2020

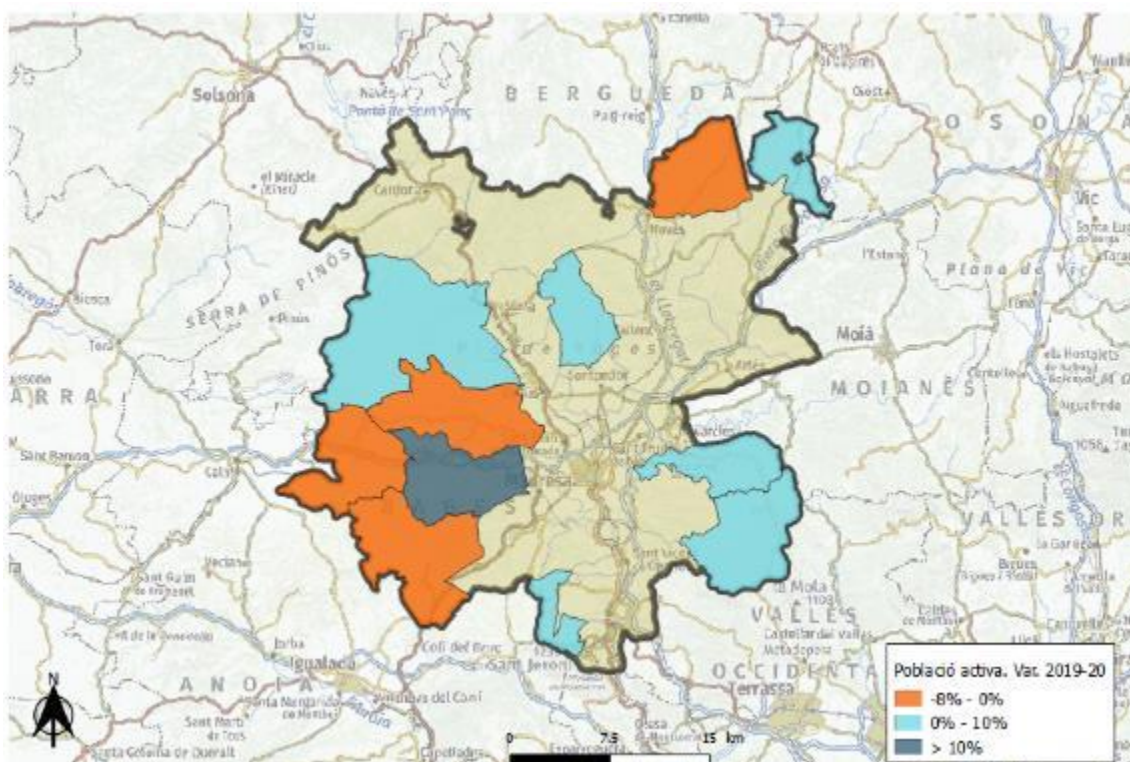
Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

L'evolució de la població activa en el conjunt de l'entorn rural ha estat positiva, amb un progressiu creixement d'aquesta al llarg dels anys. **En el període 2008-2020, la població activa ha incrementat un 21%, possiblement degut a l'arribada de població nouvinguda en edat laboral que s'ha instal·lat en aquests municipis al llarg dels anys.** Aquest increment també s'observa en aquests darrers cinc anys (2016-2020) en què hi ha un augment d'un 10% de la població activa. I en el darrer any (2019-2020) l'increment és del 3% en tot l'entorn rural.

En el següent mapa podem veure l'evolució de la població activa entre els anys 2019 i 2020 per municipis:

- Rajadell destaca amb una variació relativa del 34,6% respecte l'any 2019, essent l'únic municipi amb una variació positiva tan notable.
- Marganell Mura, Sant Feliu Sasserra, Sant Mateu de Bages i Talamanca incrementen entre un 1,6% i un 7,4% la població activa.
- Aguilar de Segarra, Castellfollit del Boix, Fonollosa i Gaià redueixen la població activa entre un 4,5% i un 8,7%.

Mapa 7. Variació de la població activa. Municipis de l'entorn rural. Valors relatius. Anys 2019-2020

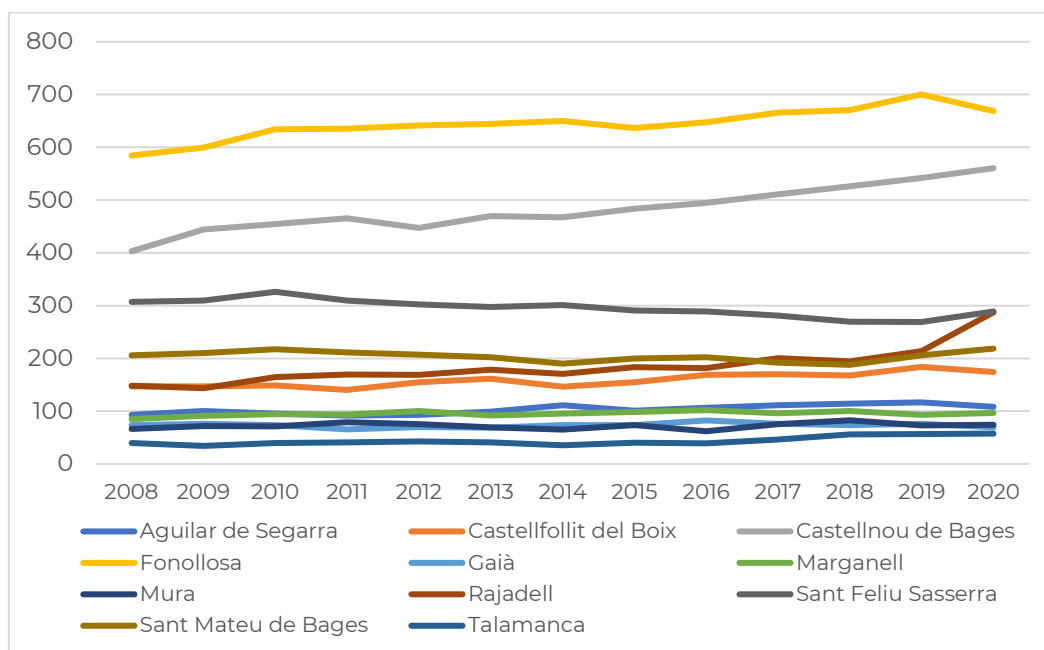
Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

Pel que fa a **l'evolució de la població activa en el període 2008-2020**, a nivell de **municipis**, s'observen algunes diferències:

- Fonollosa i Castellfollit del Boix presenten una evolució creixent, com el conjunt de l'entorn rural, però a partir de l'any 2019 baixa, i en canvi, seguint la mateixa evolució creixent, a Rajadell a partir de l'any 2018 fa un repunt a l'alça.
- Castellnou de Bages i Talamanca presenten un creixement progressiu.
- Sant Feliu Sasserra presenta una evolució descendent, tot i que l'any 2019 repunta.

- La resta de municipis tenen una evolució de sosteniment, amb alguns petits alts i baixos en els anys.

Gràfica 14. Evolució de la població activa. Municipis de l'entorn rural. Període 2008-2020

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

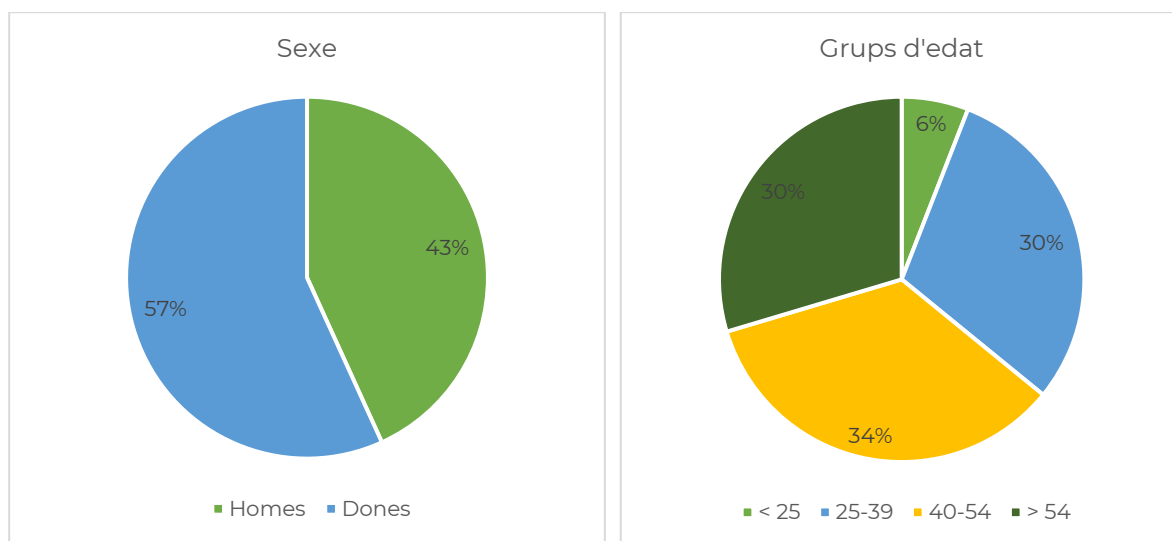
5.6.2. Població aturada

El total de persones aturades el desembre de 2020 és de **287 persones**. Respecte el total de la població activa de l'entorn rural, representa **l'11% de la població activa que es troba en situació d'atur**, i el **2,4%** del total de població aturada del Bages.

Per **gènere**, la població aturada és superior en les dones (57%) que en els homes (43%), cosa que ens indica que l'atur afecta més a les dones.

Per **grups d'edat**, la població de 40 a 44 anys seguit per la població de més de 45 anys concentren el 64% de la població aturada; en menor mesura, també hi ha presència de població de 25 a 39 anys (30%), la població de 16 a 24 anys tan sols representa el 6% de la població aturada.

Gràfica 15. Distribució de la població aturada segons sexe i grups d'edat. Entorn rural. Any 2020

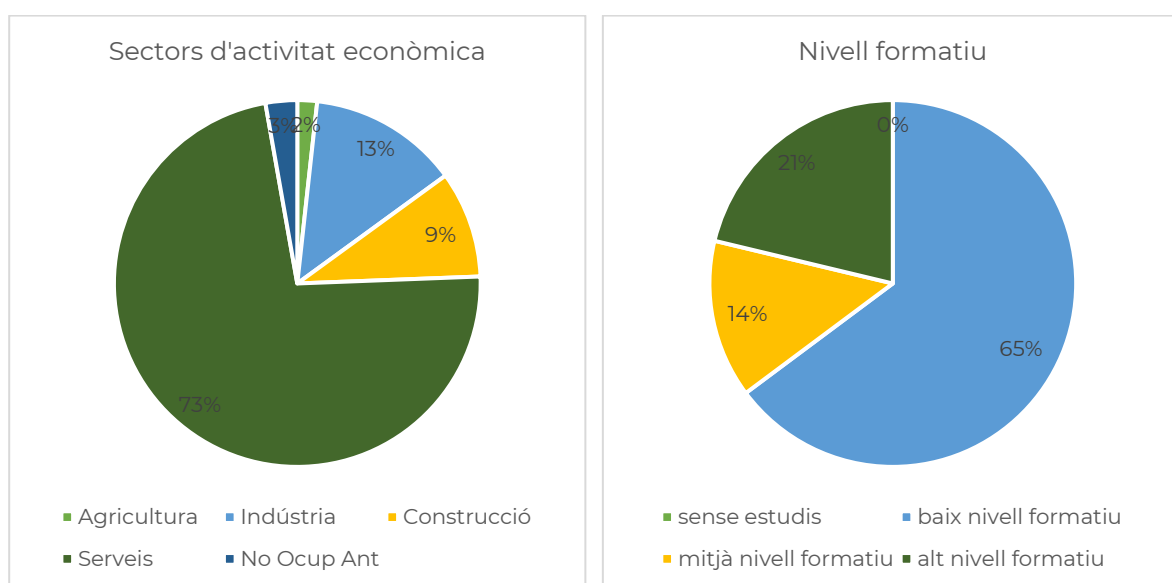

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

Pel que fa als **sectors d'activitat econòmica** de la població aturada, 3 de 4 persones aturades (73%) ho són del sector serveis, un 13% del sector indústria, un 9% de la construcció, un 3% no tenen cap ocupació anterior, i tan sols un 2% ho són de l'agricultura.

En quant al **nivell d'estudis**, el 65% de la població aturada té un nivell formatiu baix, un 21% tenen un nivell alt d'estudis i un 14% un nivell mitjà.

Gràfica 16. Distribució de la població aturada segons sector d'activitat econòmica i nivell d'estudis. Entorn rural. Any 2020

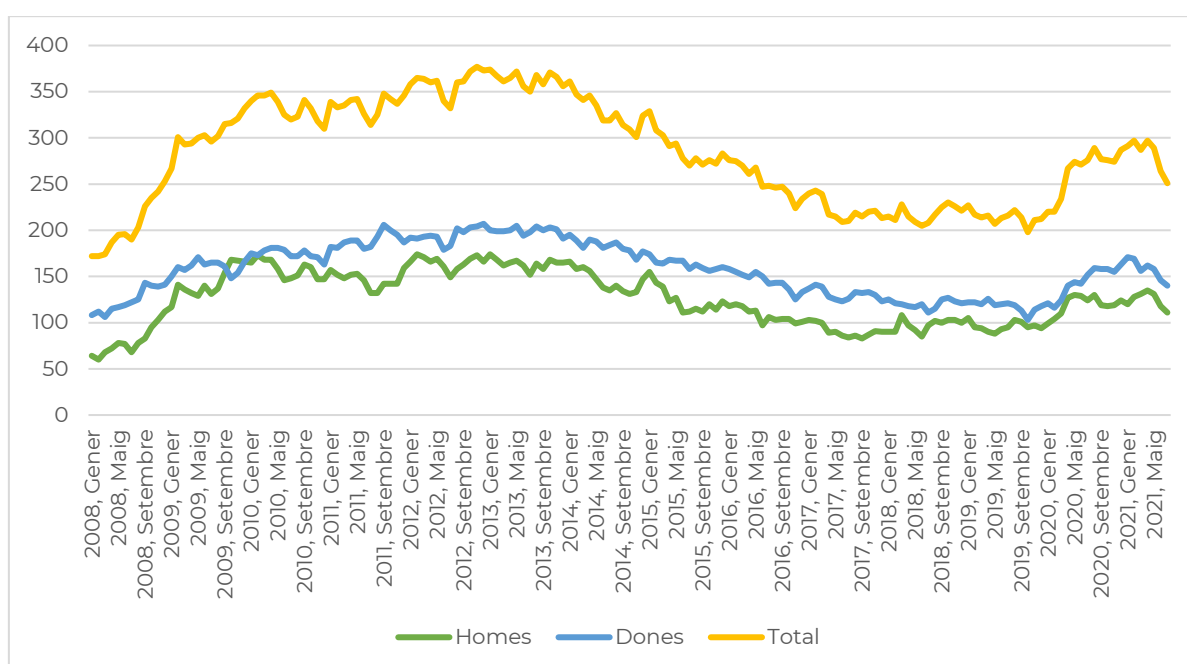

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

L'evolució de l'atur registrat a l'entorn rural del Bages en el període 2008-2021 es mostra a la gràfica següent. Així es pot veure que a partir de l'any 2013 l'atur registrat comença a davallar fins a principis de l'any 2020, any a partir del qual l'atur registrat remunta fins al 2021, segurament per motius de la crisi de la covid19. Es pot veure que l'atur registrat és superior en el gènere femení respecte el masculí al llarg de tot aquest període.

Mirant dades més recents de maig de 2021, s'observa un petit canvi de tendència, alentint l'augment de la població aturada en alguns municipis i revertint la tendència en alguns altres. **Per tant es mostra una situació de lleugera millora, en termes globals.**

Gràfica 17. Evolució de l'atur registrat. Any i gènere. Període 2008-2021

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

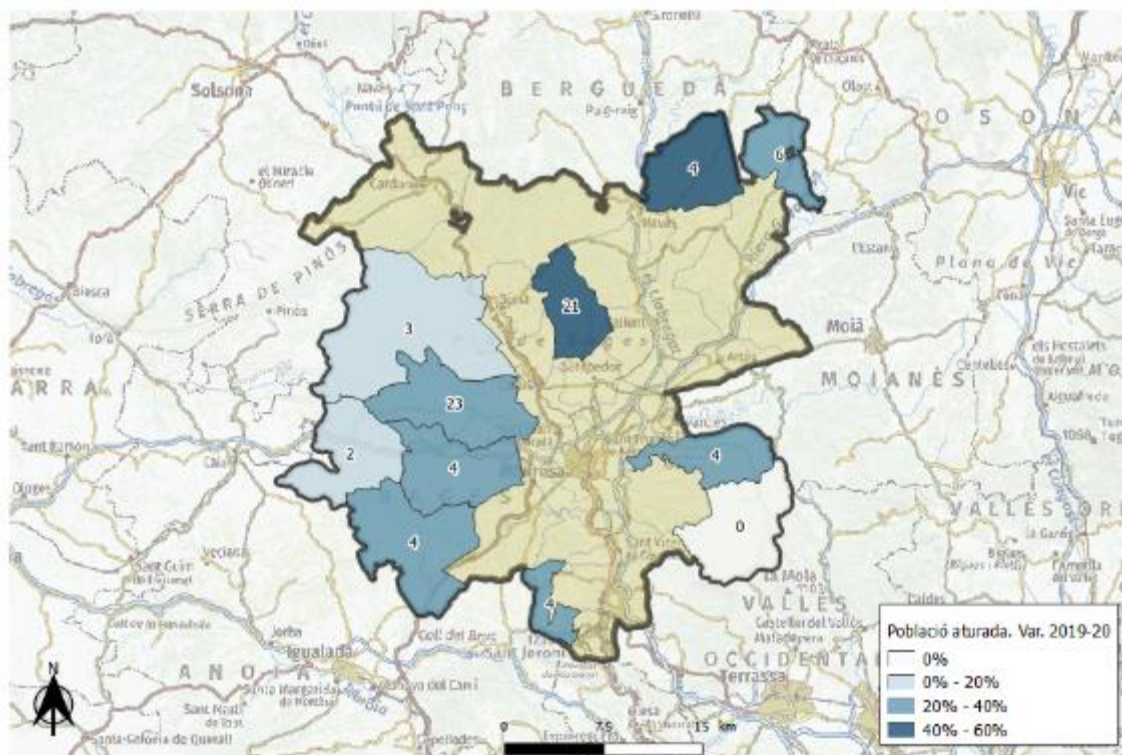
En el període 2019-2020, la població aturada ha incrementat en 75 persones, que representa un increment del 35,4% respecte l'any 2019.

Al mapa següent s'indica la **variació de la població aturada** en els **municipis** de l'entorn rural entre el desembre de 2019 i el desembre de 2020. S'observa el següent:

- En tots els municipis ha incrementat la població aturada, a excepció de Mura, que no ha variat en aquest període.
- Gaià arriba a tenir la meitat més de persones aturades, essent el municipi amb l'increment més significatiu (57,15%), seguit de Castellnou de Bages (48,8%).

- Castellfollit del Boix, Fonollosa, Marganell, Rajadell i Sant Feliu Sasserra presenten unes variacions d'entre el 30% i el 38%.
- Aguilar de Segarra i Sant Mateu de Bages es situen entre el 20% i el 17,6%.

Mapa 8. Variació relativa de la població aturada (% i valors absoluts). Municipis de l'entorn rural. Desembre 2019-desembre 2020.

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

5.6.3. Taxa d'atur registral

La taxa d'atur registral és la relació entre la població desocupada registrada mensualment a les oficines d'ocupació (SOC) i la població activa local estimada trimestral.

La **taxa d'atur registral** a desembre de 2020 a l'entorn rural és de **l'11,17%**. Aquest valor és 2,36 punts per sota de la taxa d'atur registral comarcal, que és de 14,36%.

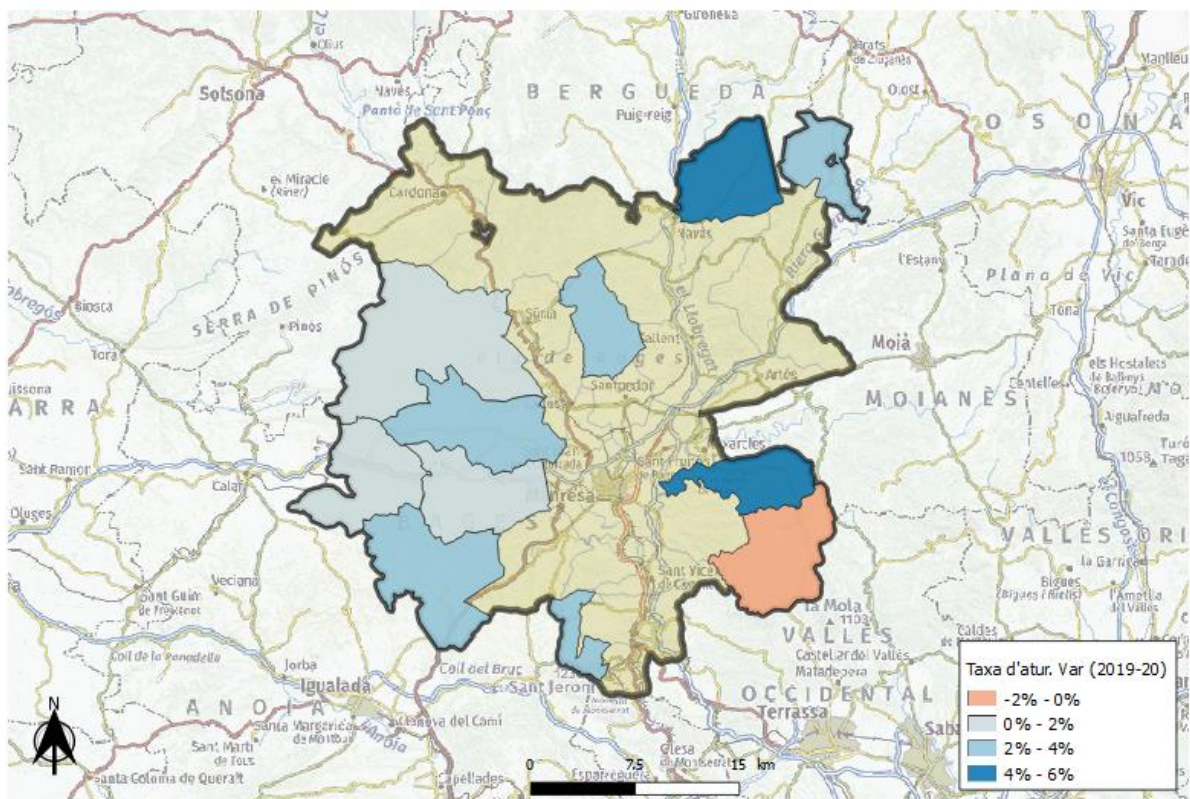
Per **gènere**, la taxa d'atur registral del gènere femení és de 13,3%, mentre que el masculí és lleugerament inferior, 9,23%.

Per **grups d'edat**, la població de 55 a 64 anys és la que presenta una incidència més alta, el 19,32%. Per gènere, afecta més a la població femenina en aquesta franja d'edat, arribant a ser el 26% de la taxa d'atur femenina

Al següent mapa es mostra la variació de la taxa d'atur registral als **municipis** de l'entorn rural entre el desembre de 2019 i el desembre de 2020.

- La taxa d'atur registral ha augmentat en tots els municipis, excepte Mura on ha disminuït lleugerament (-1%).
- El municipi on ha augmentat més ha estat Talamanca (5,5%), seguit de Gaià (5,3%).
- Amb increments inferiors, trobem la resta de municipis, entre l'1,4% d'Aguilar de Segarra i el 3,5% de Castellnou de Bages.

Mapa 9. Variació relativa de la taxa d'atur registral (%). Municipis. Desembre 2019- desembre 2020.

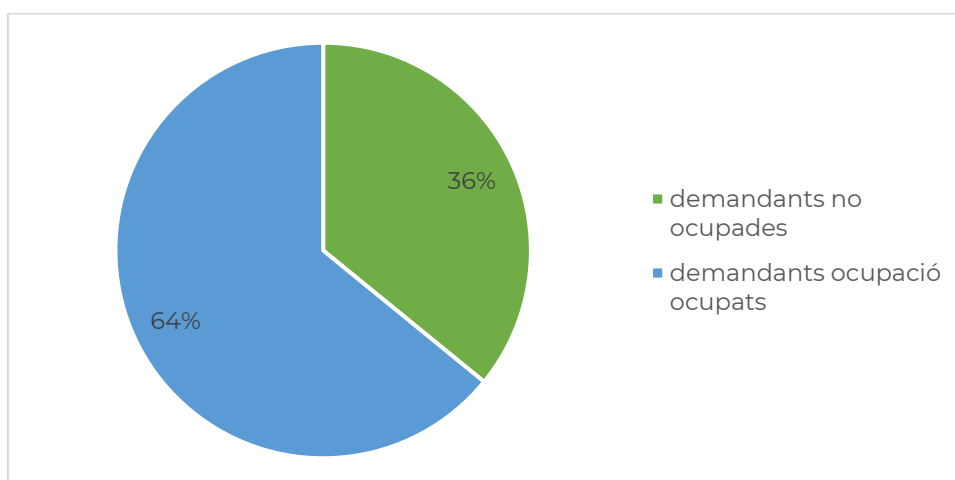

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

5.6.4. Demandants d'ocupació

Les persones **demandants d'ocupació** van créixer entre els municipis rurals del Bages un 220% durant el 2020, arribant a les **847 persones**. Segurament l'efecte de la pandèmia és un dels motius que explica l'increment tant elevat en les persones demandants d'ocupació. De fet, d'aquestes 847 persones en total, tan sols 304 són persones demandants d'ocupació no ocupades; la resta, 543 persones, que representen el 64% de les persones demandants d'ocupació, són demandants ocupades, que ens indica que segurament són persones afectades per algun expedient de regulació temporal d'ocupació (ERTO) arrel de la pandèmia.

Gràfica 18. Tipologia de demandants d'ocupació. Entorn rural. Desembre 2020

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

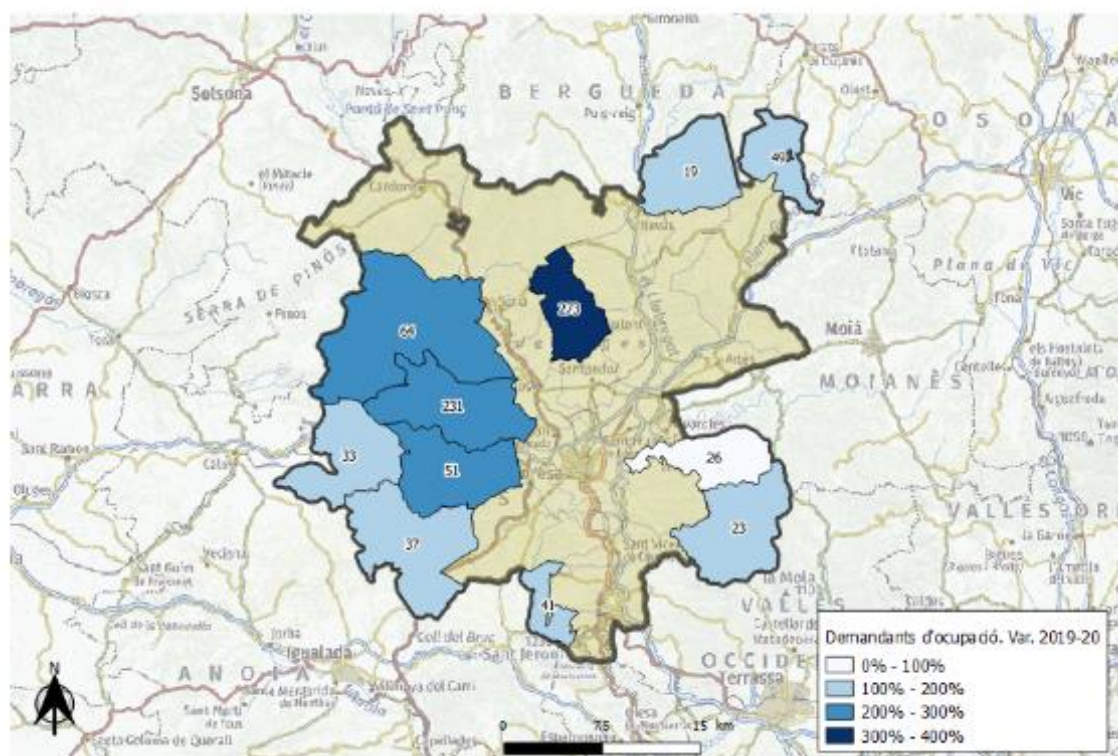
En canvi, **l'any 2021 aquesta dinàmica creixent canvia**, i a maig de 2021, hi ha **801** persones demandants d'ocupació, que representen 46 menys i una reducció del 5% respecte desembre de 2020. Per tant, ***sembla que hi ha una tendència a una millora del mercat de treball i una tímida davallada de les persones demandants d'ocupació, tot i que encara ha de millorar per restablir-se la situació.***

Aquest mateix comportament el trobem a nivell de **municipis**, destacant el següent:

- S'observa com els demandants d'ocupació van créixer en tots els municipis.
- El desembre de 2020, el municipi de Castellnou de Bages és el que presenta una variació relativa en el nombre de persones demandants d'ocupació respecte el desembre de 2019 més elevada de tot l'entorn rural (340,3%). Per contra, el municipi amb una variació relativa més baixa respecte la resta de municipis és Talamanca (100%).

- El maig de 2021, el municipi que presenta una variació relativa més significativa respecte el desembre de 2020 és Mura (-13%), seguit d'Aguilar de Segarra (-12,1%). Per contra, Talamanca no varia el nombre de persones demandants d'ocupació respecte desembre de 2020, i Rajadell incrementa en un 2%.

Mapa 10. Variació relativa dels demandants d'ocupació (% i nombre). Municipis. Desembre 2019-desembre 2020.

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

La següent taula permet mostrar aquestes dades.

Taula 15. Variació de les persones demandants d'ocupació (absoluta i relativa). Municipis i entorn rural. Any 2019, 2020 i maig 2020

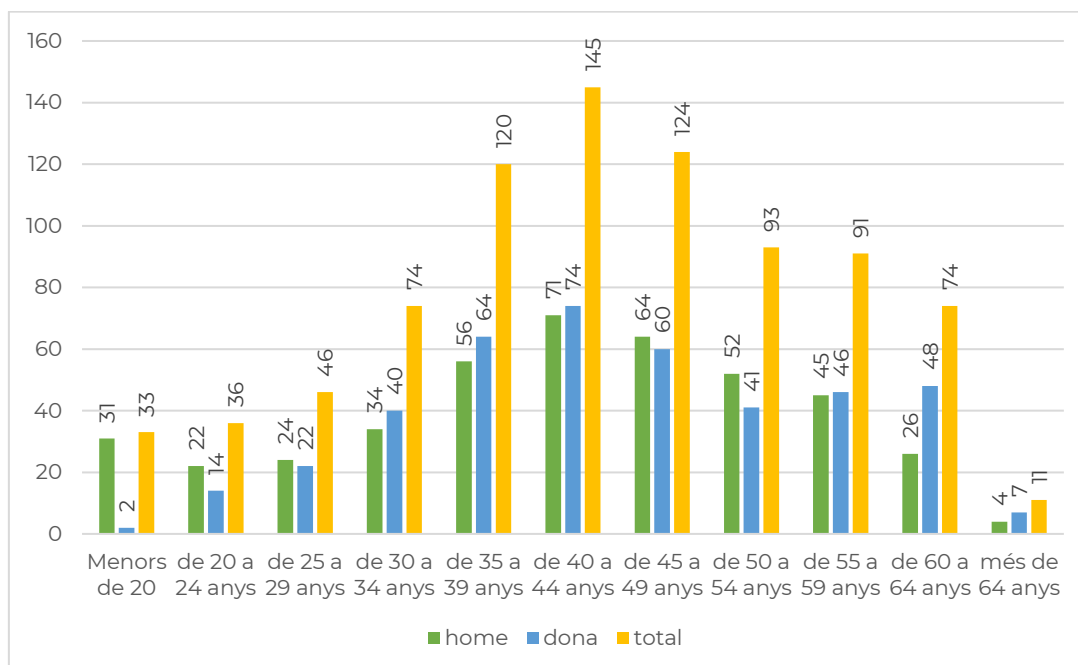
Municipi	Desembre 2019	Desembre 2020	Maig 2021	Variació absoluta 2020-2019	Variació relativa 2020-2019	Variació absoluta 2021-2020	Variació relativa 2021-2020
Aguilar de Segarra	12	33	29	21	175,0%	-4	-12,1%
Castellfollit del Boix	16	37	35	21	131,3%	-2	-5,4%
Castellnou de Bages	62	273	260	211	340,3%	-13	-4,8%

Fonollosa	74	231	212	157	212,2%	-19	-8,2%
Gaià	7	19	18	12	171,4%	-1	-5,3%
Mura	11	23	20	12	109,1%	-3	-13,0%
Rajadell	16	51	52	35	218,8%	1	2,0%
Sant Feliu Sasserra	17	49	46	32	188,2%	-3	-6,1%
Sant Mateu de Bages	21	64	63	43	204,8%	-1	-1,6%
Marganell	14	41	40	27	192,9%	-1	-2,4%
Talamanca	13	26	26	13	100,0%	0	0,0%
Entorn rural	263	847	801	584	222%	-46	-5%

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

Sobre les persones demandants d'ocupació de l'entorn rural per **gènere**, el 51% són homes i el 49% dones. Segons l'**edat**, el grup de 40 a 44 anys és el que presenta més nombre de persones demandants d'ocupació (17,12%). El segueixen el grup de 45 a 49 anys (14,92%) i el grup de 35 a 39 anys (13,05%). Per **gènere i edat**, es segueix la mateixa dinàmica de grups d'edat comentada anteriorment. La següent gràfica així ho mostra.

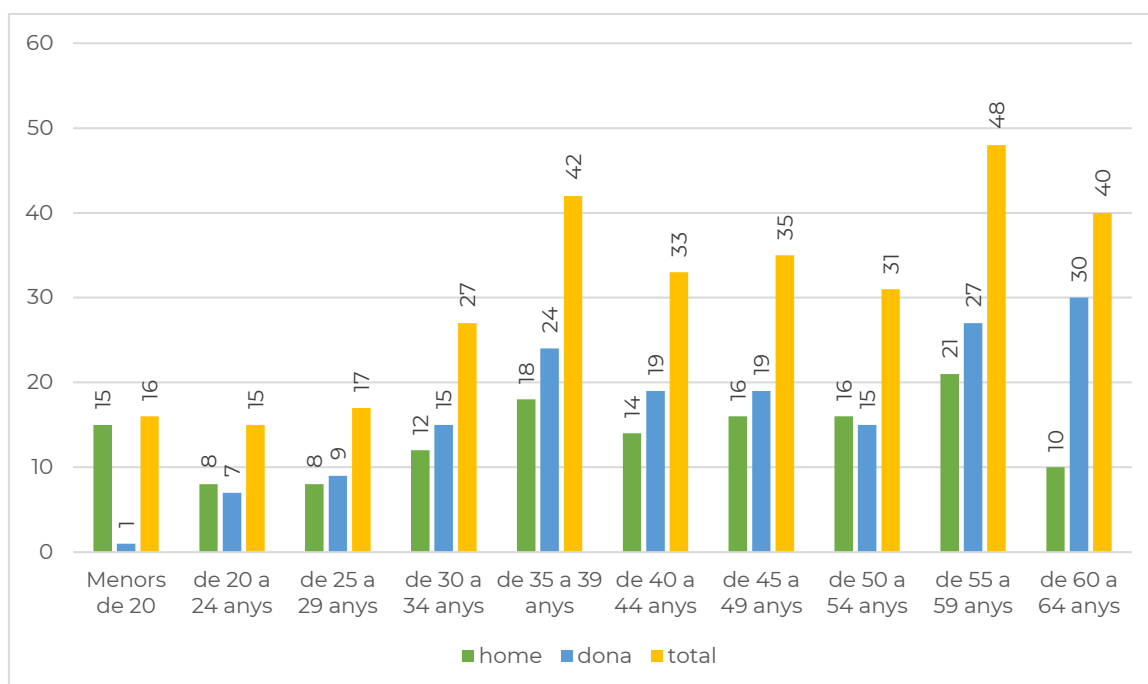
Gràfica 19. Persones demandants d'ocupació. Edat i gènere. Entorn rural. Desembre 2020

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

Les **persones demandants d'ocupació no ocupades** de l'entorn rural el desembre de 2020 són un total de 304. Segons el **gènere**, un 55% són dones i un 45% homes. Per **grups d'edat**, les persones de 55 a 59 anys són les majoritàries (15,79%), seguit per les persones de 35 a 39 anys (13,82%) i de 60 a 64 anys (13,16%). Segons el gènere i edat, s'observen algunes diferències: en el cas de les dones, les de 60 a 64 anys són les que presenten una major proporció (18,07%), seguit per les de 55 a 59 anys (16,27%); en canvi, en els homes, el grup d'edat de 55 a 59 anys és el que presenta major proporció (15,2%), i a continuació, el grup de 35 a 39 anys (13%). La gràfica següent permet mostrar aquestes dades.

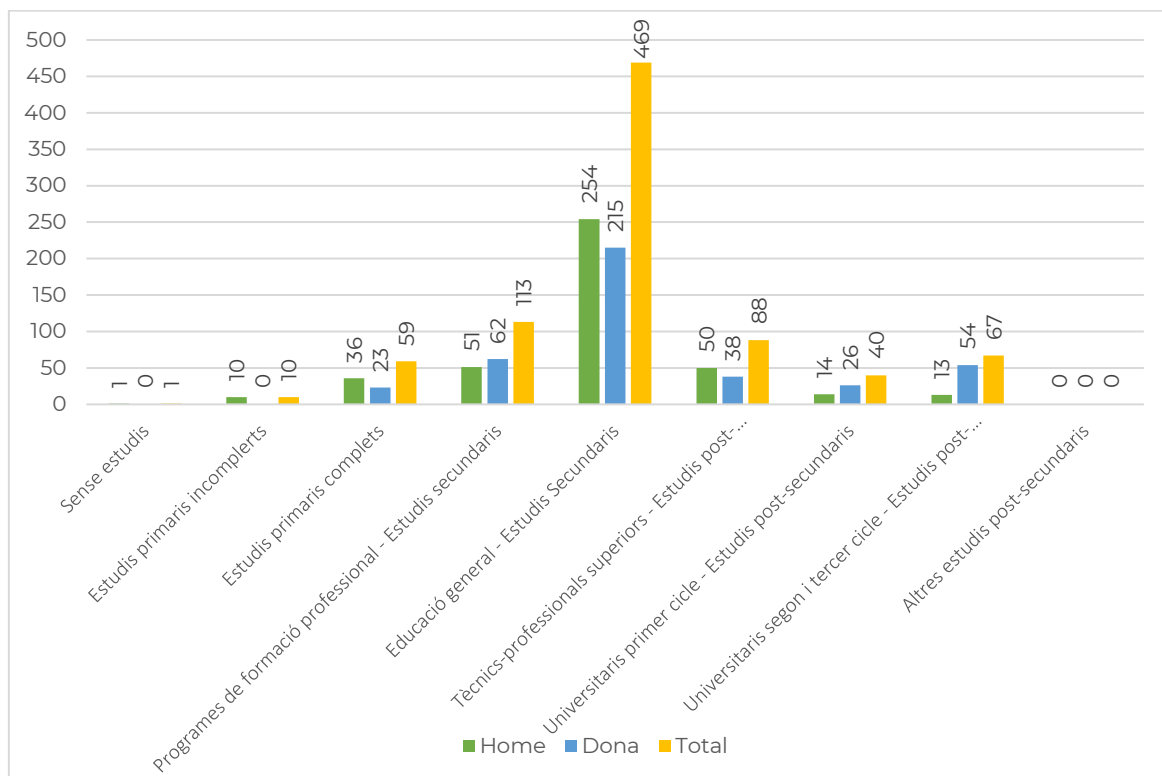
Gràfica 20. Persones demandants no ocupades. Edat i gènere. Entorn rural. Desembre 2020

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

Segons el **sexe i nivell formatiu**, a la gràfica següent podem veure que el principal nivell formatiu de les persones demandants d'ocupació de l'entorn rural correspon al nivell d'educació general – estudis secundaris (59,21%). Per sexe, també es correspon tant a les dones com als homes.

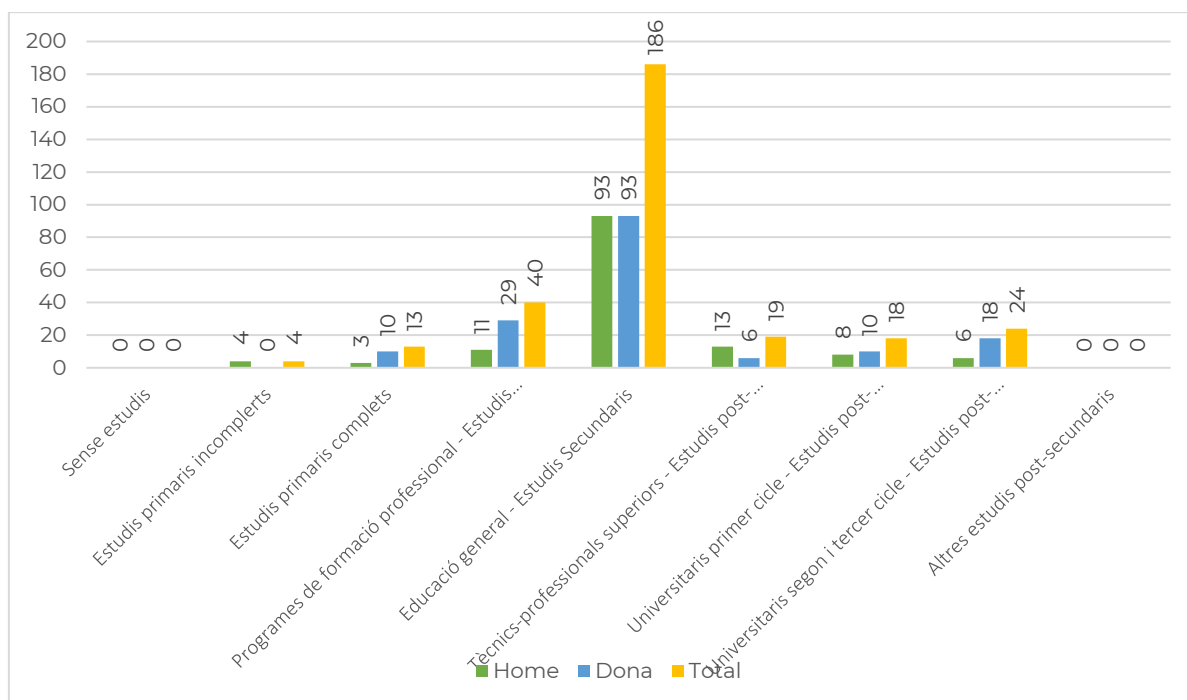
Gràfica 21. Demandants d'ocupació. Sexe i nivell formatiu. Entorn rural. Desembre 2020

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

Si mirem les **persones demandants no ocupades i el seu nivell formatiu i gènere**, també podem veure que el nivell predominant correspon a **l'educació general – estudis secundaris** (61,18%), i aquesta proporció també es presenta tant en homes (67,39%) com en dones (56,02%), essent més alt en homes.

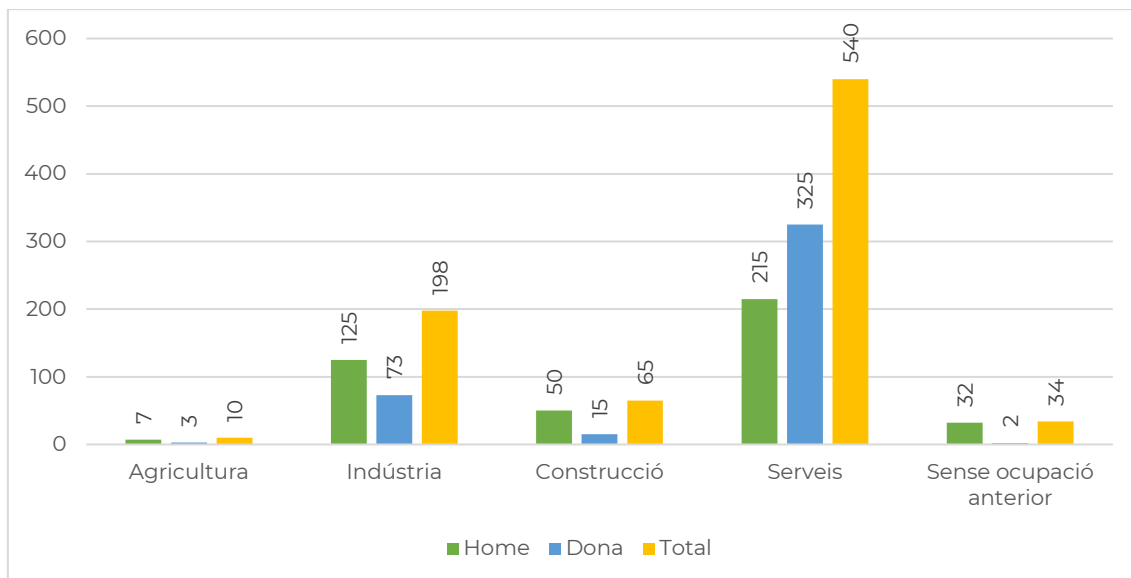
Gràfica 22. Persones demandants no ocupades. Nivell formatiu i gènere. Entorn rural. Desembre 2020

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

Per últim, les persones **demandants d'ocupació segons sector d'activitat econòmica i gènere**, en primera instància corresponen al sector de **serveis** (63,75%). Aquest sector també és el primer en homes i dones, tot i que en les dones és superior (77,75% dones, 50,12% homes). El segon sector d'activitat econòmica amb més percentatge persones demandants d'ocupació és el sector de la indústria (23,38%), i és més elevat en els homes que en les dones (29,14% homes, 17,46%). La següent gràfica permet visualitzar aquestes dades.

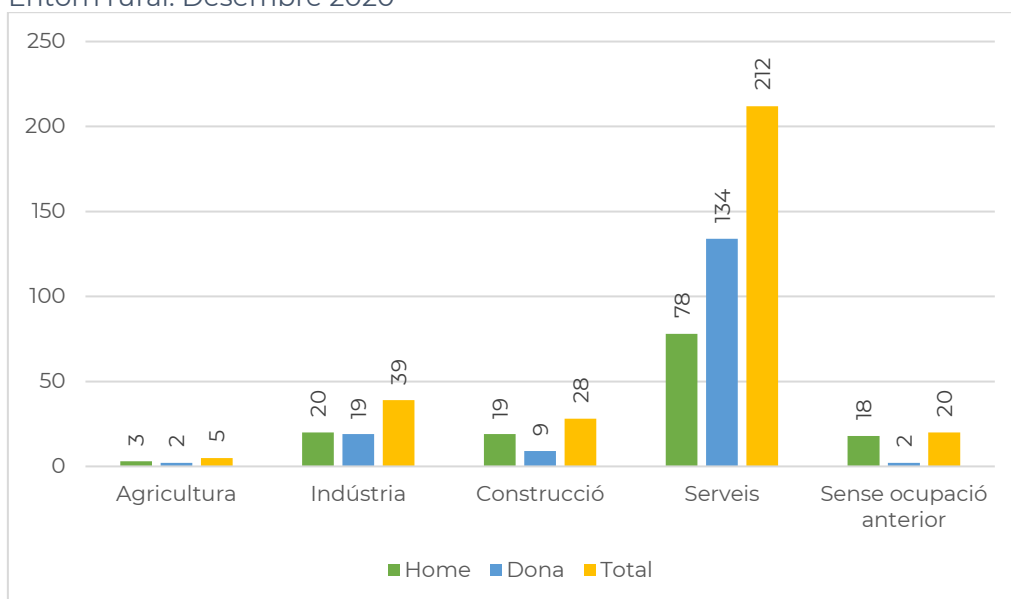
Gràfica 23. Demandants d'ocupació. Sexe i sector d'activitat econòmica. Entorn rural. Desembre 2020

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

Si mirem aquestes mateixes variables per a les **persones demandants d'ocupació no ocupades**, podem veure que el principal sector d'activitat econòmica d'aquest perfil de persones correspon al sector de **serveis** (69,74%), i segons el gènere, aquest concentra bona part de les dones (80,72%), mentre que en el cas dels homes, representa el 56,52%. La gràfica següent mostra aquestes dades.

Gràfica 24. Persones demandants no ocupades. Sector d'activitat econòmica i gènere. Entorn rural. Desembre 2020

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

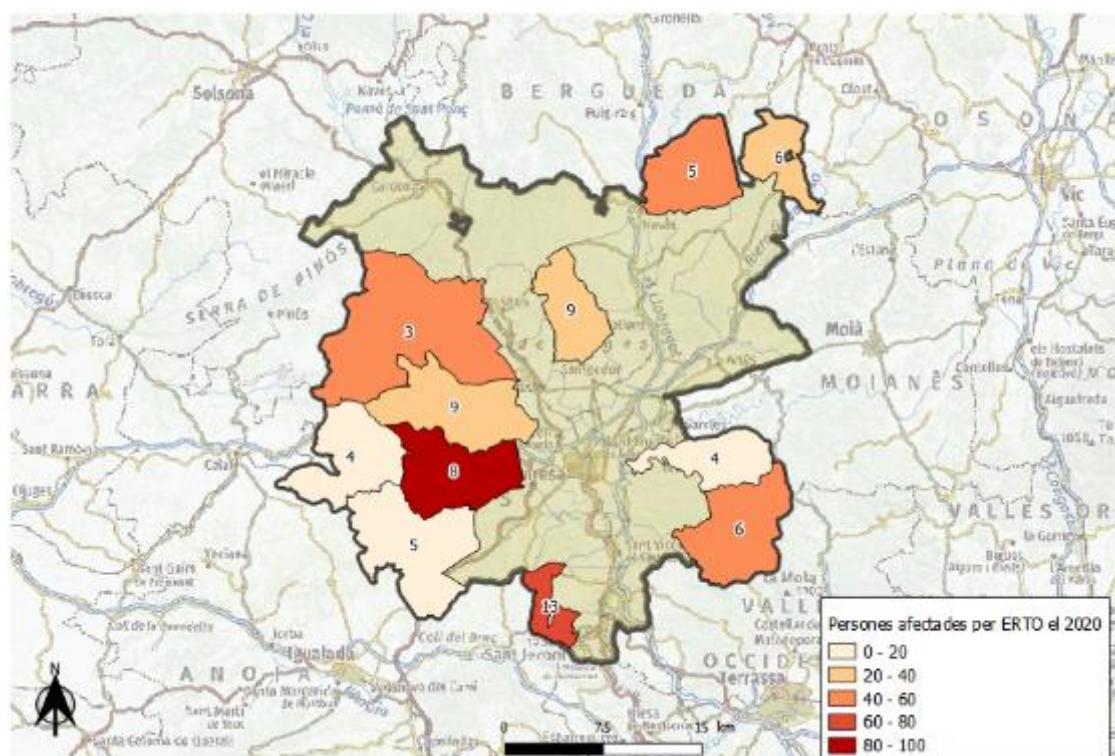
5.6.5. Expedients de Regulació Temporal de l'Ocupació

Durant el 2020 es van tramitar als municipis rurals del Bages un total de **72 Expedients de Regulació temporal d'Ocupació**, que van afectar **432 persones**. En relació amb la comarca del Bages, representen el 2,6% dels ERTOs tramitats durant l'any 2020 i un 1,64% de les persones afectades a nivell comarcal

L'afectació dels ERTOs a nivell de **municipis** durant l'any 2020 es pot veure al mapa següent.

- Marganell va ser el municipi on es van tramitar més expedients (13) però Rajadell va ser el municipi on major nombre de persones es van veure afectades per ERTOs (87).
- També destaca Sant Mateu de Bages, on el nombre d'expedients ha estat baix (3) però l'afectació en nombre de persones ha estat important (56), essent el municipi on la relació de persones afectades per ERTO ha estat superior.
- Aguilar de Segarra és el municipi amb un baix d'ERTO (4) però amb menys afectació de persones treballadores (6).

Mapa 11. Expedients de regulació temporals d'ocupació (nombre d'expedients i nombre de persones afectades. Entorn rural. Any 2020.

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu

Durant el 2021, l'evolució ha canviat radicalment i només s'han tramitat **5 EROTO** fins a abril de 2021, en 5 municipis diferents (Castellfollit del Boix, Castellnou de Bages, Marganell, Mura i Sant Feliu Sasserra) que han afectat un total de **11 persones**, entre el conjunt de municipis rurals de la comarca.

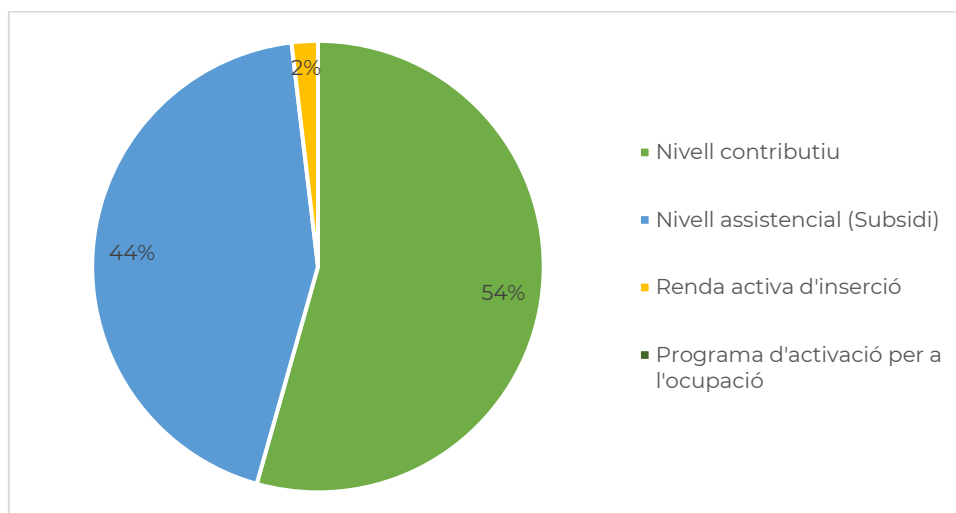
Si ho comparem amb el conjunt de la comarca, observem com els EROTO als municipis rurals han afectat menys persones de mitjana, passant de 9 persones/ERO al Bages a **6 persones/EROT als municipis rurals**.

Alhora, si comparem el **nombre de persones afectades per EROTO respecte el total de la població**, observem com aquest ha estat molt superior al Bages en comparació als municipis rurals. Si al conjunt del Bages un 14,5% de la població s'ha vist afectat per un EROTO, als municipis rurals aquest percentatge ha baixat fins al **4,6%**.

5.6.6. Cobertura de prestacions

El desembre de 2020 hi ha un total de **160 beneficiaris d'algun tipus de prestació**. Per tipologia, més de la meitat, el 54%, son prestacions a nivell contributiu, i el 44% prestacions a nivell assistencial (subsidi). Tan sols un 2% són rendes actives d'inserció.

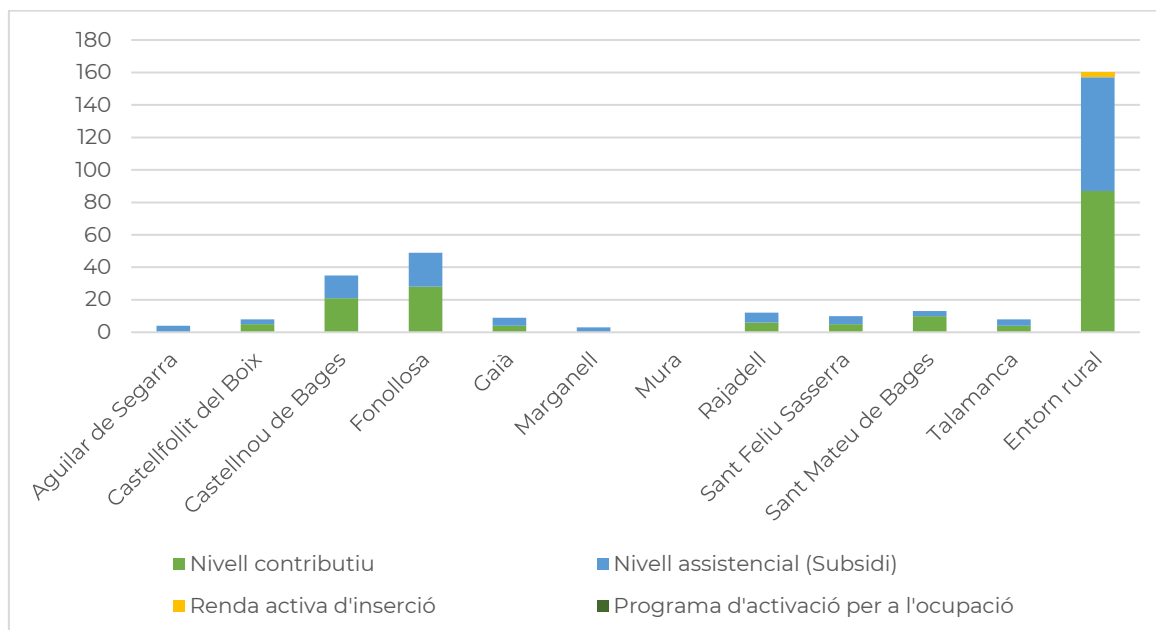
Gràfica 25. Tipologia de prestacions. Entorn rural. Desembre 2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

Per **municipis**, aquestes es concentren sobretot, a Fonollosa (49 prestacions) i a Castellnou de Bages (36).

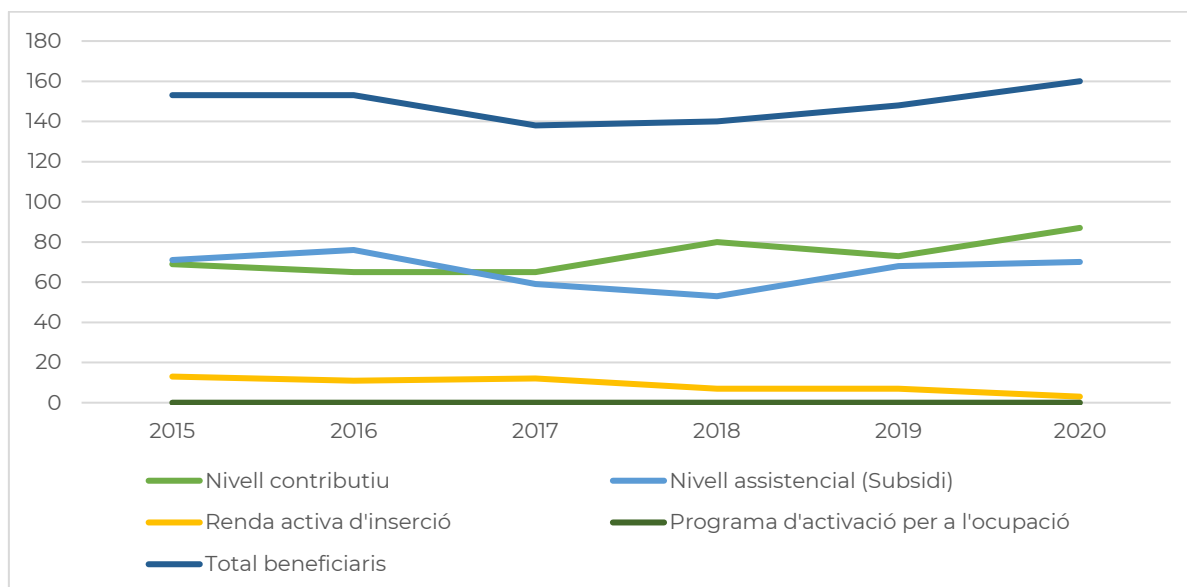
Gràfica 26. Tipologia de prestacions, Municipis i entorn rural. Desembre 2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

L'evolució en les prestacions en els darrers cinc anys (període 2015-2020) es mostra a la gràfica següent. Es pot veure que el nombre de persones amb algun tipus de prestació ha anat incrementant des de l'any 2017. Per tipologia, ha davallat les prestacions per renda activa d'inserció i per contra, creixen les prestacions a nivell contributiu i a nivell assistencial.

Gràfica 27. Evolució de les prestacions. Entorn rural. Període 2015-2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

5.6.7. Persones assalariades

El **nombre total de persones assalariades** a l'entorn rural del Bages el setembre de 2020 és de **868**, que representen l'1,6% del total de persones assalariades a la comarca del Bages.

Si s'observa **l'evolució** del nombre de persones assalariades en el període setembre 2019-setembre 2020, es pot veure que hi ha hagut una reducció total de 41 persones assalariades (-4,5% respecte setembre de 2019). Aquesta reducció en l'entorn rural és gairebé un punt superior a la que també ha experimentat el conjunt de la comarca del Bages, que és del 3,4%.

En l'evolució per **municipis**, podem destacar el següent:

- Els municipis que presenten una davallada més significativa en el nombre de persones assalariades són Castellfollit del Boix (-50%), Mura (-20,4%), i Castellnou de Bages (-13,6%)
- Alguns municipis presenten una reducció menor, com Marganell (-2,7%) i Sant Mateu de Bages (-1,6%).
- Altres municipis presenten un increment en el nombre de persones assalariades, destacant Talamanca (23,1%).

La següent taula recull aquestes dades.

Taula 16. Evolució en el nombre de persones assalariades. Entorn rural i Bages. Setembre 2019-setembre 2020.

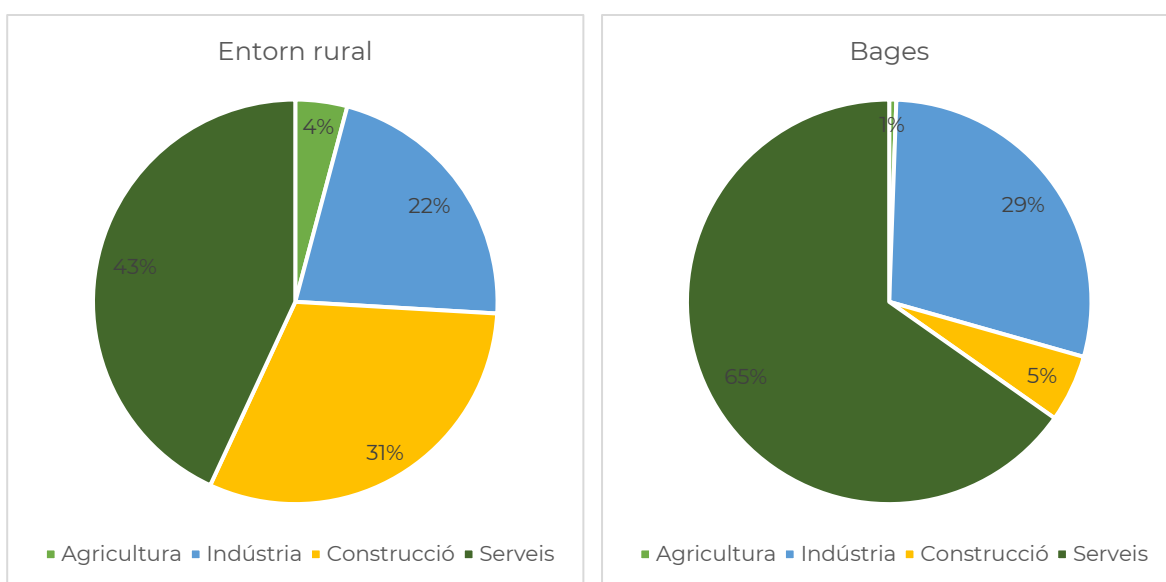
Municipi	Setembre 2019	Setembre 2020	Variació absoluta 2020-2019	Variació relativa 2020-2019
Aguilar de Segarra	18	20	2	11,1%
Castellfollit del Boix	52	26	-26	-50,0%
Castellnou de Bages	66	57	-9	-13,6%
Fonollosa	240	222	-18	-7,5%
Gaià	50	55	5	10,0%
Marganell	73	71	-2	-2,7%
Mura	54	43	-11	-20,4%
Rajadell	135	151	16	11,9%
Sant Feliu Sasserra	79	80	1	1,3%
Sant Mateu de Bages	129	127	-2	-1,6%
Talamanca	13	16	3	23,1%

Entorn rural	909	868	-41	-4,5%
Bages	56.241	54.330	-1.911	-3,4%

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

Com es pot veure a la gràfica següent, la majoria de les persones assalariades de l'entorn rural estan ocupades al sector dels **serveis**, representant el **41%** de les persones assalariades. Un **31%** estan ocupades al sector de la **construcció**, un **22%** al sector de la **indústria**, i tan sols un **4%** són assalariades al sector de l'agricultura. En comparació amb el Bages, l'agricultura i la construcció són sectors d'activitat econòmica de l'entorn rural amb més percentatge de persones assalariades, i en canvi, el sector de serveis, sobretot, però també la indústria, tenen menys pes.

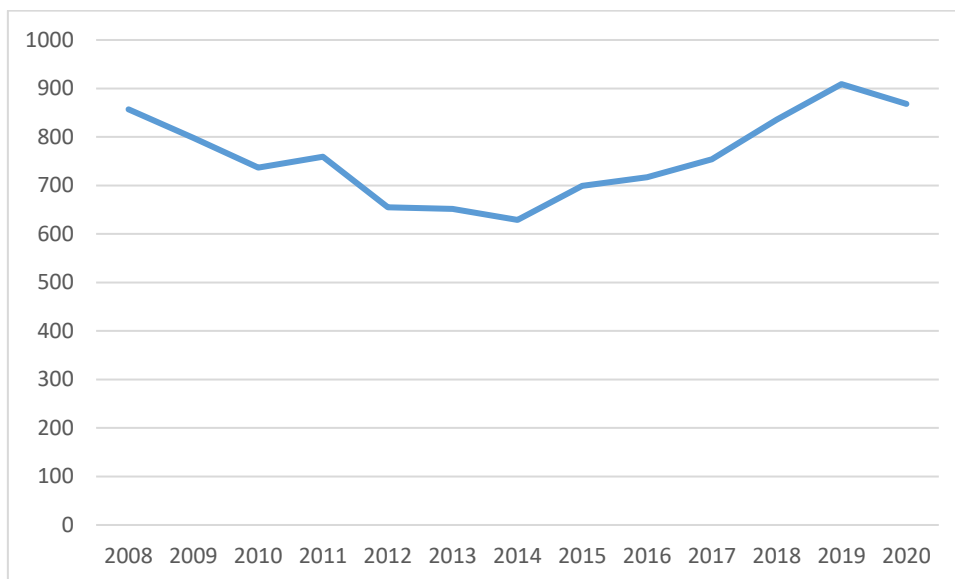
Gràfica 28. Persones assalariades per grans sectors d'activitat econòmica. Entorn rural i Bages. Setembre 2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

L'evolució en el nombre de persones assalariades a l'entorn rural entre els anys 2008 i 2020 es mostra a la gràfica següent. Es pot veure que fins l'any 2014 va baixant, i a partir d'aleshores, fruit de la recuperació de la crisi, incrementa progressivament any rere anys, fins el 2019, a partir del qual hi ha una davallada, segurament associada a la pandèmia de la covid-19.

Gràfica 29. Evolució en el nombre de persones assalariades. Entorn rural. Anys 2008-2020.

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

5.6.8. Persones autònomes

L'entorn rural del Bages compta el setembre de 2020 amb un total de **686 persones autònomes**. Aquesta xifra significa el 6% del total de persones autònomes del Bages.

El nombre de persones autònomes a l'entorn rural ha variat entre el desembre de 2019 i el desembre de 2020. Així, presenta una reducció del 2% el desembre de 2020 respecte el desembre del 2019, corresponent a 14 persones, percentatge gairebé 2 punts superior al que presenta la comarca del Bages, en què el nombre de persones autònomes tan sols s'ha reduït un insignificant -0,2%.

D'aquesta **variació per municipis** en destaquem el següent:

- Els municipis que presenten una reducció en el nombre de persones autònomes són Marganell (-12%), Castellnou de Bages (-8,3%), Aguilar de Segarra (-8,1%), Castellfollit del Boix (-6,3%), Gaià (-3,8%) i Sant Mateu de Bages (-1,1%).
- Sant Feliu Sasserra no ha variat
- Per contra, els municipis que incrementen el nombre de persones autònomes l'any 2020 respecte el 2019 són Talamanca (14%), Mura (13%), Rajadell (3,2%) i Fonollosa (1,3%).

La següent taula recull aquestes dades.

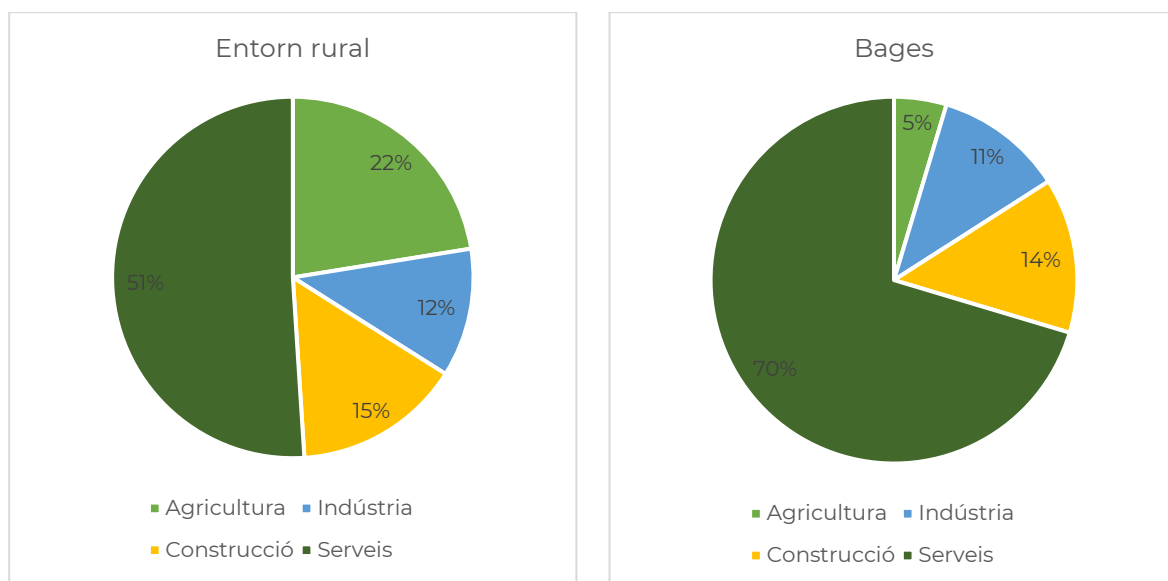
Taula 17. Evolució en el nombre de persones autònomes. Entorn rural i Bages. Setembre 2019-setembre 2020

Municipi	Setembre 2019	Setembre 2020	Variació absoluta 2020-2019	Variació relativa 2020-2019
Aguilar de Segarra	37	34	-3	-8,1%
Castellfollit del Boix	64	60	-4	-6,3%
Castellnou de Bages	132	121	-11	-8,3%
Fonollosa	151	153	2	1,3%
Gaià	26	25	-1	-3,8%
Marganell	25	22	-3	-12,0%
Mura	23	26	3	13,0%
Rajadell	62	64	2	3,2%
Sant Feliu Sasserra	77	77	0	0,0%
Sant Mateu de Bages	89	88	-1	-1,1%
Talamanca	14	16	2	14,3%
Entorn rural	700	686	-14	-2,0%
Bages	11.790	11.767	-23	-0,2%

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

La meitat de les persones autònomes de l'entorn rural del Bages estan ocupades al sector dels serveis (51%). L'altra meitat es reparteix entre el sector de l'agricultura (21%), la construcció (15%) i la indústria (12%). En comparació amb el Bages, podem veure que l'agricultura destaca en el nombre de persones autònomes, en detriment del sector de serveis.

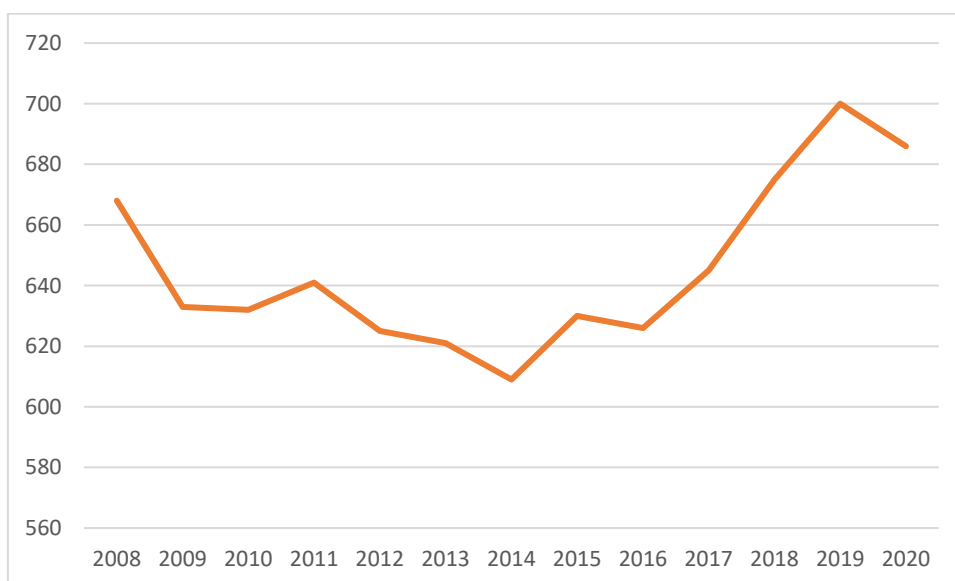
Gràfica 30. Persones autònomes per grans sectors d'activitat econòmica. Entorn rural i Bages. Setembre 2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

L'evolució en el nombre de persones autònomes a l'entorn rural durant els anys 2008 i 2020 segueix una dinàmica similar a la de les persones assalariades, tot i que presenta alguns alts i baixos entre anys, com es pot veure a la gràfica següent. També veiem que a partir de l'any 2014 va incrementant, i a partir de l'any 2019 hi ha una davallada, segurament fruit dels efectes de la pandèmia de la covid-19.

Gràfica 31. Evolució de les persones autònomes. Entorn rural. Anys 2008-2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

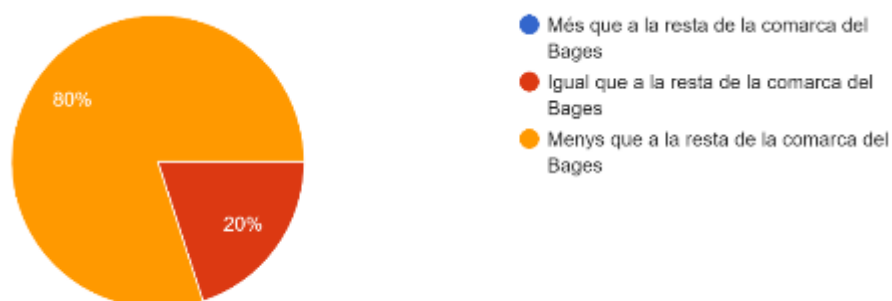
5.6.9. Impacte de la COVID-19 als municipis rurals del Bages

No s'han pogut obtenir dades estadístiques que permetin determinar l'impacte de la covid-19 en el Teixit empresarial dels municipis rurals del Bages. L'ajuntament de Manresa va realitzar un informe per conèixer l'impacte de la covid-19 a la facturació de les empreses dels municipis del Bages amb informació corresponent a municipis amb més de 100 empreses. Cap dels municipis de l'entorn rural del Bages compta amb aquest nombre d'empreses i per tant, no hi ha dades sobre aquests municipis.

La valoració de l'impacte de la covid-19 als municipis rurals del Bages que es presenta en aquest apartat és a nivell qualitatiu i s'ha obtingut a partir de les entrevistes realitzades als ajuntaments de l'entorn rural. Per tant, es tracta d'una informació aproximada i en tot cas, caldria contrastar aquesta informació amb el teixit empresarial de l'entorn rural.

En termes generals, hi ha l'opinió que l'entorn rural del Bages ha tingut un impacte menor que a la resta de la comarca, i en alguns municipis es creu que ha tingut el mateix impacte. En general, es considera que el teixit empresarial de petites dimensions i de base familiar predominant en aquests municipis ha estat un dels motius de resiliència que ha permès aguantar i començar a superar aquesta crisi.

Gràfica 32. Opinió sobre l'impacte de la covid-19 als municipis de l'entorn rural del Bages

Font: entrevistes als ajuntaments de l'entorn rural

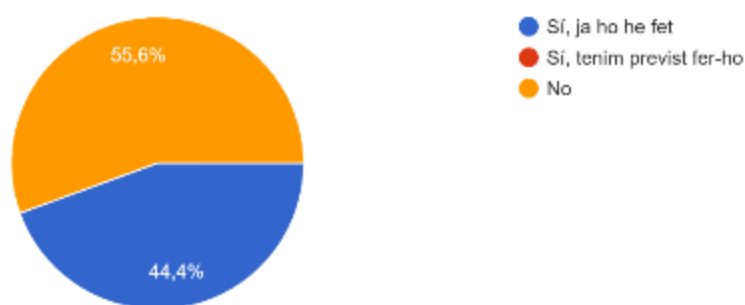
Hi ha consens en què els sectors que han resultat més impactats són el **turisme i l'hostaleria**, com a la resta de Catalunya, que han estat afectats per les restriccions obligades per la pandèmia (confinament municipal, reducció de l'aforament, bombolles de convivència, etc.). En canvi, els sectors menys impactats han estat l'agricultura i la ramaderia, que han seguit treballant.

A nivell social, en els municipis hi ha hagut pocs casos i sí que hi ha consens en què el col·lectiu de la gent gran ha resultat el més afectat, per la reducció de la interacció social, així com també per qüestions mèdiques ja que els serveis s'han vist alterats i han hagut d'adaptar-se. En aquest sentit, molts municipis han

comptat amb una xarxa de suport a aquest col·lectiu, ja sigui veïnal o a nivell de regidories, que s'han preocupat, i en alguns casos, encara es manté aquest servei, de mantenir contacte telefònic amb aquestes persones grans per conèixer el seu estat anímic i les seves necessitats al llarg de tots aquests mesos i ajudar-les en la mesura de les seves possibilitat.

En aquest any de pandèmia, prop de la meitat dels ajuntaments de l'entorn rural manifesten haver posat en marxa alguna **actuació per donar suport al teixit empresarial** del seu municipi.

Gràfica 33. Intenció de realitzar actuacions de suport al teixit empresarial del municipi

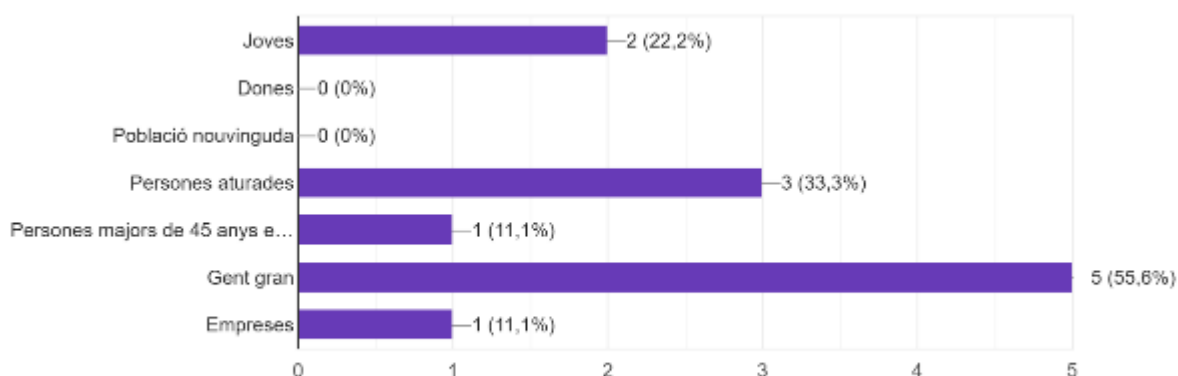

Font: entrevistes als ajuntaments de l'entorn rural

Aquestes actuacions han consistit en subvencions a les empreses (Marganell, Rajadell i Fonollosa), o reducció de taxes al sector de l'hostaleria (Gaià i Aguilar de Segarra).

Sobre l'opinió dels ajuntaments sobre els **col·lectius prioritaris** amb qui és important actuar, s'identifiquen els següents: gent gran en primer grau de prioritat, però també persones aturades, jovent i empreses.

Gràfica 34. Col·lectius prioritaris d'actuació

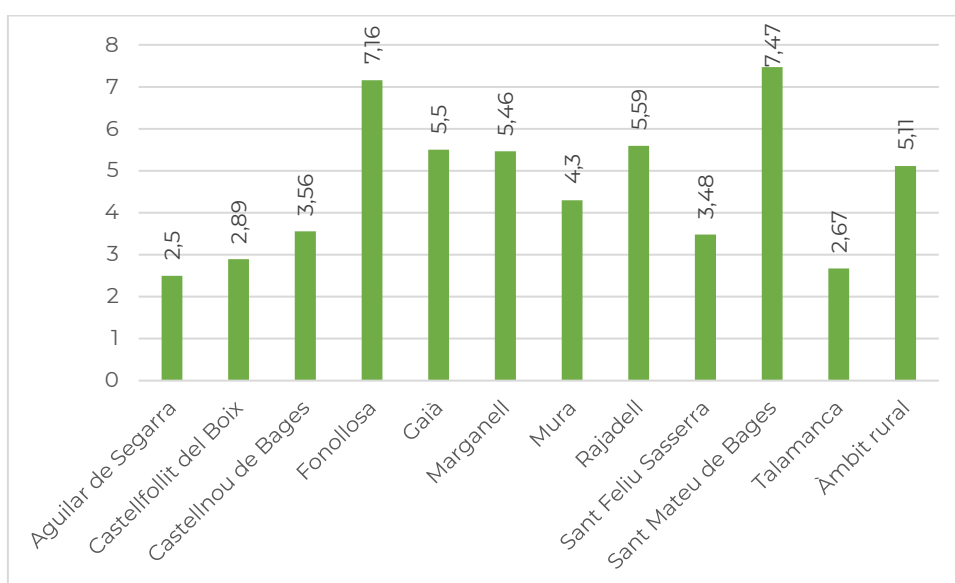
Font: entrevistes als ajuntaments de l'entorn rural

5.7. Teixit productiu al Bages rural

5.7.1. Empreses de l'entorn rural

La **grandària mitjana** de les empreses ens indica la mitjana de treballadors/es assalariats en aquestes. Podem veure a la gràfica següent que la grandària mitjana de les empreses de l'entorn rural és de **5,11 treballadors/es assalariats**, mentre que a la comarca del Bages la mitjana és pràcticament el doble, essent d'11,14 treballadors/es assalariats.

Gràfica 35. Grandària mitjana de les empreses de l'entorn rural

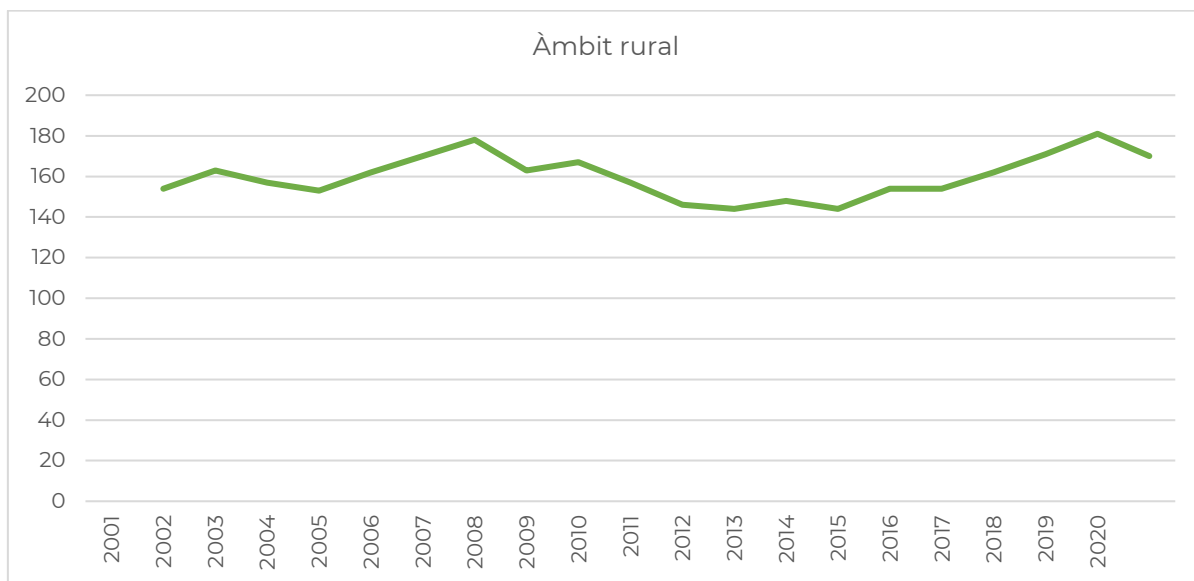
Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

El **nombre d'empreses** total a l'entorn rural del Bages el setembre de 2020 és de **170 empreses**, que representen tan sols el 3% del total d'empreses del Bages.

L'evolució en el nombre d'empreses en el període comprès entre els anys 2000 i 2020 a l'entorn rural de Bages presenta el seu màxim l'any 2007 amb 178 empreses, any a partir del qual davalla fins al seu mínim l'any 2014 amb 144 empreses, i a partir d'aquest any, comença lleugerament a remuntar, fins al 2019; del 2019 al 2020 però, davalla lleugerament fins a les 170 empreses actuals.

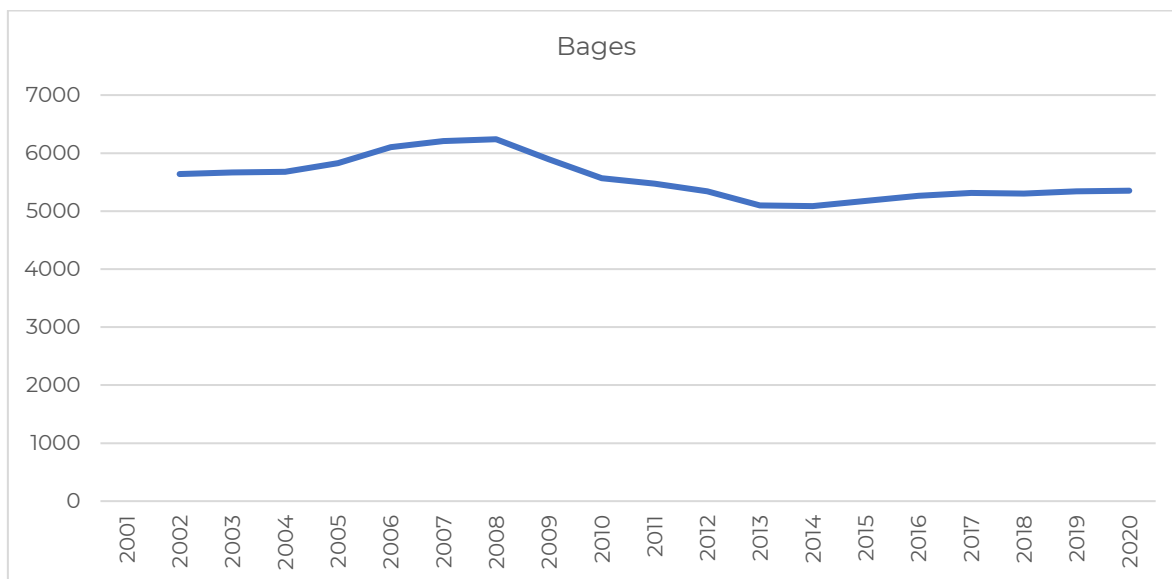
Si es compara amb l'evolució que han experimentat les empreses a la comarca del Bages, es pot veure un comportament amb certes similituds. Així, també és a partir de l'any 2007 que hi ha una davallada en el nombre d'empreses arribant al seu mínim l'any 2013 amb 5.086 empreses, i a partir d'aquest any va remuntant fins arribar a les 4.878 empreses de l'any 2020.

Gràfica 36. Evolució del nombre d'empreses. Entorn rural. Període 2000-2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

Gràfica 37. Evolució del nombre d'empreses. Bages. Període 2000-2020

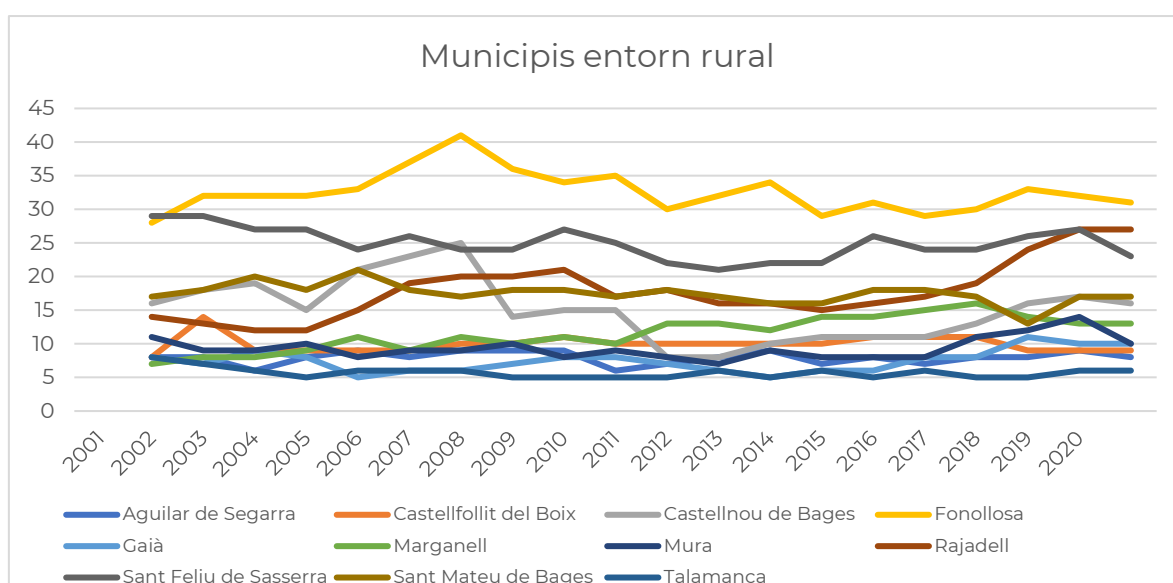
Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

En els municipis de l'entorn rural del Bages, la dinàmica varia entre **municipis**, entre les quals es destaquen les següents:

- Castellnou de Bages, en què es passa de 25 empreses l'any 2007 a 8 empreses l'any 2011, essent una reducció de 17 empreses.
- Fonollosa segueix una dinàmica força semblant a la del conjunt de l'entorn rural, amb oscil·lacions entre anys successius.

- Marganell i Rajadell presenta un creixement progressiu a partir dels anys 2014 i 2015 respectivament fins l'any 2019, i l'any 2020 baixa.
- Sant Feliu Sasserra pateix un degoteig d'empreses fins l'any 2014, i en els següents anys va recuperant lleugerament el nombre d'empreses.
- Mura i Talamanca presenten una dinàmica de sosteniment amb pèrdues i increments d'entre 1 i 2 empreses tot i que a partir de 2016 va incrementant fins l'any 2019, i el 2020 perd empreses.
- Aguilar de Segarra, Castellfollit del Boix, Sant Mateu de Bages i Talamanca presenten una dinàmica de sosteniment del nombre d'empreses, amb reduccions i increments d'entre 1 i 2 empreses entre anys successius.

Gràfica 38. Evolució del nombre d'empreses. Municipis de l'entorn rural. Període 2000-2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

Per **grans sectors d'activitat econòmica**, destaca el sector de **l'agricultura**, en què el **23%** de les empreses d'aquest sector d'activitat econòmica es localitzen en l'entorn rural del Bages.

Els **municipis** que presenten major nombre d'empreses són Fonollosa (31), Rajadell (27) i Sant Feliu Sasserra (17), són empreses principalment del sector de serveis. Per contra, el municipi de Talamanca és el que té només 6 empreses, seguit per Aguilar de Segarra amb 8 i Castellfollit del Boix amb 9 empreses.

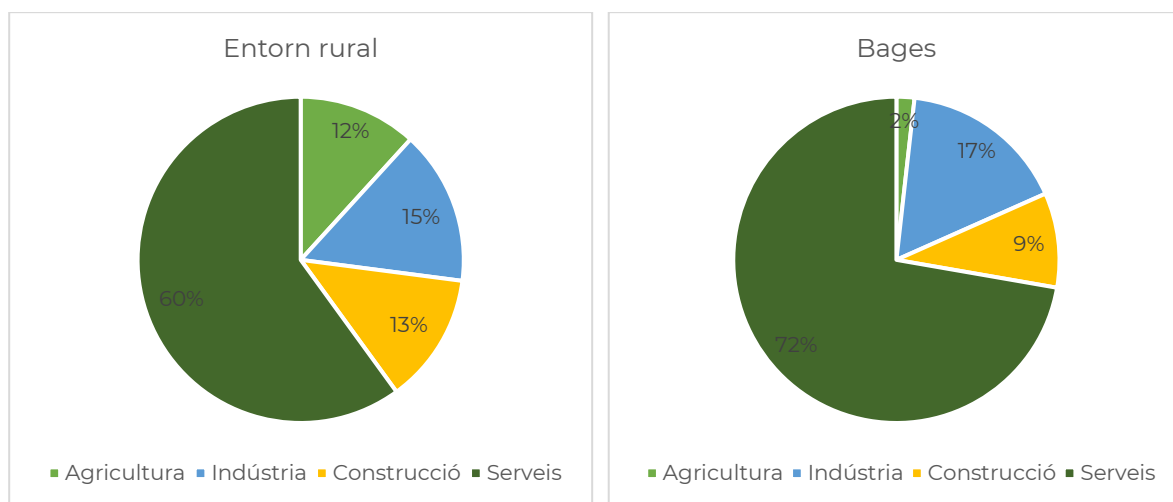
Taula 18. Empreses per grans sectors d'activitat econòmica. Entorn rural i Bages. Setembre 2020

Municipis	Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis		Total	% empreses municipi / total entorn rural
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%		
Aguilar de Segarra	2	25%	1	12,5%	1	12,5%	4	50%	8	5%
Castellfollit del Boix	2	22%	1	11%	ND		6	66%	9	5%
Castellnou de Bages	ND		ND		3	19%	13	81%	16	9%
Fonollosa	2	6,5%	3	10%	6	19%	20	64,5%	31	18%
Gaià	ND		3	30%	ND		7	70%	10	6%
Marganell	ND		3	23%	ND		10	77%	13	8%
Mura	2	20%	ND		1	1%	7	70%	10	6%
Rajadell	6	22%	3	11%	7	26%	11	41%	27	16%
Sant Feliu Sasserra	3	13%	8	35%	3	13%	9	39%	23	14%
Sant Mateu de Bages	2	12%	4	23	1	6%	10	59%	17	10%
Talamanca	1	17%	ND		ND		5	83%	6	4%
Entorn rural	20	12%	26	15%	22	13%	102	60%	170	100%
Bages	87	2%	808	17%	458	9%	3.525	72%	4.878	
% entorn rural/Bages		23%		3%		5%		3%	3%	

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

Com es pot veure a la gràfica següent que ens mostra les **empreses per grans sectors d'activitat econòmica**, més de la meitat de les empreses de l'entorn rural, el **60%**, corresponen al sector dels **serveis**; aquest sector d'activitat econòmica és lleugerament inferior al del conjunt del Bages, on el **72%** de les empreses corresponen al sector serveis. La **indústria** representa el **15%** de les empreses de l'entorn rural del Bages, sector d'activitat econòmica que a la comarca és lleugerament superior, essent del **17%**. El sector de la **construcció** té més presència a l'entorn rural del Bages, on representa el **12%** de les empreses, mentre que a la comarca representa el **9%**. Per últim, el sector de l'**agricultura** a l'entorn rural del Bages té un pes significatiu, ja que representa el **12%** de les empreses, mentre que en el conjunt del Bages representa tan sols el **2%**.

Gràfica 39. Empreses per grans sectors d'activitat econòmica. Entorn rural i Bages. Setembre 2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

La següent taula ens mostra la **variació del nombre d'empreses per grans sectors d'activitat econòmica de l'entorn rural en el darrer any (setembre 2019-2020)**. Així, la variació de les empreses en l'entorn rural segueix la mateixa dinàmica que en el conjunt del Bages: hi ha un lleuger increment en el nombre d'empreses en el sector de l'agricultura, mentre que en la resta de sectors d'activitat econòmica (indústria, construcció i serveis), hi ha una reducció en el nombre d'empreses. Aquesta reducció és lleugerament inferior en el conjunt de l'entorn rural. En total, l'entorn rural del Bages ha reduït en un 4% les empreses, mentre que la comarca del Bages la reducció ha estat el doble, un 8%.

Per **municipis**, l'únic municipi de l'entorn rural del Bages que presenta un increment en el nombre d'empreses l'any 2020 respecte l'any 2019 és Aguilar de Segarra, que compta amb una nova empresa del sector de l'agricultura. A l'altra banda, els municipis que presenten una reducció en el nombre d'empreses són Mura (-23%), amb pèrdua d'empreses del sector de serveis, Sant Feliu Sasserra (-12%) amb la reducció d'1 empresa del sector de l'agricultura i 2 empreses del sector dels serveis i Castellnou de Bages (-11%), amb la reducció d'1 empresa del sector serveis i 1 empresa del sector de la construcció. La resta de municipis de l'entorn rural del Bages han mantingut el nombre d'empreses total.

Taula 19. Variació del nombre d'empreses per grans sectors d'activitat econòmica. Entorn rural i Bages. Setembre 2019-setembre 2020

Municipis	Variació absoluta empreses Agricultura	Variació relativa empreses Agricultura	Variació absoluta empreses Indústria	Variació relativa empreses Indústria	Variació absoluta empreses Construcció	Variació relativa empreses Construcció	Variació absoluta empreses Serveis	Variació relativa empreses Serveis	Variació absoluta Total empreses	Variació relativa Total empreses
Aguilar de Segarra	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1	14%
Castell follit del Boix	0	0%	0	0%	ND	ND	1	20%	0	0%
Castell nou de Bages	ND		ND		-1	-25%	-1	-7%	-2	-11%
Fonollosa	0	0%	0	0%	-1	-14%	1	5%	0	0%
Gaià	ND	ND	0	0%	ND	ND	0	0%	0	0%
Marganell	ND	ND	-1	-25%	ND	ND	1	11%	0	0%
Mura	0		ND		0	0%	-3	-30%	-3	-23%
Rajadell	1	20%	0	0%	1	17%	-2	-15%	0	0%
Sant Feliu Sasserra	-1	-25%	0	0%	0	0%	-2	-18%	-3	-12%
Sant Mateu de Bages	0	0%		0%	0	0%	2	25%	0	0%
Talamanca	0	0%	ND	ND	ND	ND	0	0%	0	0%
Entorn rural	20	5%	26	-10%	22	-8%	102	-3%	170	-4%
Bages	87	4%	808	-13%	458	-6%	3.525	-7%	4.878	-8%

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

Cal dir que no és possible fer l'evolució del nombre d'empreses per grans sectors d'activitat econòmica en el període 2000-2020, atès que hi ha municipis que no tenen dades disponibles per determinats sectors econòmics o per determinats anys, i per aquest motiu, no és possible fer la comparativa entre municipis de l'evolució del nombre d'empreses per grans sectors d'activitat econòmica.

5.7.2. Sector primari i sector agroalimentari

5.7.2.1. Explotacions agràries

A l'entorn rural del Bages, segons les dades del cens agrari del 2009 (darreres dades estadístiques disponibles), hi ha un total de **373 explotacions agràries i 23.598 hectàrees** de superfície agrària. D'aquestes 373 explotacions, el **93%** (348) són **explotacions amb superfície agrària útil (SAU)**. Representen el 28% de les explotacions agràries del Bages, i el 37% de les hectàrees de superfície agrària. Val a dir que aquestes dades corresponen a més de deu anys enrere i per tant, és probable que les dades actuals hagin evolucionat.

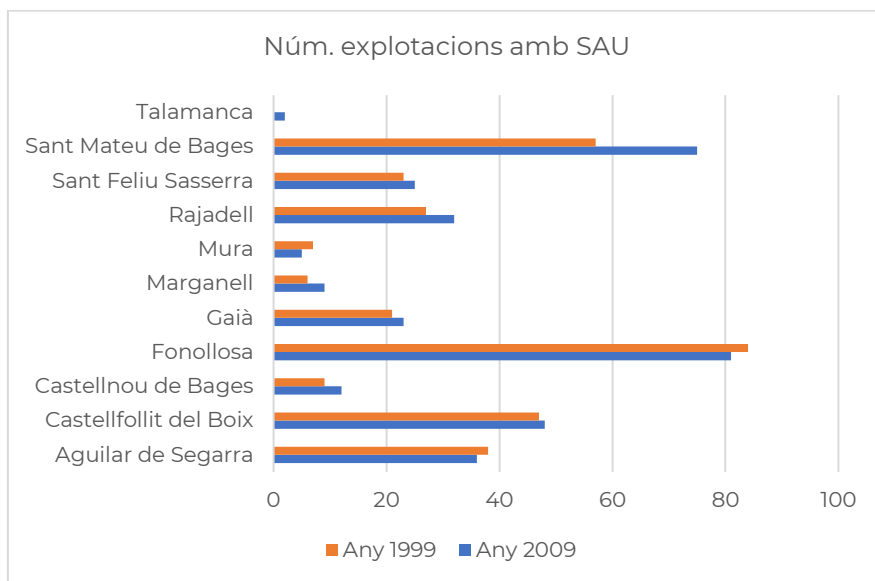
Si s'analitza **l'evolució** de les explotacions agràries a l'entorn rural entre els anys 1999 i 2009, es pot veure que, en el conjunt de l'entorn rural, aquestes **han crescut en nombre** (7,5% l'any 2009 respecte el 1999; +26 explotacions) però **s'ha reduït la superfície agrària** (-10,7%, -2.829 hectàrees). Cal dir que aquesta dinàmica que s'observa en l'entorn rural del Bages és **a la inversa de l'evolució que caracteritza el sector agrari** en els darrers anys a Catalunya, i que també s'observa en el conjunt del Bages, i que consisteix en una reducció del nombre de les explotacions i també una pèrdua de la superfície agrària (en el cas del Bages, s'observa una reducció del 4,5% de les explotacions i una reducció del 9,6% de la superfície agrària).

En el cas de les explotacions agràries amb SAU, creixen tant el nombre d'explotacions (+26 explotacions, 8,1% més que l'any 1999) com el nombre d'hectàrees amb SAU (+2.705 hectàrees, un 29,6% més que l'any 1999). Les raons del creixement de la SAU poden ser l'increment dels ajuts a conreus atorgats per la UE i la necessitat d'algunes explotacions d'ampliar superfície per tal de guanyar en competitivitat.

Per municipis, aquesta evolució es mostra a les gràfiques següents i es pot veure el següent:

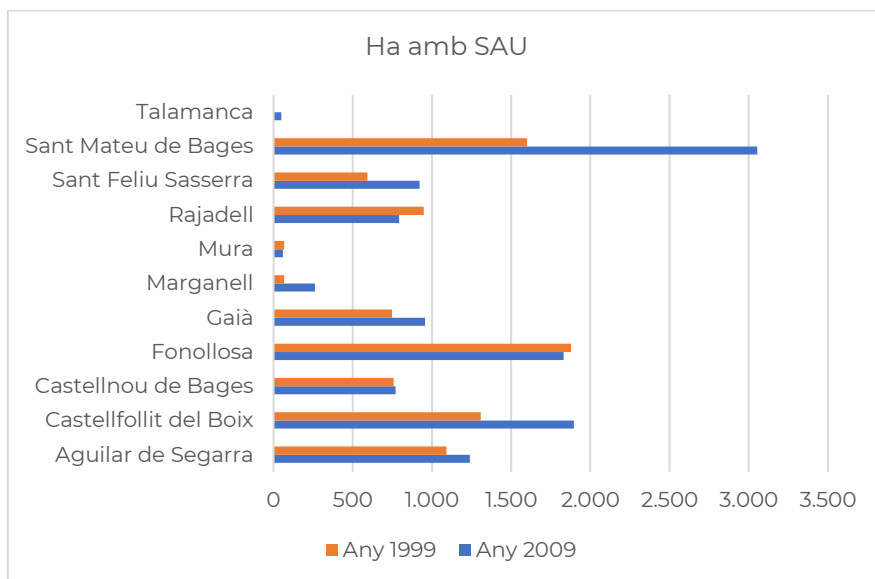
- 5 municipis incrementen tant en nombre d'explotacions com en superfície agrària: Castellfollit del Boix, Gaià, Sant Feliu Sasserra i Sant Mateu de Bages.
- 1 municipi redueix el nombre d'explotacions però incrementa les hectàrees de superfície agrària: Aguilar de Segarra
- 1 municipi incrementa el nombre d'explotacions però redueix les hectàrees de superfície agrària: Rajadell
- 3 municipis perden tant nombre d'explotacions com hectàrees de superfície agrària: Fonollosa, Mura i Talamanca.

Gràfica 40. Explotacions amb SAU. Número. Municipis. Anys 2009 i 1999

Font: elaboració pròpia amb dades del cens agrari (IDESCAT)

Gràfica 41. Explotacions amb SAU. Hectàrees. Municipis. Anys 2009 i 1999

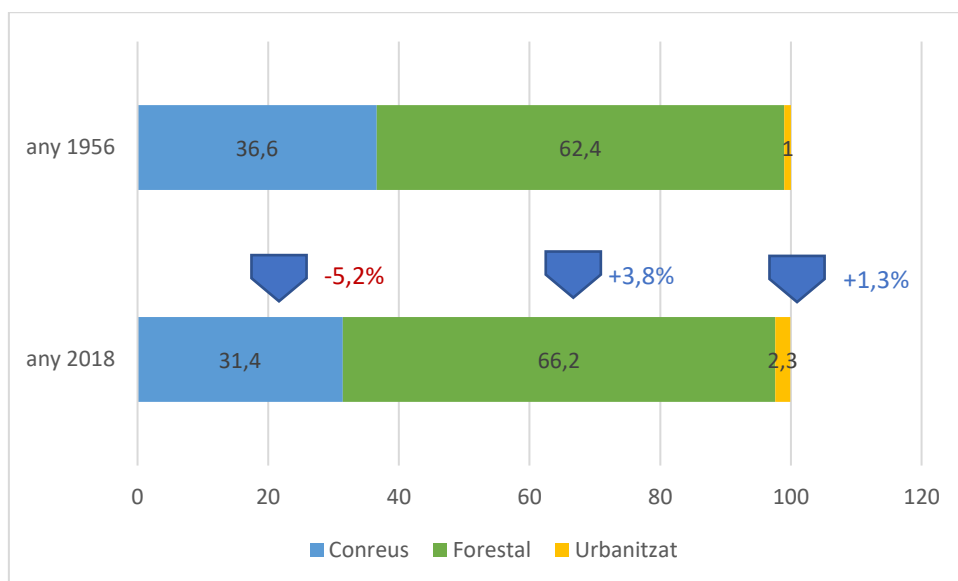

Font: elaboració pròpia amb dades del cens agrari (IDESCAT)

Pel que fa a les explotacions amb **ramaderia**, l'evolució d'aquestes també s'ha reduït en el conjunt de l'entorn rural, hi ha menys granges en totes les orientacions productives, però en canvi, no passa el mateix en el nombre de caps de bestiar; així, s'ha reduït molt els caps de bestiar de conills, boví, oví i cabrum, però en canvi, incrementa el nombre de caps de bestiar de porcí, cosa que indica que les **granges cada vegada són més orientades cap al porcí i de majors dimensions**.

Val la pena remarcar **l'evolució en els usos del sòl** en l'entorn rural. En el període 1956-2018 **s'han perdut un total de 222,6 hectàrees de conreu**, que equivalen a una pèrdua de 3,59 ha de conreus cada any. Aquestes hectàrees de conreu perdudes principalment han passat a ser forestals, amb un increment del 3,8% de les hectàrees forestals, indicant un **abandonament dels camps agrícoles que amb el temps passen a ser boscos, incrementant la superfície forestal**. La gràfica següent mostra que el principal canvi d'aquests conreus ha estat la seva transformació a boscos densos d'aciculifolis.

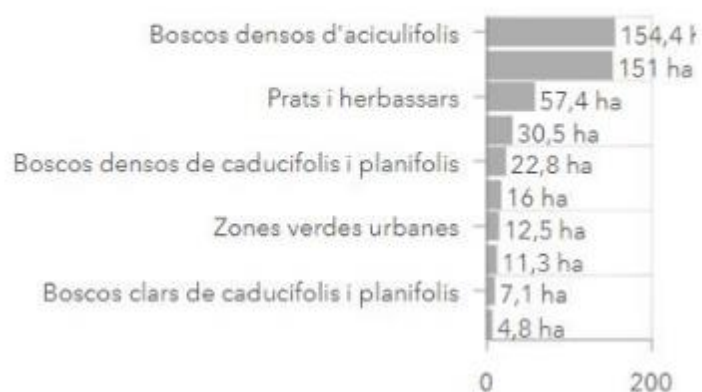
Gràfica 42. Evolució dels usos del sòl. Entorn rural. Anys 1956 i 2018

Font: elaboració pròpia amb dades del tastet de dades BCN Smart Rural

Gràfica 43. Canvis principals dels conreus de 1956. Entorn rural

En què s'han convertit els conreus de 1956? (Llista dels 10 canvis principals)

Font: Tastet de dades. BCN Smart Rural

Per **municipis**, s'observen diferents comportaments:

- Municipis que han perdut menys del 15% de superfície de conreu i han incrementat menys del 5% la seva superfície forestal: Aguilar de Segarra,
- Municipis que han perdut entre el 15% i el 25% de superfície de conreu i ha incrementat més del 10% la seva superfície forestal: Castellnou de Bages, Fonollosa, Gaià, Rajadell, Sant Feliu Sasserra,
- Municipis que han perdut entre el 25% i el 50% de superfície de conreu i ha incrementat més del 10% la seva superfície forestal: Castellfollit del Boix, Sant Mateu de Bages
- Municipis que han perdut més del 50% de la superfície de conreu i ha incrementat menys del 10% la seva superfície forestal: Marganell, Mura, Talamanca

5.7.2.2. Empreses agràries i agroalimentàries

A la comarca del Bages hi ha un total de 153 empreses dins el registre d'empreses agràries i agroalimentàries, amb un total de 339 registres. D'aquestes, **22 empreses agràries i agroalimentàries** estan en algun dels municipis de l'entorn rural del Bages, amb un total de **37 registres agraris i agroalimentaris**. Una de cada quatre empreses (el 25%) agràries i agroalimentàries del Bages es troben dins l'entorn rural del Bages.

La distribució d'aquestes empreses als municipis de l'entorn rural del Bages es mostra a la taula següent, essent 7 (el 63% dels municipis) els qui compten amb alguna empresa amb registre agrari i/o agroalimentari:

Taula 20. Registre d'empreses agràries i agroalimentàries. Municipis de l'entorn rural. Any 2021

Municipis	Número empreses	Número registres
Castellfollit del Boix	2	4
Fonollosa	5	10
Gaià	1	1
Marganell	5	6
Rajadell	1	2
Sant Feliu Sasserra	4	8
Sant Mateu de Bages	4	7
Entorn rural	22	38

Font: elaboració pròpia amb dades del registre d'empreses agràries i agroalimentàries de Catalunya. Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural

L'orientació productiva d'aquestes empreses és diversa: destaquen el sacrifici de bestiar i conservació de carn i elaboració de productes carnis i la fabricació de begudes, seguit per la fabricació de productes lactis, la fabricació de productes per a l'alimentació animal, la fabricació d'altres productes alimentaris (cargols, patés, menjars preparats o ous), la preparació i conservació de fruites i hortalisses, la fabricació d'olis i greixos vegetals i animals i la fabricació de productes de molinaria, midons i productes amilacis.

Pel que fa als productors i productores adherits a la venda de proximitat, en el conjunt de l'entorn rural del Bages hi ha un total de **23 productors i productores adherits a la venda de proximitat en 7 dels 11 municipis de l'entorn rural del Bages**, ja sigui fent venda directa, fent venda en circuit curt o amb les dues tipologies. Aquests productors/es representen 1 de cada 5 (el 22%) dels productors/es adherits a la venda de proximitat del Bages.

Taula 21. Productors/es adherits al distintiu de venda de proximitat (circuit curt i/o venda directa). Municipis de l'entorn rural. Any 2021

Municipi	Venda circuit curt	Venda directa	Total municipi
Castellfollit del Boix	9	12	13
Castellnou de Bages		1	1
Fonollosa	1	2	2
Marganell		2	2
Mura		2	2
Rajadell	1	2	2
Sant Feliu Sasserra	1	1	1
Entorn rural	12	22	23

Font: elaboració pròpia amb dades del registre de productors adherits a la venda de proximitat. Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural

L'orientació productiva d'aquests productors i productores que fan venda directa és diversa; des del cultiu de cereals, als llegums (mongeta i cigró) fins als productes d'horta, el cultiu d'olives, d'ametlles i de vinya, l'elaboració de vins i olis i les conserves, passant per la producció d'ous i la carn de pollastre, cabrum i xai i la producció de llet i elaboració de formatges i productes làctics, o l'elaboració de mel i productes apícoles.

Pel que fa als productors i elaboradors agroalimentaris que estan produint i/o elaborant els seus productes amb certificació del CCPAE (Consell Català de la Producció Agrària Ecològica), a l'entorn rural del Bages hi ha un total de 16 productors/elaboradors certificats, distribuïts en **8 municipis** d'aquest àmbit, i que representen **el 16% dels productors/elaboradors certificats pel CCPAE** de la comarca del Bages.

Taula 22. Productors/es-Elaboradors/es amb certificació de la producció agrària ecològica de l'entorn rural

Municipi	Productor	Elaborador	Productor-Elaborador	Total municipi
Aguilar de Segarra	1		1	2
Castellfollit del Boix	1		2	3
Fonollosa	1			1
Gaià	1			1
Mura	1		1	2
Rajadell	1		1	2
Sant Feliu Sasserra	1			1
Sant Mateu de Bages	3 (+1 en conversió)			4
Entorn rural	11		5	16

Font: elaboració pròpia amb dades del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE)

A la comarca del Bages hi ha un altre distintiu de qualitat agroalimentària orientat a la producció vitivinícola, la **denominació d'origen Pla de Bages**. La demarcació geogràfica d'aquesta DO abraça un total de 27 municipis, dels quals, 8 són de l'entorn rural: Aguilar de Segarra, Castellfollit del Boix, Castellnou de Bages, Fonollosa, Mura, Rajadell, Sant Mateu de Bages i Talamanca.

A banda, la comarca presenta un seguit de **productes singulars**, els quals també es troben en els municipis de l'entorn rural:

- DO Pla de Bages
- Productes singulars
- Oliva varietat corbella
- Mongeta de Castellfollit del Boix
- Vi DO Pla de Bages
- Tomàquets del Bages
- Mató de Montserrat
- Col verda manresana
- Albergínia blanca

5.7.2.3. Dispositius i instal·lacions per a petites iniciatives agroalimentàries

A la comarca del Bages s'està treballant per al desenvolupament de diferents dispositius i instal·lacions orientades a petites iniciatives agroalimentàries, per així afavorir la incorporació de noves persones al sector agrari i agroalimentari, promoure la creació de nova ocupació i enfortir i dinamitzar el teixit productiu del territori.

A nivell agrari, destaquen les iniciatives dels **bancs de terres**. Al Bages en trobem dos:

- Banc de Terres de la Catalunya Central
- Banc de Terres del Parc Rural del Montserrat

El Banc de Terres és un servei a disposició de tota persona interessada en mantenir les terres amb un valor agrari alt i un territori endreçat, així com per persones amb ganes d'engegar un projecte agrari. L'objectiu és evitar l'abandonament de les terres de conreu i el manteniment del mosaic agroforestal. Per a fer-ho possible, posen a disposició dels propietaris de terres i/o interessats en arrendar-ne, un seguit de serveis, com la intermediació, el contracte, entre d'altres.

A banda dels escorxadors industrials que hi ha a la comarca del Bages, fruit del projecte BCN Smart Rural promogut per la Diputació de Barcelona, aquesta tardor entrarà en funcionament **l'escorxador mòbil de la Catalunya Central**. Aquest equipament compartit té la base d'operacions al Moianès, però també donarà cobertura als pastors i petits ramaders del Bages, el Berguedà i Osona.

A més de l'escorxador mòbil, al Bages trobem **dos espais col·lectius de transformació agroalimentària: una sala de desfer a Marganell i un obrador d'horta a Manresa.**

Aquests dispositius i instal·lacions de proximitat i a petita escala són essencials per contribuir a garantir la viabilitat i millorar la competitivitat de les petites explotacions agroramaderes del territori i alhora poden contribuir a dinamitzar el sector productiu i incentivar el sorgiment de noves iniciatives de petita pagesia en el conjunt de l'àmbit territorial, que poden aportar innovació i dinamització al teixit productiu.

5.7.2.4. Sector secundari

En l'entorn rural del Bages la **presència de polígons d'activitat econòmica** (PAE) només la trobem en 4 municipis, Fonollosa, Rajadell, Sant Feliu Sasserra i Sant Mateu de Bages, la informació dels quals es recull en la taula següent.

Taula 23. Polígons d'activitat econòmica. Municipis de l'entorn rural

Municipi	Polígons	Extensió total	Sòl industrial	Sòl industrial ocupat	Sòl industrial disponible edificat	Sòl previst
Fonollosa	Zona Industrial Fonollosa	22.061	13.134	7.734 (1 empresa instal·lada)	5.400 4 naus en venda amb opció a lloguer	
	Zona industrial Fonollosa					8.927

						Parcel·la disponible (ampliació zona industrial)
	Zona Industrial Fonollosa (ampliació)	21.803				21.803
Rajadell	Pla del Forn / Pla de Miralles (ampliació)	260.000 (77.698 d'ús públic)				182.302 Parcel·la disponible
Sant Mateu de Bages	Zona Industrial de Valls de Torroella	23.598 (11.805 d'ús públic)	11.793	6.565 (5 empreses instal·lades)	1.763 (1 nau disponible)	
	Can Sivila Sant Mateu (ampliació)	32.321				32.321 (4 parcel·les disponibles)
Sant Feliu Sasserra	P.I. Carretera Oristà	37.980	28.600	9.807 (2 empreses instal·lades)	12.362 (2 naus disponibles)	
	P.I. Camí Comes	6.066	6.066	6.066 (2 empreses instal·lades)		
	P.I. Avinguda Països Catalans	11.070	11.070	11.070 (1 empresa instal·lada)		
	Zona Industrial (ampliació)	27.653				27.653

Font: elaboració pròpia amb dades de la web Polígons d'activitat econòmica del Bages

Es pot veure que en l'entorn rural hi ha **sòl industrial disponible i també hi ha previsió de nou sòl industrial** que es podria desenvolupar si hi hagués **interès per part de promotors de desenvolupar-los**; des dels ajuntaments es considera que no tenen la capacitat econòmica per fer aquestes actuacions si no hi ha al darrere un interès evident per part del sector privat. Arrel de les entrevistes realitzades, s'ha identificat que a Rajadell un privat té previst posar en marxa un polígon industrial al terme municipal. També s'apunta que tindria sentit la possibilitat de **mancomunar-se** municipis propers per a la dinamització de polígons d'activitat econòmica; en aquest sentit, Sant Mateu de Bages tenia una proposta amb Súria que no va prosperar. Des de l'ajuntament de Fonollosa, en canvi, es considera que els polígons d'activitat econòmica del municipi són poc atractius per a les empreses per a instal·lar-s'hi, ja que a la comarca hi ha altres

polígons industrials més dinàmics i amb millors condicions; de fet, des de l'ens s'apunta

En aquest sentit, el Consell Comarcal del Bages té signat un conveni marc entre 24 municipis: els 23 que tenen Polígons d'Activitat econòmica + Aguilar de Segarra (que no en té PAE però també està adherit). El conveni estableix el marc de la col·laboració entre els municipis i el Consell per la promoció econòmica dels PAES (web polígonsbages.cat). A banda, des del Consell Comarcal es gestiona un projecte d'abast comarcal 'Promoció i millora dels polígons d'activitat econòmica'; aquest any són 13 ens els que coexecuten, però cap dels de l'entorn rural. El Consell realitza actuacions per tots, independentment de que cofinaciïn o coexecutin. **La dificultat per poder dissenyar actuacions específiques per als municipis de l'entorn rural radica en la manca d'un interlocutor/a de promoció econòmica i en la dificultat per tant d'obtenir informació i de conèixer les necessitats concretes d'aquest àmbit territorial.**

D'altra banda, també s'identifica que els polígons amb poca massa crítica d'empreses, amb menys serveis i amb un accés a la xarxa viària principal més allunyat, resten competitivitat i són menys atractius per a les empreses per a instal·lar-s'hi o romandre-hi. Per tant s'han de fer més esforços per fer-los atractius i des del Consell Comarcal s'apunta que s'hi podria treballar si es poden conèixer millor les seves necessitats.

5.7.2.5. Sector terciari

- Turisme

L'any 2020 l'entorn rural del Bages compta amb un total de **49 establiments**, dels quals el **94% són establiments de turisme rural**. L'evolució tant en el nombre d'establiments com en el nombre de places entre els anys 2016 i 2020 ha estat positiva, destacant sobretot l'increment en el nombre de places del turisme rural.

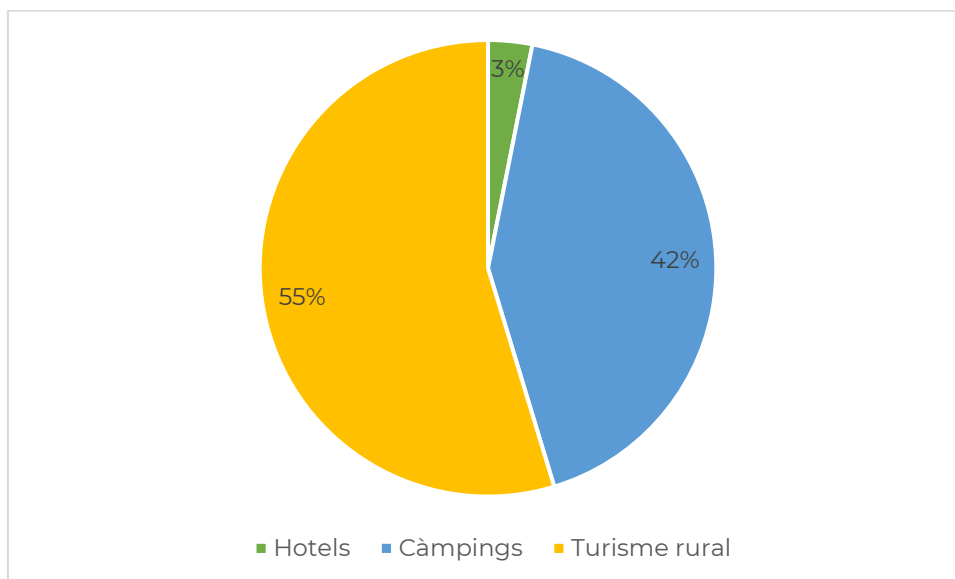
Taula 24. Tipologia d'establiments turístics. Nombre i places. Entorn rural. Anys 2016 i 2020.

Establiments turístics	Establiments	Variació 2016-2020	Places	Variació 2016-2020
Hotels	1	0,00%	20	0,00%
Càmpings	2	0,00%	270	0,00%
Turisme rural	46	17,95%	350	32,58%
Entorn rural	49	16,67%	640	15,52%

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

Aquests establiments ofereixen un total de **640 places**, distribuïdes de la següent manera: una mica més de la meitat de les places (55%) són de turisme rural, un altre 42% corresponen a càmping, i tan sols un 3% són places d'hotel.

Gràfica 44. Places turístiques segons tipologia (%). Entorn rural. Any 2020

Font: elaboració pròpia amb dades del programa Hermes de la Diputació de Barcelona

La categoria d'aquests establiments és diversa: l'hotel és de 3 estrelles, els càmpings són de 3a categoria a Castellnou de Bages, i pel que fa al turisme rural, un 77% són masoveries, un 14% cases de poble independents i un 9% masies.

L'hotel es situa a Castellnou de Bages, els càmpings a Sant Mateu de Bages i a Talamanca, i el **turisme rural** el trobem a tots els municipis, menys Sant Feliu Sasserra, essent la **tipologia d'establiment turístic més estesa en tot l'entorn rural**.

Arrel de les entrevistes realitzades, s'ha identificat un seguit d'ajuntaments que manifesten el seu interès i voluntat per habilitar una **zona d'aparcament per autocaravanes al seu terme municipal**. Entre els ajuntaments interessats o que s'ho estan plantejant trobem Castellfollit del Boix, Castellnou de Bages, Fonollosa, Marganell, Mura, Sant Feliu Sasserra i Sant Mateu de Bages. Aquest interès ha estat identificat per l'àrea de turisme del Consell Comarcal del Bages, i es va realitzar una reunió on una empresa externa especialitzada va assessorar als municipis sobre parcs d'autocaravanes, sobretot en l'àmbit normatiu. Durant aquest estiu s'han programat assessories personalitzades per aquells municipis que hi estan interessats.

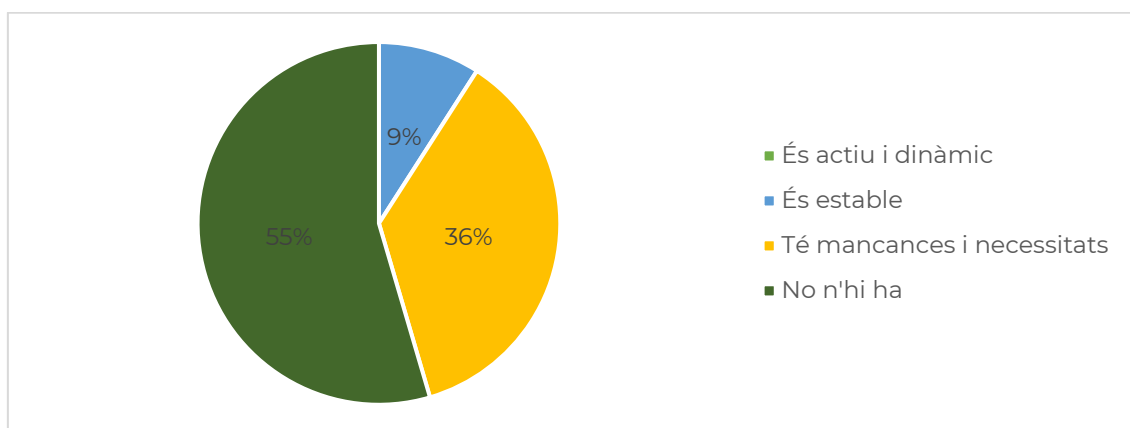
- Comerç

Pel que fa al sector del comerç, es dibuixa un **procés de desertització comercial**, un fenomen real i comú no només en el municipis rurals del Bages, sinó de Catalunya en general, amb un impacte sobre el territori i la població per la progressiva pèrdua d'aquest servei.

Els motius de la desertització comercial poden ser molt diversos, però hi ha cert consens en destacar per una banda la manca de relleu generacional així com l'arribada del comerç online. A més, els hàbits de consum de la població cada vegada tendeixen cap a establiments amb una oferta múltiple i variada i que es troben en nuclis de població més grans. Per últim, el fet que la població d'aquest entorn rural treballi en altres municipis més grans, amb major i més diversa oferta comercial, també fa que realitzin les seves compres en el municipi lloc de treball.

Pel que fa a l'oferta comercial dels municipis rurals del Bages, trobem que **en 6 municipis no n'hi ha, i en 4 té mancances i necessitats**. Només en 1 cas, Sant Mateu de Bages, des del consistori es considera que és un sector estable per l'existència de comerç al nucli de Valls de Torroella. El comerç existent majoritàriament és **d'alimentació**.

Gràfica 45. Presència de comerç als municipis de l'entorn rural del Bages

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments de l'entorn rural

A banda, s'han detectat **dues iniciatives que vetllen per cobrir les necessitats comercials** dels habitants dels seus municipis. A Aguilar de Segarra, la cooperativa Rusc porta al poble la compra que els clients han fet prèviament per internet, i a Mura, des de l'ajuntament es posa a disposició de la gent gran un vehicle amb conductor per tal d'acompanyar-los a fer la compra i les gestions del banc a Navarcles i també es comparteix vehicle per portar comandes.

- Serveis a les persones

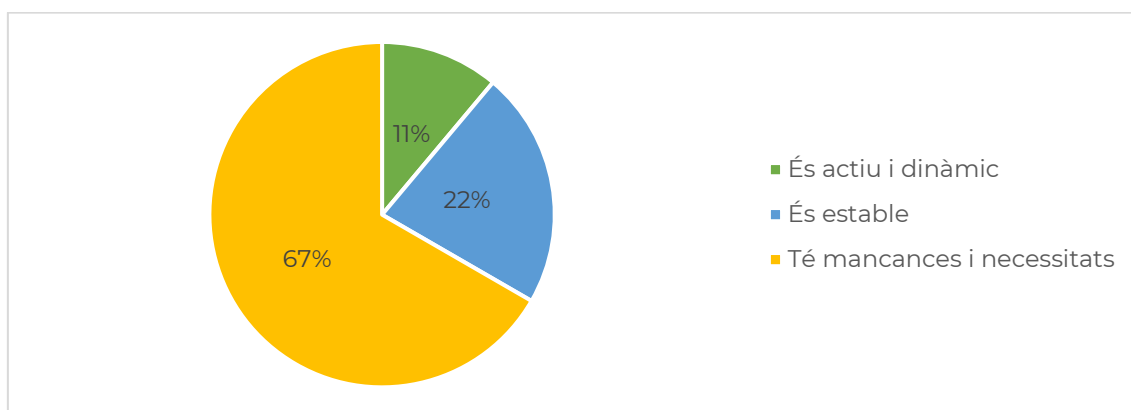
Pel que fa al sector dels serveis a les persones, ens trobem davant d'un panorama de manca d'aquests serveis, que és habitual trobar en nuclis més grans de població, però que als petits municipis no arriben.

Aquesta manca de serveis repercuteix directament sobre les persones grans, que per una banda són les usuàries d'aquests serveis i s'evidencia un augment en la seva demanda i per altra, són un sector amb menys capacitat de mobilitat, pel que

sovint no poden desplaçar-se als municipis veïns per tal de rebre aquests serveis. A més, cal puntualitzar que alguns d'aquests serveis, com els de neteja o el de cures, són domiciliaris.

En aquest cas, són 6 els municipis que afirmen que és un **sector amb necessitats i mancances**, 2 els que afirmen que és estable, i en 1 municipi es considera actiu i dinàmic.

Gràfica 46. Presència de serveis a les persones als municipis de l'entorn rural del Bages

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments de l'entorn rural

Els professionals que assisteixen als municipis rurals per prestar els seus serveis a la gent gran són, en primer lloc, personal de la neteja i podologia, respectivament, també s'identifica servei de fisioteràpia, servei de perruqueria, acupuntura i cures.

Des del Consell Comarcal del Bages existeix el **Servei a les Persones Grans**, un servei d'àmbit comarcal que ofereix atenció a les persones grans, suport als ajuntaments, i a les entitats i associacions de persones grans, tot i que per ara no contempla cap servei específic per persones grans als municipis d'àmbit rural del Bages.

A banda, hi ha municipis que aposten per la **cooperativització d'aquest tipus de serveis**, com a Sant Feliu Sasserra, on hi opera l'empresa cooperativa Cuidem Lluçanès.

Per altra banda, també es detecta un **problema de precarització laboral** en aquest sector que afecta sobretot a les dones, donat que moltes de les persones que s'hi dediquen, sobretot en l'àmbit de la neteja i cures, no disposen de contracte ni de garanties laborals.

5.8. Habitatge al Bages rural

Una de les dificultats per frenar l'èxode juvenil en els àmbits rurals de Catalunya, no passa tant per motius laborals sinó per la manca d'accessibilitat a habitatge ja sigui per la manca d'habitatge de lloguer digne i assequible o per la impossibilitat de nova construcció en sòl rústic proper a l'habitatge de la família (per restriccions de les normes urbanístiques).

Per aquest motiu, i per tal d'aportar dades que permetin conèixer la situació de l'habitatge al Bages rural, s'ha recollit en la següent taula els principals **indicadors municipals d'habitatge** dels municipis que formen part d'aquest estudi. Cal tenir en compte la limitació d'aquestes dades, atès que en diverses ocasions, no es disposa de dades, però permeten fer una aproximació a la situació de l'habitatge en aquest àmbit territorial.

Taula 25. Indicadors municipals d'habitatge dels municipis de l'entorn rural del Bages

	Habit. cadastre (Immobles residencials)	Edificis plurifamiliar	Habit. petits (<45m2)	Habit. grans dimensions (>105m2)	Habit. principals	Habit. ús turístic	Habit. buits	Habit: amb certificat energètic	Edat mitjana dels habit.
Aguilar de Segarra	50	1,28%	2%	80%	100%	0%	0%	0	66
Castellfollit del Boix	90	0,72%	s.d.	87,50%	58,54%	0%	0%	16,67%	43
Castellnou de Bages	665	0,77%	1,53%	85,95%	79,81%	3,03%	22,73%	19,40%	28
Fonollosa	583	2,12%	1,90%	89,10%	65,69%	1,72%	34,42%	19,73%	31
Gaià	111	4,84%	0,88%	95,58%	46,15%	0%	0%	3,60%	50
Marganell	255	0,50%	2,75%	72,55%	52,02%	7,81%	s.d.	7,06%	48
Mura	241	8,13%	0,41%	87,97%	41,60%	16,67%	0%	10,37%	79
Rajadell	116	4,50%	s.d.	83,19%	84,56%	0%	s.d.	43,97%	59
Sant Feliu Sasserra	358	18,43%	s.d.	95,25%	66,93%	8,38%	s.d.	17,04%	43
Sant Mateu de Bages	397	13,79%	9,09%	57,25%	67,73%	0%	s.d.	10,33%	75
Talamanca	237	3,94%	0,84%	75,95%	32,92%	0%	s.d.	0%	42
Entorn rural	282	5,37%	2%	83%	63%	3%	9,53%	13,47%	51

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori Local d'Habitatge de la Diputació de Barcelona

Un de les conclusions que es pot extreure és la **manca de dades referents a habitatges buits**, donat que són 5 els municipis que no disposen d'aquest indicador, i 4 més els que l'indicador és un 0. Aquestes dades contrasten amb les de Castellnou de Bages i Fonollosa, que sí que han realitzat un esforç en aquest sentit i evidencien un 22,73% i un 34,42% d'habitatges buits respectivament.

Pel que fa als **usos** dels habitatges, trobem que un **63%** del conjunt de l'àmbit rural, format pels 11 municipis inclosos en aquesta diagnosi, són **habitatges principals**. Tot i així, si es mira de manera individual, trobem que són 5 els municipis en què aquesta xifra baixa del 60%: Castellfollit del Boix, Gaià, Marganell, Mura i Talamanca, fet que denota **l'elevat percentatge de segones residències en aquests municipis concrets del territori**.

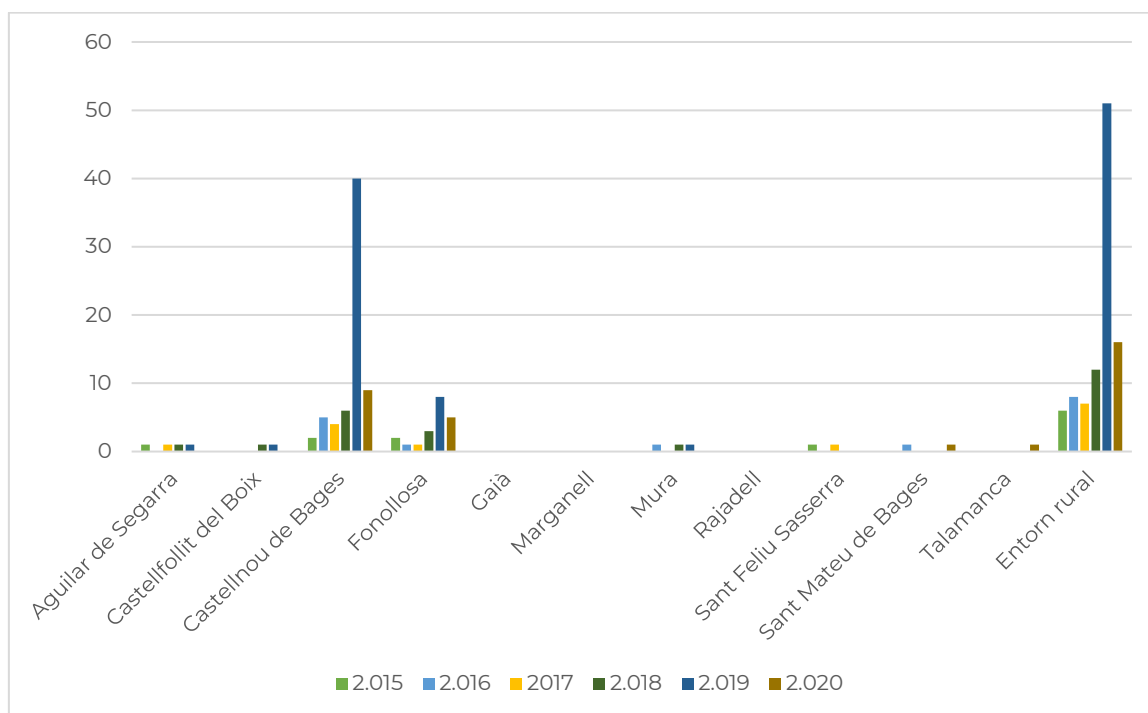
A banda, també ens trobem davant d'un **parc d'habitatges relativament envellit**, amb una mitjana d'edat de **51 anys**. Els municipis amb habitatges més nous són Castellnou de Bages i Fonollosa, mentre que Mura i Sant Mateu de Bages, amb edats mitjanes de 79 i 75 anys d'antiguitat, són els municipis amb habitatges més envellits.

Es tracta, en general, **d'habitatges de grans dimensions**, en què el 83% tenen més de 105m², i amb poca presència d'edificis plurifamiliar, només un 5,37%. En aquest sentit, Sant Feliu Sasserra i Sant Mateu de Bages mostren certa divergència amb un 18% i un 13% respectivament d'habitatges plurifamiliars.

Per últim, si ens fixem en els **habitatges que disposen de certificat energètic**, trobem una gran heterogeneïtat de situacions, des de Rajadell, que destaca amb un 44%, seguit per Castellnou de Bages i Fonollosa, amb gairebé un 20%, fins a Aguilar de Segarra i Talamanca, que no en tenen registrat cap.

Pel que fa a **l'habitatge de nova construcció**, segons les dades estadístiques d'habitatge de la Generalitat de Catalunya, la dinàmica de nova construcció és feble en l'entorn rural, tot i que hi va havent projectes de nova construcció. La gràfica següent mostra els habitatges iniciats en els darrers cinc anys (període 2015-2018) per municipis i a l'entorn rural. En aquests cinc anys, s'han iniciat un total de 100 habitatges de nova construcció, tot i que el 66% d'aquests es situen al municipi de Castellnou de Bages, que té unes característiques força diferents respecte a la resta de municipis de l'entorn rural, ja que compta amb diverses urbanitzacions i té un model de creixement molt residencial. En menor nombre d'habitatges iniciats, destaca Fonollosa, i ja de manera molt puntual, s'inicien habitatges de nova construcció a municipis com Aguilar de Segarra, Castellfollit del Boix, Mura, Sant Feliu Sasserra, Sant Mateu de Bages i Talamanca.

Gràfica 47. Habitatges iniciats. Municipis i entorn rural. Període 2015-2020

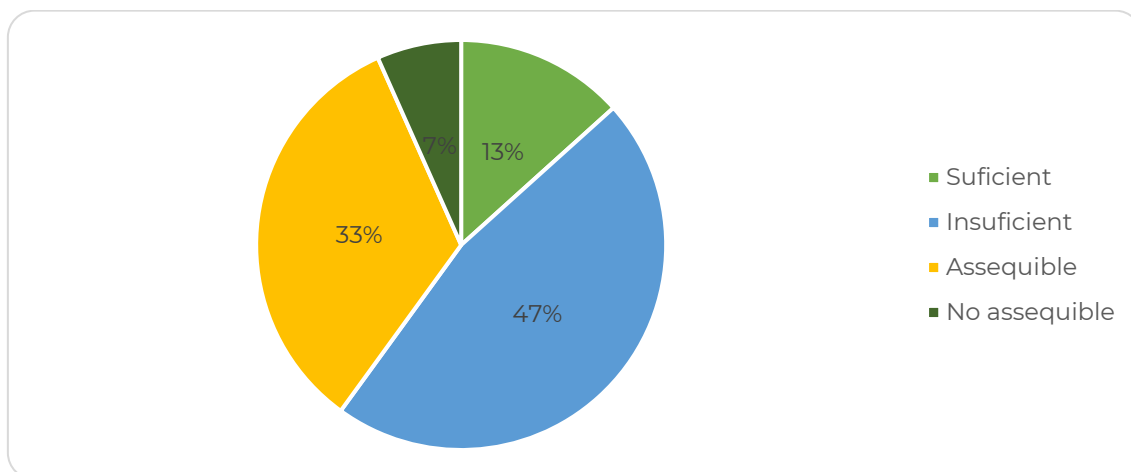
Font: elaboració pròpia amb dades estadístiques d'habitatges iniciats

A partir de les respostes obtingudes en les entrevistes realitzades als diferents consistoris, també s'ha recollit informació de caire subjectiu que es presenta en les següents gràfiques.

A la pregunta sobre quina és **la situació de l'habitatge al municipi**, són 2 els que la considera suficient, Aguiar de Segarra i Sant Feliu Sasserra, mentre que la resta la considera **insuficient**. Sobre si és assequible o no, a Marganell es considera que no, mentre que a Aguiar de Segarra, Castellfollit del Boix, Gaià, Sant Feliu Sasserra i Sant Mateu de Bages, sí que considera que l'habitatge al seu municipi és assequible.

Segons se'n desprèn de les entrevistes, per una banda, l'oferta de pisos de lloguer, que seria l'opció més assequible és molt escassa. Per altra banda, pel que fa a les opcions d'habitatge en cases, si disposen d'un terreny, ja no són assequibles, ni de lloguer ni de compra, i si es tracta d'un terreny on construir obra nova, també requereix d'una inversió molt elevada.

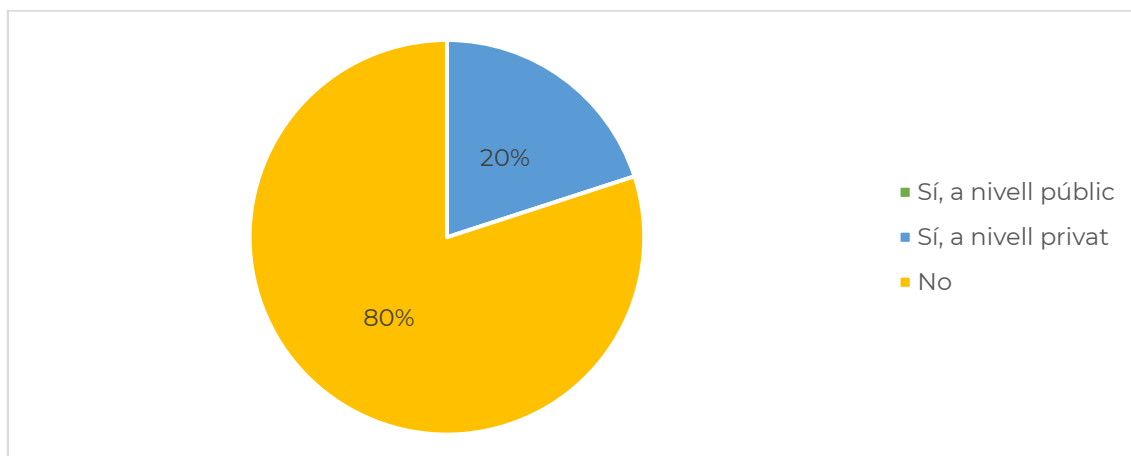
Gràfica 48. Opinió sobre la situació de l'habitatge

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments de l'entorn rural

Pel que fa a l'oferta d'habitatge de compra o de lloguer, són **8 els municipis que opinen que no n'hi ha**, per contra de 2, que afirmen que sí que n'hi ha a nivell privat.

Gràfica 49. Oferta d'habitatge de compra o de lloguer

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments de l'entorn rural

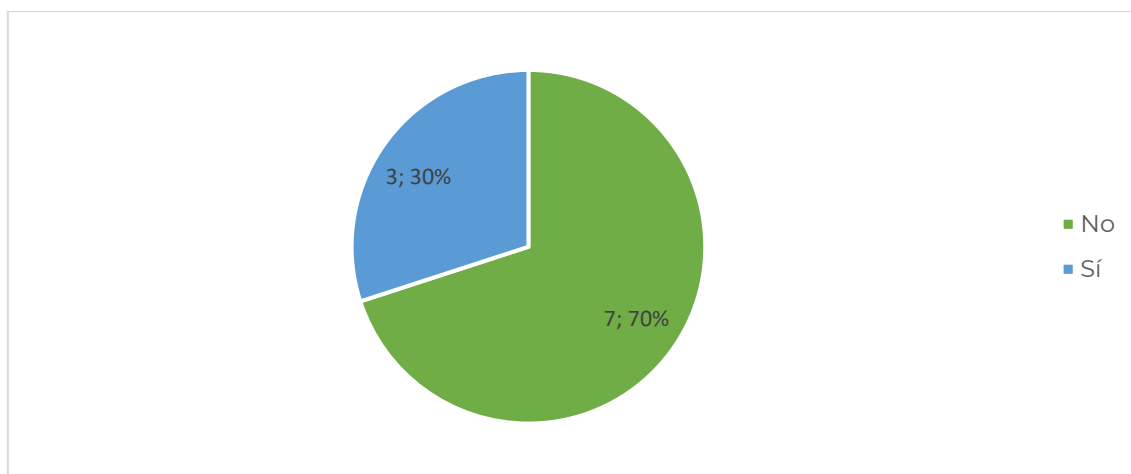
Tal i com es comenta a l'inici d'aquest apartat, des dels ajuntaments també **es veu en l'accés a l'habitatge un coll d'ampolla per la gent que es vulgui fixar al territori, tan famílies novingudes, com jovent del municipi que s'hi vulgui quedar**. En aquest sentit, a Aguilar de Segarra hi ha el dubte sobre fins a quin punt es vol créixer, si els serveis que s'ofereixen no creixen en la mateixa proporció.

Aquest fet està portant als **ajuntaments** a presentar-se com a **promotors d'habitatge públic**, i així ho han expressat diferents municipis, com Castellfollit del Boix, que pensa en fer un projecte de 4 cases de venda, Mura, que disposa d'un terreny i planteja fer un projecte d'habitatge públic i treballar els contractes de

masoveria, Sant Mateu de Bages, on estan rehabilitant un edifici municipal per fer pisos de lloguer, Rajadell on han comprat un terreny per fer habitatge social, tot i que encara no han començat i manifesten no saber com fer-ho, o també Fonollosa que si pogués vendre unes parcel·les, invertiria per adequar una casa i fer-hi dos pisos de lloguer.

A banda d'aquests municipis que s'estan plantejant iniciatives de promoció d'habitatge públic, també alguns pocs ajuntaments han posat en marxa alguna **actuació en relació amb l'habitatge**. Per exemple, a Fonollosa han ofert ajudes per rehabilitar masies antigues amb una dotació de 6.000€ per habitatge, a la que van rebre una vintena de sol·licituds. Aquestes ajudes pretenien ser un incentiu per tal de motivar als propietaris de cases a invertir en els habitatges. A Sant Feliu Sasserra ofereixen petites ajudes, per exemple l'exempció d'impostes per pintar les façanes del nucli antic. El tema de la **rehabilitació de cases** també ha aparegut en altres municipis, com Marganell, que manifesta que pels propietaris no compensa el cost d'arreglar-les amb el benefici de llogar-les posteriorment. En general, s'evidencia el cost de la rehabilitació com a principal barrera per tal de rehabilitar habitatges.

Gràfica 50. Realització d'iniciatives municipals en relació amb l'habitatge

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments de l'entorn rural

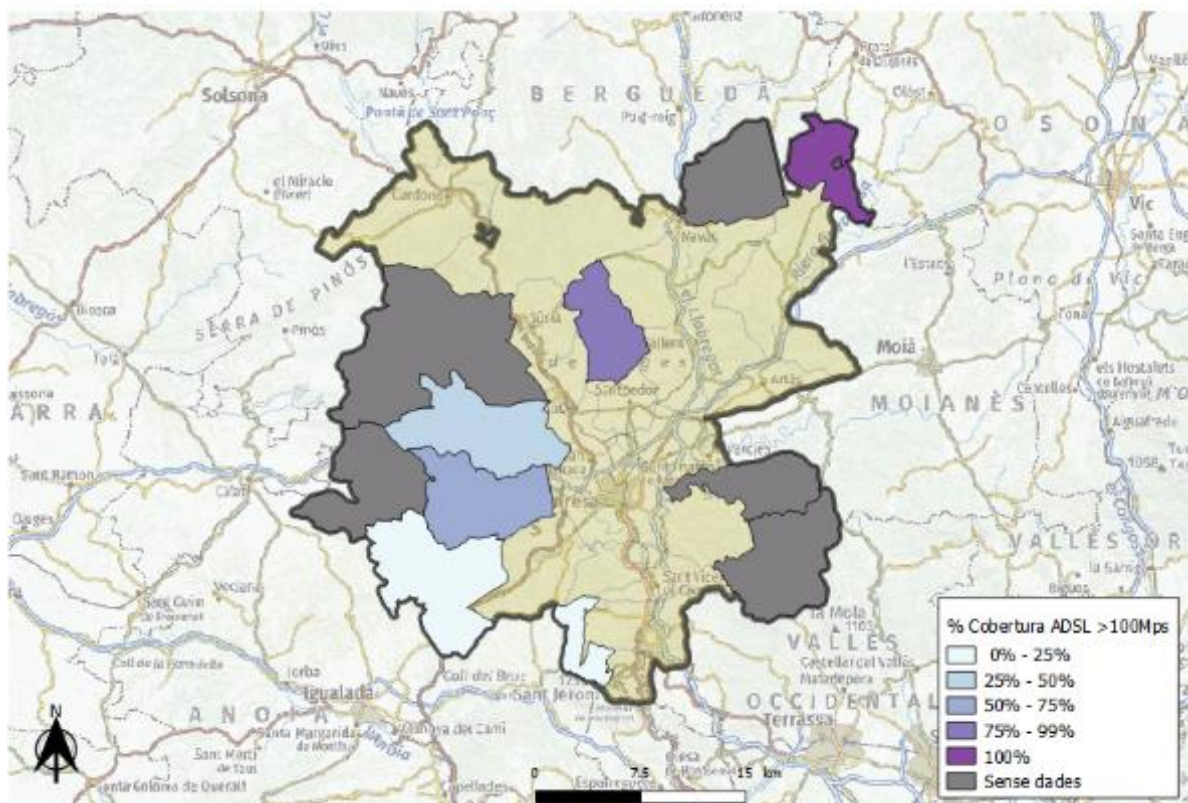
5.9. Connectivitat al Bages rural

En el següents mapes es mostra el grau de cobertura amb diferents tecnologies per connectar-se a Internet dels diferents municipis de l'entorn rural del Bages:

- cobertura ADSL >100 mBps
- cobertura 3G
- cobertura 4G
- cobertura de fibra òptica

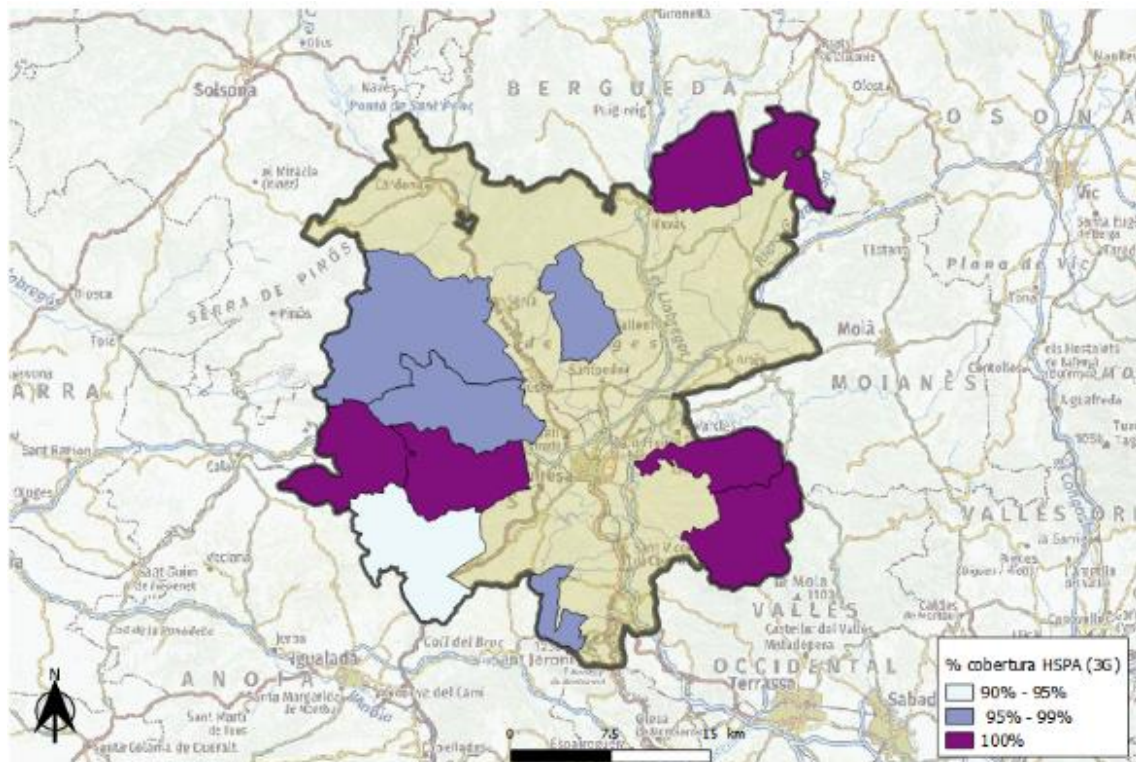
Podem veure que, segons la tecnologia, el percentatge de cobertura que presenten els municipis varia, i també per una mateixa tecnologia, hi ha municipis que presenten diferents graus de cobertura. **L'objectiu ideal seria aconseguir que tot el territori tingui el 100% de cobertura, però a la pràctica, no tot el territori de l'entorn rural del Bages gaudeix de la mateixa cobertura, s'observen mancances i deficiències. Això resta atractiu a aquests municipis per a poder-hi treballar.**

Mapa 12. Cobertura ADSL > 100 mBps

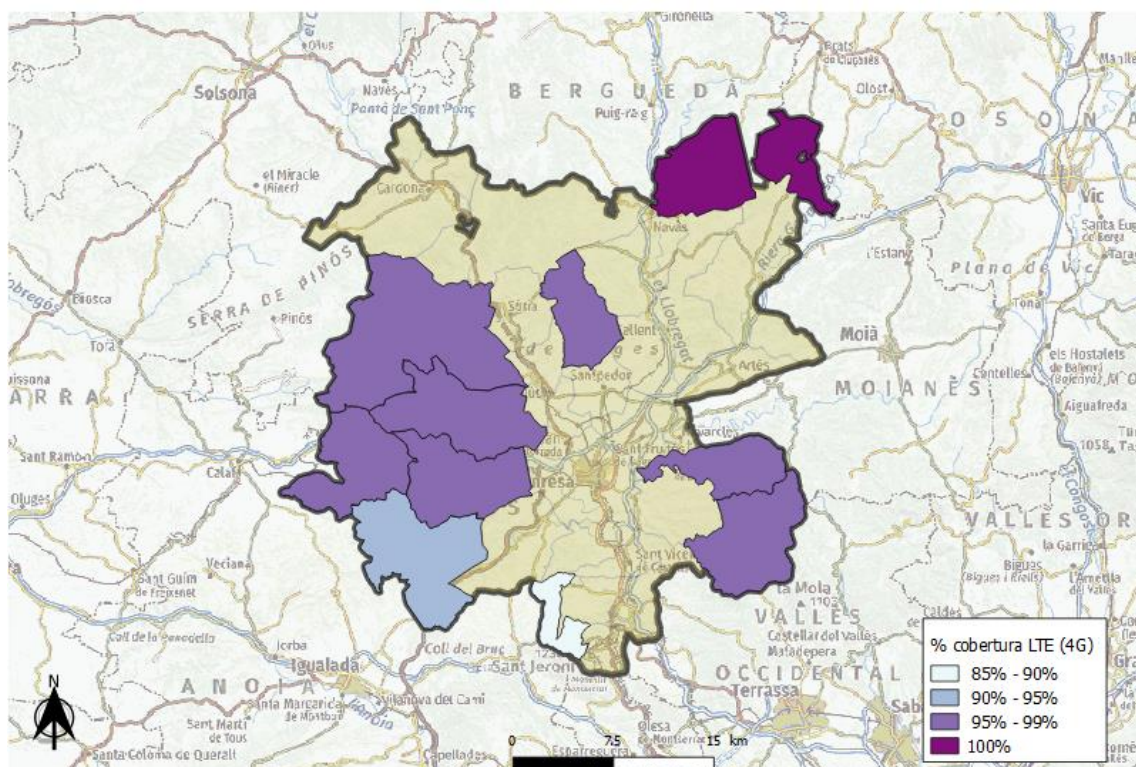
Font: elaboració pròpia amb dades del Ministerio de Asuntos Tecnológicos y Transformación Digital.

Mapa 13. Cobertura 3G (HSPA)

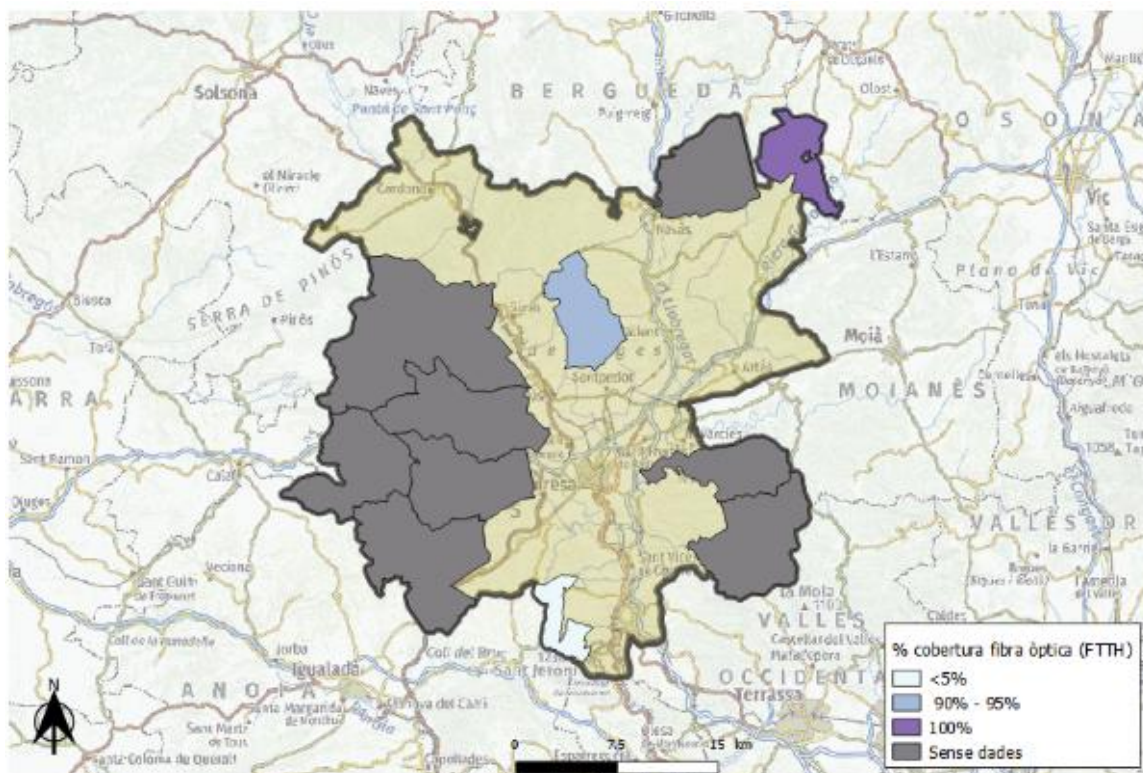
Font: elaboració pròpia amb dades del Ministerio de Asuntos Tecnológicos y Transformación Digital.

Mapa 14. Cobertura 4G (LTE)

Font: elaboració pròpia amb dades del Ministerio de Asuntos Tecnológicos y Transformación Digital.

Mapa 15. Cobertura de fibra òptica (FTTH)

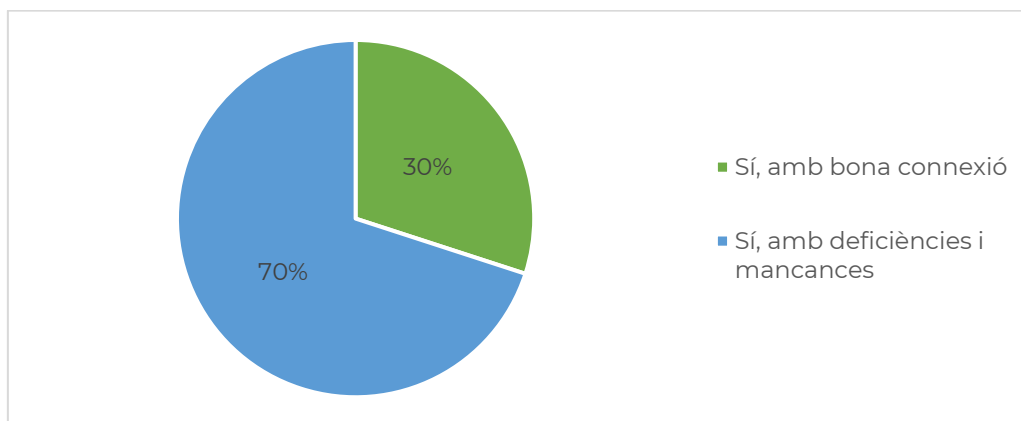

Font: elaboració pròpia amb dades del Ministerio de Asuntos Tecnológicos y Transformación Digital.

El tret distintiu dels municipis de l'entorn rural del Bages caracteritzat per l'existència de diversos nuclis de població, urbanitzacions disperses i cases o masies aïllades, impliquen un **repte important a l'hora de poder dur a terme un desplegament de la fibra òptica integral** que arribi a tota la població que viu en aquests municipis.

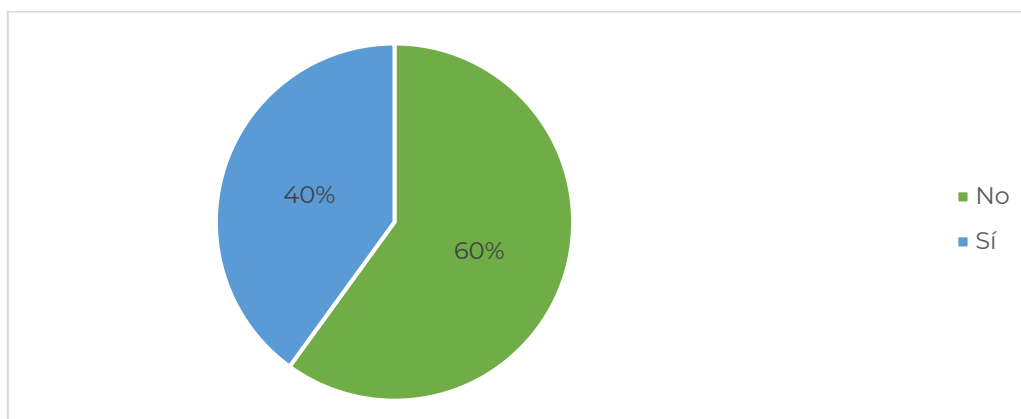
Actualment, el **Programa de desplegament de la fibra òptica** impulsat pel Departament de Polítiques Digitals i Administració Pública de la Generalitat de Catalunya està garantint l'arribada de la fibra a les capçaleres municipals, però de moment, encara **no està podent assumir el desplegament de l'última milla per a la connexió a tots els habitatges que ho sol·licitin que estiguin fora de les capçaleres**. D'aquesta manera, són **7 els municipis que expressen que la fibra òptica arriba, però amb deficiències i mancances, i 6 els expressen que no tots els nuclis tenen cobertura**.

Gràfica 51. Connexió a la fibra òptica

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments de l'entorn rural

Gràfica 52. Existència de cobertura a tots els nuclis

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments de l'entorn rural

A més a més, cal tenir present que les grans companyies tecnològiques no veuen rendiment econòmic en dur a terme el desplegament d'aquest tram final de la fibra òptica en nuclis rurals, petits i aïllats i menys en habitatges disseminats. Aquesta situació agreuja, per tant, el repte de poder donar resposta a un dret universal que tenen totes les persones de poder estar connectades a la xarxa si ho desitgen.

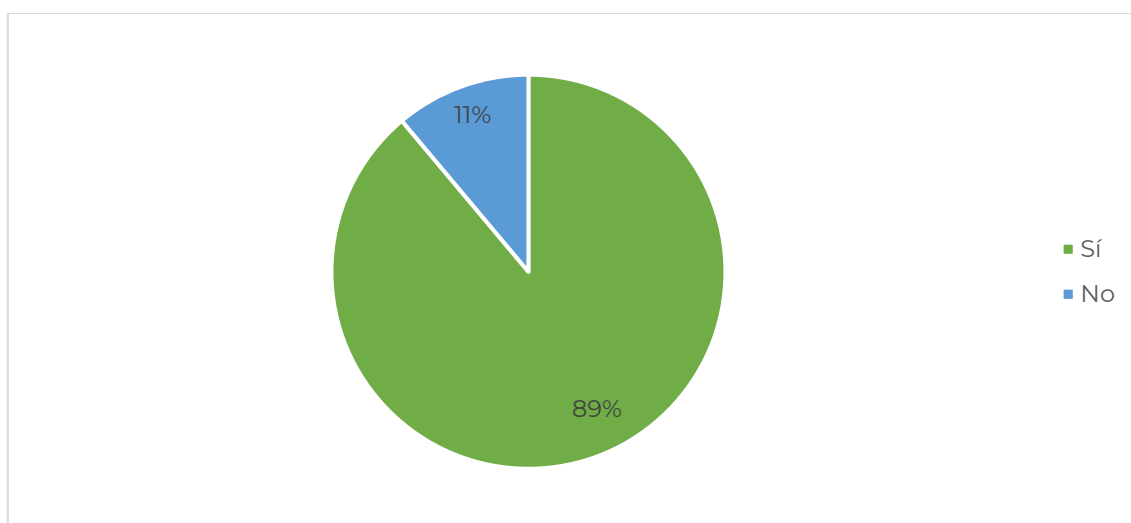
Les infraestructures tecnològiques avui dia són tan cabdals com les xarxes viàries o l'electricitat i obren un ventall d'oportunitats per consolidar població en entorns rurals ja sigui perquè facilita poder estudiar a distància (en el cas de joves), poder treballar (en cas de teletreball o de negocis implantats) o poder garantir serveis bàsics a la població com per exemple el servei de teleassistència per a la gent gran.

El desplegament integral de les infraestructures tecnològiques és un aspecte clau per al desenvolupament rural i per garantir la retenció i atracció de població i així frenar el despoblament.

Actualment, la qualitat de la connectivitat, especialment, dels nuclis de població que no són capçalera municipal és baixa i poc estable, fet que genera manca de competitivitat a les poques empreses que hi ha ubicades (sector primari, agroalimentari i turisme, sobretot) i també resta oportunitats de formació online per al jovent i per a persones treballadores que es vulguin continuar formant, entre d'altres aspectes negatius.

En aquest sentit, per tal de facilitar l'accés a internet, són la majoria els municipis que disposen d'equipaments o infraestructura municipal que ofereix wi-fi gratuït, com ara biblioteques, ateneus, centres cívics, biblioteques, etc.

Gràfica 53. Existència d'equipaments o infraestructures amb wi-fi gratuït

Font: elaboració pròpia a partir de les entrevistes als ajuntaments de l'entorn rural

Val a dir que aquest repte de la connectivitat no és exclusiu de l'àmbit rural del Bages ja que és compartit amb altres territoris rurals que estan assumint-lo, sovint, per mitjà de projectes dissenyats des del mateix entorn rural, posant en joc operadors tecnològics locals i xarxes obertes i neutres per assegurar que aquest desplegament del tram final arribi de forma efectiva a tots els indrets del territori.

Alguns dels municipis entrevistats de l'àmbit del Bages rural han començat a **contactar amb operadors locals** per tal de poder dissenyar projectes que puguin garantir el desplegament de la fibra òptica a tots els nuclis, urbanitzacions i habitatges aïllats del municipi.

Tanmateix, tenint en compte la mida d'aquests municipis rurals i els seus recursos tècnics i econòmics disponibles, **es planteja necessari i estratègic un suport integral per assessorar i orientar als municipis rurals del Bages en com poder dur a terme aquests programes de desplegament de la fibra òptica valorant la possibilitat, fins i tot, d'endegar algun projecte de caire col·lectiu i cooperatiu entre ells que permeti estalviar costos i incrementar l'eficiència i rapidesa del desplegament.**

5.10. Energia i transició energètica al Bages rural

Les bases de la Transició Energètica a Catalunya aprovades pel Govern el 2017 i la Llei 16/2017 del canvi climàtic, aprovada per un ampli consens en el Parlament de Catalunya, dissenyen el camí cap a un nou model energètic 100% renovable al 2050 i on la ciutadania té un paper central.

En aquest sentit, el Consell Comarcal del Bages compta amb **L'Agència Comarcal de l'Energia del Bages**. Aquesta presta assistència i suport als ajuntaments de la comarca per comptabilitzar i optimitzar la gestió dels consums energètics, per a l'execució d'actuacions per a l'estalvi i la millora de l'eficiència energètica, la utilització d'energies renovables i la mitigació i adaptació al canvi climàtic. Els principals serveis que realitza són:

- Implantació i explotació d'un sistema informatitzat de comptabilitat i gestió dels subministraments energètics.
- Tramitació i seguiment de reclamacions a les companyies subministradores.
- Optimització de la contractació de subministraments energètics.
- Monitoratge de consums elèctrics en equipaments públics.
- Realització de mesuraments puntuals (mesures luxomètriques d'enllumenats, mesuraments elèctrics in situ, descàrrega de dades de comptadors).
- Elaboració d'auditories energètiques en equipaments públics. Seguiment i suport en la implementació de les mesures proposades.
- Elaboració de memòries valorades, plecs de prescripcions i altra documentació tècnica vinculada a projectes de millora energètica (energies renovables, tecnologia LED en enllumenat públic, punts de recàrrega de vehicles elèctrics...)
- Suport en l'elaboració i seguiment dels plans d'acció per l'energia sostenible i el clima.
- Informació i assistència en la tramitació d'ajuts.
- Realització d'accions formatives i de sensibilització ambiental.
- Assessorament general en matèria d'energia.

Els municipis de la comarca interessats amb aquest servei han de formalitzar un conveni. Els municipis de l'entorn rural que s'hi han adherit són 8: Aguilar de Segarra, Castellfollit del Boix, Castellnou de Bages, Fonollosa, Rajadell, Sant Feliu Sasserra, Sant Mateu de Bages i Talamanca.

Els municipis de l'entorn rural del Bages han de poder contribuir a la transició energètica de la comarca, amb un model sostenible, distributiu i just per al territori.

5.10.1. Energia elèctrica

5.10.1.1. Autoconsum elèctric

El Reial Decret 244/2019, de 5 d'abril, pel qual es regulen les condicions administratives, tècniques i econòmiques de l'autoconsum d'energia elèctrica, presenta un seguit de trets que afavoreixen l'autoconsum d'energia i la generació distribuïda: habilita la figura de l'autoconsum col·lectiu que impulsarà aquesta fórmula en comunitats de veïns; s'estableix un mecanisme simplificat de compensació de l'energia produïda i no consumida instantàniament pels petits autoconsumidors; i també redueix els tràmits, especialment en el cas dels petits autoconsumidors.

Tot i aquest marc favorable a l'autoconsum i a la generació d'energia distribuïda d'energia elèctrica, la seva implantació en els municipis de l'entorn rural encara és poc generalitzada

Segons dades de l'Observatori de l'autoconsum a Catalunya, el **73% dels municipis** de l'entorn rural compten amb instal·lacions d'autoconsum fotovoltaic. Són un total de **52 instal·lacions**, amb una potència total de **454,08 kW**. Aquestes representen l'11,18% de les instal·lacions fotovoltaïques d'autoconsum del Bages i el 6,9% de la potència.

Taula 26. Instal·lacions d'autoconsum fotovoltaic. Nombre i potència (kW). Municipis i entorn rural. Juny 2021

	Núm. instal·lacions	Potència (kW)
Aguilar de Segarra	3	13
Castellfollit del Boix	4	18,5
Castellnou de Bages	20	81,75
Fonollosa	11	51,45
Gaià	1	60
Marganell	0	
Mura	0	
Rajadell	2	6,1
Sant Feliu Sasserra	2	94
Sant Mateu de Bages	9	129,28
Talamanca	0	

Entorn rural	52	454,08
Bages	465	6.579,9
% entorn rural/Bages	11,18%	6,90%

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Observatori de l'autoconsum a Catalunya

5.10.1.2. Energia fotovoltaica

Actualment als municipis de l'entorn rural del Bages trobem diverses instal·lacions d'energia solar fotovoltaica, com es pot veure a la taula següent. En total hi ha **45 instal·lacions** d'energia solar fotovoltaica, repartides en **7 municipis** de l'entorn rural i amb un total de **2.114,95 MW** de potència, que representa el 28,58% de la potència fotovoltaica instal·lada en el conjunt del Bages.

Taula 27. Potència instal·lada en energia fotovoltaica al Bages en règim especial

	Núm. instal·lacions	Potència (MW)
Aguilar de Segarra	1	605
Castellfollit del Boix	2	23,4
Castellnou de Bages	1	6
Fonollosa	33	1.204,4
Rajadell	4	171,3
Sant Mateu de Bages	3	102,35
Talamanca	1	2,5
Entorn rural	42	2.114,95
Bages		7.399
% entorn rural/Bages		28,58%

Font: elaboració pròpia amb dades del Registro de instalaciones de producción de energía eléctrica a partir de fuentes de energía renovables (Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico)

No obstant, hi ha 516 hectàrees sol·licitades per a fer-hi instal·lacions d'energia fotovoltaica, de les quals 129 no són viables, resultant un total de 386 hectàrees que podrien acollir instal·lacions d'aquest tipus i que s'està pendent de la seva aprovació. D'aquestes sol·licituds, n'hi ha **dues** que es projecten en superfície del terme municipal de Castellfollit del Boix. En concret, hi ha un projecte d'instal·lació fotovoltaica del qual la viabilitat de l'emplaçament s'ha determinat favorable, que preveu una ocupació de 90 hectàrees de superfície amb 37,77 MW de potència. El promotor és una empresa valenciana. Al mateix municipi hi ha una altra sol·licitud

amb 21,5 MW de potència que afectaria 35,7 hectàrees de superfície. Aquest projecte encara no se n'ha determinat la viabilitat del seu emplaçament, i està promogut per una empresa alacantina. Sant Mateu de Bages també va rebre una sol·licitud de projecte d'instal·lació fotovoltaica que afectava 66 hectàrees i amb una potència de 30 MW, però no compta amb l'acord favorable de viabilitat sobre el seu emplaçament, i quedaria desestimat.

5.10.1.3. Energia solar tèrmica

Les instal·lacions d'energia solar tèrmica, estan estretament vinculades al sector de la construcció, ja que la seva instal·lació és obligatòria en edificis on hi hagi consum d'ACS (aigua calenta sanitària).

5.10.1.4. Energia eòlica

A la comarca del Bages l'únic parc eòlic en funcionament és el de la Serra de Rubió que parcialment es troba sobre el municipi de **Castellfollit del Boix**, amb 10 aerogeneradors dins el terme municipal bagenc. Aquest parc és gestionat per l'empresa Eòlica Rubió SL, que pertany a Acciona.

Darrerament han proliferat un seguit de sol·licituds de projectes de nous aerogeneradors en diferents municipis de Catalunya; en concret al Bages hi ha hagut 17 sol·licituds de nous aerogeneradors a la comarca del Bages, tot i que aquestes sol·licituds han resultat desestimades.

D'aquestes sol·licituds, hi havia 2 projectes de parc eòlic (Parc eòlic Clarena, amb 9 aerogeneradors i 40,5 MW de potència, i Parc eòlic Colomer, amb 8 aerogeneradors i 36 MW de potència), amb que afectaven els termes de municipis de l'entorn rural: Castellfollit del Boix, Aguilar de Segarra i Rajadell. Les sol·licituds han quedat suspeses per l'emplaçament no viable dels aerogeneradors.

5.10.1.5. Mini hidràuliques

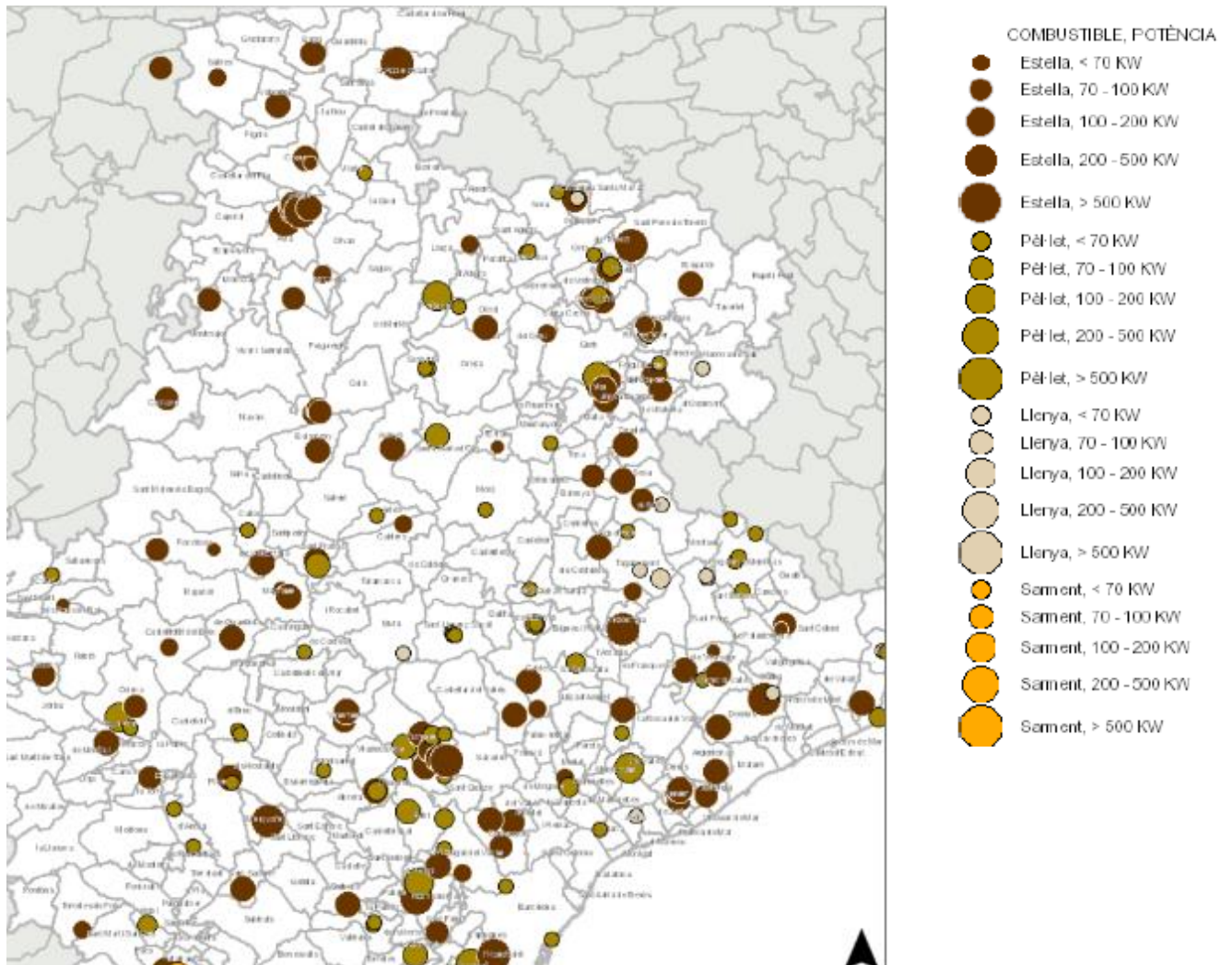
L'energia minihidràulica va associada a l'aprofitament energètic d'un salt d'aigua. En l'entorn rural del Bages hi ha un aprofitament d'energia mini hidràulica, a **Sant Mateu de Bages**, de 250 MW.

5.10.1.6. Biomassa

El sector de la biomassa d'origen forestal ha anat guanyant força d'uns anys ençà, davant la necessitat de canviar els combustibles de fonts d'energia fòssil a energies renovables. Així, les administracions públiques i també els privats cada vegada més estan substituint calderes de gasoil per caldes de biomassa.

En els municipis de l'entorn rural del Bages trobem un total de **9 equipaments que ja porten anys funcionant amb calderes de biomassa** amb una potència de 412 kW i un consum anual de 95 Tn de biomassa, com es pot veure en el mapa i la taula següents.

Mapa 16. Instal·lacions de biomassa a la província de Barcelona.

Font: Diputació de Barcelona

Taula 28. Instal·lacions de biomassa als municipis de l'entorn rural del Bages

	Tipus d'equipament	Nom	Potència	Consum	Combustible
Castellfollit del Boix	Serveis mèdics Escola	Centre d'atenció primària, escola bressol i escola	90	30	Estella

Fonollosa	Escola	Centre d'Ensenyament Infantil i Primària "Sant Jordi"	145	20	Estella
	Escola	Escola Bressol de Fals	42	10	Estella
Mura	Administració	Oficines del Parc de Sant Llorenç del Munt i l'Obac "La Mata"	30	15	Llenya
Sant Feliu Sasserra	Escola	Escola Els Roures	60	12	Pèl·let
	Escola i administració	Ajuntament i Escola Bressol	45	8	Pèl·let

Font: Diputació de Barcelona

No obstant, el **potencial d'equipaments** presents en l'entorn rural que podrien arribar a consumir biomassa com a font d'energia renovable és notable, com es mostra a la següent taula.

Taula 29. Equipaments amb demanda potencial de biomassa

	Tipus d'equipament	Nom	Gestió	Cons. Tèrm. Biom. Estimat kwh
Aguilar de Segarra	Dispensari mèdic	Consultori local Aguilar de Segarra	Municipal	150.188,00
Castellfollit del Boix	Bombers	Parc de Bombers Voluntaris de Castellfollit del Boix	Generalitat	103.471,00
Castellnou de Bages	Dispensari mèdic	Consultori local Castellnou de Bages	Municipal	150.188,00
	Escola	Escola L'Olivar	Municipal	251.804,00
Fonollosa	Dispensari mèdic	Consultori local Fals	Municipal	161.507,00
	Dispensari mèdic	Consultori local Fonollosa	Municipal	161.507,00
Mura	Dispensari mèdic	Consultori local Mura	Municipal	154.271,00
	Museu/Centre interpret.	Casa Museu Molí del Mig	Municipal	106.173,00
	Museu/Centre interpret.	Casa Museu Puig de la Balma	Municipal	106.173,00

	Serv. municipals diversos	Centre d'informació de Mura	Municipal	105.612,00
Rajadell	Dispensari mèdic	Consultori local Rajadell	Municipal	161.507,00
Sant Feliu Sasserra	Dispensari mèdic	Consultori local Sant Feliu Sasserra	Municipal	150.188,00
	Pavelló poliesportiu	Poliesportiu	Municipal	162.504,00
Sant Mateu de Bages	Dispensari mèdic	Consultori local Valls-Palà	Municipal	150.188,00
	Dispensari mèdic	Consultori mèdic Valls de Torroella	Municipal	150.188,00
	Escola	Escola Sant Esteve - ZER El Cardener	Municipal	251.804,00
	Pavelló poliesportiu	Pista Poliesportiva de Valls de Torroella	Municipal	162.504,00
Talamanca	Dispensari mèdic	Consultori local Talamanca	Municipal	157.329,00

Font: Diputació de Barcelona

L'aprofitament de la biomassa procedent dels boscos com a combustible és una estratègia de valorització energètica amb múltiples beneficis: permet treure un rendiment econòmic dels boscos que reverteix en els propietats, crea ocupació (feines forestals, fabricació de biomassa, fabricació de calderes, instal·ladors/es, etc.), s'obté una font d'energia renovable i per últim es redueix l'elevat risc d'incendis forestals en un context d'emergència climàtica. ***L'impuls de la biomassa al Bages en general, i en concret, a l'entorn rural, és estratègic, i alhora, és un dels reptes. Tenint en compte que la majoria dels boscos de l'entorn rural i també del Bages són privats, cal involucrar el sector privat per aconseguir impulsar l'aprofitament de la biomassa.*** Cal dir que a la comarca ja hi ha algunes iniciatives en aquest sentit, i també hi ha empreses que treballen en aquest sector.

5.10.1.7. Energia geotèrmica

A la zona del Bages, no existeixen afloraments geotèrmics significatius, si bé es té constància de diverses instal·lacions que aprofiten l'energia geotèrmica a baixa temperatura mitjançant bombes de calor.

5.11. Natura, geologia, cultura i patrimoni

5.11.1. Patrimoni natural

L'entorn rural del Bages compta amb un total **d'11.222,64 hectàrees declarades com espais d'interès natural (EIN)**. Aquesta superfície representa el **72,38% de la superfície de l'entorn rural**, i indica **l'elevat interès del medi natural de l'entorn rural del Bages**. La següent taula mostra els 4 espais d'interès natural presents en l'entorn rural del Bages, els municipis que en formen part i la superfície que representen.

Taula 30. Espais d'Interès Natural (EIN) de l'entorn rural

 Espai d'Interès Natural (EIN)	Municipi	Superfície (ha)	Superfície municipal protegida (%)
Montserrat	Marganell	782,92	57,87%
Riera de Merlès	Gaià	637,06	16,14%
	Sant Feliu Sasserra	100,39	4,49%
Sant Llorenç del Munt i l'Obac	Mura	4.312,41	90,24%
	Talamanca	591,2	20,09%
Serra de Castelltallat	Aguilar de Segarra	0,84	0,02%
	Fonollosa	29,26	0,57%
	Sant Mateu de Bages	4.768,57	46,33%
Superfície de l'entorn rural dins EIN (ha)		11.222,65	
Superfície de l'entorn rural dins EIN (%)		72,38%	

Font: elaboració pròpia amb dades del Pla d'espais d'interès natural (PEIN) i Xarxa Natura 2000

A més a més, l'entorn rural del Bages compta amb figures de protecció especial del medi de categoria superior com són els **parcs naturals**. Hi trobem dos parcs naturals:

Taula 31. Parcs naturals de l'entorn rural del Bages

Parc natural	Municipis	Gestió
Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac	Mura Talamanca	Diputació de Barcelona – Xarxa d'Espais Naturals
Parc Natural de la muntanya de Montserrat	Marganell	Patronat de la Muntanya de Montserrat

Font: elaboració pròpia amb dades del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural

Parc Natural de Montserrat

Montserrat és un dels grans símbols de Catalunya, que ha passat de centre religiós a baluard de la identitat catalana, sense obviar l'entorn natural i la seva característica morfologia i configuració de roques i agulles arrodonides i abruptes.

Montserrat és un massís emblemàtic, de característiques formacions rocalloses abruptes, situat al Bages, el Baix Llobregat i l'Anoia. El cim més alt és el de Sant Jeroni (1.236 metres), i entre els més destacats hi ha els Ecos, el Cavall Bernat, els Frares Encantats i les Agulles.

La vegetació és d'alzinars, rouredes i pinedes i un gran nombre d'arbusts. La fauna no és especialment rica a causa de la pressió humana. Disposa d'indrets d'interès arquitectònic, cultural i espiritual, com el monestir, centre de peregrinació notable.

L'excursionisme, l'escalada i l'espeleologia hi són activitats freqüents.

El Parc Natural de Montserrat protegeix part de la Muntanya de Montserrat. El Parc Natural és gestionat pel Patronat de la Muntanya de Montserrat. Aquest va ser creat pel Decret- llei del 16 d'octubre de 1950. <https://www.catalunya.com/parc-natural-de-montserrat>

Marganell és el municipi de l'àmbit rural del Bages que es troba dins l'àmbit protegit del Parc Natural de Montserrat.

Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

El Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac està format pel massís de Sant Llorenç del Munt i la serra de l'Obac.[1] Té una superfície protegida de 13.694 hectàrees repartides entre les comarques del Bages, el Vallès Occidental, el Moianès. Els seus cims principals són el Montcau (1.056,7 m) i la Mola (1.101,9 m),[2] on hi ha el monestir romànic de Sant Llorenç del Munt.

El Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac forma part de la Xarxa d'Espais Naturals gestionada per la Diputació de Barcelona. L'interès paisatgístic, biològic i cultural del massís de Sant Llorenç del Munt i la serra de l'Obac va justificar la

seva creació com espai protegit, per fomentar l'ús racional del territori i fer possible l'aprofitament ordenat dels seus recursos. A la vegada, el parc respon a la demanda d'equipaments e instal·lacions per a l'esbarjo i la pedagogia en el medi natural.

El primer pla d'ordenació del parc es va fer el juliol de 1972. Un nou pla especial fou aprovat el 1982 per tal d'aturar el desmesurat creixement de les urbanitzacions que l'envoltaven. Finalment, el 1987 fou declarat parc natural per un decret de la Generalitat de Catalunya. El 1998 es va modificar el pla especial per fer una ampliació de 4.055 hectàrees més, fins a les 13.694 actuals.

Mura i Talamanca són els dos municipis de l'àmbit rural del Bages que estan dins el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

Així mateix, l'entorn rural del Bages compta amb **2 arbres monumentals**, que formen part de la llista d'arbres arbredes monumentals protegits com a patrimoni cultural de Catalunya pel seu valor monumental, històric o científic.

Taula 32. Arbres monumentals de l'entorn rural del Bages

 Arbres monumentals	Espècie	Municipi
Alzina Grossa de Querol o Alzina del Mas de Querols	<i>Quercus ilex subsp. ilex</i> Normal	Fonollosa
Lledoner de l'Estació	Celtis australis En decandiment	Rajadell

Font: elaboració pròpia amb dades del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural

Així mateix, el municipi de Marganell també està dins l'associació de municipis que gestiona el **Parc Rural del Montserrat**, la creació del qual ha comptat amb el suport de la Diputació de Barcelona. El Parc Rural del Montserrat és un projecte destinat a la protecció i recuperació de sòl agrícola, la dignificació de l'ofici de pagès, la promoció del productes de la terra amb la marca "Montserrat", la difusió del patrimoni natural i la protecció del territori en front activitats especulatives i la pressió urbanitzadora. És en definitiva una eina per posar en valor tot el sòl rústic com a entorn que conté al seu si, la majoria de valors ambientals, paisatgístics i turístics a més dels propis valors culturals i productius, amb l'agricultura de secà, l'olivera i la vinya com a elements centrals. El 2 de febrer de 2018, amb la signatura

del conveni marc entre ajuntaments i la Diputació de Barcelona, queda constituït formalment el Part Rural del Montserrat. És el primer parc rural d'àmbit supramunicipal a Europa, amb una superfície de 30.000 hectàrees, 4.000 de les quals són agrícoles, i amb la participació de 16 ajuntaments de 4 comarques.

5.11.1.1. Els incendis forestals

Els incendis forestals són un **dels principals factors de risc natural** que presenta l'entorn rural del Bages.

L'entorn rural del Bages ha viscut els **grans incendis forestals (GIF) de Catalunya** amb els següents casos: Sant Mateu de Bages (any 1994 i 1998), Rajadell (1980), i Aguilar de Segarra any (1998).

Davant una situació de pèrdua de superfície de conreus i creixent superfície forestal, pren especial importància la **gestió i planificació forestal**. Mitjançant els **instruments d'ordenació** es planifiquen les actuacions que cal dur a terme en una finca forestal en un termini superior als deu anys, en què cal assolir uns objectius bàsics proposats pel propietari o gestor. Les figures d'ordenació en la planificació forestal són els projecte d'ordenació, pla tècnic de gestió i millora forestal (PTGMF) i pla simple de gestió forestal (PSGF). No es disposa de dades estadístiques publicades sobre els instruments d'ordenació forestal a nivell municipal, i només hi ha les corresponents a nivell comarcal. A nivell comarcal, l'any 2020 un **56% de la superfície forestal** compta amb algun **instrument d'ordenació forestal** aprovat i vigent. Per tant, si bé hi ha boscos que compten amb planificació forestal, encara queda prop de la meitat de la superfície forestal sense ordenar. Els instruments d'ordenació forestal són una eina important per, entre d'altres avantatges, reduir la càrrega de biomassa i reduir el risc d'incendis forestals. Cal dir que la titularitat dels boscos del Bages pràcticament és **privada**, i aquesta és molt atomitzada, de manera que hi ha múltiples propietaris forestals en cada municipi que tenen diferents parcel·les de boscos de dimensions variades. En aquest sentit, els propietaris forestals a Catalunya s'organitzen amb associacions, i a l'entorn rural del Bages hi ha diferents **associacions de propietaris forestals**, com es pot veure en la taula següent. Aquestes associacions són entitats sense ànim de lucre que promouen la gestió forestal i la venda de diferents aprofitaments de forma conjunta entre les seves finques associades. A l'entorn rural hi ha **7 associacions de propietaris forestals**, i tots els municipis hi són representats.

Taula 33. Associacions de propietaris forestals. Entorn rural

Nom	Seu	Municipis
Associació de Propietaris Forestals Bages Vallès	Sant Llorenç Savall	Castellterçol Gallifa Granera Monistrol de Calders Mura Sant Llorenç Savall <i>Talamanca</i>
Associació de Propietaris Forestals Entorns de Montserrat	Sant Vicenç de Castellet	Castellbell i el Vilar Castellgalí Collbató El Bruc Esparreguera <i>Marganell</i> Monistrol de Montserrat Olesa de Montserrat Rellinars Sant Salvador de Guardiola Sant Vicenç de Castellet Vacarisses Viladecavalls
Associació de Propietaris Forestals Boscos de Bages Anoia	Aguilar de Segarra	<i>Aguilar de Segarra</i> Calonge de Segarra <i>Fonollosa</i> <i>Sant Mateu de Bages</i> Sant Pere Sallavinera
Associació de Propietaris Forestals Boscos del Bages Nord	Navàs	Callús <i>Castellnou de Bages</i> Navàs Sant Joan de Vilatorrada Santpedor Súria
Associació de Propietaris Forestals Tres Castells del Bages	Balsareny	Balsareny <i>Gaià</i> Sallent
Associació de Propietaris Forestals Valls del Montcau	Talamanca	<i>Mura</i> Navarcles Pont de Vilomara i Rocafort Sant Fruitós de Bages <i>Talamanca</i>
Associació de Propietaris Forestals Gavarres-Moianès	Sant Feliu Sasserra	<i>Sant Feliu Sasserra</i>
Associació de Propietaris Forestals Serra de Rubió	Òdena	<i>Castellfollit del Boix</i> Castellolí Copons Els Prats de Rei Jorba Òdena <i>Rajadell</i> Rubió Sant Martí de Sesgueioles Veciana

Font: Federació Catalana d'Associacions de Propietaris Forestals (Boscat)

D'altra banda, al territori hi ha diferents **associacions de defensa forestal (ADF)**, com es pot veure al mapa i la taula següents. Les Agrupacions de Defensa Forestal (ADF) són entitats sense afany de lucre, formades per propietaris forestals, ajuntaments dels municipis del seu àmbit territorial, voluntaris i voluntàries i entitats municipals adherides segons conveni que tenen com a finalitat la prevenció i la lluita contra els incendis forestals. A l'entorn rural trobem **7 ADF**, amb representació de tots els municipis de l'entorn rural.

Taula 34. Associacions de defensa vegetal (ADF). Entorn rural

Nom	Municipis integrants
Amics del Bosc	<i>Aguilar de Segarra, Fonollosa, Rajadell, Sant Pere Sallavinera, Sant Mateu de Bages</i>
Bages Oriental	<i>Mura, Navarces, El Pont de Vilomara, Rocafort, Talamanca</i>
Castellfollit del Boix	<i>Castellfollit del Boix</i>
Defensors del Bosc	<i>Callús, Castellnou de Bages, Navàs, Santpedor, Súria</i>
Protectors del Bosc	<i>Castellbell i El Vilar, Castellgalí, Marganell, Sant Vicenç de Castellet</i>
Quercus	<i>Avinyó, L'Estany, Sant Feliu Sasserra, Santa Maria d'Oló</i>
Tres Branques	<i>Balsareny, Caià, Sallent</i>

Font: Secretariat de Federacions i ADF de Catalunya

Per últim, cal dir que els ajuntaments disposen dels corresponents plans de protecció municipal davant el risc d'incendis forestals, i també formen part del programa de vigilància d'incendis (PVI) de la Diputació de Barcelona.

5.11.2 Patrimoni geològic

Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central

El Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central el formen 29 municipis del Bages, 5 municipis del Moianès (Moià, Calders, l'Estany, Monistrol de Calders i Santa Maria d'Oló), més el municipi de Collbató, al Baix Llobregat. **Així, tots els municipis de l'entorn rural estan dins el Geoparc de la Catalunya Central.** A grans trets, la superfície del Geoparc és d'uns 1.250 km² i és habitada per uns 190.000 habitants.

L'orografia és força variada i ve condicionada en gran part per l'erosió diferencial. Sobretot al centre del Geoparc es poden distingir les superfícies planes, més o menys extenses, corresponents amb les conques excavades pels rius que drenen el territori (Llobregat i Cardener, la riera de la Gavarresa i la de Calders i els seus principals afluents), essent la més important el Pla de Bages. Les altres àrees del

territori les caracteritzen l'important conjunt de terres elevades, que arriben fàcilment a elevacions de més de 500 m. Aquestes poden presentar-se com plans suaument inclinats, relleus tabulars poc deformats concentrats a la meitat meridional. En canvi, a la meitat septentrional la deformació tectònica és qui domina, caracteritzada per una successió d'anticlinals amb una tendència sud-oest nord-est com la serra de Castelltallat. El modelat més característic, però, és el montserratí, que és propi dels relleus més importants del territori que són Sant Llorenç del Munt i l'Obac i Montserrat, on hi ha el punt més alt (St. Jeroni, 1.236 m), situats al sud. Al sector nord-est hi ha l'altiplà del Moianès amb elevacions entre 600 i 700 m. Les cavitats, algunes molt importants, són ben representades al Geoparc.. <https://www.geoparc.cat/>

La gestió del Geoparc és a càrrec del Patronat del Parc Geològic i Miner de la Catalunya Central (Geoparc),[1] que està compost pels municipis de Súria, Moià, Collbató, Sallent, el Museu de Geologia Valentí Masachs (Escola Politècnica Superior d'Enginyeria de Manresa, UPC), el Parc Natural de la Muntanya de Montserrat i on també hi assisteix el municipi de Cardona.

Pel que fa al **geoturisme**, el Geoparc de la Catalunya Central té diferents centres de visitants on hom es pot informar a més de gaudir de les visites als diferents espais. Molts d'ells ofereixen també programes d'activitats didàctiques. Aquestes centres són les Coves del Toll i el Museu Arqueològic i Paleontològic de Moià, les Coves del Salnitre de Collbató, el Museu de Geologia Valentí Masachs a Manresa, el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, el Parc Natural de la Muntanya de Montserrat, els municipis de Súria, Sallent i Cardona, i el Camp d'Aprenentatge del Bages “La Culla”.

El Geoparc compta amb un total de 74 espais d'interès geològic i miner catalogats[13] que mostren la gran geodiversitat del territori amb punts de primer ordre mundial i exemples en multitud de camps de la geologia. Els municipis de l'entorn rural del Bages compten amb **20 espais d'interès geològic**.

Taula 35. Espais d'interès geològic de l'entorn rural del Bages

Municipi	 Espai d'interès geològic
Castellfollit del Boix	Mirador de Sant Pere de Castellfollit del Boix
Castellnou de Bages	Torre de Castellnou
Marganell	Xaragalls de la Fassina
	Gresos de Marganell
	Mirador de Santa Cecília
	Mirador de Malniu
Mura	El Puig de la Balma
	Font del Foradot
	Coves de Mura

	Els Caus de Mura
	Vista de la Falconera
	Conglomerats del Montcau
Rajadell	Pla dels Maquis – Soleia del Puig
Sant Feliu Sasserra	Teuleries del Coll de la Bassa
Sant Mateu de Bages	Mina de lignits d'Otgers
	Jaciment d'icnites de cal Prat Barrina
	Anticlinal de Castelltallat
	Mirador de la Serra de Castelltallat
	Icnites de la Rabassa
Talamanca	Cingles de l'Estoviada
8 municipis	20 espais d'interès geològic

Font: elaboració pròpia a partir del web Geoparc Catalunya Central

5.11.3. Cultura i patrimoni

5.11.3.1. Mapes de Patrimoni Cultural

La Diputació de Barcelona posa a disposició dels municipis de la demarcació una eina de gran interès per a la preservació del patrimoni cultural local com són els **Mapes de Patrimoni Cultural**. Es tracta d'un inventari detallat que recull tots els elements de patrimoni immoble, moble, documental, immaterial i natural d'un municipi, amb l'objectiu de proporcionar als ajuntaments una eina de coneixement i de gestió que li permeti establir mesures de recerca, protecció, conservació i rendibilització social del seu patrimoni cultural i natural.¹

Per tant, es valora com un instrument de gran utilitat per als municipis; **els 11 municipis de l'entorn rural del Bages compten amb els corresponents mapes de patrimoni cultural**. A partir d'aquests mapes, se'n poden derivar projectes de posada en valor del patrimoni cultural local com es detallaran més endavant.

5.11.3.2. Recursos patrimonials i paisatgístics més singulars

En aquest apartat, s'han identificat els principals recursos patrimonials i paisatgístics dels municipis rurals del Bages destacant-hi aquells de més singulars i característics. No es tracta, en cap cas, d'un inventari exhaustiu, sinó d'una identificació d'aquells recursos més destacats i amb capacitat de generar projectes de desenvolupament local a partir de la seva valorització.

La informació exposada en aquest apartat s'ha generat a partir de la consulta, principalment, dels webs dels diferents ajuntaments d'aquest àmbit territorial i del web www.bagesturisme.cat.

¹ Informació extreta del web patrimonicultural.diba.cat

D'entrada, s'hi identifiquen el llistat de monuments inclosos en l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic Català per als municipis de l'entorn rural del Bages inscrits al Registre de Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN) amb la classificació de monuments històrics i els Béns Culturals d'Interès Local (BCIL) de caràcter arquitectònic.

Taula 36. Elements classificats dins l'inventari del patrimoni arquitectònic català als municipis de l'entorn rural del Bages

Municipi	Inventari del Patrimoni Arquitectònic Català	
	BCIN	BCIL
Aguilar de Segarra	Castell d'Aguilar, medieval	-
	Castell de Castellar, Obra popular, gòtic X-XIII, XIII-XVII, XVIII-XIX	-
Castellfollit del Boix	Castell de Castellfollit, medieval	-
	Castell de Grevalosa, medieval	-
	Castell de Maians, medieval	-
Castellnou de Bages	Torre de Castellnou de Bages, Torre dels Moros, Romànic XI-XII	-
Fonollosa	Castell de Fals o les Torres de Fals, medieval	-
	La Torre, la Torre Sagimona medieval	-
Gaià	Castell de Gaià, medieval	Cal Prat, obra popular XVIII
Marganell	-	-
Mura	Castell de Mura, medieval	Església de Sant Martí de Mura, romànic XI,XII, XVII
	-	Església de Santa Creu de Palou o del Farell, romànic XI-XII
	-	Casal del Puig de la Balma, o Cal Masover, obra popular, gòtic X, XIII, XVII
	-	Casa del Molí, Obra popular XVII
	-	Tines del Docte, Obra popular XIX
	-	Tines del Martinet, Obra popular XIX
	-	Tines dels Manyetes,, Obra popular XIX
	-	El Llobet, Obra popular Medieval
	-	Passatge Camil Antonietti, principis del segle xvii
	-	El Peric, segle XIV
	-	Masia de la Vall, Obra popular Medieval

Inventari del Patrimoni Arquitectònic Català

Municipi	Inventari del Patrimoni Arquitectònic Català	
	BCIN	BCIL
	-	Masia les Refardes, Obra popular XVIII
	-	Masia les Solanes, obra popular XIII
	-	La Vila, Obra popular Medieval
	-	Masia de Mata-rodona, Obra popular XIII-XIX
	-	Masia de Puigdoure, Obra popular XIV-XIX
	-	Coma d'en Vila, obra popular Medieval
	-	El Soler, Obra popular
	-	Molí del Mig, Obra popular Medieval, XVIII-XX
Rajadell	Castell de Rajadell, XV-XVI	-
Sant Feliu Sasserra	Castell de la Cirera, Mas Cirera, la Cirera o Castell de Sacirera, XI-XII	Capella de Santa Magdalena o Sant Salvador d'Horta, Barroc, obra popular XVIII
	Torre Vilaclara o Cal Vilaclara, Eclecticisme XIX	Carrer de Balmes, Obra popular XVI-XVII, XVIII
	-	Glorieta Vilaclara o la Miranda, Modernisme XX Inici
	-	Ca l'Arnaus, Obra popular XIX
	-	Casa Serra Goday, Obra popular XV-XVII
	-	Plaça Major, XVI-XX
	-	Ajuntament o Casa del Consell i Jurats del Lluçanès, Renaixement XVII
	-	Ca l'Eures, XVII
	-	Cal Serra, Eclecticisme, barroc XIX, XVIII
	-	Casa Almató o Cal Metge, Obra popular XVIII-XX
	-	Mas els Arnaus, Obra popular XV-XVIII, XIX
	-	Mas Pilar o Mas Fàbregues, Obra popular XVII
	-	Capella del Pilar o del Mas Pilar, Obra popular, barroc XVII-XIX, XX
	-	La Farinera, Obra popular XVI-XIX
	-	Església de Sant Feliu, Romànic, gòtic tardà XI-XII, XVI, XIX Final
	-	Creu de terme, Renaixement, barroc XVII
	-	Cal Quim, XVIII-XIX, XX

Municipi	 Inventari del Patrimoni Arquitectònic Català	
	BCIN	BCIL
	-	Cal Correu,
	-	Cal Canonge, XVIII, XX
	-	Habitatge a la plaça Major, 2 Obra popular XIX
	-	Ca la Paula, Obra popular XIX
	-	Cal Veiret, XVII, XX
	-	Cal Salero
	-	La Traveria, Barroc XVII-XVIII, XIX-XX
	-	Masia Puig Sobirà, XVIII, XX
Sant Mateu de Bages	Castell de Sant Mateu, o Castell de les Planes, X-XIV	Església de Sant Pere, romànic XII-XVIII
	Castell de Coaner, Romànic XI-XIV	Forn de pega de la Casa Semís
	Castell de Claret dels Cavallers, XII-XIII	-
	Castell de Castelltallat, o Montdó, Montedono o Castrodon, X-XIV	-
	El Castellot, XIV	-
	Masia La Sala, XII	-
Talamanca	Castell de Talamanca, Medieval, XVIII	Tines de la Casa de les Tines, Obra popular XVIII-XIX
	-	Tines del pla de les Generes, I, II, Obra popular XIX
	-	Tina la Solitària, Obra popular XIX
	-	Tina la Transformada, Obra popular XIX
	-	Tina del Solei de les Generes, Obra popular XIX
	-	Tines del Llobregat, Tres Salts, Obra popular XIX
	-	Tines de Ca n'Escaiola, Obra popular XIX
	-	Tines de la Masia Sant Esteve, Obra popular XIX

Font: Inventari del Patrimoni Arquitectònic Català i wikipedia

A tall de conclusió, el quadre anterior ens mostra com **existeixen certes diferències en relació amb el grau de protecció del patrimoni dels municipis de l'entorn rural** del Bages, especialment, en l'àmbit dels Béns Culturals d'Interès Local (BCIL), sobre els quals la competència de declarar-los és municipal amb aixopluc del Consell Comarcal.

Destaquen, amb diferència, els municipis de Sant Feliu Sasserra i Mura com els que tenen més béns patrimonials declarats com a BCIL, seguits de Talamanca. En el cas de Sant Feliu es tracta de recursos patrimonials ubicats al nucli antic, però també un gran nombre de masies. En el cas de Mura, també són elements patrimonials del nucli antic, masies, però també construccions d'arquitectura popular com les tines recuperades i restaurades, així com també les tines del terme municipal veí, a Talamanca, també declarades BCIL.

Seria interessant, tenint en compte el ric patrimoni arquitectònic amb què compten també la resta de municipis rurals del Bages, considerar la possibilitat d'ampliar aquesta figura de protecció per tal de preservar i dignificar aquests elements patrimonials per evitar la seva degradació i pèrdua.

5.11.3.3. Patrimoni arquitectònic

A continuació, es descriuen alguns dels elements patrimonials més destacats del patrimoni arquitectònic dels municipis de l'entorn rural del Bages. Bona part d'aquests elements, han estat o són objectes de projectes de recuperació, rehabilitació i ordenació per tal de poder-los valoritzar com a actius turístics de primer ordre a la comarca.

➤ Nuclis antics singulars

- Rajadell
- Mura
- Talamanca
- Castellnou de Bages

Dins de la categoria "Pobles amb encant" només ho és Mura del conjunt de municipis de l'àmbit rural del Bages. Per altra banda, no n'hi ha cap de municipi dins del segell de Viles florides.

➤ Elements arquitectònics singulars

- Castell de Castellar (Aguilar de Segarra)

El Castell de Castellar és un castell termenat adaptat com a masia del municipi d'Aguilar de Segarra declarat bé cultural d'interès nacional. Forma un conjunt monumental amb l'església parroquial de Sant Miquel de Castellar, la rectoria i el molí.

Es tracta d'un castell gòtic que, a més de tenir una funció militar, ha estat masoveria i ha sofert, per tant, diferents modificacions i usos. L'element més

antic és la torre, de la qual resten dos murs. Aquesta torre devia estar lligada al període de la reconquesta i feudalització del territori sota el domini dels Castellar (segles XI-XIII).

A l'edifici hi ha tres plantes. La planta baixa, a més dels murs de la torre, conserva dues sales nobles, una amb arc de mig punt i l'altra amb arcades gòtiques, que cal relacionar amb els Grevalosa medievals (segles XIII-XVII), així com també el pati d'armes on hi ha l'escala per pujar al primer pis. La primera planta la degueren modificar els Amat entre els segles XVII i XIX, sobretot en el XVIII, amb una llinda del 1774. El finestral que dona a llevant i el mirador que queda sota van servir d'escenari a la presa de possessió dels senyors del castell, que se situaven a la finestra, i del jurament dels vassalls, aplegats al mirador. A la segona planta hi ha un terrat. <http://www.castelldecastellar.cat/>

- Torre-Castell de Castellnou de Bages (Castellnou de Bages)

Juntament amb altres restes conforma un castell que s'aixeca dalt d'un carener en un indret dominant de la vall del Llobregat. Fou una fortificació des de mitjan segle X, anomenat llavors castell del Buc (de «Bugo» o «Buco»), que actuava de guaita per a prevenir atacs enemics, precedent del nom Castellnou.

- Les Torres de Fals o Castell de Fals (Fonollosa)

Conjunt d'edificacions destinades a la defensa en forma de dues torres cilíndriques aixecades en dos turons propers, entremig dels quals discorre el torrent de Fonollosa. A una de les torres se li adossen altres construccions com una casa, la rectoria de l'església de Sant Vicenç de Fals, l'església del mateix nom i el cementiri parroquial.

- Castell de Talamanca (Talamanca)

Edificat al segle X, el castell va contribuir a l'origen del poble. Des del segle XII al XVIII va estar en mans de la família dels Talamanca, que van donar nom tant al castell com al municipi. Va ser des d'aquí que el marquès de Poal va dirigir la Batalla de Talamanca, la darrera victòria de l'exèrcit català durant la Guerra de Successió. Així doncs el castell es va convertir en el centre de comandament de l'exèrcit i va ser part important de la victòria catalana. Va ser per aquest motiu que, després de la guerra, Felip V va fer aterrar el castell construït al segle X, cosa per la qual l'actual edificació és del segle XVIII.

Centre d'Interpretació de la Batalla. A la sala gòtica del castell, coneguda com la sala d'armes, és on hi ha el Centre d'Interpretació de la Batalla de Talamanca. Aquest espai acull les restes trobades a les excavacions fetes al camp de batalla i es complementa amb una sèrie de materials audiovisuals i interactius, com la reproducció dels fets en 3D i una taula didàctica, que permet al visitant recrear la lluita.

- Conjunt paisatgístic i monumental del nucli de Coaner (Sant Mateu de Bages)

A la vall de Coaner, a la banda nord de la serra de Castelltallat (PEIN Serra de Castelltallat) s'hi ubica el conjunt medieval de Coaner, amb l'església de Sant Julià, d'arquitectura romànica llombarda, consagrada el 1204 i la torre rodona del castell (documentada l'any 960 i declarada BCIN). Davant, s'hi troba el santuari de la Mare de Deu de Coaner, erigit l'any 1654 per perpetuar la troballa d'una talla romànica de la Verge. <https://www.santmateudebages.cat/>

El nucli de Coaner té un interès molt remarcable i amb un potencial turístic i cultural que es veu limitat per l'accés i també per la situació de despoblament d'aquest indret del municipi, el més gran de la demarcació de Barcelona, situat al costat de ponent de la comarca del Bages, fet que ha condicionat també l'activitat cultural.

Des del Servei de Patrimoni Arquitectònic de la DIBA s'ha elaborat el Pla director de restauració i ordenació dels entorns i del conjunt monumental de Coaner.

- Claret de Cavallers (Sant Mateu de Bages)

És un nucli d'edificacions molt curiós i interessant, ja que s'hi pot observar l'estructura característica dels pocs agrupaments rurals de cases de la zona, d'hàbitat essencialment dispers. El seu origen medieval es fa ben palès. Les cases conformen un arreplec de disposició essencialment defensiva.

El castell apareix documentat des del segle X i actualment, sols se'n distingeixen alguns murs.

Església de Sant Pere de Claret de Cavallers.- Edifici religiós. Situada sota el turó del castell (avui enrunat). Segles XIII i XVIII. Presenta una nau rectangular sense absis, amb campanar d'espadaña doble per a dues campanes. Sota d'ell i en el centre de la façana hi ha una petita finestra per on penetra la llum.

Carrer de Claret de Cavallers.- Segle XVII. Antic carrer d'aquest poblat. Ocupa una estreta franja entre dues fileres de cases. Es petitó i amb un desnivell d'entrada, no té sortida, i al final -a mà dreta- hi ha una espècie de porxo petitó. Totes les cases conserven el seu número a la porta –fet que denota haver estat un lloc bastant poblat.

Les façanes són molt interessants perquè conserven molts elements arquitectònics –arcs, finestres- ara en desús, facilitant-nos una visió original del carrer. Les cases de l'esquerra estan en pitjor estat que les de la dreta. <https://www.santmateudebages.cat/>

5.11.3.4. Patrimoni arqueològic

- Vil·la romana de Sant Amanç (Rajadell)

El conjunt arqueològic de Sant Amanç de Viladés és integrat per una vil·la d'època romana, un assentament altmedieval i unes restes d'època ibèrica. La seva importància s'entén per la presència d'una via romana. Les dues parts del jaciment; per un costat la zona residencial amb les seves habitacions nobles, termes, banys i forn per l'altre la zona industrial, ens permeten conèixer la vida d'aquesta època.

5.11.3.5. Patrimoni etnològic

- Ruta de la pedra seca. Construccions amb pedra seca: tines a Mura i Talamanca

Destaca la Ruta de la pedra seca (Mura) que permet la visita de les Tines del torrent del Flequer i les Tines de Bleda, construccions de pedra seca que servien per emmagatzemar el raïm i fabricar el vi fa més de 150 anys. La ruta també permet visitar diferents barraques de vinya, parets de pedra seca i algunes vinyes ubicades als voltants del poble de Mura.

Tines de la Casa de les Tines (Talamanca). Les tines de la Casa de les Tines és un conjunt de set tines del municipi de Talamanca (Bages) protegit com a bé cultural d'interès local. Aquest grup de tines es troben a prop dels Tres Salts, en un camí forestal. Són set, arrencades una al costat de l'altra. Tenen forma semicircular, amb la coberta de falsa volta. Fetes a partir de rebla, algunes conserven l'interior amb plaques de ceràmica. Per la part superior hi ha una porta per la qual s'accedia al capdamunt de la tina per poder premsar el raïm i per la part inferior hi havia una boca per treure el vi.[1] La construcció està formada per set tines alineades i una barraca.

- Equipaments museístics entorn de la vida rural i la pagesia

- El Molí del Mig (Mura)

A un quilòmetre del centre urbà de la població de Mura, a la riera de Nespres (Parc Natural de Sant Llorenç de Munt i l'Obac), es troba el Molí del Mig. La primera referència del qual data de 1056 i que es va mantenir actiu fins a mitjans del segle XX. Durant els segles XVIII i XIX, la producció agrícola era majoritàriament de blat i de vinya, fet que va comportar la modernització de l'antic molí de gra, que va incorporar una premsa per obtenir vi i oli. També hi trobem el testimoni del molí hidràulic que aprofitava l'energia de l'aigua per crear llum elèctrica. El Molí del Mig ha estat considerat com a una de les primeres indústries de la pagesia de Mura. <https://elmolidelmig.com/>

5.11.3.6. Patrimoni immaterial

Memòria històrica

- Museu dels Maquis. (Castellnou de Bages)

Tomba del Ramon Vila Capdevila “Caracremada”

El Bages és terra de maquis. Ramon Vila va fer la seva última acció de militància contra el règim franquista a Rajadell i va morir a mans de la Guàrdia Civil, l'any 1963, al terme municipal de Castellnou de Bages per això hi ha la seva tomba en aquest lloc.

Productes turístics derivats: Ruta dels maquis GR 179.

El GR 179, conegut com la Ruta dels Maquis, recorre els camins més freqüentats per alguns dels maquis més llegendaris, com ara Ramon Vila, Caracremada, o Marcel·lí Massana, Panxo. El camí s'inicia al santuari de Queralt, als afores de Berga, i acaba a Manresa, en un recorregut de 61 quilòmetres, paral·lel al riu Llobregat però a certa distància. El paisatge de la zona té un relleu de muntanya mitjana i està entapissat de boscos espessos. Aquesta ruta neix al Santuari de Queralt i recorre municipis i paratges del Berguedà i del Bages passant per Castellnou de Bages, com a punt clau de la ruta ja que fou, com s'ha explicat, anteriorment, el lloc on van assassinar l'últim maqui català i s'hi pot veure la seva tomba.

Festes i festivals

- La Nit Viva (Fonollosa)

La NIT VIVA és un espectacle que recrea la vida a pagès de fa més d'un segle i que combina quadres d'oficis antics i pessebre.

La representació transcorre pels carrers i interior de cases centenàries del Raval del Sastre del poble de Fonollosa (Bages) i hi participen més de 190 persones dels pobles de Fonollosa, Camps, Aguilar de Segarra i rodalies. <http://nitviva2.acrfonollosa.cat/>

- Pessebre vivent (Fonollosa)

Situat a les Torres de Fals, es tracta d'una de les escenificacions nadalenques més representatives de Catalunya, amb una vintena de sessions, on participen uns 250 figurants. Milers de persones el visiten cada any des de fa tres dècades. <https://www.pessebre.cat/web/>

- Festival de música. Vesprades sota l'Alsina (Fonollosa)

La centenària alzina del Mas Querol de Fonollosa és l'escenari del festival de música Vesprades sota l'Alsina. <https://www.vesprades.cat/>

- Festival Espurnes Barroques (Sant Mateu de Bages)

Festival de música barroca, amb gastronomia barroca, en patrimoni barroc. A través d'una programació musical de qualitat i de propostes complementàries al voltant del Barroc, s'ha creat un festival que vol esdevenir una cita ineludible en el panorama musical de Catalunya. Sant Mateu de Bages hi participa en diversos dels espais d'Espurnes Barroques: a Ca l'Arenys (Valls de Torroella) i a Sant Miquel de Castelltallat. <https://espurnesbarroques.cat/>

- Festa de les flors de Salo (Sant Mateu de Bages)

Festa que se celebra l'última setmana de maig al poble de Salo i que consisteix en un concurs de rams de flors silvestres; és a dir, que no poden ser cultivades a casa. Normalment les decoracions estan fetes amb elements antics de les cases del poble sobre un determinat tema. Els rams són distribuïts en estandards al local social, enmig dels quals se solen fer representacions de tradicions antigues del poble, com la matança del porc, la bugada de les dones, etc. La festa la sol presidir algun polític relacionat amb el poble. El jurat és nomenat per la comissió de festes i concedeix tres premis. L'acte central té lloc el diumenge a la tarda i, després de l'exposició dels rams i lliurament de premis, hi ha un berenar amb coca, cava i refrescs per tots els assistents. L'iniciador d'aquesta festa fou Lluís Claret, llogater de la Rectoria de Salo, i la primera edició es va fer el 1983.

- Campus Gospel (Rajadell)

Certamen entorn de la música gòspel que durant tres dies té presència al nucli històric de Rajadell amb tallers de música durant el dia, concerts de nit, open sessions, in-house concerts, entre d'altres que converteixen Rajadell en un autèntic Gospel Village. <https://ramonescale.com/ca/events-i-fundacio/campus-gospel-rajadell>

- Cicles de tardor 2001. El paisatge que som (Castellnou del Bages)

Cicle de música, dansa, xerrades i altres actes culturals que tenen lloc al nucli històric de Castellnou de Bages i a l'entorn de la capçalera romànica de l'església de Sant Andreu.

Fires i altres

- Fira de les bruixes (Sant Feliu Sasserra)

Se celebra l'1 de novembre. <http://www.firabruixes.cat/>

- Fira de la Mongeta de Castellfollit del Boix

Fira centrada en posar en valor un producte singular com és la mongeta de Castellfollit del Boix, varietat autòctona d'aquest municipi. És un dels productes singulars catalogats pel programa Xarxa de Productes de la Terra i

està inclosa en el Catàleg de les varietats locals d'interès agrari de Catalunya. La fira inclou parades de productors de mongeta i d'altres productes locals del municipi, demostracions entorn d'algun aspecte del procés productiu de la mongeta, xerrades especialitzades, demostracions de cuina, tallers infantils o espectacles. Se celebra el segon cap de setmana d'octubre. La primera edició fou l'any 2018. <https://www.mongetadecastellfolitdelboix.cat/>

- Festa de Batre el Cigró de Mura

La Festa de batre el cigronet se celebra per recordar unes feines i tasques agrícoles que s'han anat perdent amb els anys però que eren ben vives a mitjans del segle passat.

A Mura el record del cigronet és ben significatiu ja que el cigronet (petit, sense pell i de fàcil cocció) és especialment valorat en la gastronomia del nostre país, i en els darrers anys se n'ha anat recuperant el seu cultiu. A banda de la demostració de les tasques de batre el cigronet, també se'n fa la degustació i els restaurants fan una mostra gastronòmica amb el cigronet com a motiu principal.

Coincidint amb la Festa del cigronet es realitza una exhibició d'oficis antics pels carrers del poble i tallers i jocs infantils, i altres activitats com són: passeig amb carro, visita al molí del Mig, excursió al Puig de la Bauma, entre les més destacades. <http://www.mura.cat/>

- Festa del Tió (Mura)

Mura s'omple de Tions disfressats, d'oficis, personatges populars o fent activitats diverses. La festa, Els Tions de Mura, comença, des de ja fa uns quants anys, el primer o segon cap de setmana de desembre. Podreu trobar els tions pel poble fins passat Reis. Els visitants poden votar per escollir quin és el Tió que li ha agradat més. A les botigues del poble trobareu urnes on dipositar el vot. Cal recollir els tríptics informatius a les botigues del poble o al Centre d'Interpretació. <http://www.mura.cat/>

- Jornades Gastronòmiques de la llenega i productes de la tardor (Marganell)

El tast es fa el darrer cap de setmana de novembre on els restauradors de Marganell ens delecten amb les seves propostes culinàries i la reina del plat és la llenega. Inclou un nit de tapes i jazz per gaudir dels productes agroalimentaris de Marganell. <http://www.marganell.cat/>

- Esdeveniment esportiu Disc Dog La Canallada (Marganell)

Es tracta d'una competició en què els guies amb els seus gossos, entrenats i ensinistrats, fan diferents figures i acrobàcies.

- Fira Mercat "Galera vell" (Gaià)

Es tracta d'una fira mercat als carrers del nucli de Galera, una exposició al local socio-cultural d'objectes antics i de col·leccionisme. Aquesta fira-mercat va iniciar-se l'any 2000 amb la iniciativa de l'Associació de Veïns de Galera i el suport de l'Ajuntament. Actualment s'ha consolidat ja definitivament.

La Fira Mercat té lloc durant tot el matí i al migdia es celebra una arrossada popular al bosquet del costat de les antigues escoles que molts anys acaba ben entrada la tarda amb un ball popular. <https://www.gaia.cat/el-municipi/turisme/festes-i-fires/>

- Fira d'artesans de Valls de Torroella (Sant Mateu de Bages)

El nucli de Valls de Torroella s'ha caracteritzat per tenir, en els darrers anys, un bon nombre d'artesans, artistes i gent d'oficis tradicionals. Per això el 2009 s'organitzà per primera vegada una fira que dóna a conèixer els artesans del poble i també se'n conviden altres que vénen de fora. Habitualment es fa en dissabte, com a complement dels actes de la Festa dels Pubills que es celebra l'1 de maig i té un gran arrelament al poble. L'objectiu és donar a conèixer i difondre la tasca d'aquests artesans, posant l'accent en la qualitat i l'autenticitat dels productes que elaboren. Actualment la fira abasta un ampli espectre d'antics oficis i especialitats artesanals, des de productes alimentaris tradicionals i d'elaboració biològica fins a oficis i tècniques artesanals que estan en desús. <https://patrimonicultural.diba.cat/element/fira-dartisans-de-valls-de-torroella>

Llegendes i tradicions

- Centre d'Interpretació de la Bruixeria (Sant Feliu Sassera)

A Catalunya més de 400 dones van ser executades immerescudament a principis del segle XVII. Entre 1618 i 1648, a Sant Feliu Sassera es van processar vint-i-tres dones, i sis d'elles van ser penjades a la forca.

El primer àmbit del Centre d'Interpretació de la Bruixeria està dedicat a les creences i costums de la bruixeria popular, les formes de protecció envers aquest fenomen i altres costums relacionats amb la bruixeria d'aquella època.

Seguidament, gràcies a un muntatge multimèdia basat en fets reals, descobrirem la persecució, la tortura i la mort d'aquestes dones condemnades per practicar la bruixeria.

5.12. Recull d'iniciatives de desenvolupament local al Bages rural

A continuació s'ha dut a terme un recull dels principals projectes de desenvolupament local realitzats o en execució que des dels consistoris municipals han exposat en el marc de les entrevistes realitzades. No pretén ser un treball exhaustiu ja que per mitjà de només una entrevista no es pot recollir la totalitat de projectes de cada ajuntament. N'és un tast que permet prendre el pols de quins són els projectes que cada municipi ressaltava en matèria de desenvolupament local. Al mateix temps, també s'han recollit actuacions de futur o idees pendents de concreció però que els ajuntaments tindrien interès en poder impulsar.

5.12.1. Actuacions realitzades o en execució

Municipi	Iniciatives i actuacions	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica	Cohesió social	Connectivitat
				Escola	Gent gran	Equipaments	Turisme		
Aguilar de Segarra	Escola i llar d'infants mancomunades amb Fonollosa i Rajadell. Font d'atracció de famílies joves amb infants.			*					
	Consolidació i restauració del Castell de Castellar per poder-hi oferir més activitats turístiques com visites guiades o exposicions temporals i permanents.	*					*		
	Participació en el festival ITIRENA. Impulsat per l'Associació de Micropobles de Catalunya i Aktive, amb l'objectiu de donar a conèixer els micropobles i els seus encants acompanyats de música de qualitat en petit format.	*						*	
Castellfolit del Boix	Fira de la mongeta per tal de posar en valor i donar a conèixer aquest producte tan singular del municipi.	*					*		

Municipi	Iniciatives i actuacions	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica	Cohesió social	Connectivitat
				Escola	Gent gran	Equipaments	Turisme		
Castellnou de Bages	Disseny d'un model de desenvolupament local basat en la natura, l'esport i la cultura per tal de crear activitat turística i, alhora, cohesió social i sentiment de pertinença al municipi i superar la divisió entre urbanitzacions i nuclis disseminats.	*					*	*	
	Construcció d'un SAIAR (Servei d'Atenció Integral en l'Àmbit Rural) de 25 places, per oferir serveis a persones grans. Tenen l'obra licitada, en breu s'iniciarà.				*	*			
	Pla estratègic dels equipaments municipals que inclou un nou pàrquing, una sala polivalent					*			
	Museu dels Maquis i preservació de la memòria històrica d'aquest episodi de la Guerra Civil ha permès generar diverses activitats entorn de la temàtica dels maquis com ara la Ruta dels Maquis, la Trail BTT Maqui (prova molt important de 800 participants amb 150km de cursa entre corriols amb sortida i final a Castellnou.	*							
Fonollosa	Línia d'ajudes per rehabilitar masies antigues adreçada a propietaris. Inicialment, amb un import de 25.000€ amb un màxim de 6.000€/habitatge. Van tenir una vintena de sol·licituds i van acabar ampliant l'import total fins a 35.000€.		*						
	Projecte en execució de l'escola nova. És un equipament estratègic, un puntal fort que compta amb més de 220 infants i és un projecte compartit entre Fonollosa, Aguilar de Segarra i Rajadell per tal de mancomunar el manteniment de l'escola ja que hi van alumnes dels tres pobles.				*				

Municipi	Iniciatives i actuacions	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica	Cohesió social	Connectivitat
				Escola	Gent gran	Equipaments	Turisme		
	Desplegament de la fibra òptica a 4 nuclis. Voldrien poder seguir fent el desplegament a la resta dels nuclis (Camps) i a les masies disseminades, però és molt complex.								*
	Centre de serveis a la gent gran a l'espai La Fàbrica, les obres s'iniciaran el 2013I per mitjà d'un PUOSC adjudicat.				*				
Gaià	En procés de rehabilitació de la masia de Casa del Prat on s'hi ubicarà un espai museístic per donar a conèixer tot el patrimoni del municipi. Estan acabant les obres del edifici i ara passaran a fase de museïtzació, amb suport de la Diputació de Barcelona. Els àmbits temàtics principals del nou museu seran la vinya, l'oli i la pagesia per tal de donar a conèixer com vivia la gent del poble antigament.	*							
Marganell	Fira de la Llenega	*							
	Projecte per consolidar i restaurar l'Església de Sant Esteve. Falten els recursos per dinamitzar l'espai ara.	*							
Mura	Escola i llar d'infants mancomunades amb Talamanca. Font d'atracció de famílies joves amb infants.			*					
Rajadell	Rehabilitació, consolidació i dinamització del jaciment de la vil·la romana de Sant Amanç: consolidació de l'estructura de les restes arqueològiques, millora de la senyalització, plafons interpretatius amb imatges en 3D, noves passeres per afavorir les persones amb mobilitat reduïda, entre altres actuacions	*							

Municipi	Iniciatives i actuacions	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica	Cohesió social	Connectivitat
				Escola	Gent gran	Equipaments	Turisme		
	Escola i llar d'infants mancomunades amb Fonollosa i Aguilar de Segarra. Font d'atracció de famílies joves amb infants.			*					
Sant Feliu Sasserra	Centre d'interpretació de la bruixeria. Hi fan visites guiades. També al Serrat de les Monges, on antigament hi havia penjat bruixes hi ha informacions interpretatives amb codis QR.	*							
	Reubicació de la llar d'infants juntament amb l'escola			*					
	Pla per reestructurar la zona esportiva del municipi					*			
	Línia d'ajudes d'importants petits per rehabilitació d'habitatges		*						
	Participació al cicle Intrús. Jazz pel forat del pany. Cicle de concerts en espais patrimonials del Lluçanès	*							
	Millora de la xarxa de camins anualment, tenen pocs recursos per cada anualitat, és molt lent.								
Sant Mateu de Bages	Redactat el Pla director del patrimoni romànic de Coaner, pendent d'obtenir finançament per desenvolupar-lo.	*							
	Rehabilitació en procés d'un edifici municipal per habitatges -pisos de lloguer- que havia estat propietat del Bisbat i que ha estat cedit a l'ajuntament amb aquesta finalitat.		*						
Talamanca	Escola mancomunada amb Mura. Iniciativa que va començar l'any 2000 amb la voluntat de lluitar contra el despoblament. Després de 20 anys, han passat de l'inici de l'escola amb 12 alumnes a tenir-ne 55 ara. S'han instal·lat			*					

Municipi	Iniciatives i actuacions	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica	Cohesió social	Connectivitat
				Escola	Gent gran	Equipaments	Turisme		
	<p>moltes famílies que porten els seus fills i filles a l'escola, però, tanmateix, no s'ha aconseguit una bona cohesió social entre aquestes famílies nouvingudes i la població resident originària de Talamanca. Aquest és un repte important pel municipi. La iniciativa de l'escola ha estat un èxit, però l'arrelament de les noves famílies encara no és una realitat.</p> <p>Projecte Castell de Talamanca. El castell ara és propietat de la Diputació de Barcelona i s'està redactant un Pla director del Castell per tal de convertir-lo en un focus de dinamització. Actualment, està tancat per a la seva rehabilitació i també contindrà un centre d'interpretació del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac com a porta nord d'entrada al Parc, oficines tècniques del PN, així com altres espais expositius com el Centre d'interpretació de la Batalla de Talamanca i el centre d'interpretació de la vinya i el vi, així com l'exposició de la història pròpia del castell.</p>	*							

Font: elaboració pròpia

5.12.2. Idees en cartera. Projectes de futur

Municipi	Idea o projecte	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica			Connectivitat		Transició ecològica
				Equipaments	Escola	Gent gran	Turisme	Negocis	Polígons industrials	Terrestre	Digital	
Aguilar de Segarra	Projecte per recuperar l'antic Camí Ral que passa per Rajadell (vil·la romana de Sant Amanç) en col·laboració amb Aguilar de Segarra (Castell de Castellar) i amb la possibilitat de connectar-se també amb Fonollosa (Torres de Fals) per tal de fer propostes culturals i turístiques conjuntes.	*					*					
	Un projecte entorn del transport a la demanda, principalment, per a la gent gran, podria ser compartit amb Fonollosa i Rajadell.									*		
	Desplegament de la fibra òptica més enllà de l'ajuntament per arribar a tots els nuclis i masies. No saben com es podria fer, ni tenen els recursos per fer-ho.										*	
Castellfollit del Boix	Desplegament de la fibra fins a les masies disperses i a tots els nuclis. Ara tenen fibra via wifi i no via cable per mitjà d'un repetidor, però l'òptim seria que el desplegament total fos amb cablejat.										*	
	Valorar la possibilitat de construir una zona per autocaravanes			*			*					
	Valorar la possibilitat d'impulsar una comunitat energètica en algun dels barris.											*

Municipi	Idea o projecte	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica			Connectivitat		Transició ecològica
				Equipaments	Escola	Gent gran	Turisme	Negocis	Polígons industrials	Terrestre	Digital	
Castellnou de Bages	Projecte en sol·licitud per ser escola-institut amb la finalitat de poder allargar l'estada dels infants-joves al poble i consolidar l'arrelament i la pertinença al municipi.				*							
	Valorar un possible projecte de transport a la demanda entre gent gran quan el nou SAIAR ja estigui en funcionament. La idea és potenciar el transport col·lectiu.									*		
	Impulsar una via verda entre les urbanitzacions del Serrat i Pinedes per afavorir la mobilitat sostenible i la connexió entre urbanitzacions.									*		
	Projecte per millorar la cobertura mòbil al nucli antic										*	
	Desplegament de la fibra fins a les masies disperses										*	
	Idea de possible projecte per rehabilitar un espai com a dinamitzador de noves empreses o start ups, d'àmbit tecnològic. Idea per potenciar la revolució industrial del segle XXI.							*				
	Avaluació per impulsar una comunitat energètica a Castellnou ja que molts habitatges tenen capacitat per instal·lar plaques fotovoltaïques i també capacitat econòmica per fer les inversions. Suport des del Consell Comarcal del Bages.											*

Municipi	Idea o projecte	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica			Connectivitat		Transició ecològica
				Equipaments	Escola	Gent gran	Turisme	Negocis	Polígons industrials	Terrestre	Digital	
	Parc de les olors a tot el poble: alguns espais com a finques productives i altres d'enjardinament de zones residencials o d'equipaments municipals.	*						*				
	Recreació històrica d'un poblat medieval a sobre el nucli antic que inclogui la possibilitat de tenir allotjament al mateix poblat, que estaria ambientat al segle X-XI.	*										
	Museïtzació Fundació Padró d'obres pictòriques de la meitat del segle XIX- principis XX catalana. Bona accessibilitat, en una masia- part de la parc de les olors.	*										
Fonollosa	Previsió d'aplicar mesures d'estalvi energètic o de generació d'energia sostenible a l'espai de centre de serveis: caldera de pèl·let, plaques fotovoltaïques, etc.											*
	Projecte de museïtzació de l'espai museístic "Castell de Frontera-Les Torres de Fals a les Valls del Cardener" de Fonollosa i execució de la museïtzació	*					*					
Gaià	Millorar la potabilització de l'aigua en baixa per tal que arribi a totes les masies disperses, però és un projecte molt costós perquè tenen 120 km de canonades, tants com km de camins que també voldrien poder arreglar en un futur. (No és un projecte DEL però milloraria la qualitat de vida de la població local)											
	Ampliar la infraestructura turística: àrea d'autocaravanes, punt d'acollida de visitants, oficina de turisme.			*			*					

Municipi	Idea o projecte	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica			Connectivitat		Transició ecològica	
				Equipaments	Escola	Gent gran	Turisme	Negocis	Polígons industrials	Terrestre	Digital		
Gaià	Instal·lació de plaques fotovoltaïques en equipaments municipals.											*	
	Desplegament de la fibra òptica més enllà de l'ajuntament per arribar a tots els nuclis i masies. No saben com es podria fer, ni tenen els recursos per fer-ho.										*		
Marganell	Desplegament de la fibra òptica més enllà de l'ajuntament per arribar a tots els nuclis i masies. No saben com es podria fer, ni tenen els recursos per fer-ho.										*		
	Estudi per ubicar una zona d'autocaravanes.						*						
	Instal·lació de plaques fotovoltaïques en equipaments municipals.											*	
Mura	Impulsar una promoció d'habitatge públic social. Necessiten sòl públic per fer habitatge públic, tenen un parell d'expedients per expropiar terrenys abandonats i fer habitatge social, però és molt lent. També volen impulsar els contractes de masoveria per les cases més mal condicionades.		*										
	Estudiar la possibilitat de recuperar masies abandonades que hi ha dins del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac per tal que s'hi instal·lessin projectes de vida de nova població amb activitat econòmica compatible amb els valors i les normes del PN. Es podria fer un projecte per arranjar habitatge familiar en base a aquestes masies abandonades, però són propietat de la DIBA.		*						*				
	Desplegament de la fibra òptica a les masies i cases aïllades del municipi. Estan valorant contactar amb un operador local, Globalcat, assessorats per Localret per crear											*	

Municipi	Idea o projecte	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica			Connectivitat		Transició ecològica
				Equipaments	Escola	Gent gran	Turisme	Negocis	Polígons industrials	Terrestre	Digital	
	una xarxa municipal per poder unificar els serveis i equipaments municipals i tenir tots la mateixa qualitat de connectivitat.											
	Projecte de museïtzació d'una antiga casa tradicional del poble de Mura. L'ajuntament n'és el propietari i es voldria recrear com era una casa tradicional, amb la cuina, una carbonera, una sala amb eines del camp.	*										
	Estudi per ubicar una zona d'autocaravanes. No disposen de massa espai, però cada any s'incrementa el nombre de vehicles d'aquest tipus que hi arriben, necessiten gestionar un espai condicionat. <u>A nivell turístic, necessiten suport en la gestió turística</u> sobretot quan hi ha incidències que al no tenir agutzil, cal sol·licitar suport dels mossos d'esquadra.			*			*					
	Avaluar la possibilitat d'instal·lar un punt de càrrega per a cotxes elèctrics al municipi.											*
Rajadell	Projecte del Museu de la Pinacoteca per tal de poder-hi ubicar un espai museístic a l'antiga Rectoria millor condicionat que l'actual i també reubicar-hi l'oficina de turisme de Rajadell per centralitzar aquests equipaments al nucli antic de Rajadell.	*										
	Projecte per recuperar l'antic Camí Ral que passa per Rajadell (vil·la romana de Sant Amanç) en col·laboració amb Aguilar de Segarra (Castell de Castellar) i amb la possibilitat	*										

Municipi	Idea o projecte	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica			Connectivitat		Transició ecològica
				Equipaments	Escola	Gent gran	Turisme	Negocis	Polígons industrials	Terrestre	Digital	
	de connectar-se també amb Fonollosa (Torres de Fals) per tal de fer propostes culturals i turístiques conjuntes.											
	Impulsar una promoció d'habitatge públic social. L'ajuntament té uns terrenys comprats i voldrien que ho fes algun privat però no en troben cap i potser ho haurà de fer l'ajuntament o cercar algunes fórmules d'habitatge cooperatiu. Ho han d'estudiar, però la manca d'habitatge assequible és un repte ja que no poden absorbir la demanda de persones que volen residir al poble o jovent que es vol quedar.		*									
	Valoren algun projecte entorn del transport ja que ara com ara l'oferta de transport públic tot i tenir autobús i tren no és eficient perquè no encaixa amb els horaris laborals o d'estudis.								*			
	Desplegament de la fibra òptica fins a les urbanitzacions, nuclis i masies més allunyats de la capçalera municipal ubicada al nucli antic. Des de l'ajuntament han pogut fer extensible el cablejat als barris i nuclis més propers. Estan estudiant la possibilitat de fer-ho amb un operador local, de Manresa, Globalcat, solucions de connectivitat.										*	
Sant Feliu Sasserra	Tenien un projecte per construir un centre de dia per a gent gran, però era poc rendible per tant poca gent. Ara l'ateneu el fa servir la gent gran com a lloc de trobada, potser un model de centre de serveis els hi podria anar bé.					*						
	Desplegament de la fibra òptica més enllà de l'ajuntament per arribar a tots els nuclis i masies. No saben										*	

Municipi	Idea o projecte	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica			Connectivitat		Transició ecològica
				Equipaments	Escola	Gent gran	Turisme	Negocis	Polígons industrials	Terrestre	Digital	
	com es podria fer, ni tenen els recursos per fer-ho. També volen connectar amb fibra tots els equipaments municipals.											
	Avaluació per impulsar una comunitat energètica. Suport des del Consell Comarcal del Bages											*
Sant Mateu de Bages	Desenvolupar el Pla director del conjunt arquitectònic de Coaner i vincular l'activitat turística amb l'Observatori de Castelltallat i amb el conjunt de Claret dels Cavallers.	*										
	Desplegament de la fibra òptica més enllà del nucli de Valls per arribar a tots els nuclis i masies. No saben com es podria fer, ni tenen els recursos per fer-ho. Ara van amb ràdio enllaç amb goufone. Han encarregat un estudi per fer l'ampliació a tots els nuclis.										*	
	Interès en rehabilitar la Creu de la Sala. Creu de terme que separa els bisbats de Vic i de Solsona, així com les parròquies de Sant Mateu de Bages i Coaner.	*										
	Cerca de finançament per rehabilitar Claret dels Cavallers, en converses amb el Bisbat de Vic	*										
	Observatori Astronòmic de Castelltallat. Interès en dur a terme una dinamització directa de l'espai des del mateix ajuntament, estan demanant a la DIBA la seva cessió.			*			*					

Municipi	Idea o projecte	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica			Connectivitat		Transició ecològica
				Equipaments	Escola	Gent gran	Turisme	Negocis	Polígons industrials	Terrestre	Digital	
	Impulsar un polígon industrial a Valls de Torruella conjuntament amb Súria. Idea pendent de concreció per manca de finançament.								*			
	Instal·lació de plaques fotovoltaïques											*
	Millora de la connectivitat per mitjà de fibra òptica a tot el nucli de Talamanca i la urbanització amb què compten. La DIBA està fent la inversió del “tub” perquè arribi al municipi la fibra òptica seguint el traçat de la carretera, però faltaria que la Generalitat faci passar el cablejat. Podrien tenir interès en algun projecte mancomunat per agilitzar aquest desplegament de la fibra òptica.										*	
	Licitació per millorar l'equipament del casal en temes d'eficiència energètica.											*
Talamanca	Previsió d'instal·lació de plaques fotovoltaïques per autoconsum de l'ajuntament i de la resta d'equipaments municipals											*

Municipi	Idea o projecte	Patrimoni i cultura	Habitatge	Serveis i equipaments			Activitat econòmica			Connectivitat		Transició ecològica
				Equipaments	Escola	Gent gran	Turisme	Negocis	Polígons industrials	Terrestre	Digital	
	<p>Idea de futur per dinamitzar un equipament en desús com a possible centre d'activitat econòmica per Mura i Talamanca. Hi ha una nau de 3.000 m² que era una antiga fàbrica d'embotits, ara embargada pels bancs i allà es podria fer algun projecte de dinamització econòmica. Temps enrere es va presentar un FEDER per ubicar-hi un viver d'empreses sostenibles i ecològiques, però que no va es va aprovar. Caldria gestionar un acord amb l'entitat bancària que n'és la propietària. L'ajuntament hi voldria impulsar algun projecte de caire econòmic, encara no tenen clar el què però que generés llocs de treball al municipi</p>							*				

Font: elaboració pròpia

5.13. Actius i reptes de l'entorn rural

Amb la diagnosi realitzada, s'exposen els principals actius que presenta l'entorn rural del Bages i alhora, els principals reptes que ha d'afrontar, i que són la base per definir l'estratègia de futur per a aquest àmbit territorial.

5.13.1. Principals actius

Els principals **actius** als quals fan referència els municipis de l'entorn rural del Bages són els següents:

PATRIMONI CULTURAL

- ✓ Hi ha un ric i divers patrimoni cultural als municipis rurals del Bages del qual se'n deriven propostes de turisme cultural atractives i complementàries entre sí.
- ✓ Són diversos els projectes en execució o en previsió entorn de la valorització del patrimoni cultural, fet que indica que hi ha sensibilització i interès per part d'aquests municipis per preservar, condicionar i donar a conèixer tot aquest patrimoni generador de fluxes de visitants i, alhora, la voluntat per preservar la identitat i la memòria col·lectiva de la seva població a través del seu patrimoni.

RECURSOS NATURALS I EL PAISATGE

- ✓ Els recursos naturals i el paisatge és un dels actius de primer ordre, especialment, quan es tracta de parcs naturals o d'espais protegits. També hi ha molta massa forestal i indrets singulars força atractius. El repte n'és la gestió tant pública com privada.

MODEL D'ESCOLA

- ✓ Hi ha diferents referents d'experiències exitoses de models d'escola innovadors als municipis rurals del Bages que han permès atraure un flux de famílies gràcies a l'escola. El repte és en com cohesionar aquesta població nouvinguda i integrar-la en les dinàmiques i activitats dels pobles.

EQUIPAMENTS LOCALS

- ✓ La majoria de municipis compten amb equipaments municipals com ara piscines, poliesportius, sala polivalent o biblioteca. El repte és dinamitzar aquests espais i tenir un bon pla d'usos associat.

PRODUCTES AGROALIMENTARIS LOCALS

- ✓ Destaquen principalment, productes com la mongeta de Castellfollit del Boix, el mató de Montserrat, el vi de la D.O. Pla de Bages, l'oli de la varietat vera o els embotits.

TRANQUIL·LITAT I QUALITAT DE VIDA

- ✓ La qualitat de vida d'un poble que aporta tranquil·litat i un altre ritme de vida.

UBICACIÓ GEOGRÀFICA

- Bona ubicació geogràfica com a centralitat a nivell català i proximitat de ciutats grans amb serveis i llocs de treball.

5.13.2. Principals reptes

Els principals **reptes** als quals s'enfronten els municipis rurals del Bages i que han de poder superar per contribuir al seu desenvolupament serien:

REPTE DEMOGRÀFIC

- ✓ Aquest és un repte conseqüència dels altres reptes. Si bé les tendències de població són positives durant aquests últims anys, en la majoria dels municipis, comencen a tenir dificultats per retenir població o atraure'n de nova degut al repte de l'habitatge.

REPTE HABITATGE

- ✓ Aquest és el PRINCIPAL REPTE en què coincideixen la majoria de municipis.
- ✓ Manca d'oferta d'habitatge assequible de lloguer i de compra tant públic com privat que no permet retenir jovent ni atraure nova població.
- ✓ Manca conscienciació de propietaris per condicionar, rehabilitar i adequar i, en definitiva, posar els seus habitatges al mercat.
- ✓ Traves urbanístiques per poder generar nous habitatges o noves promocions.

REPTE CONNECTIVITAT

- ✓ La majoria de municipis del Bages rural tenen més d'un nucli i/o compten amb masies disseminades. La fibra òptica està arribant a les capceleres municipals, però el repte està en el desplaçament fins a l'última milla arribant a tots els nuclis, masies i disseminats.
- ✓ El transport regular és totalment ineficient i no cobreix les necessitats de la població local dels municipis. Cal cercar un nou model de mobilitat-transport eficient i sostenible.

REPTE SERVEIS, BENESTAR I COHESIÓ SOCIAL

- ✓ Mantenir els serveis actuals i millorar-ne alguns com els sanitaris.
- ✓ L'accés a la cultura i a una bona oferta de llibre (biblioteques i bibliobús)
- ✓ Dinamització de col·lectius més vulnerables: gent gran i jovent
- ✓ Afavorir la cohesió social entre persones de diferents perfils (residents/nova població) i entre nuclis o urbanitzacions d'un mateix municipi. Generar identitat, vincle i sentiment de pertinença al municipi.

REPTE DINAMISME ECONÒMIC

- ✓ Els municipis del Bages rural són municipis amb un teixit empresarial escàs centrat, principalment, en el sector serveis (turisme) i sector primari (poc dinàmic).
- ✓ Alguns municipis compten amb petits polígons industrials que cal dinamitzar.
- ✓ Cercar noves professions que encaixin amb un entorn rural - noves economies-

REPTE GESTIÓ PATRIMONI CULTURAL I NATURAL

- ✓ Disposar de recursos per preservar i posar en valor el patrimoni cultural.
- ✓ Comptar amb eines per la gestió forestal davant del risc creixent d'incendis.

REPTE TRANSICIÓ ECOLÒGICA

- Disposar d'acompanyament i assessorament per impulsar projectes que afavoreixin la transició ecològica des d'un enfocament integral (energia, mitigació canvi climàtic, etc)

6. ESTRUCTURA DEL PLA D'ACCIÓ DE L'ENTORN RURAL DEL BAGES

6.1. Marc general

Per tal de definir l'estratègia territorial de l'entorn rural del Bages, cal tenir en compte la seva alienació i encaix amb les diferents estratègies de rang superior.

A nivell global:

- **Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030**

L'estructura marc del Pla d'acció que es derivi de la Diagnosi dels municipis rurals del Bages ha de tenir en compte el seu encaix respecte als **Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)** <http://www.globalgoals.org/>

Figura 2. Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)

Font: web del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural

L'encaix de l'estructura del Pla d'Acció que aquí es presenta amb els **ODS 2030** es mostra a la taula següent:

Taula 37. Alineació de l'estructura del Pla d'acció de l'entorn rural del Bages amb els ODS 2030

Objectiu 3. Salut i benestar	✱
Objectiu 4. Educació de Qualitat	✱
Objectiu 5. Igualtat de Gènere	✱
Objectiu 7. Energia neta i assequible	✱
Objectiu 8. Treball digne i creixement econòmic	✱
Objectiu 9. Indústria, innovació, infraestructures	✱
Objectiu 10. Reducció de les desigualtats	✱
Objectiu 11. Ciutats i comunitats sostenibles	✱
Objectiu 12. Consum i producció responsables	✱
Objectiu 13. Acció climàtica	✱
Objectiu 16. Pau, justícia i institucions sòlides	✱

A nivell català:

- **Agenda Rural de Catalunya**

L'Agenda Rural de Catalunya té com a marc de referència la iniciativa del Parlament Europeu per redactar una Agenda Rural Europea que fomenti el desenvolupament socioeconòmic, el creixement i la diversificació econòmica, el benestar social, la protecció de la natura i la cooperació i interconnexió amb les àrees urbanes.

La Comissió Interdepartamental sobre el Despoblament Rural ha encarregat l'elaboració de l'Agenda Rural de Catalunya per tal que, mitjançant un espai de debat, s'analitzin els reptes del món rural i s'identifiquin actuacions que abastin els diferents àmbits de treball. Amb una Agenda Rural de Catalunya compartida amb els actors implicats en el desenvolupament rural i sostenible es pretén incidir en la prioritització de polítiques i accions per a la ruralitat en el marc del nou període de programació Europea, de la Política Agrària Comuna i de Desenvolupament Rural 2021-2027 i les polítiques de Desenvolupament Econòmic i Local.

Els reptes inicials identificats per l'Agenda Rural de Catalunya són:

Figura 3. Reptes de l'Agenda Rural de Catalunya

Font: Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya (ARCA)

A nivell comarcal:

- **Pla d'accions per al desenvolupament econòmic del Bages**

Document estratègic que recull 81 actuacions encaminades a consolidar la comarca. Les accions estan englobades en tres àmbits d'atenció principal per al desenvolupament econòmic territorial:

- Formació i competitivitat: és a dir, la necessitat d'assegurar una oferta formativa al territori adaptada a les necessitats de la indústria i a la seva capacitat de desenvolupament.
- Ocupació i qualitat: cal assegurar una ocupació estable i de qualitat als diversos nivells de l'oferta de treball comarcal.
- Entorn i sostenibilitat: el model de desenvolupament de la comarca ha de ser sostenible i eficient i compatible amb la defensa de l'entorn natural, el patrimoni històric i la qualitat de vida dels ciutadans.

Aquest pla d'accions s'ha impulsat de manera conjunta entre el Consell Comarcal del Bages i l'Ajuntament de Manresa per així integrar estudis i plans, sumar esforços de les dues administracions i consensuar escenaris i estratègies.

- **Pla estratègic de turisme del Bages 2017- 2020**

L'any 2017 es va elaborar el Pla Estratègic de Turisme. El pla destaca el posicionament turístic del Bages aprofitant el relat del mar interior i el segell UNESCO del Geoparc de la Catalunya Central, un reconeixement de rellevància i projecció mundial per esdevenir una destinació atractiva.

El Pla Estratègic va néixer amb la voluntat de facilitar la creació de productes turístics especialitzats i diversificats orientats a una demanda de qualitat tant nacional com internacional, consolidar Bages Turisme com l'ens comarcal públic-privat de referència en la planificació i gestió del turisme, i apostar per les noves tecnologies, el coneixement, la formació i la innovació com a elements clau per a la competitivitat i l'excel·lència del sector turístic al Bages.

Estableix 5 directrius estratègiques:

- El turisme com a fonament per al desenvolupament social i econòmic d'una comarca oberta al món
- El Bages, un conjunt de destinacions autònomes però unides, coordinades, cooperatives, sinèrgiques i sostenibles
- El producte com a primer pas del màrqueting, amb una oferta de qualitat orientada a una demanda de qualitat
- Planificació i gestió del turisme a través de Bages Turisme, amb la creació de la destinació Bages com a missió
- Noves tecnologies, formació i innovació com a elements clau per a l'excel·lència de la destinació

- **Pla d'accions de Bages Turisme 2021**

Després de l'aturada provocada per la Covid-19, i degut a que el sector turístic ha resultat un dels més afectats, des de Bages Turisme s'ha elaborat un pla d'acció que inclou diferents mesures per donar suport a les empreses del sector i promocionar el Bages com a destinació de confiança.

Les accions previstes al pla s'estructuren en 5 eixos:

- Tresoreria, difondre i reclamar ajuts i subvencions disponibles per a garantir la liquiditat de les empreses, així com incloure el sector turístic a les bases dels ajuts econòmics del Consell Comarcal.
- Competitivitat, amb tallers i accions de formació que donaran eines a les empreses per innovar i adaptar-se als canvis amb agilitat amb l'objectiu de ser el màxim de competitives.
- Promoció del territori, amb el desenvolupament de campanyes digitals segmentades per reactivar l'activitat turística a la comarca, atraure nous turistes de proximitat i posicionar el Bages com a destinació de qualitat, sempre posant en rellevància els trets principals de la comarca:

paisatges naturals, rurals, de vinya, cultura, gastronomia local i lluny d'aglomeracions.

- Proposta de valor, que es focalitza en propostes turístiques que la comarca pot oferir i que s'adapten a les noves tendències del turisme post Covid: aire lliure i natura, autocaravanes, turisme espiritual, de salut i benestar, sostenibilitat, etc.
- Seguretat i higiene, que vetllarà perquè les empreses coneguin i apliquin tots els protocols de seguretat, així com per comunicar-ho als visitants amb l'objectiu de recuperar la confiança dels viatgers.

- **Pla d'accions el Rebost del Bages 2021**

El Rebost del Bages, projecte del Consell per valoritzar els productes de la comarca. Per l'any 2021 planteja un seguit d'accions per millorar la competitivitat de les empreses agroalimentàries, donar suport al sector i promoure'n els seus productes i reforçar el teixit associatiu.

- **Pla industrial del Bages**

L'objectiu d'aquest Pla és marcar les línies estratègiques a tenir en compte per part de l'Administració per impulsar el creixement i la modernització de la indústria i per millorar la competitivitat del territori. El Pla Industrial del Bages que és un document amb un termini temporal de quatre anys, inclou tres eixos estratègics:

- Eix 1 Territori,
- Eix 2 Persones
- Eix 3 Smart Bages

Les línies de treball contemplen: l'aposta per polígons d'activitat econòmica sostenibles; facilitar la implantació d'empreses al territori; afavorir la internacionalització de les empreses; millorar les infraestructures; fomentar la innovació; afavorir el creixement de les PIMES; fomentar l'associacionisme empresarial i fomentar l'emprenedoria.

- **Pla Comarcal de Joventut del Bages 2020-2024**

El Pla Comarcal de Joventut és l'eina principal de la que disposa el Consell Comarcal per a dur a terme la planificació estratègica en matèria de joventut. Aquest ens ha de permetre establir les línies d'acció i els programes que les concreten, en aquest cas pel quadrienni 2020/2024. El Pla permet pensar, consensuar i programar la intervenció pública a partir de la identificació de les necessitats existents i dels recursos disponibles.

Planteja un seguit de programes i de projectes estructurades en els següents eixos:

- Eix 1. Sobre la joventut
- Eix 2. Sobre les polítiques de joventut

- **Pla de reactivació del Bages**

L'objectiu del Pla de reactivació del Bages, davant la nova situació, és fer possible la recuperació de l'economia i treballar perquè la reactivació ens permeti anar un pas més enllà i avançar en la diversificació del teixit productiu i en definir objectius alineats amb els ODS de l'Agenda 2030.

Les principals línies d'acció del Pla de Reactivació socioeconòmica del Bages es centren en:

1.- L'adaptació del Pla industrial del Bages a la crisi econòmica provocada per la pandèmia.

2.- En l'àmbit del branding territorial, s'ha de re-enfocar el projecte Invest in Bages.

3.- Impulsar la Taula de la Formació del Bages com organisme de concertació i debat comarcal que treballa en la millora i l'impuls de la formació pel treball a la comarca i que aposta per l'agilitat i la flexibilitat en l'adaptació de la formació professional als canvis socioeconòmics, i millorar l'ocupabilitat de totes les persones treballadores de la comarca.

4.- l'Observatori socioeconòmic del Bages com a element bàsic per poder monitoritzar les dades i analitzar la situació del mercat laboral i els sectors productius i poder prendre les decisions més encertades.

5.- En l'àmbit de l'ocupació, potenciar el treball transversal entre els Serveis d'Ocupació, Serveis Socials, Inclusió, i entitats socials i educatives.

6.- També cal treballar en la retenció de talent, oferint a les persones joves de la comarca llocs de treball adequats a la seva preparació i formació.

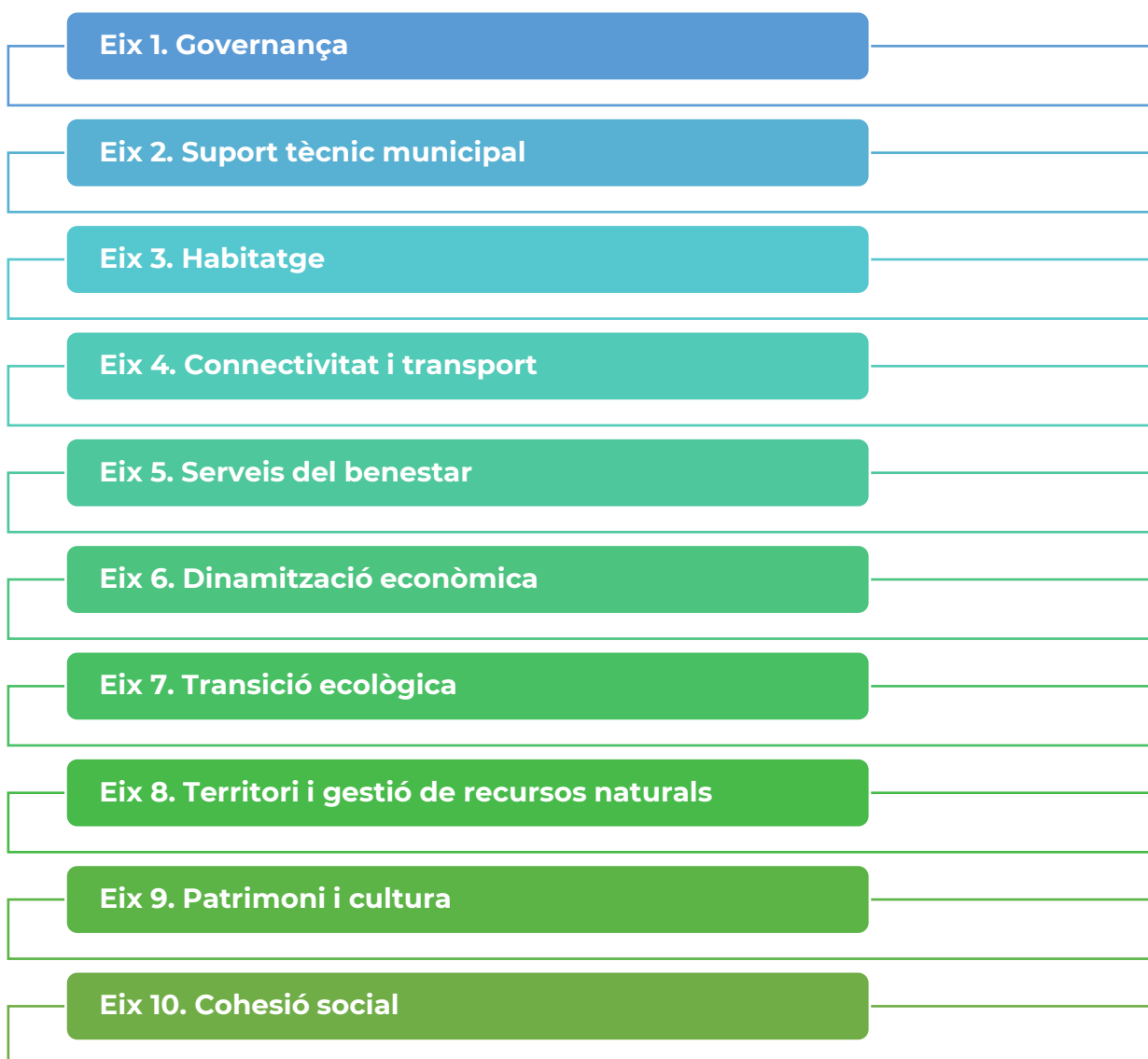
7.- La detecció de nous filons d'ocupació i tenir en compte les mancances estructurals, econòmiques i socials que s'han fet paleses amb la crisi de la COVID-19. Per exemple en l'àmbit de les persones grans, considerant que el Bages és una comarca amb un índex d'envelliment superior a la mitjana de Catalunya, s'han de planificar actuacions d'atenció a les persones grans i tot l'àmbit d'empreses i serveis que es dediquen a la cura de les persones i a l'atenció de persones vulnerables.

8.- Vincular de forma més explícita les estratègies i les accions que es duuguin a terme des de la comarca a l'Agenda 2030 i Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). Fomentar la transició cap a una economia circular, comerç local i promoció de productes territorials, i models d'acció sostenibles.

6.2. Eixos estratègics

S'han identificat **10 eixos estratègics** derivats de la Diagnosi socioeconòmica de l'entorn rural del Bages i que es mostren a la figura següent. Aquests eixos estratègics emmarquen els programes i projectes del Pla d'acció de l'entorn rural del Bages.

Figura 4. Eixos estratègics del Pla d'acció de l'entorn rural del Bages

Font: elaboració pròpia

6.3. Propostes d'actuacions del Pla d'Acció

Partint de cadascun dels eixos estratègics, es plantegen un seguit de propostes d'actuacions que poden servir de base per a l'articulació del Pla d'acció de l'entorn rural del Bages. A continuació es descriu cada eix estratègic i les propostes d'actuació corresponents.

❖ Eix 1. Governança

Els municipis que integren l'àmbit rural comparteixen la característica de comptar amb molts pocs recursos per assumir tots els àmbits de gestió municipal que se'ls hi requereixin. A més a més, no tenen capacitat de contractar personal tècnic que pugui dissenyar projectes de desenvolupament local, cercar línies de finançament i coordinar l'execució de les actuacions previstes. Aquesta manca de recursos econòmics, tècnics i, sovint, també humans implica un fre a la posada en marxa de noves iniciatives que contribueixin al desenvolupament local en termes econòmics i també socials.

Per aquest motiu, es planteja la necessitat de plantejar un nou model de governança municipal que avanci vers un model compartit a nivell supralocal per tal de poder assolir iniciatives i projectes més ambiciosos que de forma individual no seria possible i alhora optimitzar recursos. En aquest sentit, a l'àmbit rural del Bages ja existeixen algunes iniciatives en aquest sentit, com són les mancomunitats, i en concret, les escoles rurals compartides entre més d'un municipi. Seria interessant donar continuïtat a aquest model centrat en compartir i mancomunar i consolidar-lo i ampliar-lo amb els 11 ajuntaments que integren aquest àmbit.

A.1.1. Taula de treball compartida entre els 11 ajuntaments que integren l'àmbit rural del Bages

L'articulació d'aquesta taula de treball compartida es planteja amb els següents objectius:

1. Adoptar una visió conjunta a nivell de territori per reclamar i reivindicar solucions als reptes compartits dels municipis rurals del Bages.
2. Avaluar la possibilitat d'establir acords per mancomunar serveis, equipaments, infraestructures, projectes, accions formatives, propostes culturals, turístiques i de dinamització social i recursos.
3. Compartir polítiques entre els municipis rurals en relació amb col·lectius prioritaris: jovent, gent gran i infants.

4. Compartir informació que pugui ser d'interès en relació amb experiències i iniciatives que puguin ser útils als altres municipis rurals.
5. Fer front comú a necessitats compartides, especialment, entorn de la demanda de modificacions de normatives que s'adaptin a la realitat del món rural (en temes d'urbanisme, activitat agroalimentària, etc.) que comparteixin amb altres municipis del territori català i que en limiten les seves possibilitats de desenvolupament, o també davant la demanda i necessitat de comptar amb serveis essencials per al poble, com poden ser el secretari/ària, el metge/essa, el carter/a, entre d'altres.

→ *Referències*

- *Comissió alcaldes i alcaldesses petits municipis del Vallès Occidental.*
<http://www.ccvoc.cat/consell-comarcal/serveis/area-de-territori-i-cooperacio-local/comissio-d-alcaldes-i-alcaldesses-de-petits-municipis>
- *Els ajuntaments d'Aguilar de Segarra i Rajadell promociónen una treballadora interna per a cobrir la plaça de secretari/ària i comparteixen aquest figura.*
<https://www.ccma.cat/324/falten-secretaris-als-ajuntaments-petits-no-volen-cobrar-poc-i-treballar-molt/noticia/3110242/>

A.1.2. Base de dades compartida de professionals experts en diferents temàtiques d'interès per l'àmbit rural

Sovint els municipis de l'àmbit rural requereixen de serveis específics de professionals que han de contactar per diferents tipus d'assessoraments o encàrrecs concrets. Llavors, tenen dificultats per trobar professionals que vulguin treballar en aquests municipis (professionals de la salut, dels serveis a la gent gran, arquitectes, monitors/es, professionals de guiatge en el medi natural, etc.).

Disposar d'una base de dades compartida seria d'utilitat pels ajuntaments i podria assegurar un volum de feina més elevat per aquests professionals, fet que podria despertar el seu interès per treballar-hi.

❖ Eix 2. Suport tècnic municipal

Degut a la manca de recursos tècnics en matèria de desenvolupament local que tenen els municipis de l'àmbit rural del Bages, s'identifica com a estratègic comptar amb un servei de suport tècnic municipal que es podria oferir des del Consell Comarcal del Bages i al qual es puguin adreçar els ajuntaments de l'àmbit rural per realitzar consultes o demanar assessorament. Alhora, aquest servei també pot ser un canal de comunicació directe entre el Consell Comarcal del Bages i els ajuntaments de l'àmbit rural que permetrà conèixer millor les seves realitats, necessitats i oportunitats, i valorar engegar iniciatives de suport a nivell conjunt que reverteixen en una optimització de recursos i en unes millors opcions de desenvolupament del territori en el seu conjunt. Aquest servei pot anar lligat a l'eix 1. Governança

A.2.1. Oficina tècnica de suport als municipis rurals del Bages

Per tal de poder fer front a la manca de recursos tècnics, econòmics i humans dels municipis rurals del Bages, es planteja la possibilitat d'impulsar una oficina tècnica que doni suport a aquests municipis de forma específica d'acord amb les següents funcions:

- a) Canalitzar necessitats i demandes per orientar-les a línies de subvenció en la recerca de finançament per poder donar resposta a aquestes necessitats: Catàleg de serveis de la Diputació de Barcelona, ajudes de la Generalitat de Catalunya.
- b) Suport tècnic en projectes compartits i/o particulars del municipis amb interès pel conjunt de municipis de l'àmbit rural (tipus pilot).
- c) Canalitzar iniciatives d'aquests cap a les àrees tècniques del Consell Comarcal especialitzades (turisme, joventut, serveis socials, sector agroalimentari, entre d'altres).
- d) Dinamització d'espais i equipaments locals per tal de poder tenir una planificació adient dels usos.

❖ Eix 3. Habitatge

L'habitatge s'ha identificat com el repte principal que manifesten els municipis rurals del Bages al qual cal fer-hi front per tal de poder retenir població jove que es s'hi voldria quedar a viure o absorbir les demandes de noves famílies (amb especial atenció les joves) que tenen interès en anar-hi a viure però no troben habitatge assequible. Es plantegen un seguit d'actuacions a dur a terme a l'àmbit rural del Bages per fer front al repte de l'habitatge. Algunes d'aquestes actuacions es poden plantejar de manera conjunta amb l'Oficina d'Habitatge de la Diputació de Barcelona.

A.3.1. Cens d'habitatges buits

Manquen dades reals de quin és el parc d'habitatge buit dels municipis rurals del Bages. Aquesta informació és clau per tenir identificats aquells habitatges que no tenen ús (ni de primera ni segona residència) i dels seus propietaris per tal de poder conèixer les motivacions per les quals aquests habitatges no estan al mercat (ni de lloguer ni de compra). Conèixer aquestes motivacions facilita poder impulsar polítiques per afavorir l'habitatge accessible.

A.3.2. Campanya de sensibilització amb les persones propietàries d'habitatges dels municipis rurals

Si es disposa de la informació de les persones propietàries dels habitatges sense ús, es poden iniciar accions de sensibilització i conscienciació de la importància de posar aquests habitatges al mercat per tal de poder acollir jovent i famílies interessades en quedar-se a viure al poble.

→ Referències

- Campanya de Maldà per fomentar el lloguer d'habitatges buits. <https://comarquesdeponent.com/urgell/campanya-a-malda-per-fomentar-el-lloguer-dhabitatges-buits/>
- Campanya de Manresa per incentivar els petits propietaris a posar en lloguer els habitatges buits. <https://www.regio7.cat/manresa/2019/02/18/manresa-posa-marxa-campanya-incentivar/527993.html>
- Campanya de captació de pisos buits per a la borsa de lloguer de Castelló d'Empúries. <https://www.emporda.info/comarca/2017/05/30/lajuntament-castello-inicia-campanya-captacio-dhabitatge-buit/356992.html>

A.3.3. Jornada d'experiències de municipis rurals amb projectes per facilitar l'accés a l'habitatge assequible i de primera residència i amb projectes d'emprenedoria

Hi ha diferents experiències a Catalunya liderades per municipis rurals que es troben amb la mateixa problemàtica que els municipis de l'àmbit rural del Bages en matèria d'habitatge. Conèixer aquestes iniciatives pot ser inspirador i aportar idees de possibles solucions a les realitats de cada un d'aquests municipis.

→ Referències

- Política municipal d'habitatge de Saldes. Rehabilitació d'habitatge municipal amb lloguer assequible només per a persones que visquin i treballin al municipi
- Política municipal de Vallcebre. Rehabilitació d'habitatge municipal amb lloguer assequible només per a persones que visquin i treballin al municipi.
- Solsona apuja un 50% l'IBI dels edificis propietats de bancs. https://www.lleida.com/noticia_canal/solsona-ajuda-un-50-libi-als-pisos-buits-de-bancs
- Maldà apuja un 50% l'IBI de les cases buides si no estan dins una borsa de lloguer municipal. <https://www.novatarrega.cat/noticia/47925/malda-ajudara-un-50-libi-de-les-cases-buides>
- Programa Cases Buides de Montgai: ofereix un any d'habitatge gratuït a famílies amb nens que s'instal·lin al municipi. Actualment, tots els immobles de la iniciativa estan ocupats. <https://www.ual.cat/articles/281187/malda-i-montgai-demanen-als-propietaris-de-cases-buides-que-en-facilitin-el-lloguer-o-la-venda>
- Cardona aprova unes ordenances per afavorir la rehabilitació d'habitatge. <https://www.regio7.cat/bages/2018/10/30/cardona-aprova-ordenances-incentivar-rehabilitacio/506760.html>

A.3.4. Sessions informatives adreçades als ajuntaments i a la població local per donar a conèixer models alternatius d'accés i tinença de l'habitatge

Actualment, s'han començat a testar diferents models de tinença d'habitatge o d'accés a l'habitatge que van més enllà de la compra i el lloguer. Tot i això, encara hi ha força desconeixement en els entorns rurals en relació a aquests models innovadors. Aquesta informació podria animar als propietaris a posar al mercat habitatges buits sota aquestes fórmules que replantegen altres maneres de fer accessible un habitatge: masoveria urbana, cohabitatge, autoconstrucció, propietat compartida, finançament col·lectiu, cessió d'ús o propietat temporal, entre d'altres.

→ Referències

- Models alternatius d'accés i tinença de l'habitatge. https://www.cnjc.cat/documents/guia_habitatge_impres.pdf
- Habitatge cooperatiu en cessió d'ús: eines i criteris per a la seva implementació a escala municipal https://llibreria.diba.cat/es/libro/habitatge-cooperatiu-en-sessio-d-us_65589
- Sostre Cívica. <https://sostrecivic.coop/>

- Cooperativa d'Envall. <http://www.envallcooperativa.cat/>
- La Titaranya. Cooperativa d'habitatges i locals socials a Valls. <https://latitaranya.coop/>
- Prova pilot de masoveria urbana a Maldà. <https://comarquesdeponent.com/urgell/malda-acull-la-primera-prova-pilot-de-masoveria-urbana-a-lurgell/>
- Ordenança reguladora de la masoveria urbana a Bellpuig. <https://www.bellpuig.cat/actualitat/noticies/nova-ordenanca-que-regula-la-masoveria-urbana-a-bellpuig-1/ordenanca-reguladora-de-masoveria-urbana-bellpuig.pdf>
- Projecte de masoveria urbana a Calaf per rehabilitar les casetes dels mestres, de propietat municipal, i posar-los en règim de lloguer. <http://www.calaf.cat/actualitat/noticies/lajuntament-de-calaf-treballa-per-promoure-un-projecte-de-masoveria-urbana-a-les-casetes-dels-mestres.html>

❖ Eix 4. Connectivitat digital i terrestre

Poder impulsar un programa de desplegament de la fibra òptica a tot el conjunt de població dels municipis rurals del Bages es planteja com un altre dels reptes importants. La majoria de municipis disposen d'una bona connexió als nuclis principals del municipi (capçalera municipal) i algun dels altres nuclis, però no en la totalitat i, per descomptat, no arriba a algunes urbanitzacions i a les masies disseminades. El cost del desplegament de la fibra òptica al tram que s'anomena l'última milla (fins a les cases) és molt costós per aquests municipis petits i per als veïns i veïnes que viuen en aquests nuclis més aïllats o dispersos. Per aquest motiu, es planteja la possibilitat de valorar de fer un projecte mancomanat dins l'economia col·laborativa que aporti una solució al conjunt del territori, contactant amb entitats especialitzades que poden oferir aquest servei mancomanat i lliure, ja que aquesta és una necessitat que expliciten tots els municipis.

A.4.1. Orientació i assessorament en el desplegament de la fibra òptica des de les capçaleres municipals fins als nuclis més petits, urbanitzacions i masies i cases aïllades

→ Referències

- XAFOGAR: Estratègia pel desplegament de la xarxa troncal de fibra òptica mancomunada a la comarca de la Garrotxa. és una iniciativa sorgida del Consell d'Alcaldes de la Garrotxa. A la iniciativa s'hi han adherit empreses, operadors locals i la Fundació guifi.net. <https://xafogar.cat/>
- Xarxa GRETA. projecte sense ànim de lucre sorgit de la iniciativa de l'Ajuntament d'Ascó, la Fundació Guifi.net, la plataforma #Enstoquenlafibra i el Consell local per la República de Flix pel desplegament d'una xarxa compartida de fibra òptica a les comarques de la Ribera d'Ebre, les Garrigues i la Terra Alta. Sobre la Xarxa GRETA hi operen, actualment, 4 empreses de telecomunicacions. <https://xarxagreta.cat/>
- Fundació Guifi.net. Fundació que promou el desplegament d'una xarxa de telecomunicacions compartida, lliure, oberta i neutral. Compta amb una llarga experiència en el desplegament mancomanat de fibra òptica en zones rurals amb deficiències o mancances en l'accés a la fibra òptica. <https://fundacio.guifi.net/>

A.4.2. Transport a la demanda

En l'àmbit de la connectivitat terrestre, les deficiències a nivell de transport públic, amb horaris no compatibles amb els horaris laborals o d'estudis (per arribar a Manresa o altres ciutats veïnes) ha comportat una infrautilització d'un servei d'autobús regular que acaba esdevenint totalment deficitari en termes de rendibilitat econòmica i ineficient en termes de sostenibilitat.

Existeixen algunes iniciatives de transport a la demanda a l'àmbit rural que tampoc acaben de reeixir perquè no s'adeqüen suficientment a les necessitats dels potencials usuaris/es.

Seria interessant avaluar la possibilitat de dissenyar un model de transport a la demanda que sí que cobreixi les necessitats de mobilitat reals de la població dels municipis rurals i que sigui sostenible i eficient, generant llocs de treball local per mitjà de contractar taxistes del territori que facin el servei, emprant eines tecnològiques que facilitin la reserva del servei sense massa temps d'anticipació, establint rutes regulars d'aquest transport molt flexibles i adaptades a la realitat, entre d'altres possibles solucions.

→ *Referències:*

- Transport a la demanda al Berguedà. Consell Comarcal del Berguedà. Aquest sistema de transport a demanda està destinat als usuaris dels municipis amb menys habitants que no disposen d'un servei regular de transport públic amb autocar. L'objectiu és connectar els usuaris, el dia que ho necessiten, amb la parada de transport públic més propera o amb la seva destinació final a partir d'un vehicle taxi. <https://www.bergueda.cat/transportademanda/>
- Transport a la demanda amb taxis. Ajuntament d'Allella www.allella.cat/document.php?id=1250 o Ajuntament de Castellar del Vallès: www.castellarvalles.cat/10990/descriptiu/-1466
- Convenis entre l'empresa d'autobús TEISA i diversos Consells comarcals com el de la Garrotxa, la Selva i el Ripollès. Transport a la demanda amb autobús i amb rutes ja establertes entre municipis de la mateixa comarca que complementen les rutes de transport públic regular. www.teisa-bus.com/ca/transport-demanda
- Transport a la demanda amb vehicle mixt de passatgers, mercaderies i missatgeria Consell Comarcal de l'Alt Urgell amb el vehicle conegut com la Lletera que va de la Vall de la Vansa i Tuixent cap a la Seu d'Urgell. http://www.alturgell.cat/Transports_a_la_demanda
- Transport a la demanda a l'Alta Segarra. El servei està funcionant com una prova pilot amb una durada de sis mesos. La iniciativa es va impulsar des de l'Ajuntament de Calaf i la Mancomunitat de l'Alta Segarra, juntament amb l'empresa Shotl, el Departament de Polítiques Digitals i Administració Pública i el Departament de Territori i Sostenibilitat en el marc de l'estratègia SmartCatalonia. Per a fer ús del servei, els usuaris únicament han de descarregar-se l'aplicació Clic.Cat Alta Segarra i reservar un viatge, indicant la parada d'origen i la destinació final. <http://www.altasegarra.cat/actualitat/noticies/comenca-el-nou-servei-de-transport-a-demanda-a-lalta-segarra.html>

A.5.1. Serveis de proximitat per a la gent gran

Es valora en termes generals que un dels col·lectius més vulnerables i prioritari d'aquest àmbit territorial és el col·lectiu de gent gran. Tanmateix, s'han identificat molts pocs equipaments orientats específicament a aquest col·lectiu (a excepció del futur SAIAR de Castellnou de Bages i del centre de serveis a Fonollosa, projectat). No hi ha ni centres de dia ni centres de serveis. També s'ha identificat poca oferta de professionals que ofereixin serveis de proximitat a la gent gran i els que hi ha no estan organitzats ni estructurats, alhora que alguns d'ells treballen en situacions precàries o en condicions d'economia no formal.

Seria interessant poder avaluar de forma detallada quins són els serveis més necessaris i demandats per la població gran dels municipis de l'àmbit rural del Bages i dissenyar un projecte orientat a aproximar aquests serveis i crear ocupació sota les premisses de la professionalitat, la qualitat i els valors de l'economia social i solidària, per tal de poder facilitar un envelliment de qualitat a casa i als pobles, el màxim de temps que sigui possible.

→ Referències:

- Plataforma EMPIC. Consell Comarcal de les Garrigues. La posada en marxa d'EMPIC, Plataforma de Serveis de Proximitat a la Gent Gran de les Garrigues, neix de la preocupació per l'envelliment gradual de la població a la comarca i la voluntat d'oferir serveis per garantir una bona qualitat de vida a les persones grans d'una forma planificada i organitzada. També es visualitza com una oportunitat de generació d'ocupació i, a més, com un reconeixement dels professionals que hi treballaran. EMPIC s'entén com una eina per posar en marxa una sèrie de serveis i activitats de forma coordinada mitjançant centres de serveis distribuïts en diversos municipis de la comarca. <https://empic.cat/>
- Cuidem Lluçanès. Cooperativa del territori i per al territori que ofereixen serveis a les persones –amb suport a la llar i acompanyament a persones grans o malaltes–, entitats i empreses –amb serveis de neteja o suport en activitats especials–, i ofereix una tercera via que ha batejat com a Cuidem plus, que ofereix teràpies diverses o acompanyament en el dol o les addiccions. La cooperativa està formada per 156 socis i diversos ajuntaments adherits.
- Pepeta Vilaró. Servei de menús calents a domicili per a gent gran i amb dificultats de mobilitat a Osona, que està previst que estengui els seus serveis a comarques veïnes com el Moianès i el Ripollès. <http://www.pepetavilaro.cat/>
- Dinem junts, programa de l'ajuntament de Besanó que consisteix en que les persones majors de 65 anys de Besanó, puguin dinar de dilluns a divendres al Casal d'Avis.

A.5.2. Suport en la demanda d'ampliar el servei de bibliobús als municipis de menys de 300 habitants

El Bibliobús és un servei bibliotecari itinerant per a municipis entre 300 i 3.000 habitants que es presta en franges d'entre 2 i 3 hores, amb una freqüència setmanal o quinzenal. Té per objectiu garantir que els habitants de municipis petits tinguin accés al sistema públic de lectura, amb la mateixa qualitat que es dona a les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals. La prestació del servei de Bibliobús és un servei propi de la Diputació de Barcelona, segons el Decret 124/1999 sobre els Serveis i el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya.

En el cas de l'àmbit rural del Bages, aquest servei queda exclòs als municipis d'Aguilar de Segarra, Marganell, Mura, Talamanca i Gaià perquè tenen menys de 300 habitants i, per contra, són els municipis amb menys recursos per poder oferir aquest servei directe a la seva ciutadania amb la conseqüència final que la població d'aquests municipis no té accés a un servei de biblioteca ni de bibliobús.

❖ Eix 6. Dinamització econòmica

Vinculat amb el Pla de reactivació socioeconòmica del Bages, el Pla estratègic de Turisme del Bages, el Pla d'accions del Rebost del Bages i el Pla Industrial del Bages, que contempen estratègies, programes i accions que també afecten els municipis de l'àmbit rural del Bages, fruit de la diagnosi realitzada s'han identificat un seguit d'accions orientades a necessitats concretes d'aquests municipis, la implementació de les quals va enfocada a la seva dinamització econòmica.

A.6.1. Avaluar les possibilitats de crear un espai de *coworking* rural en algun dels municipis de l'àmbit de la diagnosi

Actualment no hi ha cap espai de *coworking* rural en funcionament en cap dels municipis de l'entorn rural del Bages. Per aquest motiu, en aquest context post-covid19 en què s'ha vist impulsat el teletreball i moltes persones que han pogut o decidit optar per aquesta modalitat de treball l'han realitzat o encara el segueixen realitzant des d'algun municipi de l'àmbit rural, o també jovent en edat d'estudiar que han utilitzat els mitjans telemàtics, seria interessant dur a terme una prospecció de la demanda que podria tenir un equipament d'aquestes característiques, així com en quin municipi seria més adient ubicar-lo (d'acord amb la demanda de professionals i disponibilitat d'espai i de connectivitat idònia).

Per començar, es podria valorar la possibilitat de realitzar una jornada sobre espais de *coworking* en altres municipis rurals en un format de taula rodona d'experiències i si es detecta interès per part de possibles professionals i interès per algun/alguns municipis de l'àmbit rural per acollir un espai d'aquestes característiques, dur a terme un assessorament global per tal de poder dur a terme el projecte d'implantació d'un espai de *coworking*. Existeix la Xarxa Cowocat rural que dona orientacions i assessorament en projectes d'aquest tipus.

➔ *Referències:*

- Xarxa Cowocat rural. Xarxa d'espais i ecosistemes de *coworking* en entorns rurals de Catalunya <https://www.cowocatrural.cat/>
- *Altres referències:*
- Projecte Nectar. Espai de *cowork* rural a Vilanova de Sau (Parc Natural de les Guàrdies) <http://www.nectarconectar.com/> Possibilitats de crear un negoci entorn del *coworking* rural per donar cabuda a espais de treball i de residència per a professionals liberals.
- Espai de *coworking* rural. Exemple a Riba-Roja d'Ebre a l'espai anomenat Zona Líquida <http://zonaliquida.cat/>

A.6.1. Suport al teixit productiu (primari i agroalimentari)

L'àmbit rural del Bages destaca per un sector primari que genera molta ocupació, però en canvi, hi ha poca producció de valor afegit, diferenciada o que compti amb una transformació en algun producte agroalimentari. Paral·lelament, a la comarca entraran en funcionament diferents instal·lacions de transformació agroalimentària comunitàries orientades a productors/es a petita escala, que poden ajudar a dinamitzar el sector, atraure nous emprenedors/es del sector primari i agroalimentari i obtenir productes de més valor afegit. En col·laboració amb el projecte del Rebot del Bages, es poden donar a conèixer iniciatives basades en productes d'alt valor afegit a partir de les matèries primeres que s'obtenen en aquest àmbit així com també vincular aquests productes amb els serveis i el turisme que hi ha presents en aquest territori.

A.6.2. Suport en la dinamització dels polígons d'activitat econòmica dels municipis rurals que en disposin

Dins el pla de reactivació socioeconòmica i el Pla industrial del Bages, es contemplen actuacions per dinamitzar els polígons d'activitat econòmica i fer-los més competitius així com també incorporar l'economia verda en aquest sector. En aquest sentit, cal fer especial atenció als municipis de l'àmbit rural que compten amb polígons d'activitat econòmica i oferir suport en la seva dinamització, ja que molts d'ells encara tenen naus o parcel·les disponibles, i les indústries que hi estan ubicades presenten oportunitat de millora en termes d'economia verda. Aquesta acció es pot vincular amb l'eix 2. Suport tècnic municipal.

A.6.3. Suport al teixit comercial

El teixit comercial a l'àmbit rural és molt feble, amb pocs comerços i serveis. No obstant, el comerç local és un servei essencial en aquests pobles, en especial per al col·lectiu de la gent gran, perquè a banda de ser un lloc on trobar els productes més bàsics, també és un espai de socialització i un motiu per sortir de casa i interactuar amb els veïns i veïnes del poble. El futur d'aquests comerços no és gens clar, degut als nous hàbits de compra estesos sobretot entre la gent jove, i alhora, perquè sovint els qui encapçalen aquests negocis ja tenen una edat avançada i/o propera a la jubilació en un termini curt. Però cal esmerçar esforços per poder donar continuïtat a aquesta activitat econòmica entenent el comerç com un servei essencial per al dinamisme dels pobles. Aquesta acció es pot vincular amb l'eix 2. Suport tècnic municipal, i consisteix en cercar algunes opcions que puguin vetllar per al manteniment i millora del teixit comercial de l'àmbit rural

→ *Referències:*

- Formació per a la digitalització del comerç local.
- Foment del relleu / traspàs dels comerços. A través del servei Reempresa o també del perfil de twitter Repoblem
- Formació per adaptar els comerços a les noves modalitats de compra i per oferir nous serveis (comanda prèvia online, entrega a domicili, compra en línia, pagament electrònic, etc.).

A.6.4. Acompanyament per definir uns criteris compartits a l'hora de dissenyar àrees d'autocaravanes

Fruit de la diagnosi, s'han identificat diferents municipis que preveuen adequar espais per a l'aparcament d'autocaravanes. Des del Consell Comarcal del Bages es va captar aquesta demanda i es va realitzar una reunió on una empresa externa especialitzada va assessorar als municipis sobre Parcs d'Autocaravanes, sobretot en l'àmbit normatiu. Durant aquest estiu s'han programat assessories personalitzades per aquells municipis que hi estan interessats. L'acció consisteix en vetllar per fer el seguiment d'aquests municipis i compartir criteris a l'hora de dissenyar aquestes àrees d'autocaravanes, per tal de donar una uniformitat tant d'imatge com de gestió d'aquests espais.

A.6.5. Estudis de valoració d'espais infrautilitzats o en desús per ubicar-hi projectes d'emprenedoria

En els municipis de l'àmbit rural hi ha diferents equipaments i espais que podrien acollir altres usos, entre els quals, certes iniciatives d'emprenedoria vinculades a noves economies amb encaix en el medi rural (economia creativa, economia col·laborativa, economia blanca o digital, economia social i solidària, entre d'altres). L'acció consisteix en fer una identificació d'aquests espais i equipaments, conèixer-ne els usos actuals i la seva valoració i identificar possibles nous usos, així com la possibilitat d'acollir emprenedors/es que vulguin engegar el seu negoci. Aquesta acció es pot vincular amb l'eix 2. Suport tècnic municipal.

→ Referències:

- Espais vius d'art. Espluga de Francolí. L'Espluga de Francolí obre les portes dels locals comercials en desús amb propostes artístiques i mostres d'artesanaria. <https://esplugaturisme.cat/nova-activitat-espais-vius-dart/>
- Viver d'empreses rurals. Conectiva. Conectiva posa a disposició d'emprenedors i empresaris el Viver d'Empreses, un espai modern i innovador, destinat a la ubicació temporal de noves empreses i d'empreses consolidades que desenvolupin la seva activitat a la Conca de Barberà. La finalitat del Viver d'Empreses no és altra que la de facilitar la posada en marxa i la implantació de noves empreses en l'àmbit territorial de la Conca de Barberà i com a punt de trobada de totes les empreses i activitats econòmiques de la comarca. En especial, compta amb un viver de celleristes, un viver

de cavistes i un espai cuina (amb registres sanitaris que es poden compartir pels usuaris/àries).

A.6.6. Estudi de prospecció de les necessitats empresarials dels negocis de l'àmbit rural

Les necessitats dels negocis de l'àmbit rural poden arribar a ser concretes i específiques. No obstant, no es coneix amb detall aquesta realitat. L'acció consisteix en fer una prospecció de les necessitats empresarials dels negocis de l'àmbit rural, per detectar les seves necessitats i demandes concretes, i valorar possibles solucions compartides i/o mancomunades a aquestes. Aquesta acció es pot vincular amb l'eix 2. Suport tècnic municipal.

❖ Eix 7. Transició ecològica

Conduir els territoris de l'àmbit rural en la necessària transició ecològica per aconseguir la seva resiliència i aquesta transició sigui justa i sostenible. Aquesta és una de les necessitats identificades, ja que els municipis de l'àmbit rural, per les seves limitacions tècniques i econòmiques, tenen dubtes i desconeixement sobre el camí que han de seguir en aquest àmbit. Les accions que es plantegen es poden coordinar amb l'Agència Comarcal de l'Energia del Bages i vincular-se també amb l'Eix 2. Suport tècnic municipal.

A.7.1. Assessorament en la millora de l'eficiència energètica dels equipaments municipals

A l'àmbit rural hi ha molts equipaments municipals que poden millorar en termes de sostenibilitat, en especial en aspectes d'eficiència energètica: canvi de calderes de gasoil a calderes de biomassa, canvis en l'enllumenat, sensors de presència, tancaments i aïllaments, etc. L'administració pública ha de ser un referent en l'adopció de bones pràctiques i en el cas de l'eficiència energètica, ha de fer un primer pas millorant els seus equipaments municipals. L'acció consisteix en orientar aquests ajuntaments en els canvis que poden adoptar per millorar l'eficiència energètica en aquests equipaments i instal·lacions municipals. Aquesta acció es pot coordinar amb la Diputació de Barcelona amb l'Oficina Tècnica de Canvi Climàtic i Sostenibilitat - Secció de Suport a la Gestió Energètica Local.

A.7.2. Assessorament i orientació en l'impuls de comunitats energètiques als municipis rurals

Comunitat energètica local és una nova figura en la cadena de valor socioeconòmic del sector energètic i un nou actor en el gran ventall d'escenaris de la transició energètica. És una associació, cooperativa, o qualsevol altra entitat jurídica que estigui controlada per membres locals (ciutadania, teixit productiu, ens locals) sense ànim de lucre i dedicada a activitats en el sector energètic (producció, distribució, agregació, etc.). L'objectiu principal sempre és el benefici local.

En l'àmbit rural, l'organització de comunitats energètiques esdevé una potent estratègia per a l'apoderament del territori a l'hora de descentralitzar i democratitzar el model energètic. Aquesta acció es pot coordinar amb la Diputació de Barcelona, a través del Catàleg de Serveis.

→ *Referències:*

- Guia per a l'impuls de comunitats energètiques amb perspectiva municipal. Diputació de Barcelona.
https://www.diba.cat/documents/471041/350825345/Guia+Comunitats+Ener%C3%A8tiques_VF.pdf/ac40bfa0-4f36-d029-a238-a2cdf9bd466d?t=1619076406892
- Comunitat energètica de la Celler de Ter. comunitat local d'energia a través de l'autoconsum compartit. Mitjançant una instal·lació d'energia solar fotovoltaica en un equipament municipal es podrà compartir l'energia produïda amb les llars del municipi que es vulguin sumar a la iniciativa. l'objectiu principal és fomentar la transició energètica en l'àmbit local, amb la participació activa de la ciutadania.
<https://comunitat-energetica.lacelleradeter.cat/>
- Coop de sol. Territori de Masies. vol impulsar l'autoproducció d'energia, en el camí de la sobirania energètica, mitjançant una compra col·lectiva de plaques solars fotovoltaïques per impulsar l'autoproducció d'energia en el camí de la sobirania energètica. S'hi pot acollir tota persona interessada, sigui com a persona física o com a persona jurídica, del Solsonès i rodalies.
<https://www.territoridemasies.cat/coop-de-sol-territori-de-masies/>
- Cooperativa energètica de Saldes. L'Ajuntament de Saldes ha impulsat la creació d'una cooperativa veïnal per construir un parc solar en uns terrenys municipals que havien acollit instal·lacions mineres. La idea és que aquesta planta solar aconseguixi l'energia elèctrica necessària per arribar a totes les cases del municipi.
<https://www.aquibergueda.cat/2020/11/13/es-constitueix-la-cooperativa-energetica-pedraforca-que-abastira-denergia-tot-saldes/>

A.7. 3. Orientació en el disseny de projectes compartits de transició ecològica

Les necessitats de transició ecològica poden ser comunes en els municipis de l'àmbit rural, i per aquest motiu, pren sentit el disseny i coordinació de projectes compartits que beneficiïn el conjunt del territori. L'acció consisteix en identificar aquestes necessitats compartides i plantejar projectes que siguin conjunts, per fer avançar el territori en el camí de la transició ecològica. Aquesta acció es pot relacionar amb l'Eix 2. Suport tècnic municipal.

→ *Referències:*

- Pla de transició energètica de Sant Pere de Torelló. La punta de llança del projecte ha estat la conversió de l'antiga central tèrmica en una planta de biomassa 100% forestal amb una xarxa que alimenta la calefacció i l'aigua calenta sanitària del 75% d'habitatges i indústries del municipi.
<https://santpereentransicio.cat/>
- Agència Local de l'Energia d'Osona. Donen suport a les administracions locals per facilitar les iniciatives de comunitats energètiques. En son exemples Olost, Balenyà, Sant Pere de Torelló, Manlleu, Centelles, Sobremunt, Sant Julià de Vilatorrada,
<https://www.ccosona.cat/serveis/serveis-ccosona/agencia-local-de-l-energia>
- Rubí Brilla. l'Ajuntament ja fa 10 anys que té en marxa la unitat Rubí Brilla, que desenvolupa polítiques i accions transversals de reducció i d'eficiència en els consums energètics i, per tant, de reducció d'emissions i de lluita contra el canvi climàtic. Tot i que ja ha donat suport a nombroses iniciatives d'autoconsum compartit en l'àmbit industrial, ara ha iniciat una nova línia de treball per acompanyar comunitats de

propietaris que volen sufragar instal·lacions fotovoltaiques en els seus edificis.
<https://www.rubi.cat/ca/temes/rubi-brilla>

❖ Eix 8. Territori i gestió de recursos naturals

La gestió del territori de l'àmbit rural del Bages és un dels reptes compartits per aquests municipis, alguns dels quals compten amb uns termes municipals molt grans i amb uns recursos limitats per poder gestionar aquest vast territori. Una vegada més, la possibilitat de buscar fórmules mancomunades i alhora públicoprivades o públicocomunitàries per gestionar els recursos naturals del territori es planteja com una de les actuacions que seria interessant abordar.

A.8.1. Models de gestió forestal compartida entre municipis i amb participació dels propietaris forestals

L'acció consisteix en donar a conèixer diferents models de gestió forestal compartida que permeten fer una valorització econòmica i alhora gestionar la superfície forestal, reduir la càrrega de combustible i per tant, el risc d'incendis forestals, alhora que permeten crear ocupació en tota la cadena de valor associada al recurs forestal. Aquesta acció està vinculada amb l'Eix 7. Transició ecològica.

→ Referències:

- Mancomunitat de municipis berguedans per la biomassa. Experiència de gestió de boscos i aprofitament de biomassa. La Mancomunitat aglutina set municipis de l'Alt Berguedà, per optimitzar la gestió dels boscos de titularitat pública i el consum posterior de biomassa que fan els equipaments públics de la zona, com poden ser escoles, piscines, pavellons o centres administratius. gestiona 12 calderes de 32 instal·lacions públiques locals. Anualment, explota 18.000 tones de biomassa procedent de les masses forestals amb l'objectiu de rendibilitzar aquest patrimoni natural, crear nous llocs de treball i un model sostenible de gestió dels boscos. Aquesta Mancomunitat, a més, ha construït 'district heating' per donar energia o calor a diferents empreses del polígon industrial Valldan de Berga. A Cercs hi ha la producció d'estella, i Saldes, el centre de valorització de la fusta. <https://mmbbiomassa.cat/>
- Boscos de Pastura. Consorci del Lluçanès. Impulsat per l'Associació de Propietaris Forestals del Lluçanès i el Consorci del Lluçanès, el projecte 'Boscos de Pastura' es basa en acords de custòdia entre propietaris forestals i ramaders per tal que pasturin les finques, mantinguin el sotabosc i redueixin el risc d'incendi. Aquests acords permeten reforçar la col·laboració pública i privada, i la relació entre propietari i ramader. <https://www.llucanes.cat/programa/boscos-pastura/>
- Productes forestals de la Catalunya Central. Cooperativa sense ànim de lucre creada per propietaris i membres de les Agrupacions de Defensa Forestal del Bages que promou la gestió forestal sostenible amb l'ús de la biomassa com a producte d'alt valor energètic. <http://www.energiaforestal.com/Instalacions>

A.8.2. Posada en valor del patrimoni natural

Tres quartes parts de l'àmbit rural del Bages són reconegudes com un espai d'interès natural; des de Bages Turisme es dona a conèixer el territori i hi ha propostes de turisme actiu que tenen lloc en el medi natural, en les quals hi participen alguns municipis de l'àmbit rural. Amb tot, es podrien proposar noves propostes, que alhora podrien ser liderades per persones emprenedores que en poguessin fer el guiatge o l'acompanyament. L'acció consisteix en posar en valor aquest patrimoni natural amb actuacions com poden ser la senyalització, la creació de rutes naturalístiques per descobrir el patrimoni natural adreçades a la població local i als negocis d'aquest territori per donar conèixer el patrimoni, el suport a empreses de guiatge que poden operar en aquest entorn rural, entre d'altres.

→ *Referències:*

- Espais Naturals de Ponent. Projecte de cooperació del grup d'acció local Associació Leader de Ponent per promocionar els espais naturals de Ponent a partir d'una marca conjunta per millorar l'oferta turística, i, per tant, l'activitat econòmica del territori. <https://www.espaisnaturalsdeponent.cat/ca/>
- Festival de Senderisme dels Pirineus. Oferta de turisme actiu i de natura, en entorns rurals i d'interior, que ofereixen a un públic ampli rutes guiades a peu per conèixer un territori, amb activitats culturals i gastronòmiques complementàries. <https://festivalssenderismepirineus.cat/>

❖ Eix 9. Patrimoni i cultura

Els municipis de l'àmbit rural compten amb un patrimoni cultural molt ric i divers, i són moltes les actuacions que s'han dut a terme per identificar-lo, recuperar-lo, dignificar-lo i posar-lo en valor. En moltes d'aquestes actuacions s'ha comptat amb el suport de la Diputació de Barcelona. Donar suport a aquests ajuntaments per poder consolidar aquest eix de patrimoni i cultura és un dels eixos del pla. Aquest eix es pot vincular amb l'eix 2. Suport tècnic municipal.

A.9.1. Orientar en definir un relat unitari del patrimoni dels municipis rurals que comparteixin elements patrimonials similars o coetanis

Els recursos patrimonials presents en cada municipi es poden categoritzar per tipologies (prehistòric, romànic, medieval, industrial, contemporani, etc.). per així articular un relat comú a nivell territorial que els uneixi sense perdre la seva identitat individual. L'acció consisteix en realitzar aquesta categorització de rang superior i crear un relat únic i cohesionador que pugui ser compartit per tots els recursos patrimonials d'aquella categoria siguin del municipi que siguin.

A.9.2. Suport en la cerca de finançament per a la implementació dels plans directors de patrimoni redactats pendents d'execució

Per poder executar els plans directors de patrimoni redactats pendents d'execució, els ajuntaments necessiten de finançament. Aquesta és una tasca àrdua per a aquests ja que no compten amb els recursos tècnics i el temps per poder destinar a la cerca de finançament i a la preparació de sol·licituds. L'acció consisteix en oferir aquest suport en la cerca del finançament necessari.

A.9.3. Suport en el disseny de programes d'activitats culturals de qualitat de forma conjunta entre els municipis rurals del Bages

En alguns municipis ja s'estan realitzant propostes culturals i de qualitat en indrets d'interès patrimonial per donar a conèixer aquests espais i promocionar-los. L'acció consisteix en donar suport a aquells municipis que encara no disposen d'aquests programes culturals per poder dissenyar propostes d'activitats i portar-les a terme als respectius municipis.

→ *Referències:*

- Festival ITIRENA. Impulsat per l'Associació de Micropobles de Catalunya i Aktive, amb l'objectiu de donar a conèixer els micropobles i els seus encants acompanyats de música de qualitat en petit format. <https://www.festivalitinerata.cat/>

- Cicle Intrús. Jazz pel forat del pany. Cicle de concerts en espais patrimonials del Lluçanès <https://www.facebook.com/IntrusLlucanes/>
- Espurnes Barroques. El festival Espurnes Barroques posa en valor el llegat barroc i el paisatge singular de prop de 20 municipis petits de les comarques del Solsonès, el Bages, l'Anoia i la Segarra. Aquest festival de música barroca combina propostes musicals d'alta qualitat amb tastos gastronòmics i patrimoni barroc. <https://espurnesbarroques.cat/>

❖ Eix 10. Cohesió social, comunitat i col·lectius prioritaris

La cohesió social és bàsica per mantenir i arrelar la població al municipi i alhora que sigui una població participativa, propositiva i implicada amb el poble. En els pobles, a més a més, prenen especial importància dos col·lectius: el jovent i la gent gran, i és entorn a aquests que es contempla l'articulació d'un seguit d'actuacions que conformen aquest eix.

A.10.1. Programa de formació en emprenedoria rural juvenil per a la seva retenció

La Llei d'Educació de Catalunya (LEC inclou en l'article 2 com a principi general "el foment de l'emprenedoria"). L'actual marc normatiu situa l'esperit emprenedor com a una competència clau que s'ha d'integrar en el currículum per ésser assolida al final de l'ensenyament obligatori, i mantenir-la i reforçar-la al llarg de tota la vida.

L'emprenedoria a l'escola es planteja amb l'objectiu que l'alumnat assoleixi unes competències que li permetin tenir una actitud activa de transformació de les idees en projectes. Alhora, l'emprenedoria també permet retenir la població juvenil en els seus llocs de naixement, aspecte molt rellevant per als municipis rurals

L'acció que es proposa consisteix en crear un programa de formació en emprenedoria rural o bé participar en algun ja existent, per fomentar l'emprenedoria en l'entorn rural entre l'estudiantat de primària i secundària. Aquesta acció es pot treballar en el Pla Educatiu d'Entorn i conjuntament amb els Serveis Educatius del Bages, els centres educatius i les AFA de l'àmbit rural.

→ Referències:

- Emprenedoria a l'escola. Generalitat de Catalunya. Portal web del departament que presenta recursos i referències d'interès per a la promoció de l'emprenedoria a l'escola. <http://xtec.gencat.cat/ca/projectes/emprenedoriaprimaria/>
- Futurs Emprenedors Rurals. Projecte de cooperació coordinat pel Consorci Grup d'Acció Local Noguera Segrià Nord i impulsat conjuntament per altres Grups d'Acció Local de Catalunya. Pretén despertar el talent emprenedor, la creativitat i la curiositat per les oportunitats que genera el món rural als alumnes de primària, per tal de contribuir en un futur a afrontar dos dels reptes del món rural: evitar el despoblament i afavorir la diversificació econòmica. <https://www.futursemprenedors.cat/>
- Lluçanès Territori Educador. <https://www.diba.cat/web/oel/-/llucanes-territori-educador-un-pla-educatiu-territorial>

A.10.2. Programa de suport específic al jovent dels municipis rurals del Bages

En col·laboració estreta amb les directrius establertes al Pla Comarcal de Joventut del Bages 2020-2024, és important tenir en compte les necessitats específiques del jovent dels municipis rurals. L'acció consisteix en conèixer aquestes necessitats específiques i plantejar possibles solucions, com poden ser:

Connectivitat. Tenir una bona connectivitat a internet per facilitar la formació en línia dels estudiants.

Mobilitat comarcal. Tenir mitjans de transport que enllacin amb els horaris lectius de formacions que s'imparteixin a Manresa, principalment.

Dinamització. Espais de trobada i de dinamització als pobles i a la capçalera municipal en el cas de municipis amb diferents nuclis i masies disseminades.

Dinamització. Apropar propostes d'activitats culturals als municipis petits i rurals (mancomunar programes compartits, facilitar mitjans de transport entre pobles, dissenys participats pel jovent de les activitats perquè encaixin amb les seves necessitats i interessos).

Recursos tècnics. Disposar d'una persona tècnica de referència al Consell Comarcal en aquells municipis rurals que no disposen d'un professional tècnic de joventut per tal que el jovent tingui un referent. Valorar la possibilitat d'ampliar a més municipis rurals la figura del professional de joventut compartit amb què ara compta l'ajuntament de Fonollosa compartint la dinamitzadora amb l'ajuntament de Callús. En aquesta mateixa línia, el Pla Comarcal de Joventut del Bages 2020-2024 contempla el programa Poblets. Aquest programa s'adreça a donar resposta als sis municipis més petits de la comarca del Bages (menys de 500 habitants): Aguilar de Segarra, Castellfollit del Boix, Marganell, Mura, Talamanca i Gaià. Aquests sis municipis no disposen de cap servei tècnic que els permeti intervenir amb la població juvenil dels respectius municipis. Des del Consell Comarcal ens plantejem establir mecanismes de coordinació que ens permetin actuar o referenciar serveis que s'ofereixen a nivell comarcal com a recursos municipals. Aquest és un projecte que ens plantejem desenvolupar a partir del 2021. El projecte es planteja també com a impuls d'associació d'aquests municipis a entitats i associacions nacionals de municipis petits com per exemple la Xarxa Municipals.

A.10.3. Programa de suport específic al col·lectiu de la gent gran dels municipis rurals del Bages

A banda dels serveis pel benestar, hi ha un seguit d'activitats per promoure l'envelliment actiu que es podrien impulsar de manera mancomunada a l'àmbit rural del Bages per tal que el col·lectiu de la gent gran pugui gaudir d'aquest tipus d'activitats. La identificació de les activitats d'envelliment actiu que es poden realitzar amb el col·lectiu de la gent gran es pot realitzar de manera participada amb aquest col·lectiu, fent una consulta amb la gent gran de cada poble per recollir interessos i valorar la possibilitat de mancomunar activitats entre diferents pobles.

→ *Referències:*

- Programa +60 Alt Empordà. Propostes per a un envelliment actiu. procés de participació per a la definició de polítiques locals d'envelliment actiu promogut pel Pla per a la Inclusió i la Cohesió social de l'Alt Empordà 2013-2016 del Consell Comarcal de l'Alt Empordà amb la col·laboració dels ajuntaments de Borrassà, Castelló d'Empúries, L'Escala, La Jonquera, Llançà, Roses i Vilafant. <http://www.altemporda.org/portal/els-municipis/v/189-noticies/2367-el-consell-programa-noves-sessions-del-projecte-60-alt-emporda-propostes-per-a-un-envelliment-actiu-als-municipis-grans-de-la-comarca>
- Activitats d'envelliment actiu per a la gent gran del Lluçanès. <https://www.lluçanes.cat/tancament-de-les-activitats-denvelliment-actiu-per-a-la-gent-gran-al-luçanes/>

A.10.4. Programes per incentivar la cohesió social entre els diferents perfils de població

Per mitjà de la diagnosi, s'ha identificat que un dels reptes que plantegen alguns dels municipis de l'entorn rural és la necessitat de treballar la cohesió social de la població. Són municipis que han crescut els últims anys gràcies a l'arribada de famílies procedents de zones urbanes, sovint, atretes pel model d'escola rural atractiu, però també residents nascuts al poble, famílies nouvingudes d'origen urbà, segones residències habituals, residents fills de segones residències... El repte passa per fomentar el vincle identitari i el sentiment de pertinença entre famílies, jovent i persones que viuen als municipis rurals però no hi treballen/estudien i es passen bona part de la jornada fora del seu poble, i que acaben adoptant una funció de poble dormitori. L'acció consisteix en promoure l'organització d'activitats que fomentin espais de trobada i intercanvi entre diferents perfils i generacions, com poden ser: exposició amb fotografies antigues; embelliment del poble amb voluntariat local; programes d'activitats intergeneracionals: escola-gent gran (realització d'entrevistes, treball de recerca de topònims i noms de les cases, etc.).

→ *Referències:*

- La Rella. Projecte de dinamització cultural i comercial del territori. Revista quinzenal amb un compromís actiu cap al Lluçanès i la seva gent, esdevenint un nexa d'unió i cohesió entre els diferents pobles que la conformen. <http://larella.cat/>
- Les Garrigues en flor. Un concurs per embellir els pobles de la comarca amb flors i plantes naturals, i en el qual participen de manera voluntària els veïns i veïnes dels 24 pobles de la comarca. <https://www.turismegarrigues.com/blog/24-pobles-on-gaudir-de-les-garrigues-en-flor/>
- Iniciatives intergeneracionals. https://jovecat.gencat.cat/ca/temes/participacio_i_solidaritat/Gent-gran-gent-jove-iniciatives-que-apropen-generacions/

7. FONTS CONSULTADES

Pàgines web

Ajuntament d'Aguilar de Segarra. <https://www.aguilardesegarra.cat/>

Ajuntament de Castellfollit del Boix. <https://www.castellfollitdelboix.cat/>

Ajuntament de Castellnou de Bages. <https://www.castellnoudebages.cat/>

Ajuntament de Fonollosa. <https://www.fonollosa.cat/>

Ajuntament de Gaià. <https://www.gaia.cat/>

Ajuntament de Marganell. <http://www.marganell.cat/>

Ajuntament de Mura. <https://www.mura.cat/>

Ajuntament de Rajadell. <https://www.rajadell.cat/>

Ajuntament de Sant Feliu Sasserra. <https://www.santfeliussasserra.cat/>

Ajuntament de Sant Mateu de Bages. <https://www.santmateudebages.cat/>

Ajuntament de Talamanca. <https://www.talamanca.cat/>

Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya (ARCA).
<https://www.desenvolupamentrural.cat/>

Associació de Micropobles de Catalunya. <https://www.micropobles.cat/>

Barcelona Smart Rural. Diputació de Barcelona. <https://www.diba.cat/es/web/bcn-smart-rural>

Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE). <http://www.ccpae.org/>

Consell Comarcal del Bages <https://www.ccbages.cat/>

Denominació d'Origen Pla de Bages. <https://dopladebages.com/>

Departament de la Vicepresidència i de Polítiques Digitals i Territori. Generalitat de Catalunya. <https://territori.gencat.cat/ca/inici>

Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. Generalitat de Catalunya. <http://agricultura.gencat.cat/ca/inici/>

Departament d'Habitatge. Generalitat de Catalunya.

<https://habitatge.gencat.cat/ca/inici/index.html>

Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya. <https://educacio.gencat.cat/ca/inici/>

Departament de Drets Socials. <https://educacio.gencat.cat/ca/inici/>

Federació Catalana d'Associacions de Propietaris Forestals

<https://www.boscat.cat/>Ministerio de Asuntos Ecoómicos y Transformación Digital.

<https://portal.mineco.gob.es/ca-es/Pagines/default.aspx>

Geoparc de la Catalunya Central. <https://www.geoparc.cat/socol/elgeoparc/>

Institut Català de l'Energia. Generalitat de Catalunya. <http://icaen.gencat.cat/ca/inici>

Institut d'Estadística de Catalunya. <https://www.idescat.cat/>

Municat. <https://municat.gencat.cat/ca/inici>

Ministerio para la transición ecològica y el reto demográfico. <https://www.miteco.gob.es/>

Mobilitat. Generalitat de Catalunya. <https://web.gencat.cat/ca/activem/preguntes-mes-frequents/mobilitat/>

Observatori Forestal de Catalunya. <http://www.observatoriforestal.cat/>

Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya

<https://observatoritreball.gencat.cat/ca/inici>

Oficina Habitatge de la DIBa. <https://www.diba.cat/hua/habitatge>

Parc Rural del Montserrat. <https://www.parc rural del montserrat.cat/>

Patrimoni Cultural. Diputació de Barcelona. <https://patrimonicultural.diba.cat/>

Programa HERMES. <https://www.diba.cat/hg2/menu.asp?mnid=4>

Secretariat de Federacions i ADF de Catalunya <https://sfadf.org/>

Xarxa de Productes de la Terra. Diputació de Barcelon.

<https://productesdelaterra.diba.cat/>

Xarxa de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. <https://parcs.diba.cat/>

Turisme Bages. <https://bagesturisme.cat/>

Servei de bibliobús. <https://www.diba.cat/web/biblioteques/-/cs-3-1-servei-de-bibliobus>

Viquipèdia. <https://ca.wikipedia.org/wiki/Portada>

Referències documentals de la comarca

Diagnosi socioeconòmica del Bages. Pla de reactivació del Bages. Consell Comarcal del Bages. 2021

Anàlisi global dels PAE del Bages. Document base per a un futur Pla Director del Sòl Industrial del Bages. Any 2020. Consell Comarcal del Bages

Estudi de millora del transport públic a la comarca del Bages. Any 2016. Departament de Territori i Sostenibilitat. Generalitat de Catalunya

Informe de l'oferta formativa del Bages per al curs 2019-2020. Consell Comarcal del Bages

Impacte de la covid-19 en el teixit empresarial del Bages. Ajuntament de Manresa. Any 2020.

L'impacte de la COVID-19 en la situació laboral de les persones de 45 anys o més de la comarca del Bages. Consell Comarcal del Bages i Ajuntament de Manresa

Pla d'accions per al desenvolupament econòmic al Bages. Any 2018. Consell Comarcal del Bages i ajuntament de Manresa

Pla d'accions de Bages Turisme. Any 2020. Consell Comarcal del Bages

Pla d'accions de Bages Turisme. Any 2021. Consell Comarcal del Bages

Pla d'accions del Rebost del Bages. Any 2021. Consell Comarcal del Bages

Pla Comarcal de Joventut del Bages 2020-2024. Consell Comarcal del Bages

Pla estratègic de Sant Mateu de Bages 2019-2020. Ajuntament de Sant Mateu de Bages

Pla estratègic i de competitivitat turística de Mura, Rocafort i Talamanca. Novembre 2018. Diputació de Barcelona

8. ANNEXES

8.1. Model entrevista ajuntaments

20/02/2021

Diagnosi Rural Bages

Diagnosi Rural Bages

Diagnosi de l'entorn rural de la comarca del Bages i proposta de línies d'actuació

Des del Consell Comarcal de Bages s'està elaborant una Diagnosi socioeconòmica de la comarca, emmarcada a tot el territori. Al tractar-se d'una comarca heterogènia, amb necessitats diferenciades segons les característiques dels municipis, es fa necessària una diagnosi específica de l'entorn rural de la comarca i una proposta de línies d'actuació concretes per als municipis de perfil rural d'aquest territori.

Els objectius del present projecte són:

1. Determinar els municipis de la comarca del Bages que es poden qualificar com a municipis rurals d'acord amb uns criteris objectius, i determinar així l'entorn rural del Bages. Criteri final: municipis menors de 2.000 habitants segons criteri de l'INE (Institut Nacional de Estadística)
2. Elaborar una diagnosi socioeconòmica específica dels municipis que configuren l'entorn rural del Bages, que tingui en compte aspectes territorials, demogràfics, econòmics, laborals, serveis, sostenibilitat, desenvolupament local, així com l'afectació davant la crisi de la covid19.
3. Definir una proposta de línies d'actuació que orienti les estratègies a impulsar en l'entorn rural del Bages per fer front dels efectes de la crisi i als reptes que implica la ruralitat d'aquests municipis.

Bloc 1. DADES GENERALS DEL MUNICIPI

1. 1.1. Municipi:

---

2. 1.2. Personales entrevistada/es i càrrecs:

---

3. 1.3. Descripció del municipi (i els nuclis i pobles que formen el municipi, en cas que n'hi hagi):

---

4. 1.4. Demanar si tenen instruments de planificació estratègica? Pla estratègic territorial o sectorial (sector agrícola, turístic, serveis, entre d'altres), Pla d'Acció Municipal (PAM), pla de gestió d'algun recurs o equipament, pla d'usos, etc.

---

5. 1.5. Principals reptes que creuen que té el municipi per encarar el futur

---

---

6. 1.6. Principals actius amb els que compta el municipi per encarar aquests reptes

---

Bloc 2. DEMOGRAFIA

7. 2.1. Població:

---

8. 2.2. Valoració de la tendència evolució de la població (positiva o negativa): --- les dades estadístiques ens mostraran la tendència, i al final, seran les dades objectives les reals. Podem partir de la dada estadística si la tenim

Maqueu només un oval.

- Positiva
- Negativa

9. Comentaris a la 2.2.

---

10. 2.3. Com es viu aquesta evolució des de l'ajuntament? Quines causes creieu que expliquen la tendència poblacional que teniu (sigui positiva i negativa)?

---

11. 2.4. Com veieu a la població del vostre municipi, quins són els perfils més habituals? ---les dades estadístiques ens mostraran la imatge del perfil d'edats

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Gent gran
 Jovent
 Famílies
 Segones residència
 Residents que treballen al poble
 Residents que treballen fora del poble

Altres: _____

12. Comentaris a la 2.4

---

13. 2.5. La gent jove marxa o es queda a viure al poble? Si marxa, creieu que es poden aplicar algunes mesures per retenir o fer retornar al jovent del poble? --- les dades estadístiques ens mostraran l'evolució del grup d'edat jove amb els anys i veurem si puja o baixa

---

---

14. 2.6. Heu detectat un augment de l'empadronament al vostre municipi aquest darrer any 2020-21 arran dels efectes de la COVID-19? --- les dades estadístiques ens mostraran la tendència, i al final, seran les dades objectives les reals. O hi ha hagut consultes de gent interessada en venir a viure al poble?

Maqueu només un oval.

- Sí
- No
- No ho sé

15. Comentaris a la 2.6

Bloc 3. SERVEIS PÚBLICS

Recollir l'existència o no d'aquests serveis, valoració del seu funcionament i propostes de millora o recull de demandes de part de la ciutadania

16. 3.1. SALUT: farmàcia, CAP o consultori mèdic. Quins serveis hi ha? Quin és el seu funcionament? Quina valoració en fan?

---

17. - Hi ha hagut interrupció en la prestació del servei al consultori? (impacte Covid)

Maqueu només un oval.

- Sí
 No

18. - Hi ha hagut dificultats en els trasllats de pacients a consultes i tractaments?
(impacte Covid)

Maqueu només un oval.

- Sí
 No

19. Comentaris a la 3.1

---

20. 3.2. SERVEIS SOCIALS: Quins serveis hi ha?

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Centre de dia
 Residència
 Servei de menjador social
 Servei assistent/a social
 Jutjat de pau
Altres: _____

21. - Quin és el seu funcionament? Quina valoració en fan?

---

22. 3.3. EQUIPAMENTS PÚBLICS: Quins equipaments hi ha?

Seleccionau totes les opcions que corresponguin.

- Tanatori
- Cementiri
- Sales polivalents
- Museus
- Biblioteca
- Parcs infantils
- Parròquia
- Ràdio
- Televisió

Altres: _____

23. - Quin és el seu funcionament? Qui els utilitza? Quina valoració en fan?

---

24. 3.4. EDUCACIÓ: Quins serveis hi ha?

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

Escola

Llar d'infants

Institut

Altres: _____

25. - Quin és el seu funcionament? Quina valoració en fan?

---

26. 3.5. ESPORTS: Quins equipaments / col·lectius hi ha?

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

Piscines municipals

Poliesportiu

Gimnàs municipal

Camp de futbol

Pista de bàsquet

Pista de pàdel

Skatepark

Clubs esportius

Equip de futbol

Altres: _____

27. - Quin és el seu funcionament? Quina valoració en fan?

Bloc 4. INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT I XARXA DE TRANSPORT PÚBLIC

28. 4.1. Teniu transport públic al vostre municipi? --- això ho podem mirar a la web de l'ajuntament o a transport públic generalitat.

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Autobús regular
 Tren amb parada al municipi

Altres: _____

29. Comentaris 4.1.

---

30. 4.2. Quins altres serveis de transport teniu?

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Taxis particulars
 Transport a la demanda.

Altres: _____

31. Comentaris 4.2.

---

32. Si hi ha transport a demanda. Hi ha demanda d'aquest servei? Si n'hi ha com funciona?

---

33. 4.3. Quines demandes teniu en temes de transport i de mobilitat?

---

34. 4.4. Creu possible i/o necessari impulsar unes vies verdes de mobilitat no motoritzada, per fer a peu o amb bicicleta i que serveixin per la comunicació comarcal?

Maqueu només un oval.

- Sí
- No
- No ho sé

35. Comentaris a la 4.4.

Bloc 5. HABITATGE

36. 5.1. Número d'habitatges de primera residència:

---

37. 5.2. Número d'habitatges de segona residència:

---

38. 5.3. Nº d'habitatges buits:

---

39. 5.5. Quina és la situació de l'habitatge al vostre municipi? Diferenciar entre habitatge de titularitat municipal i habitatge privat

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Suficient
 Insuficient
 Assequible
 No assequible

Altres: _____

40. 5.4. Hi ha habitatge de titularitat municipal?

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Sí
 No

41. Comentaris a la 5.4 (nòm d'habitatges, ocupats/desocupats, estat de conservació, nòm de residents, si estan en desús interès en rehabilitar-los? si és que sí, amb quina finalitat? Tenen finançament, recursos per fer-ho?

---

42. 5.6. Hi ha oferta d'habitatge de compra o de lloguer? A nivell públic? A nivell privat?

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Sí, a nivell públic
 Sí, a nivell privat
 Sí, a nivell públic i privat
 No

43. Comentarís a la 5.6

---

44. 5.7. Heu posat en marxa alguna actuació des de l'ajuntament en relació a l'habitatge?

Maqueu només un oval.

- Sí
- No

45. - En cas que sí, quina? En cas que no, hi ha algun motiu en concret?

---

46. - L'oficina de l'habitatge de la Diputació de Barcelona ofereix recursos, els coneixen? Han fet ús?

Maqueu només un oval.

- Sí, els coneixem però no n'hem fet ús
- Sí, els coneixem i n'hem fet ús
- No

47. Comentaris a la 5.7.

---

48. 5.8. Quines accions es duen a terme per evitar la degradació dels edificis/habitatges? Habitatge públic / Habitatge privat

---

Bloc 6. COBERTURA DE FIBRA ÒPTICA

49. 6.1. Nivell de digitalització del municipi: - De quin tipus de connectivitat disposen els seus habitants?

---

50. - Arriba la fibra òptica?

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Sí amb bona connexió
- Sí però hi ha deficiències /mancances
- No arriba la fibra òptica i no està previst que arribi
- No arriba la fibra òptica però està previst que arribi

Altres: _____

51. Comentaris fibra òptica

---

52. - Hi ha algun equipament o infraestructura municipal que ofereix wi-fi gratuït?

Maqueu només un oval.

- Sí
- No
- Altres: _____

53. Comentaris al wifi gratuït

---

54. 6.2. Quines mancances de connectivitat teniu al vostre municipi?

---

55. 6.3. Tots els nuclis tenen cobertura?

Maqueu només un oval.

- Sí
- No
- No ho sé

56. Comentaris a la 6.3.

---

57. 6.4. Heu impulsat algun projecte des de l'ajuntament per millorar la cobertura de fibra òptica del vostre municipi?

---

58. 6.5. Creieu que es podria impulsar alguna actuació en col·laboració amb altres municipis veïns?

Maqueu només un oval.

- Sí
- No
- No ho sé

59. Comentaris a la 6.6

Bloc 7. PATRIMONI I CULTURA

60. 7.1. Heu impulsat algun projecte per posar en valor el vostre patrimoni?

Maqueu només un oval.

Sí

No

61. 7.2. Si heu impulsat algun projecte, com ho heu fet? si no ho heu fet, què necessiteu per fer-ho?

---

62. 7.3. CULTURA: Quina és l'oferta cultural del vostre municipi? Què teniu?

Selecioneu totes les opcions que corresponguin.

- Associacions
- Escola de música
- Acadèmies idiomes
- Grups de teatre
- Grups juvenils
- Grups culturals

Altres: _____

63. Comentaris 7.3.

---

64. 7.4. Considereu que caldria/millorar algun aspecte de l'oferta cultural del vostre municipi?

Maqueu només un oval.

- Sí
- No

65. Comentaris 7.4. Quin?

Bloc 8. TEIXIT PRODUCTIU

66. 8.1. Teniu una BBDD de les empreses del vostre municipi?

Maqueu només un oval.

- Sí
- No
- L'estem fent
- Altres: _____

67. Comentaris a la 8.1.

---

68. 8.2. Quins sectors econòmics considereu que han estat els més afectats al municipi?

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Sector primari
- Sector agroalimentari
- Sector comerç
- Sector industrial
- Sector hosteleria i turisme
- Sector serveis a les persones
- Serveis professionals

Altres: _____

8.3. Valorar cada un d'aquests sectors econòmics

69. i. Sector primari

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- És actiu i dinàmic
- Té mancances i necessitats
- És un sector estable

70. - Comentaris

---

71. - En cas de tenir-ne, quines mancances i necessitats té?

Selecioneu totes les opcions que corresponguin.

- Problemes de relleu generacionals en l'activitat agrària i ramadera
 Problemes d'accès a la terra

Altres: _____

72. - Quin impacte ha tingut en aquest sector la crisi de la covid-19?

---

73. ii. Sector agroalimentari

Selecioneu totes les opcions que corresponguin.

- És actiu i dinàmic
 Té mancances i necessitats
 És un sector estable

74. - Comentaris

---

75. - Teniu productors agroalimentaris?

Maqueu només un oval.

Sí

No

76. - En cas que sí, quins?

---

77. - Teniu algun producte agroalimentari singular?

Maqueu només un oval.

Sí

No

78. - En cas que sí, quins?

---

79. - Fan venda directa o activitats amb visitants?

Maqueu només un oval.

Sí

No

80. - En cas que sí, quines?

---

81. iii. La indústria al Bages rural

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

És actiu i dinàmic

Té mancances i necessitats

És un sector estable

82. Comentaris

---

83. - Existeixen polígons industrials al municipi?

Maqueu només un oval.

Sí

No

84. - Com funcionen?

---

85. - Hi ha demanda de més sòl industrial o per contra hi ha parcel·les buides?

Maqueu només un oval.

Demanda de més sòl industrial

Parcel·les buides

86. Comentaris

---

87. iv. Turisme

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- És actiu i dinàmic
- Té mancances i necessitats
- És un sector estable

88. Comentaris

---

89. - Quina infraestructura turística teniu a nivell de serveis?

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Allotjament
- Restauració
- Empreses d'activitats
- Empreses de guiatge
- Zona d'autocaravanes

Altres: _____

90. Comentaris

---

91. v. Comerç

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- És actiu i dinàmic
- Té mancances i necessitats
- És un sector estable

92. Comentaris

---

93. - Sobre el comerç...

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Hi ha bona oferta comercial
- No hi ha bona oferta comercial
- Hi ha relleu als comerços
- No hi ha relleu als comerços
- S'han tancat comerços
- S'estan obrint comerços nous

94. Comentaris

---

95. v. Serveis a les persones

Selecioneu totes les opcions que corresponguin.

- És actiu i dinàmic
- Té mancances i necessitats
- És un sector estable

96. - Existeixen professionals per prestar serveis a la gent gran al municipi de...

Selecioneu totes les opcions que corresponguin.

- Fisioteràpia
- Podologia
- Perruqueria
- Cures
- Neteja

Altres: _____

97. - Hi ha demanda?

Maqueu només un oval.

- Sí
- No
- No ho sé

98. - Teniu coneixement que s'hagin organitzat alguns professionals per prestar aquests serveis?

Maqueu només un oval.

- Sí
- No
- No ho sé

99. Comentaris

---

100. 8.4. En termes generals, considereu que la crisi de la COVID-19 ha impactat al vostre municipi:

Maqueu només un oval.

- Més que a la resta de la comarca del Bages
- Igual que a la resta de la comarca del Bages
- Menys que a la resta de la comarca del Bages

101. Comentaris a la 8.4.

---

102. 8.5. Des de l'ajuntament, teniu previst posar en marxa actuacions que donin suport al teixit empresarial?

Maqueu només un oval.

- Sí, ja ho he fet
- Sí, tenim previst fer-ho
- No
- Altres: _____

103. Comentaris a la 8.6

Bloc 9. AFECTACIÓ DE LA CRISI DE LA COVID-19 A GRUPS VULNERABLES DE POBLACIÓ

104. 9.1. Grups vulnerables: Amb quins grups caldria actuar de forma més urgent? Indiqueu quins penseu que han estat els més afectats i en quins cal fer una actuació més urgent.

Seleccioneu totes les opcions que corresponguin.

- Joves
- Dones
- Població nouvinguda
- Persones aturades
- Persones majors de 45 anys en actiu
- Gent gran
- Altres: _____

105. 9.2. Quines accions s'han posat en marxa en matèria de cohesió social de la població del vostre municipi?

Bloc 10. INICIATIVES DE DESENVOLUPAMENT RURAL AL TERRITORI

Demandar per l'existència o no d'iniciatives de desenvolupament rural. Si existeixen, que en facin una valoració i propostes de millora i si no existeixen, valorar la seva idoneïtat o què caldria fer per poder posar en marxa:

106. 10.1. Projectes de promoció del municipi com ara: - fires

Maqueu només un oval.

- Sí
 No

107. Comentaris sobre fires. valoració i propostes de millora

---

---

108. 10.2. Projectes de promoció del municipi com ara: - festivals

Maqueu només un oval.

- Sí
 No

109. Comentaris sobre festivals. valoració i propostes de millora

---

---

110. Comentaris sobre certàmens

---

111. 10. 3. Teniu altres projectes de promoció del municipi? valoració i propostes de millora

---

---

112. 10. 4. Si no disposeu de projectes de promoció econòmica, què caldria per impulsar-ne algun?

---

113. 10.5. Centres de coworking. Treball cooperatiu. Heu impulsat algun espai de coworking?

Maqueu només un oval.

Sí

No

114. - Comentaris i valoració del seu funcionament

---

115. 10.6. Creieu que podria tenir interès o demanda al municipi si no en teniu?

Maqueu només un oval.

Sí

No

116. - Comentaris 10.6.

---

117. 10.7. Economia circular, sostenibilitat i eficiència energètica. - Els edificis i equipaments municipals tenen el certificat d'eficiència energètica?

Maqueu només un oval.

Sí

No

Altres: _____

118. - Comentaris 10.7.

---

119. 10.8. Els edificis i equipaments municipals tenen instal·lades energies renovables o utilitzen sistemes d'estalvi energètic?

Maqueu només un oval.

Sí

No

Altres: _____

120. - Comentaris 10.8.

---

121. 10.9. Teniu alguna experiència de comunitats energètiques al municipi?

Maqueu només un oval.

Sí

No

Altres: _____

122. - Comentaris 10.9.

---

123. 10.10. Quines accions es podrien posar en marxa per treballar per una energia neta i sostenible?

---

124. - Comentaris 10.10.

---

125. 10.11. Teniu previst impulsar alguna iniciativa vinculada a la transformació digital al vostre municipi?

Maqueu només un oval.

Sí

No

126. - Comentarís 10.11.

---

127. 10.12. Teniu altres iniciatives de desenvolupament rural que volgueu/ teniu previst impulsar al vostre municipi?

Maqueu només un oval.

Sí

No

128. - Comentarís 10.12.

Moltes gràcies!

"Com podem fer atractius els pobles del Bages rural per viure-hi i treballar-hi?"

SERVISIS A LES PERSONES (veïnat, gent gran, infants, joves, etc.)

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
Els serveis a les persones del Bages rural són molt importants i cal potenciar-los.
Els serveis a les persones són molt importants i cal potenciar-los.

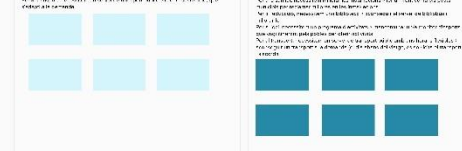
QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
Per poder fer més atractius els pobles del Bages rural cal potenciar els serveis a les persones.
Per poder fer més atractius els pobles del Bages rural cal potenciar els serveis a les persones.

INFRAESTRUCTURES I EQUIPAMENTS (mobilitat, energia, comunicació, etc.)

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
Els pobles del Bages rural necessiten infraestructures i equipaments per poder viure-hi i treballar-hi.

QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
Per poder fer més atractius els pobles del Bages rural cal potenciar les infraestructures i equipaments.

MOBILITAT (logotip, cotxe, etc.)

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
Els pobles del Bages rural necessiten mobilitat per poder viure-hi i treballar-hi.

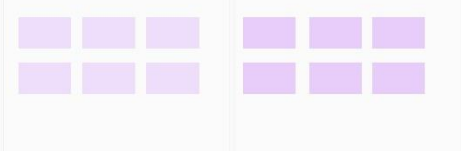
QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
Per poder fer més atractius els pobles del Bages rural cal potenciar la mobilitat.

RECURSOS NATURALS, CULTURALS, ENERGIA, ETC.)

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
Els pobles del Bages rural necessiten recursos naturals, culturals, energia, etc.

QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
Per poder fer més atractius els pobles del Bages rural cal potenciar els recursos naturals, culturals, energia, etc.

CONNECTIVITAT (web, internet, digitalització de les dades, eines digitals)

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
Els pobles del Bages rural necessiten connectivitat per poder viure-hi i treballar-hi.

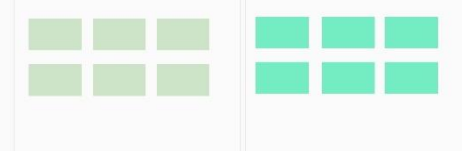
QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
Per poder fer més atractius els pobles del Bages rural cal potenciar la connectivitat.

ACTIVITAT ECONÒMICA, EMPRESARIAL I OCUPACIÓ

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
Els pobles del Bages rural necessiten activitat econòmica, empresarial i ocupació per poder viure-hi i treballar-hi.

QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
Per poder fer més atractius els pobles del Bages rural cal potenciar l'activitat econòmica, empresarial i ocupació.

COMUNITAT, VIDA SOCIAL, AFRELLAMENT

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
Els pobles del Bages rural necessiten comunitat, vida social, afrellament per poder viure-hi i treballar-hi.

QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
Per poder fer més atractius els pobles del Bages rural cal potenciar la comunitat, vida social, afrellament.

"Com podem fer atractius els pobles del Bages rural per viure-hi i treballar-hi?"

SERVEIS A LES PERSONES (veïnatge, atenció, gestió, atenció, moving, mobility)

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
 Facilitar el desenvolupament del veïnatge i proporcionar serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
 Millorar l'oferta de serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

INFRAESTRUCTURES I EQUIPAMENTS (mobilitat, infraestructura, edificis, equipaments, etc.)

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
 Millorar l'oferta de serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
 Millorar l'oferta de serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

ACTIVITAT (logos, ocupació)

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
 Millorar l'oferta de serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

RECURSOS NATURALS, CULTURALS, ENERGIA, ETC.

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
 Millorar l'oferta de serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

CONNECTIVITAT (veïnatge, digitalització, etc.)

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
 Millorar l'oferta de serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

ACTIVITAT ECONÒMICA, EMPRENDORIA I OCUPACIÓ

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
 Millorar l'oferta de serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

COMUNITAT, VIDA SOCIAL, APROFANAMENT

QUÈ NECESITEM ALS POBLES?
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.

QUÈ PODEM FER PER ACONSEGUIR-HO?
 Millorar l'oferta de serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.
 Facilitar l'accés a serveis bàsics i essencials.